

Begroting 2026

DORDRECHT

Inhoudsopgave

1 Inleiding	3
1.1 Veerkrachtig en verantwoord koers houden	3
1.2 Dashboard Agenda Dordrecht 2030	4
1.3 Financiële hoofdlijnen	7
1.4 College	9
2 Programma's	10
2.1 Leeswijzer programma's	10
2.2 Programma's	12
2.2.1 Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht	12
2.2.2 Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht	19
2.2.3 Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht	27
2.2.4 Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht	38
2.2.5 Lerend en Ondernemend Dordrecht	47
2.2.6 Bouwend en Bereikbaar Dordrecht	57
3 Financiën van Dordrecht	67
3.1 Algemene Dekkingsmiddelen	67
3.2 Overhead	70
3.3 Vennootschapsbelasting	74
3.4 Onvoorzien	76
4 Paragrafen	78
4.1 Lokale heffingen	78
4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	90
4.3 Onderhoud kapitaalgoederen	101
4.4 Financiering	112
4.5 Bedrijfsvoering	121
4.6 Wet open overheid	125
4.7 Verbonden partijen	126
4.8 Grondbeleid	150
4.9 Ombuigingen	155
5 Financiële begroting	157
5.1 Financiële begroting	157
5.2 Toelichting financiële begroting	160
5.2.1 Overzicht lasten en baten programma's	160
5.2.2 Incidentele baten en lasten	163
5.2.3 Ontwikkeling financiële positie	170
5.2.4 Ontwikkelingen activa en kapitaallasten	173
5.2.5 Ontwikkeling reserves en voorzieningen	175
5.3 Projecten	178
5.3.1 Overzicht projecten	178
5.3.2 Relevante ontwikkelingen in projecten	179
6 Bijlagen	182
6.1 Onderverdeling begroting in taakvelden	182
6.2 Aansluitingsoverzicht meerjarenbegroting	188
6.3 Investeringskredieten	194
6.4 Staat van reserves	195
6.5 Staat van voorzieningen	197
6.6 Begrotingssubsidies	199

1 Inleiding

1.1 Veerkrachtig en verantwoord koers houden

Voor u ligt de vierde en laatste begroting van deze bestuursperiode. De Begroting 2026 bouwt voort op onze ambitie voor een sterk, groen en inclusief Dordrecht. We blijven investeren in een stad die groeit, sociaal én leefbaar is voor iedereen en houden het venster gericht op de toekomst, in lijn met de Agenda Dordrecht 2030. Tegelijkertijd vragen grote financiële uitdagingen ook om scherpe keuzes voor deze toekomst. In de [Perspectiefnota 2026](#) heeft uw raad daarom fundamentele keuzes vastgesteld om de begroting in Dordrecht (op termijn) sluitend te houden. Uw raad heeft voor de komende jaren voor € 15,5 miljoen aan structurele bezuinigingsmaatregelen vastgesteld, deze krijgen hun beslag in deze en volgende begrotingen (vooral vanaf 2027). We willen dat de stad ook aantrekkelijk blijft voor onze huidige en nieuwe inwoners, en voor bezoekers. Daarom blijven we investeren in een sociaal duurzame stad. We investeren in de leefbaarheid van de wijken en in een samenleving waarin iedereen mee kan doen. De zorg moet bereikbaar en betaalbaar blijven, zeker ook voor mensen in kwetsbare posities. Ook moeten onze inwoners en ondernemers kunnen blijven rekenen op onze dienstverlening, en moet het onderhoud in de stad op orde zijn. Wel worden sommige diensten en voorzieningen teruggeschoefd in niveau. We hanteren meer dan voorheen publieke zakelijkheid als uitgangspunt. Tegenover de kosten die we maken moeten passende vergoedingen staan. Ook hierbij hebben we aandacht voor inwoners in een kwetsbare positie. Hun zorg en ondersteuning moet toegankelijk blijven, ook als we regelingen afbouwen of aanpassen.

Robuust financieel beleid

In het huidige Politiek Akkoord maakten we afspraken over beleidsimpulsen voor deze vier jaar, hierop zetten we dus ook in deze Begroting voor 2026 nog in. Vanaf 2027 vervallen deze tijdelijke budgetten, het is aan een volgende raad om hierin keuzes te maken. Om de stad structureel sterker te maken blijven we investeren in de groei van de stad, zowel in kwantiteit als in kwaliteit (Agenda Dordrecht 2030, zie het [Dashboard](#)). Zo bouwen we een sterke basis om voorzieningen in de stad te behouden. Dit vraagt een toekomstig duurzaam financieel beleid, waar in deze Begroting 2026 al een eerste voorwaarde voor is geschapen, met als uitgangspunten:

- Structurele uitgaven betalen met structurele inkomsten.
- Minder gebruik maken van reserves.
- Financiële ruimte creëren voor toekomstige plannen en vervanging.

In een gezonde begroting staan tegenover structurele uitgaven ook structurele inkomsten. Al langere tijd geven we als gemeente meer uit dan aan inkomsten binnenkomt. Het verschil betalen we vanuit onze spaarpot; de gemeentelijke reserves. Dit is net als in elk huishouden niet houdbaar. Reserves zijn bedoeld voor risico's en voor eenmalige investeringen die op langere termijn renderen. Alleen dan helpen de reserves echt om de begroting structureel gezonder te maken én de stad en inwoners sterker te maken. Dit was al het uitgangspunt van de Agenda Dordrecht 2030 en daar houden we aan vast.

Begrotingsprogramma's

In deze begroting geven we een concrete vertaling van wat we in 2026 en verder gaan doen. Dit doen we langs de bekende lijn van de zes begrotingsprogramma's. Eén van de focuspunten is de voorbereiding op de verhuizing naar het nieuwe Dordthuis in het derde kwartaal van 2026. Dit wordt een plek voor ontmoeting, samenwerking en ontwikkeling. Een huis van en voor de stad, waar iedereen welkom is. We investeren ook in een levendige (binnen)stad met ruimte voor cultuur, groen en evenementen. Het kernwinkelgebied, horeca en evenementen versterken de aantrekkelijkheid van Dordrecht, voor onze inwoners en bezoekers.

We investeren ook in een toekomstbestendige economie waarin leren, werken en ondernemen elkaar versterken. Juist door het opleidingsaanbod en de arbeidsmarktvraag te verbinden vergroten we het arbeidspotentieel van inwoners en verbeteren we het ondernemersklimaat. In het

onderwijs stellen we kansengelijkheid en brede vaardigheden centraal, en werken we aan een sluitend vangnet voor jongeren richting school, werk of dagbesteding. Met de verdere ontwikkeling van het Leerpark tot campus versterken we de verbinding tussen onderwijs, innovatie en ondernemerschap. Een belangrijk onderdeel daarin is de bouw van de Maakfabriek die in 2026 zal starten.

Ook leefbaarheid in de wijken en veiligheid blijven prioriteit. Zo werken we via het Nationaal Programma Dordt West aan ontwikkelkansen, werkperspectief en een gezonde leefomgeving. Samen met partners zoals politie en bewoners pakken we ondermijning, intimidatie, eenzaamheid en armoede aan. Daarnaast vergroenen we de stad en verbeteren de biodiversiteit. Met het oog op klimaatneutraliteit in 2040 investeren we in duurzame woningen, bedrijven en mobiliteit. Ook zetten we in op het verbeteren van sportparken en de leefomgeving. We geven aandacht aan complexe dossiers zoals Chemours/PFAS, bodemdaling en funderingsproblematiek. Deze opgaven vragen om een zorgvuldige en integrale aanpak.

Tot slot blijven we werken aan de groei en bereikbaarheid van de stad. Ondanks druk op bouwprojecten door externe ontwikkelingen, zetten we in op voldoende woningen voor alle doelgroepen. Bij gebiedsontwikkeling hanteren we het Mobiliteitsplan Dordrecht 2040, met ontwerpprincipes zoals STOMP en het nabijheidsprincipe. Zo zorgen we voor een goede balans tussen verdichting, bereikbaarheid en leefkwaliteit. Langs deze lijnen bouwen we, samen met onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners, aan een veilige, sociale, aantrekkelijke en toekomstbestendige stad voor alle Dordtenaren.

1.2 Dashboard Agenda Dordrecht 2030

Op deze pagina presenteren wij het *Dashboard* van de Agenda Dordrecht 2030. Het dashboard is een uitwerking van de toezegging die is gedaan in de raadsinformatiebrief 'beantwoorden motie 200714/M10 – Regie op bezuinigingen' van oktober 2020 ([zie RIS-dossier 2636385](#)). Het uitgangspunt daarbij was om met hulp van een dashboard (overzicht in één A4) financiële kengetallen beter te verbinden en inzichtelijker te combineren met de inhoudelijke doelstellingen uit de Agenda Dordrecht 2030. Dit dashboard is dan ook een element van de monitoring van de voortgang van de Agenda 2030.

Bij de uitwerking van onderstaand dashboard is het *Prioriteringskader van de Agenda Dordrecht 2030* gebruikt, zoals in de afbeelding hierboven te zien. In dit prioriteringskader, vastgesteld in januari 2020 ([zie RIS-dossier 2510937](#)), zijn de doelen en uitgangspunten voor de Agenda Dordrecht 2030 beschreven samen met de factoren en variabelen waar we prioriteit aan willen geven. Het maakt concreet dat we de inzet van Enecomiddelen gebruiken voor strategische investeringen in de stad, die de verdien capaciteit van de stad bevorderen. De hoofddoelstelling van de Agenda Dordrecht 2030 luidt: **Dordrecht is een sociaal en economisch sterke centrumstad in het metropoolgebied Rotterdam**. Om deze hoofddoelstelling te concretiseren zijn in het prioriteringskader vier subdoelstellingen opgesteld. Te weten:

- **Groei van de bevolking in Dordrecht:** *het aantal inwoners in Dordrecht neemt toe (1) in de tijd en wordt (relatief) jonger (2), hoger opgeleid (3) en welvarender (4).*
- **Groei van de werkgelegenheid in Dordrecht:** *de werkgelegenheid van Dordrecht neemt toe (1) in de tijd.*
- **Groei van de economie van Dordrecht:** *de inkomens uit arbeid en kapitaal nemen in Dordrecht toe (1) in de tijd.*
- **Behoud van voorzieningen in Dordrecht:** *het aanbod van publieke voorzieningen in Dordrecht, zoals zorg, sport en cultuur, blijft minimaal in stand.*

De variabelen die in bovenstaande subdoelstellingen worden benoemd zijn uitgewerkt in negen afzonderlijke grafieken die hieronder het beleidsdeel van het dashboard vormen. De titel van de grafiek geeft steeds het onderwerp aan zoals 'inwoners' of 'jongeren'. De subtitel geeft daarnaast steeds de subdoelstelling aan waar deze betrekking op heeft, zoals bijvoorbeeld 'groei van de

bevolking'. De subdoelstelling 'behoud van voorzieningen' heeft geen specifieke variabelen en is daarom niet vertaald naar afzonderlijke grafieken.

Naast de negen beleidsinhoudelijke grafieken zijn ook drie financiële grafieken opgenomen die respectievelijk de structurele exploitatieruimte laten zien, de netto schuldquote en de omvang van de reserves van de Agenda Dordrecht 2030.

De twaalf grafieken samen geven zo een totaaloverzicht op de doelen van de agenda en de financiële randvoorwaarden. De data uit de grafieken is in de meeste gevallen afkomstig van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Waar mogelijk wordt altijd de meest recente data gebruikt, soms is dit 2025, in bepaalde gevallen ook 2024/2023 of ouder.

Inwoners: Bevolkingsgroei in aantallen	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Bevolking Dordrecht in aantallen	118.426	118.654	119.284	119.115	119.537	121.434	122.070	122.796

De grafiek toont het totale aantal inwoners in Dordrecht gemeten op 1 januari van het betreffende jaar. Bron: CBS, Bevolkingstotaal op 1 januari; aantallen en relatieve groei ten opzichte van het vorige jaar.

Inwoners: Relatieve bevolkingsgroei in procenten	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Bevolkingsgroei Dordrecht in % t.o.v. vorig jaar	0,26	0,19	0,53	-0,14	0,35	1,59	0,52	0,59
Bevolkingsgroei Nederland in % t.o.v. vorig jaar	0,58	0,59	0,73	0,39	0,66	1,25	0,74	0,56

De grafiek toont de groei of afname van de bevolking in Dordrecht en Nederland ten opzichte van het vorige jaar in procenten. Zo wordt de relatieve groei (of afname) zichtbaar tussen de jaren en ook in vergelijking van Dordrecht tot Nederland in totaal. Bron: CBS, Bevolkingstotaal op 1 januari; aantallen en relatieve groei ten opzichte van het vorige jaar.

Jongeren: Relatieve aandeel jongeren t/m 35 jaar in procenten	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Inwoners Dordrecht t/m 35 jaar in % t.o.v. totale Dordtse bevolking	41,92	41,73	41,70	41,50	41,58	41,83	41,73	41,66
Inwoners Nederland t/m 35 jaar in % t.o.v. totale Nederlandse bevolking	42,15	42,09	42,07	41,93	41,94	42,02	41,94	41,81

De grafiek toont het aandeel jongeren in de bevolking, waarbij jongeren is gedefinieerd in de leeftijdsgroep tot en met 35 jaar. Het aandeel van deze groep wordt getoond in Dordrecht en in vergelijking met Nederland in totaal. Bron: CBS, Bevolking op 1 januari en gemiddeld; geslacht, leeftijd en regio.

Opleiding: Aantal leerlingen en studenten dat hoger onderwijs volgt	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Aantal studenten dat hoger beroepsonderwijs of wetenschappelijk onderwijs volgt en in Dordrecht woont	3.515	3.564	3.628	3.858	3.868	3.689

De grafiek toont het aantal leerlingen en studenten dat in Dordrecht woont en hoger onderwijs volgt. Hoger onderwijs is hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs. Bron: CBS, Regionale Kerncijfers Nederland/Onderwijs.

Welvaart: Gemiddeld besteedbaar inkomen	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gemiddeld besteedbaar inkomen in Dordrecht van particuliere huishoudens (excl. Studenten) *€ 1.000	39,6	40,7	43,9	44,7	46,3	49,3	52,8
Gemiddeld besteedbaar inkomen in Nederland van particuliere huishoudens (excl. Studenten) *€ 1.000	42,6	43,5	46,8	47,5	49,5	52,3	56,2

De grafiek toont het gemiddeld besteedbaar inkomen van particuliere huishoudens (exclusief studentenhuishoudens) in Dordrecht en Nederland in totaal. Het besteedbaar inkomen bestaat uit het bruto-inkomen verminderd met betaalde inkomensoverdrachten, premies inkomensverzekeringen, premies ziektekostenverzekeringen en belastingen op inkomen en vermogen. Bron: CBS, Regionale Kerncijfers Nederland/Inkomen & Vermogen.

Werkgelegenheid: Aantal werkzame personen	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal werkzame personen bij bedrijven Dordrecht in totaal	54.919	56.813	58.063	58.714	61.973	63.468	67.443

De grafiek toont het totaal aantal werkzame personen bij bedrijven in Dordrecht, exclusief uitzendkrachten. Bron: LISA, via Onderzoekcentrum Drechtsteden (OCD).

Werkloosheid: Relatieve werkloosheid in procenten	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Werkloosheid in Dordrecht in procenten	6,4	5,3	5,1	5,6	4,7	3,8	3,7	4,0
Werkloosheid in Nederland in procenten	5,9	4,9	4,4	4,9	4,2	3,5	3,6	3,7

De grafiek toont het werkloosheidspercentage in Dordrecht in vergelijking met Nederland in totaal. Het werkloosheidspercentage is de werkloze beroepsbevolking (15-75 jaar) afgezet tegen de totale beroepsbevolking. Bron: CBS/arbeidsdeelname, www.waarstaatjegemeente.nl.

Economie: Bedrijfsvestigingen in aantallen	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bedrijfsvestigingen met één werkzame persoon	5.378	5.938	6.393	6.917	7.659	8.622	10.287
Bedrijfsvestigingen met 2 t/m 19 werkzame personen	2.689	2.592	2.746	2.790	2.802	2.860	2.893
Bedrijfsvestigingen met 20 werkzame personen en meer	472	449	498	505	521	522	543

De grafiek toont enerzijds het totaal aantal bedrijven dat in Dordrecht is gevestigd, en tevens respectievelijk het aantal bedrijven hiervan met één werkzame persoon, twee tot en met negentien werkzame personen en het aantal vestigingen met twintig werkzame personen of meer. Bron: LISA, via Onderzoekcentrum Drechtsteden (OCD).

Economie: Bbp per inwoner	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Bruto binnenlands product (Bbp) per inwoner in de Drechtsteden	41.546	43.211	45.801	44.636	49.038	53.059
Bruto binnenlands product (Bbp) per inwoner in Nederland	43.088	44.917	46.876	45.669	49.654	54.671

De grafiek toont het Bruto binnenlands product (Bbp) van de Drechtsteden en van Nederland in totaal. Het Bbp is de totale toegevoegde waarde van alle in een land geproduceerde finale goederen en diensten. Het CBS publiceert cijfers over Nederland, provincies en COROP-gebieden,

zoals de Drechtsteden. Een COROP-gebied is een cluster van één of meer aangrenzende gemeenten in dezelfde provincie, ontworpen voor regionaal onderzoek. Er zijn geen gegevens van het Bbp afzonderlijk voor Dordrecht beschikbaar. Bron: CBS, Regionale Kerncijfers Nederland/nationale rekeningen.

Structurele exploitatieruimte	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Structurele exploitatieruimte Dordrecht * €1.000	16.928	8.869	16.370	-4.018	12.831	-1.845	14.361	8.231	13.663	13.494	8.900	14.764

De grafiek toont de structurele exploitatieruimte van de Gemeente Dordrecht, een belangrijke financiële randvoorwaarden. De cijfers van 2020 t/m 2024 zijn afkomstig uit de jaarrekeningen, de cijfers 2025 t/m 2029 uit de begrotingen.

Netto Schuldquote	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Netto schuldquote gemeente Dordrecht in %	58	58	-6	-3	7	19	28	49	54	62	70	77

De grafiek toont de netto schuldquote van de Gemeente Dordrecht, een belangrijke financiële randvoorwaarden. De cijfers van 2020 t/m 2024 zijn afkomstig uit de jaarrekeningen, de cijfers 2025 t/m 2029 uit de begrotingen.

Omvang Reserves Agenda Dordrecht 2030	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Omvang reserves Agenda Dordrecht 2030 in € miljoenen in totaal	0	0	345,7	342,9	341,1	312,8	298,8	199,1	186,1	181,3	178,8	179,3	179,9

De grafiek toont de totale omvang van de reserves Agenda Dordrecht 2030; dit zijn de middelen die beschikbaar zijn om de doelen te realiseren. De cijfers van 2020 t/m 2024* zijn afkomstig uit de jaarrekeningen, de cijfers 2025 t/m 2030 uit deze begroting.

* Bij de Jaarstukken 2024 is abusievelijk één mutatie, die laat in het proces heeft plaatsgevonden, niet meegegaan in de actualisatie van de omvang van de reserves Agenda Dordrecht 2030. Derhalve wijkt dat bedrag af van het bedrag dat we vanaf nu weergeven voor 2024.

1.3 Financiële hoofdlijnen

Financieel meerjaren perspectief

De basis van de financiële Begroting 2026 zijn de standen van de [Perspectiefnota 2026](#) die de raad op 15 juli 2025 heeft vastgesteld en de financiële effecten vanuit de Meicirculaire 2025 die eerder via een raadsvoorstel zijn gedeeld.

Na het opstellen van de Perspectiefnota 2026 hebben zich diverse ontwikkelingen voorgedaan die effect hebben op het meerjarig financieel perspectief. Zo zijn de bijgestelde begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen verwerkt, de kapitaallasten geactualiseerd. Een specificatie van alle mutaties die van invloed zijn geweest op het begrotingssaldo zijn opgenomen bij het onderdeel [Financiële begroting](#). Na verwerking van deze ontwikkelingen ziet het financieel perspectief er als volgt uit:

Bedragen × € 1.000					
Financiële perspectief	2026	2027	2028	2029	
Eindsaldo Perspectiefnota 2026	€ -	€ -	€ -	€ -	35
1. Correcties na Perspectiefnota 2026	€ -	€ -	€ -	€ -	305
2. Raadsvoorstel Meicirculaire 2025	€ -	€ -	€ -	€ -	-
3. Vastgestelde Moties van de Perspectiefnota 2026	€ -	€ -	€ -	€ -	-
4. Resultaatseffect ontwikkelingen na Perspectiefnota 2026	€ 140	€ 1.002	€ 1.262	€ 1.878	
5. Kapitaallast (nieuw krediet)	€ -	€ -17	€ -17	€ -17	
Financieel perspectief 2026 e.v. na votering kredieten	€ 140	€ 985	€ 1.245	€ 2.201	

In het begrotingsjaar 2026 is er sprake van een sluitende begroting. In de jaren 2026 tot en met 2029 is sprake van een positiever perspectief ten opzichte van de Perspectiefnota 2026.

Landelijk financiële beeld/rijksbeleid

Na de onlangs gehouden landelijke verkiezingen eind oktober is er nog geen kabinet geformeerd. Effecten die voortkomen uit de te vormen 'nieuwe' kabinetsplannen zijn dan ook nog niet meegenomen tijdens het opstellen van deze begroting. Waar vorig jaar nog sprake was van een financieel uitdagend jaar; zijn door toevoeging van Jeugdzorg middelen en verhoging van het accres, de zorgen voor structureel lagere inkomsten vanuit het Rijk, verschoven in de tijd naar 2028. Recent is de Septembercirculaire 2025 gepubliceerd. De volledige financiële impact voor de gemeente Dordrecht wordt momenteel doorgerekend.

Ombuigingen

Onderdeel van de vaststelling van de Perspectiefnota 2026 is een omvangrijk pakket aan ombuigingsmaatregelen. Vanaf de jaren 2026 tot en met 2029 dragen de maatregelen bij om te komen tot een sluitende begroting. Beginnend van € 4 miljoen aan besparingen in 2026 loopt dit op tot € 15 miljoen in 2029. Om het totale pakket aan ombuigingen te kunnen volgen worden jaarlijks bij de begroting de ombuigingsmaatregelen voor het komende begrotingsjaar weergegeven. Hiervoor is vanaf Begroting 2026 een extra paragraaf aan de begroting toegevoegd, genaamd '[paragraaf Ombuigingen](#)'. In deze paragraaf zal meer zicht gegeven worden over het totaal aan ombuigingsmaatregelen dat effect heeft op het desbetreffende begrotingsjaar. Daarnaast wordt in de paragraaf jaarlijks inzicht gegeven in de ombuigingsmaatregelen met maatschappelijk effect, waarvan besloten is deze te monitoren.

Vermogenspositie

Ook de vermogenspositie is al jaren achtereen gezond. Door dit vermogen in te zetten voor investeringen volgens de [Agenda Dordt 2030](#). Dat is gewenst omdat het hoge voorzieningenniveau gegeven de sociaal-economische positie van Dordrecht, nog niet kan leunen op structureel voldoende draagvlak om deze voorzieningen waar de inwoners van de stad trots op zijn ook duurzaam in stand te houden. Focus op de realisatie van deze ambitie blijft daarbij van cruciaal belang.

Conclusie

De huidige begroting laat een gezond en structureel sluitend beeld zien over de jaren 2026 en het meerjarenperspectief. Daarnaast is er voor de begrotingsjaren 2026 tot en met 2029 sprake van een [structureel positief evenwicht](#). Het realiseren van een gezonde en robuuste begroting is vooral bereikt door het vaststellen van een omvangrijk pakket aan ombuigingsmaatregelen. Hoe goed en robuust de financiën er ook uitzien, blijft waakzaamheid en behoedzaamheid geboden. Uitdagingen ontstaat mede door:

1. Het verschuiven van de financiële opgave door het Rijk naar begrotingsjaar 2028.
2. Vanaf 2029 zijn er vervangingsinvesteringen benodigd, deze zorgen vanaf 2030 voor extra kapitaalslasten.

3. Het realiseren en uitvoeren van alle ombuigingsmaatregelen zoals ze momenteel zijn ingetekend.
4. Daarnaast zijn in het huidige Politiek Akkoord afspraken gemaakt over het tijdelijk versterken van beleid. Vanaf 2027 vervallen de incidentele budgetten hiervoor. Wanneer voortgang van dit beleid gewenst of nodig is, vraagt dit extra geld in de toekomst.
5. Tegelijk investeren we in de groei van de stad, zowel in kwantiteit als in kwaliteit (Agenda Dordrecht 2030). Dit doen we om een sterke basis te bouwen en om voorzieningen in de stad te behouden.

1.4 College

Het [college van burgemeester en wethouders](#) vormt het dagelijks bestuur van onze stad. Het Dordtse college bestaat uit acht leden: de burgemeester, zes wethouders en een gemeentesecretaris.

2 Programma's

2.1 Leeswijzer programma's

Begrotingsprogramma structuur

In de [nota Kiezen, Sturen en Verantwoorden 2022-2026](#), vastgesteld op 5 juli 2022, zijn de zes begrotingsprogramma's benoemd waarmee deze raads- en collegeperiode wordt gewerkt. De begrotingsprogramma's zijn:

- Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht.
- Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht.
- Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht.
- Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht.
- Lerend en Ondernemend Dordrecht.
- Bouwend en Bereikbaar Dordrecht.

De zes begrotingsprogramma's zijn vervolgens opgebouwd langs zogenaamde 'Wat/Welke-vragen', die te raadplegen zijn door op het begrotingsprogramma te klikken:

- Wat zijn de belangrijkste ontwikkelingen?
- Wat willen we bereiken?
- Wat zijn de doelstellingen (met activiteiten voor 2026)?
- Welke verbonden partijen dragen bij?
- Wat zijn de indicatoren?
- Wat mag het kosten?

Via de opbouw van deze 'Wat/Welke-vragen' wordt informatie gefilterd van een relatief abstract niveau, zoals de vraag welke belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen van invloed zijn op het programma, tot een concreet niveau (wat gaan we doen in 2026 en wat kost het?).

Indicatoren

Elk begrotingsprogramma kent een set indicatoren. De 'basis' komt voort uit het [Besluit Begroting en Verantwoording](#) (BBV), dit is een vaste set verplichte beleidsindicatoren gehanteerd door het Rijk om de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te bevorderen. Deze basis BBV-indicatoren zijn standaard onderverdeeld naar 'taakvelden', er is in de begroting een koppeling gemaakt tussen de taakvelden en de begrotingsprogramma's, waardoor deze nu een logische link vormen. Omdat de basis BBV-indicatoren voor elke gemeente gelijk zijn, hebben deze geen specifieke relatie met de Dordtse doelstellingen. Wel is een vergelijking opgenomen met het gemiddelde van de G40 gemeenten. Daarnaast zijn via de website www.waarstaatjegemeente.nl de BBV-indicatoren van Dordrecht per thema te vergelijken met een selectie naar keuze (onder andere landelijk, provinciaal niveau of regionaal niveau).

Aanvullende indicatoren

Naast de indicatoren van het BBV, zijn voor elk begrotingsprogramma ook aanvullende indicatoren opgenomen. Deze aanvullende Dordtse indicatoren komen voort uit de wens van de Auditcommissie om de informatievoorziening aan de gemeenteraad verder te verbeteren, zoals opgenomen in de [nota Kiezen, Sturen en Verantwoorden 2022-2026](#). In 2023 en 2024 is met de Auditcommissie, de ambtelijke ondersteuning en experts van het Onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD) een intensief traject doorlopen om deze wens te concretiseren. Hierop zijn een twintigtal aanvullende indicatoren geselecteerd en uitgewerkt, en heeft het OCD in de zomer van 2024 een eerste 0-meting uitgevoerd. Dit voorjaar heeft het OCD een tweede meting uitgevoerd (de 2025 meting), deze gegevens zijn verwerkt in de Begroting 2026.

De kaders die voor deze aanvullende indicatoren zijn gemaakt hebben betrekking op:

- Het informatieniveau moet geschikt zijn voor de raad (niet tot op detailniveau, ook niet te abstract);
- Politiek onafhankelijk;
- Te gebruiken voor een langere periode (bijvoorbeeld 6 jaar);
- Een vergelijking van de data van de indicatoren te kunnen maken in de tijd, niet perse met andere gemeenten;
- De indicatoren waar mogelijk elk jaar te meten;
- Een beknopte set van indicatoren aan te houden (+/- 3 indicatoren per programma);
- Integreren in de Begroting 2025 (nulmeting) en verder, zoals nu in de Begroting 2026.

Onderzoeksverantwoording Stadsenquête 2025 van het OCD

Het Onderzoekcentrum Drechtsteden (OCD) heeft in 2024 een nulmeting uitgevoerd naar de aanvullende indicatoren, dit is toen deels gedaan met behulp van registratie gegevens (voor 8 indicatoren) en deels door vragenlijstonderzoek onder het bewonerspanel (voor 13 indicatoren). Voor de begroting van 2026 heeft het OCD wederom met behulp van een vragenlijstonderzoek deze gegevens gemeten, deze meting vond plaats in april/mei 2025. In deze Stadsenquête is een nieuwe en betere onderzoeksmethode gebruikt ten opzichte van de 0-meting in 2024. Hier is voor gekozen om een nog betrouwbaarder beeld te krijgen van wat inwoners van de stad vinden. Met behulp van deze nieuwe onderzoeksmethode zijn o.a. groepen zoals jongvolwassenen beter vertegenwoordigd dan in de eerdere 0-meting. Als gevolg van deze methodische wijziging kunnen de resultaten van deze meting uit 2025 niet altijd even goed vergeleken worden met de resultaten van de 0-meting uit 2024. Gevonden verschillen geven een indicatief beeld. Volgend jaar zal dezelfde methode gebruikt worden als in 2025. Vergelijken tussen 2026 en 2025 zal daarmee wel goed mogelijk zijn.

Wat mag het kosten?

Met het vaststellen van de begroting autoriseert de raad de totale lasten en de totale baten alsook de mutaties van reserves per programma ([artikel 4 Financiële verordening Dordrecht](#)). Daarmee is het college bevoegd te handelen om uitvoering te geven aan de opgenomen activiteiten. Binnen de lasten en baten van het programma afzonderlijk is het college bevoegd verschuivingen aan te brengen. Wijzigingen van de begroting die het totaal van lasten, het totaal van baten en/of de mutatie van reserves veranderen, worden aan de raad voorgelegd.

Om meer inzicht te geven in wat er in de programmabegroting is opgenomen, is aanvullend:

- Inzicht gegeven in de kostensoorten waaruit de lasten bestaan;
- Een specificatie opgenomen van de productramingen waaruit een programma is opgebouwd (waarbij één product slechts in één programma voorkomt);
- Het totaal van het programma, uitgesplitst in lasten, baten en mutaties reserves (het autorisatie-niveau);
- In de bijlagen opgenomen een overzicht per [taakveld per programma](#) (wettelijk verplicht op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), waarbij één taakveld in meerdere programma's kan voorkomen).

Naast de programmabegroting autoriseert de raad de ramingen op de onderdelen algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien, die samen met de programmabegroting een sluitende begroting oplevert.

2.2 Programma's

2.2.1 Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht

2.2.1.1 Wat zijn de belangrijkste ontwikkelingen?

- Begin 2025 is de "Wet versterking participatie op decentraal niveau" in werking getreden. Met deze wet wordt de betrokkenheid van inwoners bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid versterkt, onder andere bij gemeenten. Ook is het uitdaagrecht hierin opgenomen, daarmee kunnen inwoners hun overheid uitdagen om de uitvoering van een taak over te nemen, zoals het beheer of onderhoud van een park of buurthuis.
- Corruptie en fraude met officiële documenten zoals paspoorten en identiteitsbewijzen vormen een groeiend probleem in Nederland. Dit stelt extra eisen aan ons werk.
- De complexiteit van de vragen van onze inwoners in de Stadswinkel neemt toe. Dit komt onder andere door toenemende vergrijzing, bevolkingsgroei en immigratie.
- In het derde kwartaal van 2026 verhuizen we, waaronder de Stadswinkel, naar het nieuwe Dordthuis. Dit wordt een plek voor ontmoeting, samenwerking en ontwikkeling.

2.2.1.2 Wat willen we bereiken?

De gemeente wil inwoners betrekken bij plannen en het uitvoeren daarvan. Inwoners willen ook zelf ideeën en plannen kunnen uitvoeren. Daarom is het belangrijk dat mensen kunnen meedoen. We geven ruimte waar dat kan, en zorgen dat we geen beloften doen die we niet kunnen waarmaken. We willen als gemeente zichtbaar zijn in de stad en praten met inwoners. Dat doen we direct, via internet en via mensen die weten wat er speelt, zoals wijkteams, buurtwerk, verenigingen en winkeliers. In 2025 is er een nieuwe visie en werkwijze voor participatie vastgesteld. Ook zijn de regels voor meedenken en meepraten aangepast. In 2026 richten we ons op het verbeteren van kennis en ervaring over participatie en bewonersinitiatieven.

We werken ook aan goede en makkelijke dienstverlening. We willen inwoners zoveel mogelijk op één plek en in één keer helpen. Voor mensen met ingewikkelde problemen bieden we extra hulp op maat. Onze basisdienstverlening blijft daarnaast uiteraard belangrijk en goed. Ook bereiden we ons voor op de verhuizing naar het nieuwe Dordthuis in het derde kwartaal van 2026.

Tot slot willen we Dordrecht sterker maken als centrumstad in de regio. We werken samen met scholen en bedrijven in Smart Delta Drechtsteden en Zuid-Holland Zuid. Voor Dordrecht en de andere gemeenten in de regio doen we de taken voor bedrijfsvoering via Bedrijfsvoering Drechtsteden (BD). Daarnaast verzorgen we taken als Gemeentebelastingen en publieksdienstverlening voor een aantal gemeenten, net als een aantal ruimtelijke uitvoerende taken. We zorgen voor goede dienstverlening en helpen onze partners bij hun lokale aanpak.

2.2.1.3 Wat zijn de doelstellingen?

Doelstelling 1: (Burger)participatie stimuleren en ruimte geven aan initiatieven uit de samenleving.

Burgerparticipatie is een belangrijk onderdeel van een gezonde en democratische samenleving. Burgerparticipatie gaat verder dan het enkel informeren en consulteren van inwoners; het omvat actieve betrokkenheid van inwoners bij beleidsvorming en besluitvorming. Dit versterkt niet alleen de legitimiteit van gemeentelijke besluiten, maar bevordert ook de betrokkenheid en het vertrouwen van inwoners in hun lokale overheid. We geven daarom ruimte aan ideeën en initiatieven uit de samenleving, en vinden gezamenlijk eigenaarschap - van gemeente, organisaties, inwoners en bedrijven - op maatschappelijke opgaven belangrijk.

We bieden ondersteuning bij participatietrajecten en de omgang met bewonersinitiatieven.

In 2026 richten we ons op de borging van het kennis- en expertisecentrum participatie. Dit is een belangrijk onderdeel van het versterken van de democratische waarden in de samenleving. Het centrum biedt ondersteuning bij participatietrajecten en fungeert als vraagbaak. Binnen de online omgeving zijn handreikingen en andere instrumenten beschikbaar. Het expertisecentrum heeft nadrukkelijk een faciliterende en coachende functie. In 2026 blijven we ook investeren in de ontwikkeling van medewerkers, zodat we beter kunnen inspelen op de behoeften van inwoners. We werken op een lerende manier en evalueren regelmatig projecten om onze aanpak steeds te verbeteren.

We maken breed gebruik van het digitale participatieplatform Doe Mee Dordrecht.

We werken met het online participatieplatform Doe Mee Dordrecht. Op dit platform bieden we informatie aan over onze plannen en nodigen we inwoners, ondernemers en organisaties uit om daarop digitaal te reageren en bij betrokken te raken. Daarnaast melden inwoners zich via het platform aan om op de hoogte te blijven, of om actief mee te denken en te werken aan een onderwerp. We evalueren de participatietrajecten waarbij we (ook) Doe Mee Dordrecht hebben ingezet, en onderzoeken ook de gebruiksvriendelijkheid van het platform. In 2026 gaan we hiermee door en ontwikkelen we onze aanpak van digitale participatie verder. We letten erop dat het platform zo aansluit op de behoeften en verwachtingen van inwoners en medewerkers.

Doelstelling 2: Een toegankelijke en zo makkelijk mogelijke, gemeentelijke dienstverlening.

De samenleving vraagt om een eerlijke en begripvolle overheid met aandacht voor inwoners, iedereen heeft daarin een eigen behoefte. Daarop inspelen is de rode draad van onze gemeentelijke dienstverlening. Wij maken het verschil voor inwoners door waar nodig extra tijd en aandacht te geven. Tegelijkertijd bereiden we ons voor op de verhuizing naar het nieuwe Dordthuis in 2026, dit vraagt veel tijd en aandacht. We zetten ook in op het steeds verder verbeteren van de bestaande dienstverlening aan de balie, telefonisch en digitaal.

We passen onze processen aan voor het Dordthuis.

In het nieuwe Dordthuis zullen onze medewerkers van de Stadswinkel in 2026 verspreid werken over meer verdiepingen. We moeten veel bestaande processen aanpassen aan deze nieuwe situatie. We gebruiken deze aanpassing om deze processen tegelijk ook makkelijker te maken voor onze inwoners. Enkele voorbeelden van processen zijn: uitgifte van identiteitsdocumenten, afschrift van een uittreksel, en een eerste inschrijving.

We werken samen met de partners aan een goede klantbegeleiding in het Dordthuis.

In het Dordthuis werken we op de publieke vloeren nauw samen met onze partners. Om dat mogelijk te maken hebben we gezamenlijke systemen nodig. Zodat onze bezoekers makkelijk afspraken kunnen maken, makkelijk de weg kunnen vinden in het Dordthuis en op tijd bij hun afspraak zijn. In 2026 schaffen wij deze systemen aan en implementeren we deze.

We ontwikkelen een digitale dienstverleningsstrategie.

Voor 1 juli 2026 ontwikkelen we een digitale dienstverleningsstrategie die leidt tot meetbare verbeteringen van onze digitale dienstverlening, verhoogde digitale veiligheid en inclusie, en efficiëntere processen. Binnen de strategie wordt plek gegeven aan:

- Wettelijke verplichtingen; de Wet Open Overheid (Woo), Wet digitale overheid (Wdo) en de Europese NIS2-richtlijn vragen om structurele digitale inrichting en borging van digitale veiligheid en toegankelijkheid.
- Toenemende verwachtingen van inwoners; snelheid en gebruiksvriendelijkheid.
- Efficiëntie en kostenbesparing; digitalisering van interne processen.
- Weerbaarheid tegen digitale dreigingen; risico's inventariseren en digitale veiligheid maximaliseren.
- Sociale en digitale inclusie; we voorkomen digitale uitsluiting.
- Veilig werken met data en datagedreven werken; duidelijke visie op gebruik van data.

De strategie vertalen we in een uitvoeringsprogramma met maatregelen die gericht zijn op verbetering van onze digitale dienstverlening binnen een toekomstbestendige inrichting.

Doelstelling 3: Dordrecht functioneert als centrumstad van de regio.

We zitten voor elk van onze ambities aan de juiste tafels met de juiste partners. Zo kunnen we kennis delen, inspelen op subsidiemogelijkheden en onze gezamenlijke uitvoeringskracht versterken. Daarmee zetten we de identiteit en kracht van Dordrecht en de regio beter op de kaart in Den Haag en in Brussel.

Ook nemen we voor Dordrecht en de regiogemeenten in de Drechtsteden de verantwoordelijkheid voor de bedrijfsvoeringstaken via Bedrijfsvoering Drechtsteden (BD). Met deze dienstverlening ondersteunen we onze partners bij het realiseren van een sterke lokale aanpak, en bieden we ruimte voor een efficiëntere bedrijfsvoering met hogere kwaliteit.

De nadruk in de dienstverlening komt te liggen op Operational Excellence. De focus ligt daarbij op hoogwaardige, efficiënte en schaalbare dienstverlening. Operational Excellence vraagt om voortdurende procesverbetering, ketenoptimalisatie en een resultaatgerichte cultuur. Niet alleen technische en procesmatige optimalisatie is nodig, maar ook actieve betrokkenheid van medewerkers en partners. De gehele keten – van beleid tot uitvoering, van interne processen tot externe samenwerking – wordt integraal benaderd om maximale waarde te leveren.

We werken aan een gezamenlijke agenda voor de Smart Delta Drechtsteden.

Samen met andere overheden, het bedrijfsleven en onderwijs werken we toe naar één gezamenlijke agenda Smart Delta Drechtsteden en Ruimtelijke strategie. Deze agenda versterkt onze externe profilering en zorg ervoor dat we met één regionale stem opereren richting provincie, Rijk en Europa. Tevens werken we aan de doorontwikkeling van het regionale samenwerkingsmodel en de financieringsstructuur via een regionale investeringsagenda. Dit zal in 2026 zijn beslag krijgen. We streven daarbij naar open netwerksamenwerking, zodat ook andere relevante publieke en private partners zich welkom voelen om aan te sluiten.

We organiseren werkbezoeken, lobbyactiviteiten en netwerkbijeenkomsten om tot resultaatafspraken te komen op onze ambities uit lokale en regionale programma's.

Met onze kennis uit de praktijk van de regio dragen we actief bij aan Rijks- en provinciaal beleid in grote transities rondom o.a. economie, klimaat en energie. We behartigen onze belangen met een actieve opstelling richting provinciale en nationale overheid in bestuurlijke netwerken zoals de VNG, G40, en de Verstedelijkingsalliantie. Om dit te realiseren kiezen we in 2026 drie hoofdactiviteiten:

1. Inhoudelijke lobbydossiers versterken (met daarbij de focus op: wonen/bouwen, mobiliteit, economie/hoogwaardige maakindustrie, Chemours/PFAS, brede welvaart, energietransitie en mobiliteit en bereikbaarheid).
2. Ons netwerk in Den Haag uitbreiden en verdiepen (denk aan: Kamerleden, bewindspersonen, topambtenaren, jaarlijkse nieuwspoortbijeenkomst, bilaterale contacten, en bewindspersonen naar de regio organiseren).
3. En we vergroten het bewustzijn en belang van lobby in de gemeentelijke organisatie.

We stellen een ontwikkelagenda op voor de toekomst van de dienstverlening van Bedrijfsvoering Drechtsteden.

Twee jaar na de start van de Servicegemeente (nu Bedrijfsvoering Drechtsteden) is er een evaluatie geweest. Daarbij zijn twee belangrijke vragen benoemd:

- Een heroriëntatie op de samenwerkingsverhouding: Hoe willen we samenwerken, vooral op het gebied van bedrijfsvoering?
- Het herijken van de benoemde ambities; welke doelen willen we houden, en waar willen we meer op focussen?

Deze vragen passen goed bij het project 'Hoogwaardige dienstverlening met transparante financiering'. Daarom worden ze samen opgepakt. We kiezen daarbij voor *Operational Excellence*. Dat betekent: steeds beter en slimmer werken. Wij zijn daarbij verantwoordelijk voor het opstellen en uitvoeren van de verbeteragenda.

We zorgen als Bedrijfsvoering Drechtsteden voor een dienstverlenings- en financieringsmodel.

We zijn begonnen met het uitvoeren van een plan voor duidelijke en eerlijke dienstverlening en financiering daarvan. Dit doen we stap voor stap, met vier onderdelen:

- Sturingsmodel; Hierin staat hoe we afspraken maken over kwaliteit, kosten, prestaties en risico's. Ook staat erin hoe we hierover rapporteren.
- Producten- en dienstencatalogus (PDC); Dit is een lijst met alle producten en diensten die we leveren. Hierin staan de belangrijkste kenmerken en de wijze van afname, verrekening en de KPI's.
- Financieringsmodel; dit geeft een beschrijving van hoe de (basis)dienstverlening en innovatie & ontwikkeling transparant wordt gefinancierd.
- Kostenverdeelmodel; dit laat zien hoe we de kosten verdelen tussen de verschillende gebruikers.

We kijken ook of dit model gebruikt kan worden voor andere diensten, buiten de bedrijfsvoering, die Dordrecht aan de regio levert vanuit het partnerschap.

2.2.1.4 Wat zijn de indicatoren?

De basis: BBV-indicatoren

Vanuit de basis BBV-indicatoren is geen logische koppeling te maken met dit beleidsprogramma, BBV-indicatoren zijn hier dan ook niet opgenomen.

Aanvullende indicatoren

Naast de indicatoren van het BBV, zijn voor elk begrotingsprogramma ook aanvullende indicatoren opgenomen. Deze aanvullende Dordtse indicatoren komen voort uit de wens van de Auditcommissie om de informatievoorziening aan de gemeenteraad verder te verbeteren (opgenomen in de nota Kiezen, Sturen en Verantwoorden 2022-2026). In 2023 en 2024 is met de Auditcommissie, de ambtelijke ondersteuning en experts van het Onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD) een intensief traject doorlopen om deze wens te concretiseren. Hierop zijn een twintigtal aanvullende indicatoren geselecteerd en uitgewerkt, en heeft het OCD in de zomer van 2024 een eerste 0-meting uitgevoerd. Dit voorjaar tot de zomer heeft het OCD een tweede meting uitgevoerd (de 2025 meting), deze gegevens zijn verwerkt in deze Begroting voor 2026.

Onderzoeksverantwoording Stadsenquête 2025 van het OCD

In 2025 is een nieuwe en betere onderzoeksmethode gebruikt ten opzichte van de 0-meting in 2024. Hier is voor gekozen om een nog betrouwbaarder beeld te krijgen van wat inwoners van de stad vinden. Met behulp van deze nieuwe onderzoeksmethode zijn o.a. groepen zoals jongvolwassenen beter vertegenwoordigd dan in de eerdere 0-meting. Als gevolg van deze methodische wijziging kunnen de resultaten van deze meting uit 2025 niet altijd even goed vergeleken worden met de resultaten van de 0-meting uit 2024. Gevonden verschillen geven een indicatief beeld. Volgend jaar zal dezelfde methode gebruikt worden als in 2025. Vergelijken tussen 2026 en 2025 zal daarmee wel goed mogelijk zijn.

Aanvullende indicatoren

Omschrijving	0-Waarde 2024	Meting 2025
1 <u>Relatie overheid - burger (1): samenwerking</u> Waardering wijze waarop de gemeente inwoners betreft6,2 / samenwerking zoekt.		6,1
2 <u>Relatie overheid - burger (2): informeren</u> Waardering wijze waarop de gemeente informatie verstrekt / inwoners informeert.	6,4	6,3
3 <u>Relatie overheid - burger (3): vertrouwen</u> Vertrouwen in gemeentebestuur		

- (zeer) veel vertrouwen: 37%
- neutraal: 47%
- (zeer) weinig vertrouwen: 16%
- (zeer) veel vertrouwen: 33%
- neutraal: 47%
- (zeer) weinig vertrouwen: 20%

4 Responsiviteit overheid: initiatieven

Waardering wijze waarop de gemeente initiatieven faciliteert

- Gemeente luistert voldoende naar de mening van inwoners: 30% (zeer) mee eens.
- Gemeente betreft inwoners voldoende: 39% (zeer) mee eens.
- Inwoners krijgen ruimte voor plannen: 33% (zeer) mee eens.
- Gemeente luistert voldoende naar de mening van inwoners: 27% (zeer) mee eens.
- Gemeente betreft inwoners voldoende: 36% (zeer) mee eens.
- Inwoners krijgen ruimte voor plannen: 31% (zeer) mee eens.

5 Gemeentelijke dienstverlening

Waardering van de gemeentelijke dienstverlening door inwoners op de onderdelen balie, web en telefonie.

- Balie: 8,8
- Web: 8,0
- Telefonie: 8,0
- Balie: 8,7
- Web: 7,1
- Telefonie: 8,0

**Data balie en web van 01/01/2024 t/m 31/12/2024, data telefonie van 01/04/2024 t/m 31/12/2024.*

**Data balie, web en telefonie van 01/01/2025 t/m 30/06/2025.*

Bron	Frequentie
1 OCD Stadsenquête Dordrecht (voorheen Omnibus enquête) <i>*zie de nieuwe opzet van onderzoeksmethode in 2025.</i>	Jaarlijks
2 OCD Stadsenquête Dordrecht (voorheen Omnibus enquête) <i>*zie de nieuwe opzet van onderzoeksmethode in 2025.</i>	Jaarlijks
3 OCD Stadsenquête Dordrecht (voorheen Omnibus enquête) <i>*zie de nieuwe opzet van onderzoeksmethode in 2025.</i>	Jaarlijks
4 OCD Stadsenquête Dordrecht (voorheen Omnibus enquête) <i>*zie de nieuwe opzet van onderzoeksmethode in 2025.</i>	Jaarlijks
5 Gemeente Dordrecht, Dienstverlening Drechtsteden	Jaarlijks

2.2.1.5 Wat mag het kosten?

Hieronder wordt de opbouw van de kosten van het programma weergegeven voor het jaar 2026 (exclusief mutaties met reserves). Tevens wordt een korte toelichting gegeven op de betreffende kostensoorten.

Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht	2026
Interne salarislasten	18.943.822
Materiële budgetten	6.151.664
Bijdragen aan GR'en	1.199.988
Subsidies	191.278

- Interne salarislasten: de salarislasten beslaan bijna 76% van dit programma en hebben met name betrekking op dienstverlening, werken voor derden en de griffie.
- Materiële budgetten: het materieel budget betreft middelen voor taken op basis van de circulaires van het Rijk, uitgaven raad, griffie, rekenkamer, vastgoed, werkbudgetten leefbare wijken en externe onderzoeken door het OCD.
- Bijdragen aan GR'en: dit betreft de afdracht aan het Rijk voor de kosten van paspoorten, rijbewijzen en dergelijke.
- Subsidies: dit is budget voor de bijdragen die verstrekt worden aan de partnergemeenten.

Hieronder wordt de financiële meerjarenbegroting van het programma weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten inclusief toevoegingen aan en onttrekkingen uit reserves.

Bedragen x € 1.000				
Onderwerp	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten	26.487	40.766	51.056	59.782
Baten	9.054	9.291	8.676	7.832
Saldo	-17.433	-31.475	-42.380	-51.951
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	-959	-1.408	-1.750	-1.750
Totaal programma	-18.391	-32.883	-44.130	-53.701

Hieronder wordt de financiële meerjarenbegroting van het programma weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten van de verschillende producten en mutaties met de reserves.

Bedragen x € 1.000

Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht	2026			2027			2028			2029		
Product	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Basisregistratie vastgoed	1.524	447	1.077	1.524	447	1.077	1.524	447	1.077	1.524	447	1.077
Griffie	2.932	0	2.932	2.783	0	2.783	2.783	0	2.783	2.801	0	2.801
Rekenkamer	460	0	460	410	0	410	410	0	410	410	0	410
Bestuur	2.806	308	2.498	2.805	308	2.497	2.805	308	2.497	2.788	308	2.480
Publieke dienstverlening	9.901	7.072	2.828	9.810	7.209	2.601	9.547	6.594	2.953	8.967	5.750	3.217
Internationale betrekkingen	9	0	9	9	0	9	9	0	9	9	0	9
Stelposten	3.299	245	3.054	17.879	345	17.534	28.774	345	28.429	38.081	345	37.736
Wijkwensen en participatie	3.531	0	3.531	3.582	0	3.582	3.240	0	3.240	3.240	0	3.240
Onderzoek	1.362	864	498	1.300	864	436	1.300	864	436	1.300	864	436
Werken derden	662	117	546	662	117	546	662	117	546	662	117	546
Totaal saldo baten en lasten	26.487	9.054	17.433	40.766	9.291	31.475	51.056	8.676	42.380	59.782	7.832	51.951
Mutaties met de reserves	0	959	959	0	1.408	1.408	0	1.750	1.750	0	1.750	1.750
Geraamd resultaat	26.487	8.095	18.391	40.766	7.883	32.883	51.056	6.926	44.130	59.782	6.082	53.701

2.2.2 Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht

2.2.2.1 Wat zijn de belangrijkste ontwikkelingen?

- Het toerisme in Nederland blijft doorgroeien. Zowel Nederlandse als buitenlandse toeristen geven meer geld uit (CBS 2025). Voor Dordrecht liggen kansen om toerisme niet alleen economisch te benutten, maar ook als middel om maatschappelijke waarde te creëren.
- Verschillen in inkomen, gezondheid, opleiding en ervaren welbevinden nemen toe (SCP 2025). Dit vergroot het risico op verminderde sociale samenhang en vraagt om gerichte inzet op preventie, verbinding en ondersteuning in kwetsbare wijken.
- Wachtlijsten in de zorg, beperkte opvangplekken en verkokering in de hulpverlening leiden tot een toename van 'complexe problematiek'. Dit vormt een risico voor de leefbaarheid en vergroot de kans op overlast, vooral in wijken waar de druk al hoog is.
- De samenleving vraagt om meer voorbereiding op risico's zoals klimaatgerelateerde rampen, cyberdreiging, maatschappelijke onrust en andere crisissituaties. Dit vraagt van gemeenten een proactieve rol in het versterken van fysieke, sociale en bestuurlijke weerbaarheid, zodat inwoners en organisaties beter voorbereid zijn op onverwachte gebeurtenissen.
- Capaciteitsgebrek en veranderende prioriteiten bij de politie, én een maatschappij die steeds meer verwacht van gemeentelijke handhaving in de openbare ruimte, zorgen ervoor dat steeds meer een beroep wordt gedaan op een bredere inzet van handhaving.

2.2.2.2 Wat willen we bereiken?

We werken aan een levendige en aantrekkelijke stad met ruimte voor ontmoeting, cultureel aanbod en evenementen. Cultuur en evenementen kunnen zorgen voor verbinding, ontspanning, welbevinden en de gezondheid van inwoners. Voor een aangenaam verblijfsklimaat is ook toenemende aandacht voor groen in de binnenstad, zowel voor bewoners als voor bezoekers. We willen ook de kansen van het kernwinkelgebied, horeca en evenementen als belangrijk onderdeel van de levendige binnenstad beter benutten. Dit versterkt de economie en vergroot de aantrekkelijkheid van Dordrecht als woonstad.

Leefbaarheid en veiligheid in Dordrecht worden beïnvloed door diverse factoren, zoals sociale cohesie, vrijetijdsbesteding, voorzieningen en de kwaliteit van de openbare ruimte. We willen dat inwoners zich veilig en op hun gemak voelen in hun directe woonomgeving. Wie zich veilig voelt, heeft meer vertrouwen in zichzelf, in anderen en in de toekomst. Daarom investeren we in het behouden en verbeteren van leefbaarheid en veiligheid, onder andere via het Nationaal Programma Dordt West. Met dit programma zetten we in op betere ontwikkelkansen voor jongeren, meer perspectief op werk en een gezonde, veilige leefomgeving voor alle bewoners. Ook versterken we de samenwerking met partners zoals de Sociale Dienst, politie en betrokken bewoners om ondermijning, straatintimidatie, eenzaamheid en armoede vroegtijdig aan te pakken. In alle wijken zorgen we voor vaste, zichtbare handhavers die bijdragen aan stabiliteit en kwaliteit in de buurt.

2.2.2.3 Wat zijn de doelstellingen?

Doelstelling 1: Het vergroten van de levendigheid en aantrekkelijkheid van de (binnen)stad in balans met de leefbaarheid.

Dordrecht staat de komende jaren voor de uitdaging om een aantrekkelijke, levendige en veelzijdige stad te blijven. Samen met het Binnenstadbedrijf Dordrecht werken we aan een toekomstbestendige binnenstad. We streven naar een goede balans tussen horeca, nachtleven en prettig wonen. Het toerisme speelt hierin een ondersteunende rol, net als een breed cultureel en evenementenaanbod. Cultuur en evenementen dragen bij aan de maatschappelijke, economische en artistieke waarde van de stad. We benutten kansen om de openbare ruimte te verbeteren en te vergroenen. Een schoon, veilig en groen Dordrecht is niet alleen fijn voor bewoners, maar ook aantrekkelijk voor bezoekers.

We voeren de Horecanota 'Ruimte voor ontwikkeling' uit.

We evalueren de proef met SUS-wachten en de uitbreiding van de "verlaatjes" (incidentele ontheffing van de sluitingstijden) en "geluidjes" (incidentele festiviteit in een horeca inrichting) in de horeca. Bij een positieve evaluatie continueren we de proef met de SUS-wachten op basis van financiële afspraken met ondernemers. Samen met de ondernemers werken we aan het verbeteren van de kwaliteit van terrassen. Er blijft ruimte voor de ontwikkeling van meer horeca in de horecaconcentratiegebieden, maar ook elders in de stad, zoals ondersteunende horeca bij recreatie.

We voeren het nieuwe evenementenbeleid uit.

We zorgen voor borging, kwaliteitsverbetering en innovatie van het aanbod aan evenementen, passend bij de eigenheid van Dordrecht door het vernieuwen van de subsidiestructuur voor evenementen. Verder werken we aan een beter en klantvriendelijk vergunningsproces. Ook stimuleren we de samenwerking binnen en met de evenementensector, waaronder het vergroten van de kennis over wet- en regelgeving en het verbreden van de financieringsmogelijkheden. Ook worden evenementen vastgelegd in het omgevingsplan.

We voeren de Cultuurnota Dordrecht 2030 uit.

We versterken de verbinding tussen cultuur en andere beleidsterreinen, onder meer met een netwerkbijeenkomst over cultuur als middel om positieve gezondheid te bevorderen. Daarnaast voeren we een nieuw proces in voor een transparanter en meer weloverwogen verdeling van meerjarige culturele subsidies. We ontwikkelen een plan voor een duurzame toekomst van het Energiehuis: het gebouw, het gebruik en de exploitatie. Kennisdeling en samenwerking binnen de sector stimuleren we via het Cultureel Platform en het Netwerk Amateurkunst.

We pakken het beleidsterrein toerisme op.

De leefbaarheid voor onze inwoners staat op één en bevordert juist ook de toeristische aantrekkingskracht. Een schoon, veilig, groen en bruisend Dordrecht is het visitekaartje van de inwoner aan de bezoeker. De kwaliteit van dit visitekaartje brengen we op peil door toerisme als beleidsterrein op te pakken. Vanaf 2026 organiseren we twee keer per jaar de 'Toerisme sessies Dordrecht' voor de toerismebranche en we stellen de startnotitie 'Toerisme in Dordrecht' op.

We herontwikkelen de Grote Markt.

Het doel van de herinrichting van de gebieden Grote Markt en Merwekade e.o. is om de leefbaarheid en de verblijfskwaliteit in de binnenstad te verbeteren. Mobiliteit en parkeren vormen hiervoor de randvoorwaarden. We starten alvast met het verbeteren en vergroenen van de openbare ruimte daar waar het kan, zoals Waagpassage, De Waag en het Otto Dickeplein.

Doelstelling 2: Het krachtig aanpakken van ernstige (woon)overlast.

Het aantal overlastlocaties neemt in Dordrecht af. Maar de omvang en complexiteit van de overlast neemt toe. Daarom investeren we in de leefbaarheid en veiligheid in de directe woon- en leefomgeving, door krachtig in te zetten op de aanpak van overlastgevende plekken, woningen en personen. Aanhoudende overlast kan het (woon)genot en gevoel van veiligheid van bewoners ernstig verstoren. Vroegtijdig ingrijpen en samenwerking op het snijvlak van zorg en veiligheid vergroot de kans op verbetering.

We helpen personen die problemen hebben op meerdere leefgebieden.

We versterken en verbinden de ambtelijke en bestuurlijke samenwerking op het snijvlak van zorg en veiligheid. Het gaat daarbij om het verbeteren van de integrale aanpak in de zorg- en veiligheidsketen voor kwetsbare gezinnen en personen waar problemen spelen op meerdere leefgebieden. Dit doen we door een zorg- en veiligheidskamer te ontwikkelen en de visie op regie uit te rollen. Beide ontwikkelingen zetten in op rolverduidelijking, regievoering en verbinding van het zorg- en veiligheidsdomein. Bij gezinnen met complexe problematiek zetten we het kernteam zorg en veiligheid in. De re-integratie-officier ondersteunt en begeleidt Dordtse ex-gedetineerden richting een perspectievolle toekomst, zodat de kans op recidive afneemt.

We zetten in op een afname van de door inwoners beleefde ernstige overlast in de openbare ruimte.

De aanpak van overlast is gericht op locaties, groepen en personen. Overlastgevers, zoals jongerengroepen, personen met verward gedrag, dak- en thuislozen, veelplegers en zorgmijders en hun netwerk krijgen via de Kerngroep ondersteuning aangeboden. Dit sociale aanbod richt zich op scholing, werk, verslavingszorg en begeleiding. We zetten met aandacht en middelen extra in op aangewezen hotspots als het Leerpark, de Vogelbuurt, Lijnbaan, Kromhout en het Mauveplein. Voor de meest ernstige gevallen passen we de Persoonsgerichte Aanpak toe. In het eerste kwartaal van 2026 wordt de herijking van het proces afgerond.

We zetten in op een afname van de door inwoners beleefde ernstige woonoverlast.

Samen met politie en woningcorporaties treden we op bij (ernstige) woonoverlast. Hierbij zetten we verschillende instrumenten uit de escalatieladder in. Dat begint bij buurtbemiddeling en kan eindigen met een bestuurlijke gedragsaanwijzing of een tijdelijk huisverbod. Door het screenen van nieuwe huurders op overlastgevend en crimineel gedrag in kwetsbare gebieden wordt tevens preventief ingezet op het voorkomen van woonoverlast. In het eerste kwartaal van 2026 verwachten we het ministerieel besluit op de nieuwe aanvraag met herziende locaties.

Doelstelling 3: Het investeren in leefbaarheid en veiligheid in de directe woon- en leefomgeving.

Als gemeente werken we nauw samen met inwoners, maatschappelijke organisaties en veiligheidsinstanties om de leefbaarheid en veiligheid in de woon- en leefomgeving van onze inwoners te verbeteren. We vinden het cruciaal dat de inwoners van Dordrecht in de openbare ruimte hun gemak en veilig voelen. Iedere wijk in Dordrecht heeft haar eigen unieke kenmerken, thema's, doelen en ambities, wat betekent dat de maatregelen op het gebied van leefbaarheid en veiligheid specifiek op maat worden afgestemd.

We geven uitvoering aan het Nationaal Programma Dordt West 2023-2043.

Met ons project Preventie met Gezag wordt extra ingezet op het versterken van de weerbaarheid van jongeren en het voorkomen dat zij in de criminaliteit belanden. We helpen 100 huishoudens in hun duurzame groei uit armoede en laten bewoners middels participatieve actieonderzoeken en het digitale bewonersplatform samendordtwest.nl actief meedenken en meedoen in en voor hun buurt of wijk. Met de middelen uit het Volkshuisvestingsfonds werken we aan de verduurzaming van particuliere woningen in Crabbhof en Krispijn. Tevens zetten we in op de versnelling van woningbouwprojecten en een fijne openbare ruimte.

We geven uitvoering aan de gebiedsagenda's voor de gebieden Oost en Centrum.

Samen met de in 2025 vastgestelde gebiedsanalyses en -prioriteiten vormen de gebiedsagenda's het fundament voor een gerichte en samenhangende aanpak. De gebiedsagenda's bevatten concrete acties, een planning en de inzet van middelen. Ze zijn tot stand gekomen in nauwe samenwerking met bewoners en partners in het gebied. We zetten in op een lerend en flexibel proces. Dat betekent dat we ruimte houden om bij te sturen op basis van nieuwe inzichten en veranderende omstandigheden. Zo zorgen we ervoor dat de uitvoering aansluit bij wat er lokaal speelt en nodig is. Ook voor het buitengebied stellen we een gebiedsprogramma op.

We ronden het Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 af.

Met onze gebiedsgerichte aanpak werken we aan veilige wijken en verkennen we nieuwe cameratoezichtgebieden. We zetten in op de sociale stabiliteit, digitale weerbaarheid en de aanpak ondermijning, waaronder de aanstelling van een Bibob-functionaris om de bestuurlijke weerbaarheid tegen georganiseerde criminaliteit te versterken. Met de realisatie van de Risk Factory op het Leerpark zetten we stappen voor een weerbare en zelfredzame jeugd. We ronden het Integraal Veiligheidsplan (IVP) 2023-2026 af en stellen nieuwe ambities op voor het IVP 2027-2030.

We geven uitvoering aan het Handhavingsbeleidsplan (de Routekaart) 2024-2026.

We zijn de ogen en oren van de wijk en treden op als ambassadeurs in de wijken én bij overtredingen die de leefbaarheid en veiligheid aantasten. De druk op handhaving in de openbare ruimte neemt toe en het aantal (fixi)meldingen van overlast breidt steeds verder uit. We zetten in op data-analyse om handhaving effectiever te maken. Bestuursrechtelijke handhaving wordt ingezet om naleving van regels te bevorderen of herhaling van een overtreding te voorkomen. Om hiertoe een stabiele formatie te behouden na 2026, vanwege het wegvallen van de middelen uit het Politiek Akkoord, komen we in het nieuwe Handhavingsbeleidsplan met een voorstel voor 2027 en verder.

2.2.2.4 Wat zijn de indicatoren?

De basis: BBV-indicatoren

De basisindicatoren komen voort uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), dit is een vaste set verplichte beleidsindicatoren gehanteerd door het Rijk om de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te bevorderen. Deze basis BBV-indicatoren zijn standaard onderverdeeld naar 'taakvelden', er is in de begroting een koppeling gemaakt tussen de taakvelden en de begrotingsprogramma's, waardoor deze nu een logische link vormen. Omdat de basis BBV-indicatoren voor elke gemeente gelijk zijn, hebben deze geen specifieke relatie met de Dordtse doelstellingen. Wel is een vergelijking opgenomen met het gemiddelde van de G40 gemeenten. Daarnaast zijn via de website www.waarstaatjegemeente.nl de BBV-indicatoren van Dordrecht per thema te vergelijken met een selectie naar keuze (onder andere landelijk, provinciaal niveau of regionaal niveau).

Aanvullende indicatoren

Naast de indicatoren van het BBV, zijn voor elk begrotingsprogramma ook aanvullende indicatoren opgenomen. Deze aanvullende Dordtse indicatoren komen voort uit de wens van de Auditcommissie om de informatievoorziening aan de gemeenteraad verder te verbeteren (opgenomen in de nota Kiezen, Sturen en Verantwoorden 2022-2026). In 2023 en 2024 is met de Auditcommissie, de ambtelijke ondersteuning en experts van het Onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD) een intensief traject doorlopen om deze wens te concretiseren. Hierop zijn een twintigtal aanvullende indicatoren geselecteerd en uitgewerkt, en heeft het OCD in de zomer van 2024 een eerste 0-meting uitgevoerd. Dit voorjaar tot de zomer heeft het OCD een tweede meting uitgevoerd (de 2025 meting), deze gegevens zijn verwerkt in deze Begroting voor 2026.

Onderzoeksverantwoording Stadsenquête 2025 van het OCD

In 2025 is een nieuwe en betere onderzoeksmethode gebruikt ten opzichte van de 0-meting in 2024. Hier is voor gekozen om een nog betrouwbaarder beeld te krijgen van wat inwoners van de stad vinden. Met behulp van deze nieuwe onderzoeksmethode zijn o.a. groepen zoals jongvolwassenen beter vertegenwoordigd dan in de eerdere 0-meting. Als gevolg van deze methodische wijziging kunnen de resultaten van deze meting uit 2025 niet altijd even goed vergeleken worden met de resultaten van de 0-meting uit 2024. Gevonden verschillen geven een indicatief beeld. Volgend jaar zal dezelfde methode gebruikt worden als in 2025. Vergelijken tussen 2026 en 2025 zal daarmee wel goed mogelijk zijn.

BBV-indicatoren	Jaarstukken Begroting		Jaarstukken Begroting		G40
	2023	2025	2024	2026	
Verwijzingen Halt - per 1.000 inwoners 12-17 jaar	9 (2022)	10 (2023)	13 (2024)	13 (2024)	10 (2024)
Jongeren met delict voor rechter - % van 12-21 jaar	1,0 (2021)	1 (2022)	1 (2023)	1 (2023)	1 (2023)
Winkeldiefstal - per 1.000 inwoners	3,7 (2023)	3,7 (2023)	2,7 (2024)	2,7 (2024)	3,2 (2024)
Geweldsmisdrijven - per 1.000 inwoners	5,8 (2023)	5,8 (2023)	5,7 (2024)	5,7 (2024)	5,1 (2024)
Diefstal uit woning - per 1.000 inwoners	0,8 (2023)	0,8 (2023)	1,1 (2024)	1,1 (2024)	1,3 (2024)
Vernieling en beschadiging - per 1.000 inwoners	6,1 (2023)	6,1 (2023)	5,2 (2024)	5,2 (2024)	6,8 (2024)

6 Participatie in de buurt

Vrijwillig actief
in de buurt, op
wijniveau

- **Dordrecht totaal: 32%**

Wijken:

- Binnenstad: 28%
- Noordflank/Stadswerven: 50%
- Oud-Krispijn: 36%
- Nieuw-Krispijn: 39%*
- Reeland: 35%
- Staart: 21%*
- Wielwijk/Dordtse Hout: 44%*
- Crabbehof/Zuidhoven: 30%*
- Sterrenburg/Wilgenwende: 31%
- Dubbeldam/De Hoven: 27%
- Stadspolder(s)/Oudelandshoek/Vissershoek: 26%

- **Dordrecht totaal: 24%***

Wijken:

- Binnenstad: 23%
- Noordflank/Stadswerven: 29%:
- Oud-Krispijn: 30%
- Nieuw-Krispijn: 21%
- Reeland: 25%
- Staart: 18%
- Wielwijk/Dordtse Hout: 24%
- Crabbehof/Zuidhoven: 17%
- Sterrenburg/Wilgenwende: 26%
- Dubbeldam/De Hoven: 26%
- Stadspolder(s)/Oudelandshoek/Vissershoek: 18%

**Door het lage aantal respondenten in deze wijk is dit cijfer indicatief.*

7 Cultuuraanbod

Waardering
van het
cultuuraanbod

- **Totale aanbod: 7,3**

- Theater, schouwburg: 7,4
- Poppodium: 7,2
- Concert op locatie: 6,9
- Museum: 7,5
- Galerie, atelier: 6,8
- Expositieruimte: 6,6
- Archief: 6,5
- Bibliotheek: 7,3
- Kunstuitlen: 6,3
- Bioscoop of filmzaal: 7,7
- Locatie voor culturele educatie: 6,7

- **Totale aanbod: 7,2**

- Theater, schouwburg: 7,3
- Poppodium: 7,2
- Concert op locatie: 7,1
- Museum: 7,5
- Galerie, atelier: 6,9
- Expositieruimte: 6,7
- Archief: 6,8
- Bibliotheek: 7,5
- Kunstuitlen: 6,5
- Bioscoop of filmzaal: 7,8
- Locatie voor culturele educatie: 6,9

8 Sociale overlast

Ervaren sociale
overlast in de
buurt (dronken
mensen,
verwarde
personen,
druggebruik,
drughandel,
overlast door
buurtbewoners
, mensen op
straat
lastigvallen,
rondhangende
jongeren) - %
inwoners dat
veel overlast
ervaart

- **Dordt totaal: 23%**

Wijken:

- Binnenstad: 36%
- Noordflank/Stadswerven: 24%
- Oud-Krispijn: 26%
- Nieuw-Krispijn: 31%*
- Reeland: 20%
- Staart: 25%*
- Wielwijk/Dordtse Hout: 47%*
- Crabbehof/Zuidhoven: 35%*
- Sterrenburg/Wilgenwende: 15%
- Dubbeldam/De Hoven: 11%
- Stadspolder(s)/Oudelandshoek/Vissershoek: 17%

- **Dordt totaal: 20%**

Wijken:

- Binnenstad: 32%
- Noordflank/Stadswerven: 25%
- Oud-Krispijn: 26%
- Nieuw-Krispijn: 20%
- Reeland: 19%
- Staart: 20%
- Wielwijk/Dordtse Hout: 30%
- Crabbehof/Zuidhoven: 25%
- Sterrenburg/Wilgenwende: 17%
- Dubbeldam/De Hoven: 8%
- Stadspolder(s)/Oudelandshoek/Vissershoek: 16%

**Door het lage aantal respondenten in deze wijk is dit cijfer indicatief.*

9 Veiligheid in de buurt

Veiligheidsbeleving in de buurt, op wijkniveau

- **Dordt totaal: 7,0**
- Wijken:
 - Binnenstad: 6,8
 - Noordflank/Stadswerven: 6,5
 - Oud-Krispijn: 6,6
 - Nieuw-Krispijn: 7,1*
 - Reeland: 7,1
 - Staart: 6,8*
 - Wielwijk/Dordtse Hout: 5,9*
 - Crabbehof/Zuidhoven: 6,2*
 - Sterrenburg/Wilgenwende: 7,3
 - Dubbeldam/De Hoven: 7,8
 - Stadspolder(s)/Oudelandshoek/Vissershoeek: 7,4

- **Dordt totaal: 7,0**

- Wijken:
- Binnenstad: 6,9
 - Noordflank/Stadswerven: 6,9
 - Oud-Krispijn: 6,5
 - Nieuw-Krispijn: 6,8
 - Reeland: 6,7
 - Staart: 7,0
 - Wielwijk/Dordtse Hout: 6,4
 - Crabbehof/Zuidhoven: 6,4
 - Sterrenburg/Wilgenwende: 7,3
 - Dubbeldam/De Hoven: 7,4
 - Stadspolder(s)/Oudelandshoek/Vissershoeek: 7,2

**Door het lage aantal respondenten in deze wijk is dit cijfer indicatief.*

Bron		Frequentie
6	OCD Stadsenquête Dordrecht (voorheen Omnibus enquête) <i>*zie de nieuwe opzet van onderzoeksmethode in 2025.</i>	Jaarlijks
7	OCD Stadsenquête Dordrecht (voorheen Omnibus enquête) <i>*zie de nieuwe opzet van onderzoeksmethode in 2025.</i>	Jaarlijks
8	OCD Stadsenquête Dordrecht (voorheen Omnibus enquête) <i>*zie de nieuwe opzet van onderzoeksmethode in 2025.</i>	Jaarlijks
9	OCD Stadsenquête Dordrecht (voorheen Omnibus enquête) <i>*zie de nieuwe opzet van onderzoeksmethode in 2025.</i>	Jaarlijks

2.2.2.5 Wat mag het kosten?

Hieronder wordt de opbouw van de kosten van het programma weergegeven voor het jaar 2025 (exclusief mutaties met reserves). Tevens wordt een korte toelichting gegeven op de betreffende kostensoorten.

Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht	2026
Interne salarislasten	18.169.692
Materiële budgetten	30.022.700
Bijdragen aan GR'en	14.391.009
Subsidies	10.482.910
Kapitaallasten	2.502.523

- Interne salarislasten: de salarissen binnen dit programma hebben vooral betrekking op musea, veiligheid en het Biesboschcentrum.
- Materiële budgetten: dit betreft met name het budget voor recreatie, cultuur, musea, toerisme, en de Biesbosch.
- Bijdragen aan GR'en: dit is de bijdrage aan de Veiligheidsregio Zuid-Holland-Zuid voor de brandweer.
- Subsidies: dit is budget voor diverse subsidies op het gebied van cultuur en evenementen.
- Kapitaallasten: de kapitaallasten hebben betrekking op de musea, diverse activa in de Biesbosch en het zwembad.

Hieronder wordt de financiële meerjarenbegroting van het programma weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten inclusief toevoegingen aan en onttrekkingen uit reserves.

Onderwerp	Bedragen x € 1.000			
	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten	75.569	74.817	73.822	74.051
Baten	27.792	26.035	25.687	25.687
Saldo	-47.777	-48.782	-48.135	-48.364
Toevoeging reserves	23.236	435	435	435
Onttrekking reserves	25.903	4.665	4.384	4.370
Totaal programma	-45.110	-44.552	-44.187	-44.429

Hieronder wordt de financiële meerjarenbegroting van het programma weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten van de verschillende producten en mutaties met de reserves.

Bedragen x € 1.000

Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht	2026			2027			2028			2029		
Product	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Openbare Orde en Veiligheid	3.892	778	3.115	2.321	0	2.321	2.315	0	2.315	2.315	0	2.315
Handhaving Openbare ruimte	5.069	718	4.350	4.655	718	3.937	4.395	718	3.677	4.395	718	3.677
Rampenbestrijding	20.971	20.927	43	24.279	20.927	3.352	24.225	20.927	3.298	24.170	20.927	3.243
Brandweer	14.190	0	14.190	14.190	0	14.190	14.190	0	14.190	14.190	0	14.190
Mediazaken	327	0	327	227	0	227	227	0	227	227	0	227
Cultuur	8.383	72	8.311	8.277	0	8.277	8.205	0	8.205	8.278	0	8.278
Volksfestiviteiten	108	188	-80	108	188	-80	108	188	-80	108	188	-80
Recreatie	4.254	2.228	2.027	3.003	1.423	1.580	2.741	1.075	1.666	2.741	1.075	1.666
Binnenstad	83	0	83	83	0	83	9	0	9	9	0	9
Evenementen	1.540	0	1.540	1.490	0	1.490	1.440	0	1.440	1.390	0	1.390
Toerisme	2.244	10	2.234	2.244	10	2.234	2.244	10	2.234	2.244	10	2.234
Kunst en geschiedenis	14.508	2.872	11.636	13.938	2.769	11.169	13.724	2.769	10.955	13.984	2.769	11.215
Totaal saldo baten en lasten	75.569	27.792	47.777	74.817	26.035	48.782	73.822	25.687	48.135	74.051	25.687	48.364
Mutaties met de reserves	23.236	-25.903	-2.667	435	-4.665	-4.230	435	-4.384	-3.948	435	-4.370	-3.934
Geraamd resultaat	98.805	53.696	45.110	75.252	30.700	44.552	74.258	30.071	44.187	74.486	30.057	44.429

2.2.3 Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht

2.2.3.1 Wat zijn de belangrijkste ontwikkelingen?

- Klimaatverandering plaatst ons voor grote opgaven op het gebied van hittestress, wateroverlast en afname van biodiversiteit.
- Steeds meer ruimtelijke ontwikkelingen in Dordrecht ondervinden hinder als gevolg van problemen met de bodemkwaliteit, het stikstofdossier en bodemdaling.
- Transformatie van de Hel- en Zuilespolder door Rijkswaterstaat in verband met uitvoering kaderrichtlijn water
- Netcongestie zorgt in de verdichte openbare ruimte voor uitdagingen met inpassen.
- Beperkingen en onzekerheden over landelijke financiering zorgen voor knelpunten in de betaalbaarheid van de energietransitie voor isolatie en warmte.
- Vanaf 2026 is er nieuwe wet- en regelgeving van toepassing die de warmtetransitie moet gaan helpen versnellen.

2.2.3.2 Wat willen we bereiken?

We willen een groene en gezonde stad zijn voor onze inwoners. Een stad waar het prettig wonen, werken en verblijven is. We zetten op diverse locaties belangrijke stappen in het vergroenen en verduurzamen van onze stad. Daarbij is aandacht voor mensen, dieren en de biodiversiteit op ons eiland. We werken aan CO₂-reductie, zodat we in 2040 een klimaatneutrale stad zijn. We investeren in het verduurzamen van woningen, bedrijven en mobiliteit. We blijven ons inzetten voor een verbetering van de kwaliteit van de woon- en leefomgeving, onder meer door te investeren in onze sportparken. Specifieke aandacht hebben we voor complexe dossiers zoals dat van Chemours/PFAS en de problematiek rondom bodemdaling en funderingen.

2.2.3.3 Wat zijn de doelstellingen?

Doelstelling 1: Het intensiveren van de vergroening en verduurzaming van de openbare ruimte.

Zowel bij het onderhoud van de openbare ruimte als op sportparken passen we ecologisch beheer toe en hebben we aandacht voor biodiversiteit. Speciaal aandacht hebben we voor onze waardevolle bomen. Bij onze infrastructurele projecten hebben we steeds meer aandacht voor duurzaamheid en circulariteit. Het Biesboschcentrum en Weizigt zijn belangrijke plekken voor recreatie en educatie over groen, water en duurzaamheid.

We passen ecologisch beheer toe.

In de openbare ruimte is aandacht voor ecologisch beheer en onderhoud. Dit betekent onder meer dat bij het onderhoud van openbaar groen rekening wordt gehouden met de (potentieel) aanwezige flora en fauna. Daar waar het niet hoeft (en waar de veiligheid het toelaat) maaien we niet. Hiermee sturen we actief op het verhogen van de biodiversiteit. In sommige delen van de stad, zoals het Overkampark en het Wittesteinpark, gelden bij het onderhoud ecologische principes en wordt er minder gestuurd op het behalen van de beeldkwaliteit.

We werken samen met inwoners en ondernemers aan het klimaatadaptiever, biodiverser en gezonder maken van de leefomgeving.

We zetten bij meerjarenonderhoudsprojecten waar mogelijk participatie in voor het succesvol vergroenen van de openbare ruimte. Zo maken we samen met inwoners de leefomgeving klimaatadaptiever, biodiverser en gezonder. Ook zoeken we uit waar we in de stad, los van onderhoudsprojecten, al eerder groenblauwe maatregelen moeten treffen om te extreme hittestress tegen te gaan. Voorbeeldprojecten waar we voor een dergelijke aanpak hebben gekozen zijn op de Staart en de Dubbeldamseweg.

We beschermen onze waardevolle bomen.

Samen met onze groene partners uit de stad werken we het nieuwe kapbeleid uit. We vertalen dit naar de nieuwe bomenlijst. Zo werken we aan de bescherming van ons waardevolle bomenstand in de stad.

We versterken water en groen op sportparken.

Het primaire doel van sportparken is om daar te sporten, maar we hebben ook oog voor water, groen en biodiversiteit. Op sportparken Schenkeldijk, Stadspolders en Krommedijk verbeteren we de beplanting en breiden we bosschages uit. Op Schenkeldijk en Stadspolders leggen we ook bloemrijke zones aan en verbeteren we het bomenbeheer. Zo versterken we de biodiversiteit op deze sportparken en dragen we bij aan het verlagen van hittestress. Ook maken we de sportparken met deze maatregelen groener, aantrekkelijker en versterken we hun rol binnen het ecologisch netwerk van de stad.

We gaan verder met het verduurzamen van infrastructurele projecten.

Vanuit onze deelname aan het convenant Schoon en Emissieloos Bouwen leggen we strengere eisen op voor de emissies van bouw materieel bij onze aanbestedingen. Daarnaast hebben we meer aandacht voor het hergebruik van materialen die vrijkomen bij projecten. In 2026 zetten we vaker in op de toepassing van de methode Milieu Kosten Indicator. Deze methode helpt ons om te bepalen welke milieu-impact keuzes in projecten hebben. Op deze manier zijn we in staat betere integrale afwegingen te maken, wat het duurzamer uitvoeren van projecten in de openbare ruimte ten goede komt.

We gebruiken het Biesboschcentrum en Weizigt als plekken voor recreatie en educatie over groen, water en duurzaamheid.

Met het educatie- en recreatieaanbod laten Weizigt en het Biesboschcentrum bewoners de natuur van dichtbij beleven. Vanuit de gedachte dat wanneer mensen zich verbonden voelen met de natuur, zij daar beter zorg voor willen dragen. 'Natuurlijk beleven en leren' vormt de inhoudelijke basis voor de samenwerking tussen de betrokken partijen in Dordrecht. Ook in 2026 bieden het Biesboschcentrum en Weizigt vanuit deze gemeenschappelijke visie een actueel en educatief aanbod aan voor scholen. Daarnaast zijn er verschillende samenwerkingen in het kader van educatie zoals Water Educatie Drechtsteden en het project Groen Doet Goed in samenwerking met Toppie Dordrecht.

Doelstelling 2: Het versterken van een klimaatbestendige, groenblauwe en waterveilige stad.

In de Dordwijkzone realiseren we het Stadspark. We versterken de natuurlijke functie door extra groenvoorzieningen, watergangen en ecologische verbindingen. Daarnaast zorgen we dat dit gebied aantrekkelijker wordt als verblijfsgebied voor alle inwoners van Dordrecht en behouden en verbeteren we de sportparken. Via Weizigt en het Biesboschcentrum blijven we inzetten op educatie en participatie als het gaat om bewustwording en natuurbeleving.

We zetten belangrijke stappen bij de realisatie van het Stadspark.

Samen met bewoners en andere betrokken partijen werken we aan een stedenbouwkundig ontwerp dat laat zien hoe we de gebieden passend bij de doelstellingen voor het Stadspark inrichten. Om de gebieden met elkaar te verbinden leggen we de zogeheten Parkloop aan. We verwachten in 2026 een aanbesteding te kunnen houden voor de aanleg van paden, groen, water en (waar van toepassing) parkeerplaatsen in grasbetontegels in deelgebieden sportpark Schenkeldijk, Stevensweg en Parkendriehoek. Verder bekijken we welke mogelijke initiatieven of functies een plek zouden kunnen krijgen in het Stadspark. Denk bijvoorbeeld aan een voedselbos of een openluchttheater. Ook brengen we in beeld of er mogelijkheden zijn voor dubbelgebruik van gebouwen in het Stadspark.

We creëren bewustwording met educatie en participatie over klimaatadaptatie en biodiversiteit.

Met educatie aan kinderen en volwassenen laten Weizigt en het Biesboschcentrum bewoners de natuur van dichtbij beleven, samen met partners uit de stad. We sluiten aan bij onderhoudsprojecten zoals bij de Haringvlietstraat en omgeving om tuinen te vergroenen. Dit doen we door middel van het organiseren van plantdagen. We ondersteunen Groene Buren die acties organiseren om hun buurtbewoners enthousiast te maken voor meer groen. Tevens zetten we daarvoor de Tuincoach en Tegelophaalservice in.

Het Biesboschcentrum blijft investeren in locatie en organisatie.

De kansen en maatregelen vanuit het onderzoek 'Florerend Biesboschcentrum' worden verder uitgerold en geïmplementeerd. Zo wordt overgestapt op een dynamische programmering, waarbij door spreiding van activiteiten het seizoenspatroon wordt doorbroken. Ook worden efficiëncyclagen in de bedrijfsvoering gemaakt. De restanttaakstelling Biesboschcentrum wordt als bredere opgave gezien voor het hele gebied de Biesbosch. Hiervoor is er een bestuurlijke opdracht uitgezet waarbij we tevens de haalbaarheid van deze bredere opgave onderzoeken. Het Biesboschcentrum wil de positionering als recreatiegebied integraal ontwikkelen, rekening houdend met de andere buitengebieden binnen Dordrecht en de omgeving. Om deze reden is ook aangesloten bij het programma Recreatie en Toerisme in de Buitengebieden (RTB).

We blijven inzetten op waterveiligheid en zelfredzaamheid.

We stellen een evacuatieplan op, waar het aanwijzen en/of realiseren van vluchtplekken bij dreigende overstroming ook onder valt. Denk aan het Maasterras en De Staart als grootschalige hoogwater schuillocaties. We organiseren een jaarlijks waterfestival om de eeuwenlange relatie tussen Dordrecht en water te vieren evenals waterbewustzijn en sociale cohesie te stimuleren. 'De Redders van Dordt', een jaarlijks evenement om zo een hele generatie jongeren groot te brengen met kennis van klimaatverandering en wat ze zelf kunnen doen om te handelen bij extreme situaties, is hier een integraal onderdeel van. Door handelingsperspectieven te ontwikkelen op het gebied van waterveiligheid werken we aan zelf- en samenredzaamheid. We ontwikkelen dergelijke perspectieven ook op het gebied van wateroverlast, hitte en droogte.

We werken toe naar klimaatstresstesten voor sportparken.

We zetten een eerste stap richting klimaatstresstesten voor de sportparken in Dordrecht. Hiermee willen we per locatie in beeld brengen wat de belangrijkste opgaven en oplossingen zijn op het gebied van hitte, wateroverlast, droogte, groenblauwe verbindingen en biodiversiteit. De resultaten geven richting aan toekomstige aanpassingen en investeringen. We starten met het verzamelen van data en het opstellen van een analysekader. Zo werken we toe naar klimaatadaptieve en toekomstbestendige sportparken.

We onderzoeken de mogelijkheden voor het vergroten van inkomsten voor de Biesbosch.

De financiële taakstelling voor de Biesbosch is aanzienlijk. Het Biesboschcentrum heeft daar dankzij structureel lagere lasten en hogere baten vanaf 2025, al deels invulling aan gegeven. Toch zijn we er nog niet. We zien de financiële uitdaging voor het hele gebied van de Biesbosch. In 2026 onderzoeken we daarom de mogelijkheden van bredere maatregelen om de inkomsten in en voor de Biesbosch verder te vergroten.

Doelstelling 3: Het versneld realiseren van een klimaatneutrale stad, in 2040.

Dordrecht heeft als doel om in 2040 klimaatneutraal te zijn. Een grote en noodzakelijke opgave die we op vier thema's aangaan: gebouwde omgeving, mobiliteit, economie en energie. Per thema zijn in 2024 routekaarten ontwikkeld en per routekaart is een hink (2026) - stap (2030) - sprong (2040) beschreven met mijlpalen en maatregelen. Deze zijn voornamelijk gericht op het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen, maar ook op het realiseren van een circulaire en natuurinclusieve samenleving. Hieronder noemen we een aantal acties die we in 2026 in ieder geval gaan uitvoeren.

We versnellen de uitvoering van de energietransitie in bestaande woningen en nieuwbouw.

We intensiveren de uitvoering van de energietransitie. We maken hierbij gebruik van gestructureerde inzet van de Energiehulp voor begeleiding en extra financiële middelen vanuit het Volkshuisvestingsfonds en het Nationaal Isolatieprogramma voor de financiering van maatregelen (Dordt Isoleert). Via de CDOKE-middelen hebben we onze eigen organisatie hiervoor op orde gebracht. In 2026 isoleren we hiermee ruim 600 woningen in Dordrecht. Samen met onze partners ondersteunen we actief onze inwoners die moeite hebben met het betalen van hun energierekening. Dit door middel van kleine energiebesparende maatregelen en het geven van tips. Ook het belang voor de volksgezondheid van ventileren en het tegengaan van hittestress wordt meegenomen. Huurders ondersteunen we bij het verduurzamen van hun woning met advies en bemiddeling. We werken aan een uitvoeringsstrategie voor de warmtetransitie en stellen een wijkuitvoeringsplan warmte op voor Crabbehof. We onderzoeken hierbij de inzet van de nieuwe bevoegdheden uit de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw). We breiden onze ontzorgingsaanpak maatschappelijk vastgoed uit en gaan door met energiebesparing bij bedrijven. We verduurzamen ons eigen vastgoed en zetten in op het steeds klimaatneutraler en circulair bouwen en slopen.

We werken aan de transitie naar een circulaire economie en sturen op het verminderen de uitstoot van onze bedrijven.

Bestaande energiecoöperaties onderzoeken groepscontracten en collectieve investeringen en er worden minimaal twee nieuwe coöperaties opgericht. We ronden gesprekken met grote uitstoters af en stellen een plan van aanpak op. Bedrijven in Dordt West worden betrokken bij de wijkaanpak energietransitie, ondersteund door het provinciale MKB-ontzorgingsprogramma. Door middel van een regionale krachtenbundeling Zuid-Holland-Zuid werken we samen met gemeenten, de omgevingsdienst en de Provincie Zuid-Holland aan een circulaire regio. In 2026 richt zich dit met name op circulaire bedrijvigheid en bouw.

We creëren randvoorwaarden om het energiegebruik te kunnen verduurzamen en het energiesysteem toekomstbestendig te maken.

We pakken netcongestie aan door extra stations ruimtelijk in te passen en het net slimmer te benutten, bijvoorbeeld via energiecoöperaties op bedrijventerreinen. We ontwikkelen zon- en windenergie verder binnen een passende energiemix. In 2026 stellen we hiervoor het programma Duurzame Energie vast, waarin de zoeklocaties voor energieopwek worden opgenomen die overblijven na onderzoek en participatie.

We verminderen de uitstoot van verkeer en vervoer in de stad.

Het mobiliteitsplan 2040, vastgesteld in september 2024, richt zich op duurzame mobiliteit via het STOMP-principe. In 2025 is gestart met wijkgerichte uitwerking; in 2026 volgen de eerste wijkplannen. Fiets- en loopnetwerken worden verbeterd, met prioriteit voor snelfietsroutes richting Rotterdam in verband met het onderhoud aan de Papendrechtse brug. De invoering van de zero-emissiezone (ZE-zone) is in voorbereiding. De snelheidsverlaging op de N3 blijft onderwerp van overleg met RWS.

We werken toe naar klimaatneutraal sportparkbeheer.

Op verschillende manieren werken we toe naar klimaatneutraal beheer en onderhoud van gemeentelijke sportaccommodaties. Zo willen we per locatie in beeld brengen wat de belangrijkste opgaven en oplossingen zijn op het gebied van hitte, wateroverlast, droogte, groenblauwe verbindingen en biodiversiteit. De resultaten geven richting aan toekomstige aanpassingen en investeringen. We starten met het verzamelen van data en het opstellen van een analysekader. Zo werken we toe naar klimaatadaptieve en toekomstbestendige gemeentelijke sportparken.

Doelstelling 4: We zorgen voor een schone, hele en veilige openbare ruimte, dit doen we samen met inwoners.

Met de realisatie van inzamelmiddelen bij hoogbouwlocaties maken we nog betere afvalscheiding in Dordrecht mogelijk. Tegelijkertijd willen we het straatbeeld zo schoon mogelijk houden en zetten verschillende instrumenten in om dat te bereiken. Ook op onze sportparken werken we aan een hogere kwaliteit van beheer en onderhoud. De problematiek rondom bodemdaling en funderingen is van een heel andere orde, maar vraagt ook onze inzet, samen met inwoners. We gaan verder met de ontwikkeling van een lokale aanpak.

We verbeteren de afvalscheiding en zetten in op een schonere stad.

Met het afronden van de realisatie van inzamelvoorzieningen bij hoogbouwlocaties zorgen we ervoor dat meer afval gescheiden ingezameld kan worden. We bewaken de kwaliteit van de ingezamelde stromen, bijvoorbeeld door in gesprek te gaan met bewoners wanneer dat nodig is. Ondertussen versterken we de inzet op een schone stad en wordt handhaving ingezet om verkeerd gedrag te ontmoedigen. Hiertoe zijn twee boa's specifiek voor afval inzetbaar.

Samen met nog 5 steden werken we aan een gebiedsgerichte leeraanpak bodemdaling en funderingsproblemen.

In 2026 gaan we binnen de Nationale Aanpak Funderingsproblematiek - samen met 5 andere gemeenten en met procesgeld vanuit het Rijk - werken aan een leeraanpak voor het omgaan met de opgave bodemdaling en funderingsproblematiek. In de leeraanpak willen we leren hoe we door middel van een gebiedsgerichte aanpak en samen met bewoners en financiële sector, oplossingen kunnen vinden voor de problemen aan (funderingen van) woningen die ontstaan (zijn) door bodemdaling in de stad. Vanaf 2026 komt er ook beperkt uitvoeringsgeld vanuit het Rijk om een kleine pilot te uit te voeren. Daarnaast nemen we deel aan de community of practice van het Kenniscentrum Bodemdaling en Funderingen, waar we kennis en ervaringen uitwisselen met de andere 5 gemeenten en het Rijk. De rijksbijdrage voor het werken aan de leeraanpak is ook gekoppeld aan het opstellen van leerdoelen en het uitwisselen van ervaringen, ook met andere gemeenten in Nederland.

We werken aan een hogere kwaliteit van beheer en onderhoud op onze sportparken.

Door onze bedrijfsvoering slimmer in te richten, kunnen we de kwaliteit verhogen zonder dat dit altijd extra middelen vraagt. We plannen onderhoud meer data-gestuurd en seizoensgebonden, werken nauwer samen met andere gemeentelijke teams en lossen meldingen sneller op dankzij betere processen. Ook voeren we structureel meer gesprekken met verenigingen over de accommodaties en sportparken waarmee de dienstverlening van hogere kwaliteit is. Door deze gedeelde verantwoordelijkheid voelen gebruikers zich ook meer betrokken bij het onderhoud. Tot slot kunnen we bij renovaties investeren in kwaliteitsverhogende voorzieningen dankzij in 2023 en 2024 extra beschikbaar gestelde middelen. Denk bijvoorbeeld aan automatische beregening bij natuurgrasvelden.

Doelstelling 5: Het verbeteren van de kwaliteit van de woon- en leefomgeving.

Gezondheid en een veilige, schone leefomgeving staan centraal in het omgevingsbeleid van Dordrecht en vormen een rode draad in onze uitvoering van de Omgevingswet. In 2026 werken we daarom verder aan maatregelen op het gebied van luchtkwaliteit, externe veiligheid, geluid, bodem en chemische stoffen zoals PFAS.

Dordtenaren en bezoekers maken graag gebruik van de buitengebieden van Dordrecht en het Nationale Park. Het zijn plekken om te recreëren en te genieten van de natuur. In de buitengebieden en in het Nationale Park werken we aan een bestemming in balans. Zodat deze bestemmingen aantrekkelijk blijven voor bezoek, maar dat we ook zorgen voor een goede balans met natuur, agrarisch gebruik, economie en andere waarden van de gebieden.

Samen met andere overheden werken we aan het Chemours/PFAS dossier.

De gemeenten Dordrecht, Papendrecht, Sliedrecht en Molenlanden werken samen in het dossier Chemours/PFAS. Dit doen zij in nauwe afstemming met andere overheden, waterschappen, drinkwaterbedrijven en kennisinstellingen. De nadruk ligt op het terugdringen van de uitstoot van Chemours naar 0. Maar ook op het opruimen van de vervuiling die in het verleden door Chemours is veroorzaakt, dan wel bij het verkrijgen van een passende schadeloosstelling. De onderhandelingen over een fonds voor compensatie van de geleden schade zijn afgerond in 2026. Vanaf 2026 worden alle bekende moestuinen in deze gemeenten aangepakt door de onafhankelijke stichting Moestuinherstel. Naar verwachting kan in 2026 gestart worden met de bronaanpak van de verontreiniging in de zwemplas Merwelanden. In 2026 werken we, samen met de VNG aan de uitwerking van door alle gemeenten aangenomen motie "Op weg naar een PFAS-vrije samenleving". Net als in 2025 blijven we het dossier onder de aandacht brengen bij onder andere volksvertegenwoordigers. Dit doen we samen met actieve inwonersgroepen en de GGD. Tot slot maken wij ons, samen met alle betrokken partijen, sterk voor duidelijke en toegankelijke communicatie richting inwoners en ondernemers. Dit doen we via de in 2024 gelanceerde website www.pfasinfo.nl, digitale nieuwsbrieven, huis-aan-huisbladen, sociale media en fysieke informatiemarkten.

We geven uitwerking aan de Omgevingsvisie 2.0 in de Omgevingsplanregels voor Externe Veiligheid.

Na vaststelling van de Omgevingsvisie 2.0, waarin de kaders voor het ruimtelijk beleid rondom externe veiligheid zijn opgenomen, beginnen we met het opstellen en actualiseren van de omgevingsplanregels. Tegelijkertijd starten we met het vertalen van het traditionele en abstracte begrip "groepsrisico" naar "populatiedichthedenbeleid". Dit beleid richt zich op het aantal mensen dat in een bepaald gebied mag wonen of verblijven, in relatie tot de risico's van gevaarlijke stoffen en externe veiligheid.

We zetten in op verbetering veiligheidsmaatregelen Spoorzone.

In 2026 wordt verder ingezet op het structureel verbeteren van veiligheidsmaatregelen en voorzieningen rondom het spoor. De mondiale ontwikkeling geeft een nationale zorg op de weerbaarheid van de spoorsector. In het kader van de nationale investeringen in kader van de brede weerbaarheid voor onder andere infrastructuur, zal de gemeente het belang van beschermende maatregelen aan het binnenstedelijk spoor in relatie tot de kwetsbaarheid van de omgeving expliciet onder de aandacht brengen bij het Rijk.

We werken aan verbetering van de bodem- en luchtkwaliteit.

Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor de (nazorg van) overheidssaneringen. De uitvoering van wettelijke bodemtaken (ondergebracht bij de Omgevingsdienst) en het actueel houden van het bodembeleid en de bodemregels. Dat laatste doen we regionaal binnen Zuid-Holland Zuid. Speciale inzet doen we op het thema lood en schoolpleinen en op het PFAS-dossier. Dordrecht werkt in het kader van het Schone Lucht Akkoord op meerdere fronten aan het verbeteren van de luchtkwaliteit. Zo zetten we in op emissieloos bouwen via het convenant Schoon Emissieloos Bouwen (SEB) en verankeren dit in ons aanbestedingsbeleid. Ook investeren we in walstroomvoorzieningen voor binnenvaart om uitstoot in de havengebieden te verminderen. Daarnaast nemen we deel aan de landelijke klankbordgroep over de implementatie van de aangescherpte EU-luchtkwaliteitsnormen voor 2030, om helderheid te krijgen over de (juridische) rolverdeling tussen Rijk en decentrale overheden.

We verbeteren het akoestische klimaat.

Aan de hand van het Actieplan Geluid 2024-2029 richten we ons op bouwen op geluidbelaste locaties, aandacht voor geluid bij onderhoud en herinrichting van wegen en de koppeling van geluid in de projecten gericht op het na-isoleren en verduurzamen van bestaande woningen. Daarnaast stellen we saneringsprogramma's op voor de ruim 1.000 saneringswoningen die we hebben in Dordrecht en toetsen we de saneringsprogramma's van het rijk rond rijkswegen en spoorwegen.

We ontwikkelen het programma Recreatie en Toerisme in de Buitengebieden.

De buitengebieden van Dordrecht en het Nationale Park zijn geliefd bij Dordtenaren en bij bezoekers. We groeien als stad en ook toeristen weten Dordrecht steeds meer te vinden. Door de verwachte groei van de stad verwachten we dat de druk in de buitengebieden toe zal nemen. Om balans te creëren tussen recreanten, toeristen en andere waardes stellen we een programma Recreatie en Toerisme in de Buitengebieden op (RTB). Het programma bestaat uit een visie en een uitvoeringsprogramma. In 2026 leveren we het programma op.

We voeren het Beleidsprogramma Nationale Parken in De Biesbosch uit.

Sinds 2021 werken wij in het Nationaal Park De Biesbosch samen binnen het Biesboschnetwerk (Dordrecht, Altena, Drimmelen, Staatsbosbeheer en IVN). Dit stelt ons in staat om belanghebbenden en betrokkenen een actieve rol te geven in de planvorming en uitvoering van ons Nationaal Park De Biesbosch. In onze Visie Balanceren in de Biesbosch beschrijven we onze missie. We voeren het in 2025 vastgestelde beleidsprogramma Nationale Parken uit.

2.2.3.4 Wat zijn de indicatoren?

De basis: BBV-indicatoren

De basisindicatoren komen voort uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), dit is een vaste set verplichte beleidsindicatoren gehanteerd door het Rijk om de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te bevorderen. Deze basis BBV-indicatoren zijn standaard onderverdeeld naar 'taakvelden', er is in de begroting een koppeling gemaakt tussen de taakvelden en de begrotingsprogramma's, waardoor deze nu een logische link vormen. Omdat de basis BBV-indicatoren voor elke gemeente gelijk zijn, hebben deze geen specifieke relatie met de Dordtse doelstellingen. Wel is een vergelijking opgenomen met het gemiddelde van de G40 gemeenten. Daarnaast zijn via de website www.waarstaatjegemeente.nl de BBV-indicatoren van Dordrecht per thema te vergelijken met een selectie naar keuze (onder andere landelijk, provinciaal niveau of regionaal niveau).

Aanvullende indicatoren

Naast de indicatoren van het BBV, zijn voor elk begrotingsprogramma ook aanvullende indicatoren opgenomen. Deze aanvullende Dordtse indicatoren komen voort uit de wens van de Auditcommissie om de informatievoorziening aan de gemeenteraad verder te verbeteren (opgenomen in de nota Kiezen, Sturen en Verantwoorden 2022-2026). In 2023 en 2024 is met de Auditcommissie, de ambtelijke ondersteuning en experts van het Onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD) een intensief traject doorlopen om deze wens te concretiseren. Hierop zijn een twintigtal aanvullende indicatoren geselecteerd en uitgewerkt, en heeft het OCD in de zomer van 2024 een eerste 0-meting uitgevoerd. Dit voorjaar tot de zomer heeft het OCD een tweede meting uitgevoerd (de 2025 meting), deze gegevens zijn verwerkt in deze Begroting voor 2026.

Onderzoeksverantwoording Stadsenquête 2025 van het OCD

In 2025 is een nieuwe en betere onderzoeksmethode gebruikt ten opzichte van de 0-meting in 2024. Hier is voor gekozen om een nog betrouwbaarder beeld te krijgen van wat inwoners van de stad vinden. Met behulp van deze nieuwe onderzoeksmethode zijn o.a. groepen zoals jongvolwassenen beter vertegenwoordigd dan in de eerdere 0-meting. Als gevolg van deze methodische wijziging kunnen de resultaten van deze meting uit 2025 niet altijd even goed vergeleken worden met de resultaten van de 0-meting uit 2024. Gevonden verschillen geven een indicatief beeld. Volgend jaar zal dezelfde methode gebruikt worden als in 2025. Vergelijken tussen 2026 en 2025 zal daarmee wel goed mogelijk zijn.

BBV-indicatoren	Jaarstukken Begroting 2023		Jaarstukken Begroting 2024		G40
	2023	2025	2024	2026	
% Hernieuwbare elektriciteit	18,8 (2021)	16,2 (2022)	16,2 (2022)	20,5 (2022)	19,6 (2022)
Huishoudelijk restafval - kg per inwoner	174 (2022)	174 (2022)	168 (2024)	168 (2023)	145 (2023)
WOZ-waarde woningen (gemiddelde) - x € 1.000	297 (2023)	310 (2024)	309 (2024)	331 (2025)	369 (2025)

Aanvullende indicatoren		
Omschrijving	0-Waarde 2024	Meting 2025
10 <u>Klimaatneutraal</u>		
CO2 reductie, CO2 uitstoot Dordrecht (met 2021 als basisjaar): in kton	Meest recente cijfers komen uit 2022	Meest recente cijfers komen uit 2023:
	- CO2-reductie 2021-2022: - 26% - CO2 uitstoot Dordrecht in kton 2021: 947 - CO2 uitstoot Dordrecht in kton 2022: 697	- CO2-reductie 2021-2023: - 36,5% - CO2 uitstoot Dordrecht in kton 2021: 947 - CO2 uitstoot Dordrecht in kton 2022: 697 - CO2 uitstoot Dordrecht in kton 2023: 601
11 <u>Kwaliteit openbare ruimte</u>		
Kwaliteit openbare ruimte: schaa score	Dordt totaal: 5,9	Dordt totaal: 6,1
fysieke buurtvoorzieningen. (Waardering onderhoud stoepen, straten, pleintjes, plantsoenen, parken, straatverlichting, speelplekken, jongerenvoorzieningen)-	Wijken: - Binnenstad: 5,9 - Noordflank/Stadswerven: 6,1 - Oud-Krispijn: 5,7 - Nieuw-Krispijn: 5,7* - Reeland: 6,2 - Staart: 6,0* - Wielwijk/Dordtse Hout: 5,1* - Crabbehof/Zuidhoven: 5,8* - Sterrenburg/Wilgenwende: 5,9 - Dubbeldam/De Hoven: 6,5 - Stadspolder(s)/Oudelandshoek/Vissershoeck: 6,1	Wijken: - Binnenstad: 6,0 ** - Noordflank/Stadswerven: 6,1 - Oud-Krispijn: 6,0 - Nieuw-Krispijn: 5,7 - Reeland: 6,1 - Staart: 6,3 - Wielwijk/Dordtse Hout: 5,4 - Crabbehof/Zuidhoven: 6,0 - Sterrenburg/Wilgenwende: 6,0 - Dubbeldam/De Hoven: 6,6 - Stadspolder(s)/Oudelandshoek/Vissershoeck: 6,2
schaa score 0-10, hoe hoger hoe beter.	*Door het lage aantal respondenten in deze wijk is dit cijfer indicatief voor 2024.	** Door het lage aantal respondenten in deze wijk in 2025 is dit cijfer voor 2025 indicatief.

12 Fysieke verloedering

Ervaren fysieke verloedering in Wijken:

- **Dordt totaal: 40%**
- Binnenstad: 46%
- Noordflank/Stadswerven: 47%
- Oud-Krispijn: 58%
- Nieuw-Krispijn: 47%*
- Reeland: 34%
- Staart: 51%*
- Wielwijk/Dordtse Hout: 55%*
- Crabbehof/Zuidhoven: 58%*
- Sterrenburg/Wilgenwende: 33%
- Dubbeldam/De Hoven: 17%
- Stadspolder(s)/Oudelandshoek/Vissershoek: 36%

**Door het lage aantal respondenten in deze wijk is dit cijfer indicatief.*

Wijken:

- **Dordt totaal: 35%**
- Binnenstad: 40%
- Noordflank/Stadswerven: 38%
- Oud-Krispijn: 46%
- Nieuw-Krispijn: 47%
- Reeland: 40%
- Staart: 36%
- Wielwijk/Dordtse Hout: 40%
- Crabbehof/Zuidhoven: 42%
- Sterrenburg/Wilgenwende: 31%
- Dubbeldam/De Hoven: 20%
- Stadspolder(s)/Oudelandshoek/Vissershoek: 31%

13 Luchtkwaliteit

Fijnstofconcentratie Meest recente cijfers komen uit 2022.
in de lucht, op
wijkniveau

Straten met overschrijding fijnstofnorm t.o.v. doelstelling voor 2030: 32 straten (2022)

Straten:

- Burgemeester de Raadsingel (Binnenstad)
- Johan de Witstraat (Binnenstad)
- Stationsweg (Binnenstad)
- Spuiboulevard (Binnenstad)
- Spuiweg (Binnenstad)
- Achterhakkers (Binnenstad)
- Korte parallelweg (Binnenstad)
- Noordendijk (Noordflank)
- Stooplaan (Noordflank)
- Hallincqlaan (Noordflank)
- St Jorisweg (Noordflank)
- Torenstraat (Noordflank)
- Transvaalstraat (Reeland)
- Noordendijk (Reeland)
- Eemsteijnstraat (Reeland)
- Merwedestraat (Staart)
- Bosboom Toussantstraat (Oud Krispijn)
- Hugo de Grootlaan (Oud Krispijn)
- Brouwersdijk (Oud Krispijn)
- Laan der VN (Industriegebied west)
- Dokweg (Industriegebied west)
- Mijlweg (Industriegebied west)
- Mariastraat (Nieuw Krispijn)
- Mauritsweg (Nieuw Krispijn)
- Dubbeldamseweg zuid (Nieuw Krispijn)
- Johan Willem Frisostraat (Nieuw Krispijn)
- Toulonselaan (Noordflank/Reeland)
- Oranjelaan (Noordflank/Reeland)
- Krispijnseweg (Oud Krispijn/Nieuw krispijn)
- Singel (Binnenstad/Noordflank)
- Dubbeldamseweg Noord (Binnenstad/Noordflank)
- Hugo de Grootlaan (Industriegebied West/Oud Krispijn)

Straten met overschrijding
fijnstofnorm t.o.v. doelstelling voor
2030: 0 straten* (2023)

**Het aantal straten in Dordrecht met een overschrijding van de fijnstofnorm t.o.v. de doelstelling voor 2030 is gedaald van 32 in 2022 naar 0 in 2023. Kortom er zijn geen overschrijdingen van de wettelijke grenswaarden voor luchtkwaliteit NO2 en fijnstof (PM10 en PM2,5). Overal in de stad werd in 2023 voldaan aan de beleidsdoelstelling voor 2030. De oorzaak van de geconstateerde verbetering zijn klimatologische omstandigheden; de grote hoeveelheid regen en de hogere windsnelheid in 2023 leiden tot het 'verdunnen' van de concentraties van deze stoffen.*

Bron	Frequentie
10 Regionale klimaatmonitor (https://klimaatmonitor.databank.nl)	*Meest recente cijfers uit 2022
11 OCD Stadsenquête Dordrecht (voorheen Omnibus enquête) <i>*zie de nieuwe opzet van onderzoeksmethode in 2025.</i>	Jaarlijks
12 OCD Stadsenquête Dordrecht (voorheen Omnibus enquête) <i>*zie de nieuwe opzet van onderzoeksmethode in 2025.</i>	Jaarlijks
13 Monitorrapportage RIVM 2023 en Centraal instrument monitoring luchtkwaliteit (CIML).	*Meest recente cijfers uit 2023

2.2.3.5 Wat mag het kosten?

Hieronder wordt de opbouw van de kosten van het programma weergegeven voor het jaar 2025 (exclusief mutaties met reserves). Tevens wordt een korte toelichting gegeven op de betreffende kostensoorten.

Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht	2026
Interne salarislasten	37.598.138
Materiële budgetten	39.443.895
Bijdragen aan GR'en	1.185.739
Kapitaallasten	14.707.154
Storting in de voorzieningen	5.577.450

- Interne salarislasten: dit betreft de salarislasten van de organisatieonderdelen die bijdragen aan het beheer en onderhoud van de openbare ruimte.
- Materiële budgetten: dit zijn de budgetten voor het ophalen en verwerken van afval en het onderhoud aan, onder meer wegen, riolen en openbaar groen.
- Bijdragen aan GR'en: dit is de bijdrage aan de Omgevingsdienst.
- Kapitaallasten: dit gaat om de kapitaallasten over de gemeentelijke activa in de openbare ruimte. Wegen en riolen hebben hier het grootste aandeel in.
- Storting in de voorzieningen: dit betreft stortingen in voorzieningen die worden benut voor investeringen in riolen.

Hieronder wordt de financiële meerjarenbegroting van het programma weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten inclusief toevoegingen aan en onttrekkingen uit reserves.

Onderwerp	Bedragen x € 1.000			
	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten	98.512	89.234	89.857	90.757
Baten	54.290	48.148	47.892	48.293
Saldo	-44.223	-41.086	-41.965	-42.464
Toevoeging reserves	864	864	864	864
Onttrekking reserves	5.080	2.562	2.630	2.701
Totaal programma	-40.007	-39.388	-40.199	-40.627

Hieronder wordt de financiële meerjarenbegroting van het programma weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten van de verschillende producten en mutaties met de reserves.

Bedragen x € 1.000

Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht	2026			2027			2028			2029		
Product	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Wegen	16.300	1.757	14.543	17.068	1.757	15.312	17.945	2.007	15.938	18.562	2.407	16.155
Groen	12.461	213	12.248	10.977	213	10.764	11.250	213	11.037	11.247	213	11.034
Openbare verlichting	3.231	296	2.935	3.171	296	2.875	3.098	296	2.803	2.983	296	2.687
Verkeersmeubilair en VRI's	3.282	906	2.375	3.384	906	2.478	3.390	906	2.483	3.323	906	2.416
Constructies	3.610	47	3.563	3.667	47	3.620	3.720	47	3.673	3.764	47	3.717
Speelvoorzieningen	1.816	0	1.816	1.866	0	1.866	1.866	0	1.866	1.879	0	1.879
Havens	3.142	1.085	2.057	3.231	1.135	2.096	3.371	1.135	2.235	3.670	1.135	2.535
Afvalinzameling en verwerking	20.009	21.702	-1.693	20.008	21.702	-1.694	20.007	21.702	-1.695	20.007	21.702	-1.696
Riolering	15.645	17.850	-2.205	14.970	17.977	-3.007	14.761	17.979	-3.218	14.876	17.981	-3.105
Milieubeheer	3.435	1.304	2.131	2.131	0	2.131	2.131	0	2.131	2.131	0	2.131
Nieuwe Dordtse Biesbosch	96	0	96	117	0	117	185	0	185	186	0	186
Natuur- en Milieucentrum	1.899	160	1.739	1.912	160	1.752	1.908	160	1.748	1.908	160	1.748
Wonen	1.266	166	1.100	1.180	166	1.014	1.170	166	1.004	1.165	166	999
Soc. Herstructureringswijken/Dordt West	797	0	797	799	0	799	802	0	802	804	0	804
Milieu & Duurzaamheid	7.537	5.922	1.616	1.586	907	680	1.078	399	680	1.078	399	680
Ingenieursdiensten	3.159	2.881	278	3.159	2.881	278	3.159	2.881	278	3.159	2.881	278
Water	826	0	826	7	0	7	16	0	16	16	0	16
Totaal saldo baten en lasten	98.512	54.290	44.223	89.234	48.148	41.086	89.857	47.892	41.965	90.757	48.293	42.464
Mutaties met de reserves	864	-5.080	-4.216	864	-2.562	-1.698	864	-2.630	-1.766	864	-2.701	-1.837
Geraamd resultaat	99.376	59.369	40.007	90.098	50.710	39.388	90.721	50.522	40.199	91.621	50.994	40.627

2.2.4 Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht

2.2.4.1 Wat zijn de belangrijkste ontwikkelingen?

- Gezondheidsachterstanden nemen toe: om deze tegen te gaan, worden de lokale nota Publieke Gezondheid, het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), het Integraal Zorgakkoord (IZA) en de sportvisie 'Niemand Buitenspel in Dordrecht' verder uitgevoerd in 2026.
- Armoedebestrijding staat onder druk: het demissionaire kabinet toonde minder ambitie in armoedebestrijding, terwijl kansengelijkheid afneemt en een deel van de bevolking buiten de boot valt of zelf afhaakt door ervaren drempels of wantrouwen richting de overheid.
- Onzekerheid over kabinetsbeleid: met de val van het kabinet, nieuwe verkiezingen en een nieuw kabinet in aantocht, blijft er voorlopig onduidelijkheid bestaan over de koers binnen het sociaal domein, zoals over de mogelijkheid tot het heffen van een bijdrage voor de wmo en de bekostiging van de jeugdzorg.
- Toenemende druk op jeugdhulp en wmo: er is een stijging van het aantal jeugdigen met een jeugdhulpvraag en door vergrijzing een toenemend aantal ouderen die wmo afnemen. Dit leidt, in combinatie met de toenemende arbeidsmarkttekorten, tot een grotere druk op het sociaal domein. Daarbij stijgt ook de druk op mantelzorgers.
- Dalende vrijwillige inzet: het aandeel inwoners dat vrijwilligerswerk doet neemt af, waardoor een grotere druk komt te liggen op andere hulp óf hulpvragen niet meer worden opgepakt.

2.2.4.2 Wat willen we bereiken?

De integrale verordening sociaal domein wordt in het najaar 2025 verwacht en in 2026 geïmplementeerd. En bouwen we verder aan de ontwikkeling om bepaalde hulp achter een beschikking of indicatie anders te organiseren, zodat het als algemene voorziening kan gelden en zo eerder en goedkoper ingezet wordt. En met de ontwikkeling om meer problematiek te normaliseren, willen we onnodige medicalisering van hulpaanbod tegengaan. Ook voor de sportvisie is 2026 een belangrijk jaar; zij leunt deels op het politiek akkoord én wordt geëvalueerd om de koers tot 2030 te bepalen. In 2026 loopt het politiek akkoord af, waardoor de programma's 'bestaanszekerheid en kansengelijkheid' en 'inclusieve stad' voor het laatst in de begroting staan.

2.2.4.3 Wat zijn de doelstellingen?

Doelstelling 1: Het stimuleren van een inclusieve samenleving met stevige verbinding tussen inwoners onderling.

Dordrecht streeft naar een inclusieve gemeenschap door een sterke basisinfrastructuur te bieden voor inwoners die ondersteuning nodig hebben om mee te doen. De toenemende druk op de bestaanszekerheid van veel Dordtenaren vraagt om gerichte investeringen in kansengelijkheid. Daarom zet de gemeente in op het bestrijden van armoede, het voorkomen van onderwijsachterstanden (zie programmakaart 4 – Leren en Ontwikkelen) en het bevorderen van arbeidsparticipatie. Tegelijkertijd wordt er actief gewerkt aan het tegengaan van discriminatie en het versterken van de maatschappelijke positie van groepen die vanwege hun achtergrond of identiteit minder gelijke kansen ervaren. Zowel binnen de gemeentelijke organisatie als bij externe inkoop- en subsidiepartners wordt diversiteit en inclusie gestimuleerd en concreet vormgegeven, bijvoorbeeld rondom onderwerpen als stagediscriminatie en toegankelijke dienstverlening.

We geven vorm en inhoud aan de gewijzigde Participatiewet in balans.

Naar verwachting wordt het wetsvoorstel Participatiewet in balans in 2026 ingevoerd, waarbij ook de verordening Werk en Inkomen (c.q. de integrale verordening Sociaal Domein) moet worden aangepast. De nieuwe wet gaat meer uit van vertrouwen, biedt meer vrijheden aan inwoners in de bijstand en vereenvoudiging van regels. De vangnetfunctie en uitstroom naar werk blijven belangrijk. Daarnaast wordt maatschappelijke participatie (meedoen) in de wet verankerd als recht, waarvoor in samenspraak en afstemming met de GR Sociaal uitgangspunten moeten worden geformuleerd en verwerkt in de verordening.

We werken aan een inclusieve stad waarin iedereen zich thuis kan voelen.

Om het programma Inclusieve Stad ook in 2026 dichterbij te brengen, werken we aan de vier actielijnen van het programma. Specifiek zetten we in 2026 in op:

- Het organiseren van bijeenkomsten rondom stagediscriminatie. Dit doen we samen met het Da Vinci college, voor zowel ondernemers als leerlingen.
- Met Stichting MBO Drechtsteden organiseren we meerdere momenten over inclusief werkgeverschap voor subsidiepartners van de gemeente.

Doelstelling 2: Het voorkomen van problemen bij Dordtenaren door tijdig te signaleren.

We zetten in op preventie en vroegsignalering zodat inwoners in goede gezondheid opgroeien en kansengelijkheid vergroot wordt. We werken aan de doorontwikkeling van de integrale doorverwijzing aan onze inwoners, zodat duidelijk is waar inwoners voor steun en hulp terecht kunnen. Vrijwilligers en ervaringsdeskundigen spelen een belangrijke rol in het signaleren en doorverwijzen van hulpbehoevenden. Met het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord zetten we in op een gezonde en weerbare Dordtse generatie in 2040. Ook voeren we de Lokale Nota Gezondheid uit.

We realiseren in elk van de drie gebieden een integrale toegang voor vragen, steun en hulp voor het sociaal domein.

Samen met Dordrecht Sociaal en de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) wordt toegewerkt naar een zichtbare 'voor deur' (integrale toegang) per gebied (centrum, west en oost), waar inwoners met alle sociale hulpvragen kunnen binnenlopen. In Dordrecht West werken professionals al samen op locatie in de wijk. Deze aanpak wordt in 2026 verder uitgebreid naar de overige gebieden van Dordrecht.

We werken aan het terugdringen van gezondheidsachterstanden en aan toegankelijke, betaalbare zorg.

In augustus 2025 dienden we een (regionaal) transformatieplan in om in onze zorgregio te werken aan betaalbare en toegankelijke zorg. Het versterken van sociaal verwijzen (op het gebied van somatiek, sociaal en mentaal) staat hierin centraal. Indien dit plan wordt goedgekeurd werken we hier in 2026 verder aan.

Doelstelling 3: Het bieden van passende, tijdige en betaalbare ondersteuning aan inwoners.

In 2026 blijven geld en inkomen belangrijke thema's voor onze inwoners, mede door de aanhoudende stijging van de kosten van levensonderhoud. Om de groeiende inkomens- en schuldenproblematiek aan te pakken, stimuleren we het gebruik van inkomensregelingen en werken we binnen het programma 'Samen tegen armoede' samen met maatschappelijke partners. We werken aan het verlichten van de druk op maatwerkvoorzieningen en de regionaal gecontracteerde jeugdhulp. We maken de toegang tot specialistische hulp gericht, en hulpvragen gaan vaker door algemene voorzieningen beantwoord worden. De ontwikkeling van normaliseren zetten we door, zodat we problematieken niet onnodig medicaliseren of op een andere manier groter maken dan nodig. Via deze manieren willen we de druk op de voorzieningen beter beheersen en de inzet van schaarse professionals passende inzetten.

We richten de werkwijze 'Basishulp en Jeugdhulp naar Voren' in bij Dordrecht Sociaal.

We hebben met ingang van 2026 afspraken gemaakt met Dordrecht Sociaal om de instroom van jeugdigen naar een deel van de regionaal gecontracteerde jeugdhulp af te laten nemen. Daarmee maken we de toegang tot specialistische hulp gericht; Dordrecht Sociaal gaat minder doorverwijzen naar specialistische hulp en meer zelf ondersteuning bieden. Met behulp van nieuwe werkwijzen waarin laagdrempelige, collectieve en kortdurende (gezinsgerichte) ondersteuning centraal staat, zo nodig met flexibele toevoeging van specialistische expertise. De gemaakte afspraken worden nauwgezet gevolgd en gemonitord met Dordrecht Sociaal.

We voeren maatregelen in om de ondersteuning betaalbaar en beschikbaar te houden.

Om de ondersteuning betaalbaar en beschikbaar te houden voor de meest kwetsbare inwoners voeren we in 2026 een aantal maatregelen in, zoals aanpassing in tarifiering van de Drechtopper naar het OV-tarief en invoering van het wachtlijstbeleid. De tarifiering van het gebruik van de Drechtopper wordt verhoogd. Het ontwikkelen en implementeren van een wachtlijstbeleid, leidt tot een meer rechtvaardige verdeling van beschikbare middelen en een structurele besparing op het Wmo-budget.

We implementeren de integrale verordening sociaal domein.

We implementeren de integrale verordening voor het sociaal domein, waarin de Wmo 2015, Jeugdwet en Participatiewet worden samengebracht. We ogen hiermee een betere afstemming van ondersteuning op de persoonlijke situatie van inwoners en efficiëntere inzet van middelen door de integrale benadering. De implementatie vindt plaats met en door partners, zoals Dordrecht Sociaal, de SDD en het SOJ. Naar verwachting zal de integrale verordening in het najaar van 2025 worden aangeboden aan de raad.

We voeren het verbeterprogramma Betaalbare en Beschikbare Jeugdhulp uit.

In 2026 geven we, met behulp van het regionale Verbeterprogramma Betaalbare en Beschikbare Jeugdhulp, invulling aan de besparingsmaatregelen die genomen zijn om jeugdhulp betaalbaar en beschikbaar te houden. De potentiële besparingsmaatregelen betreffen zowel het contractmanagement (SOJ) als maatregelen die op lokaal niveau door ons als gemeenten nader uitgewerkt dienen te worden.

We werken aan de transitie van opvang naar wonen.

We gaan in samenwerking met ketenpartners starten met het bieden van woonplekken via de pilot 'wonen eerst'. Daarnaast gaat Dordrecht als centrumgemeente zelf uitvoering geven aan het toegangsloket voor de Maatschappelijke Opvang. We doen mee aan de landelijke ETHOS-telling licht om het aantal dak- en thuislozen in de regio beter in kaart te brengen.

Doelstelling 4: Het faciliteren van een kwalitatief goed en sterk sport- en beweegaanbod midden in de samenleving.

We zetten in Dordrecht stevig in op sport en bewegen, met als doel dat in 2030 80% van de Dordtenaren tenminste één keer per week sport of sportief beweegt. Hiervoor ondersteunen we een vitale sportgemeenschap, herijken we de sportvisie, versterken we de sportinfrastructuur met gerichte investeringen in duurzame, veilige en toegankelijke binnen- en buitensportlocaties. Tegelijk inspireren we met topsportevenementen en stimuleren we sportplezier voor iedereen.

We ondersteunen inwoners met een afstand tot sport om structureel te bewegen.

Via begeleiding op maat bemiddelen we in 2026 tenminste 400 inwoners met afstand tot sport naar duurzaam beweegaanbod. Ook zorgen we ervoor dat er meer gebruik wordt gemaakt van regelingen (zoals het kindtegoed en het sporttegoed op de Dordtpas) die drempels om te kunnen sporten, verlagen. Het aanbod onder de Life Goals Dordrecht programma, dat zich richt op het versterken van kwetsbare groepen door middel van sport, met speciale aandacht voor mensen in een sociaal kwetsbare positie, wordt doorontwikkeld met een interventie speciaal gericht op jongeren met mentale problemen op de wachtlijst voor GGZ.

We doen gerichte investeringen in een toekomstbestendige infrastructuur.

In 2026 voeren we het geactualiseerde sporttarievenbeleid in, gebaseerd op dekking van de kostprijs en de gebruiksprofielen, wat leidt tot een eerlijker en transparanter systeem. Tegelijkertijd investeren we in de renovatie van sportparken zoals Krommedijk, Stadspolders en Schenkeldijk, waarbij we koppelkansen benutten met gebiedsontwikkeling, duurzaamheid en capaciteitsuitbreiding. Ook verbeteren we meerdere binnensportaccommodaties, met maatregelen zoals sportvloerverbetering en een grote opknapbeurt van de binnensportaccommodatie Sport+. Deze investeringen verhogen de kwaliteit, veiligheid en toekomstbestendigheid van onze sportinfrastructuur. Zo bouwen we aan een vitale, toegankelijke en duurzame sportomgeving voor alle inwoners.

We verkennen een fonds voor internationale topsportevenementen in Dordrecht.

We hebben onderzoek gedaan waarbij een brede verkenning heeft plaats gevonden van alleen sportevenementen naar ondersteuning van (inter)nationale evenementen die de stad positioneren. Om deze internationale topsportevenementen duurzaam te kunnen financieren, verkennen we een Fonds Topsportevenementen Dordrecht.

We evalueren de Sportvisie 2030.

In 2026 evalueren we de Sportvisie 2030 Niemand buitenspel in Dordrecht. De doelen voor 2026 zijn opgesteld op basis van middelen uit het politiek akkoord 2022-2026. We stellen doelen bij, daarbij rekening houdend met de impact van de ombuigingen en het nieuwe politiek akkoord. Bij de evaluatie hebben we ook aandacht voor het belang van gerichte en tijdige communicatie.

2.2.4.4 Wat zijn de indicatoren?

De basis: BBV-indicatoren

De basisindicatoren komen voort uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), dit is een vaste set verplichte beleidsindicatoren gehanteerd door het Rijk om de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te bevorderen. Deze basis BBV-indicatoren zijn standaard onderverdeeld naar 'taakvelden', er is in de begroting een koppeling gemaakt tussen de taakvelden en de begrotingsprogramma's, waardoor deze nu een logische link vormen. Omdat de basis BBV-indicatoren voor elke gemeente gelijk zijn, hebben deze geen specifieke relatie met de Dordtse doelstellingen. Wel is een vergelijking opgenomen met het gemiddelde van de G40 gemeenten. Daarnaast zijn via de website www.waarstaatjegemeente.nl de BBV-indicatoren van Dordrecht per thema te vergelijken met een selectie naar keuze (onder andere landelijk, provinciaal niveau of regionaal niveau).

Aanvullende indicatoren

Naast de indicatoren van het BBV, zijn voor elk begrotingsprogramma ook aanvullende indicatoren opgenomen. Deze aanvullende Dordtse indicatoren komen voort uit de wens van de Auditcommissie om de informatievoorziening aan de gemeenteraad verder te verbeteren (opgenomen in de nota Kiezen, Sturen en Verantwoorden 2022-2026). In 2023 en 2024 is met de Auditcommissie, de ambtelijke ondersteuning en experts van het Onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD) een intensief traject doorlopen om deze wens te concretiseren. Hierop zijn een twintigtal aanvullende indicatoren geselecteerd en uitgewerkt, en heeft het OCD in de zomer van 2024 een eerste 0-meting uitgevoerd. Dit voorjaar tot de zomer heeft het OCD een tweede meting uitgevoerd (de 2025 meting), deze gegevens zijn verwerkt in deze Begroting voor 2026.

Onderzoeksverantwoording Stadsenquête 2025 van het OCD

In 2025 is een nieuwe en betere onderzoeksmethode gebruikt ten opzichte van de 0-meting in 2024. Hier is voor gekozen om een nog betrouwbaarder beeld te krijgen van wat inwoners van de stad vinden. Met behulp van deze nieuwe onderzoeksmethode zijn o.a. groepen zoals jongvolwassenen beter vertegenwoordigd dan in de eerdere 0-meting. Als gevolg van deze methodische wijziging kunnen de resultaten van deze meting uit 2025 niet altijd even goed vergeleken worden met de resultaten van de 0-meting uit 2024. Gevonden verschillen geven een indicatief beeld. Volgend jaar zal dezelfde methode gebruikt worden als in 2025. Vergelijken tussen 2026 en 2025 zal daarmee wel goed mogelijk zijn.

BBV-indicatoren	Jaarstukken Begroting		Jaarstukken Begroting		G40
	2023	2025	2024	2026	
% Niet-sporters	52,6 (2020)	51,8 (2022)	51,8 (2022)	45,8 (2024)	41,1 (2024)
Personen met bijstandsuitkeringen - per 10.000 inwoners 18+	473 (2023)	473 (2023)	466,6 (2024)	466,6 (2024)	405,9 (2024)
Lopende re-integratievoorzieningen - per 10.000 inw. 15-64 jr	241 (2023)	241 (2023)	229,3 (2023)	253 (2024)	207,1 (2024)
Jongeren met jeugdhulp - %	12,5 (2023)	11,9 (2023)	12,5 (2024)	15,3 (2024)	14,5 (2024)
Jongeren met jeugdbescherming - %	1,3 (2023)	1,3 (2023)	1,1 (2024)	1,2 (2024)	1,2 (2024)
Jongeren met jeugdreclassering - %	0,4 (2023)	0,4 (2023)	0,4 (2024)	0,4 (2024)	0,4 (2024)
Cliënten met een maatwerkarrangement - per 10.000 inwoners	790 (2022)	870 (2023)	800 (2024)	870 (2024)	753 (2024)
Demografische druk (groen en grijs) - %	68 (2023)	68,2 (2024)	68,2 (2024)	68,3 (2025)	65,2 (2025)
Kinderen in uitkeringsgezin - %	7,0 (2022)	7,0 (2022)	7,0 (2023)	7,0 (2023)	6,0 (2023)

Aanvullende indicatoren

Omschrijving

0-Waarde 2024

Meting 2025

14 Gebruik en bereik minimaregelingen

Gebruik en bereik van armoede-, inkomen - en schuldgekoppelde lokale regelingen in Dordrecht, in relatie tot het armoedeniveau en schulden

- **Kindtegoed (SMS-Kinderfonds)**
 - Gebruik 2023 (aantal unieke klanten/deelnemers): 3.093
 - Bereik 2021: nb
- **Kindtegoed (SMS-Kinderfonds)**
 - Gebruik 2024 (aantal unieke klanten/deelnemers): 3.044
 - Bereik 2024: 93% van de kinderen die dit tegoed kregen heeft, heeft dit ook gebruikt (al dan niet helemaal benut).
- **Persoonlijk minimabudget (PMB)**
 - Gebruik 2023 (aantal unieke klanten/deelnemers): 3.110
 - Bereik 2021: 49,9%
- **Persoonlijk minimabudget (PMB)**
 - Gebruik 2024 (aantal unieke klanten/deelnemers): 3.375
- **Bijzondere bijstand**
 - Gebruik 2023 (aantal unieke klanten/deelnemers): 1.086
 - Bereik 2021: 9,3%
- **Bijzondere bijstand**
 - Gebruik 2024 (aantal unieke klanten/deelnemers): 1.703
- **Energietoeslag 2023**
 - Gebruik 2023 (aantal unieke klanten/deelnemers): 12.160
 - Bereik 2021: nvt
- **BB bewind**
 - BB bewind: 1.231
- **Gemeentepolis**
 - Gebruik 2023 (aantal unieke klanten/deelnemers): 5.635
 - Bereik 2021: nb
- **Energietoeslag**
 - Gebruik 2024 (aantal unieke klanten/deelnemers): 7.012
- **Kwijtschelding gemeentebelastingen**
 - Gebruik 2023 (aantal unieke klanten/deelnemers): nb
 - Bereik 2021: 73,5%
- **Gemeentepolis**
 - Gebruik 2024 (aantal unieke klanten/deelnemers): 5.599
- **OV regelingen voor minima**
 - Gebruik 2024: 1.238
- **Dordtpas**
 - Gebruik 2024: 20.650 (totaal, over alle doelgroepen heen). Volwassen minima met een Dordtpas: 7.291, aantal kinderen minima 3.459 (waarvan 3.044 ook kindtegoed had)

15 Verenigingsactiviteiten

Deelname aan verenigingsactiviteiten (sport/cultuur/recreatief) - % lidmaatschap van verenigingen

• **Totaal Dordrecht: nb***

Categorieën:

- Zang-, muziek- of toneelvereniging: 8%
- Sportvereniging: 27%
- Overige sportaanbieders, zoals een sportschool of fitnesscentrum: 36%
- Hobbyvereniging: 8%
- Organisatie met maatschappelijke doelen (bijv. mensenrechten, natuur- of dierenbescherming): 22%
- Bewonersorganisatie of buurtvereniging: 11%
- Bibliotheek: 32%
- Ouderenvereniging of -bond: 3%

• **Totaal Dordrecht: 20%**

Categorieën:

- Zang-, muziek- of toneelvereniging: 6%
- Sportvereniging: 31%
- Overige sportaanbieders, zoals een sportschool of fitnesscentrum: 37%
- Hobbyvereniging: 10%
- Organisatie met maatschappelijke doelen (bijv. mensenrechten, natuur- of dierenbescherming): 22%
- Bewonersorganisatie of buurtvereniging: 11%
- Bibliotheek: 28%
- Ouderenvereniging of -bond: 5%
- Andere organisatie of vereniging: 27%

16 Schuldenproblematiek

De gemiddelde schuld omvang van Dordtenaren in een schuldregelingstraject

Gemiddelde schuld omvang: €30.262 (2023)

Gemiddelde schuld omvang: € 38.569 (2024)

Bron

Frequentie

14 RIB armoedescan, SDD gemeentedashboard (tabblad minima en bijzondere bijstand), website SDD.
<https://dashboards.cbs.nl/v5/Armoedescan/>

Jaarlijks, indien mogelijk

15 OCD Stadsenquête Dordrecht (voorheen Omnibus enquête) *zie de nieuwe opzet van onderzoeksmethode in 2025.
*Verantwoording OCD: In 2025 zijn er minder verenigingen (kerk of moskee, politieke organisatie, werknemers- of werkgeversorganisatie) uitgevraagd, omdat we het aantal persoonsgegevens dat we uitvragen bij inwoners beperkt willen houden. Hierdoor omvat het totaal cijfer nu minder typen verenigingen en is het dus niet mogelijk om te vergelijken met de voorgaande meting in 2024

Jaarlijks

16 Sociale Dienst Drechtsteden

Jaarlijks, meest recente data uit 2024

2.2.4.5 Wat mag het kosten?

Hieronder wordt de opbouw van de kosten van het programma weergegeven voor het jaar 2026 (exclusief mutaties met reserves). Tevens wordt een korte toelichting gegeven op de betreffende kostensoorten.

Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht	2026
Interne salarislasten	5.649.118
Materiële budgetten	47.157.021
Bijdragen aan GR'en	276.905.548
Subsidies	28.471.108
Kapitaallasten	3.866.289
Storting in de voorzieningen	1.670.941

- Interne salarislasten: dit betreft de salarissen van het sociaal domein, sport en de Essenhof.
- Materiële budgetten: dit zijn de budgetten voor onder andere inburgering, SMS-kinderfonds, maatschappelijke ondersteuning/opvang, wijkteams (deels), kwijscheldingen en sport.
- Bijdragen aan GR'en: dit betreft de bijdragen aan de GR Sociaal en de GR Dienst Gezondheid & Jeugd voor de uitvoering van taken binnen het sociaal domein.
- Subsidies: dit betreft diverse subsidies binnen het sociaal domein (zoals bijvoorbeeld wijkteams (deels), vrouwenopvang, participatieplekken, jeugdhulp naar voren) en voor sport.
- Kapitaallasten: dit zijn kapitaallasten voor met name de Essenhof en diverse sportaccommodaties.
- Storting in de voorzieningen: dit budget wordt toegevoegd aan de voorzieningen voor buitensportaccommodaties en de Sportboulevard.

Hieronder wordt de financiële meerjarenbegroting van het programma weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten inclusief toevoegingen aan en onttrekkingen uit reserves.

Bedragen x € 1.000				
Onderwerp	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten	363.720	347.855	343.862	340.971
Baten	89.201	83.485	83.469	84.296
Saldo	-274.519	-264.371	-260.393	-256.675
Toevoeging reserves	520	482	822	1.227
Onttrekking reserves	5.601	1.401	1.435	1.538
Totaal programma	-269.438	-263.451	-259.779	-256.364

Hieronder wordt de financiële meerjarenbegroting van het programma weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten van de verschillende producten en mutaties met de reserves.

Bedragen x € 1.000

Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht	2026			2027			2028			2029		
Product	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Zorg- en Veiligheidshuis	1.683	620	1.063	1.683	620	1.063	1.430	620	810	1.431	620	811
Plechtigheden (Essenhof)	3.166	3.677	-511	3.108	3.707	-599	3.130	3.707	-577	3.097	3.707	-611
Welzijnsaccommodaties	619	156	463	619	156	463	616	156	460	616	156	460
Participatie Dordtse migranten	4.270	2.569	1.700	3.159	2.569	590	3.051	2.569	482	3.051	2.569	482
Lokaal gezondheidsbeleid	4.723	2.409	2.314	2.410	0	2.410	2.411	0	2.411	2.411	0	2.411
WMO hulpmiddelen en hoppers	9.558	0	9.558	9.752	500	9.252	10.051	750	9.301	10.033	1.250	8.783
Bijstandsverlening	87.825	70.479	17.346	86.421	68.938	17.483	85.761	68.297	17.464	85.563	68.099	17.464
Armoedebeleid	8.221	0	8.221	7.208	0	7.208	7.254	0	7.254	7.195	0	7.195
Kwijtscheldingsbeleid	2.098	0	2.098	2.098	0	2.098	2.098	0	2.098	2.098	0	2.098
Werk en Participatie	37.057	0	37.057	36.906	0	36.906	36.511	0	36.511	35.283	0	35.283
WMO Huishoudelijke Ondersteuning	16.477	0	16.477	14.129	350	13.779	14.198	725	13.473	13.177	1.250	11.927
Maatschappelijke ondersteuning	11.018	1.877	9.141	7.093	0	7.093	7.093	0	7.093	7.096	0	7.096
Maatschappelijke zorg	11.673	0	11.673	11.676	0	11.676	11.676	0	11.676	11.676	0	11.676
Vrijwilligerswerk	485	0	485	485	0	485	485	0	485	485	0	485
Speeltuinwerk & Scouting	305	0	305	274	0	274	274	0	274	274	0	274
Toezicht Kinderopvang	511	0	511	511	0	511	511	0	511	511	0	511
Sport	17.374	6.594	10.781	15.861	6.011	9.851	16.042	6.011	10.031	16.094	6.011	10.083
Jeugdgezondheidszorg	4.010	0	4.010	4.010	0	4.010	4.010	0	4.010	4.010	0	4.010
Preventief jeugdbeleid	5.331	34	5.297	4.959	34	4.925	4.959	34	4.925	4.959	34	4.925
Lokale jeugdhulp	9.597	187	9.410	9.311	0	9.311	9.313	0	9.313	9.346	0	9.346

Beschermd Wonen	44.502	600	43.902	44.987	600	44.387	44.987	600	44.387	44.987	600	44.387
Deelfonds sociaal domein WMO taken	27.291	0	27.291	26.436	0	26.436	25.958	0	25.958	25.624	0	25.624
(Boven-) regionale jeugdhulp	55.928	0	55.928	54.760	0	54.760	52.045	0	52.045	51.956	0	51.956
Totaal saldo baten en lasten	363.720	89.201	274.519	347.855	83.485	264.371	343.862	83.469	260.393	340.971	84.296	256.675
Mutaties met de reserves	520	-5.601	-5.081	482	-1.401	-919	822	-1.435	-614	1.227	-1.538	-311
Geraamd resultaat	364.240	94.802	269.438	348.337	84.886	263.451	344.683	84.904	259.779	342.198	85.834	256.364

2.2.5 Lerend en Ondernemend Dordrecht

2.2.5.1 Wat zijn de belangrijkste ontwikkelingen?

- De verdeling van schaarse ruimte is een prominent thema op nationaal en provinciaal niveau. Hoewel daarin ook het belang van ruimte voor economie wordt onderkend, leidt dit vooralsnog niet tot extra instrumenten of middelen voor gemeenten ten bate van bijvoorbeeld herstructurering. Daarbij kan stringenter provinciaal omgevingsbeleid ook een risico zijn voor lokaal maatwerk.
- De schaarse ruimte voor bedrijvigheid én de doelstellingen voor verduurzaming worden gehinderd door de beperkte beschikbaarheid van netcapaciteit (netcongestie), maar bieden ook kansen in het versnellen van ontwikkelingen die verduurzamen ten goede kunnen komen, zoals energiedeling en meer gebiedsgerichte opgaven.
- In de voorjaarsnota 2025 van het Rijk zijn vanaf 2026 opnieuw bezuinigingen op het hoger onderwijs en het mbo opgenomen. Dit heeft mogelijk gevolgen voor het opleidingsaanbod in onze regio.
- Ook in het primair en voortgezet onderwijs is sprake van (voorgenomen) bezuinigingen: de middelen uit het Nationaal Programma Onderwijs stoppen per juli 2025 voor primair en voortgezet onderwijs; de onderwijskansenregeling in het voortgezet onderwijs stopt waarschijnlijk per juli 2026; en op de gemeentelijke middelen voor het bestrijden van onderwijsachterstanden wordt een korting toegepast. Dit alles zorgt ervoor dat er minder onderwijsmiddelen te besteden zijn voor een op voorhand kwetsbare doelgroep.
- Er zijn ook kansen op basis van landelijke regelingen: de SPUK-regeling Kansrijke Wijk wordt verlengd; vooral het onderdeel Jonge Kind draagt bij aan de doelstellingen van de Dordtse Onderwijsvisie 0-12 jaar. De regeling School & Omgeving, die eerder ter discussie stond, wordt alsnog voortgezet. Hierdoor kunnen ook Dordtse scholen voor basis- en voortgezet onderwijs een rijke schooldag met naschoolse activiteiten aanbieden.

2.2.5.2 Wat willen we bereiken?

Met dit programma werken we aan een toekomstbestendige economie waarin leren, werken en ondernemen elkaar versterken. Door het verbinden van opleidingsaanbod en arbeidsmarktvraag vergroten we het arbeidspotentieel van inwoners en verbeteren we het ondernemersklimaat. We zetten in op een verbeterde ondernemersdienstverlening door maatwerk, samenwerking en maatschappelijke betrokkenheid. We creëren ruimte voor banen met sociaaleconomische impact door werklocaties beter te benutten, strategisch uitgiftebeleid en samenwerking met het Havenbedrijf Rotterdam waar verduurzaming en circulariteit een nadrukkelijke plaats hebben. In het onderwijs stellen we kansengelijkheid en brede vaardigheden centraal, en werken we aan een sluitend vangnet voor jongeren richting school, werk of dagbesteding. Met de verdere ontwikkeling van het Leerpark tot campus versterken we de verbinding tussen onderwijs, innovatie en ondernemerschap. We streven naar een dienstbare economie, die bijdraagt aan maatschappelijke doelen en de brede welvaart in de stad en regio.

2.2.5.3 Wat zijn de doelstellingen?

Doelstelling 1: Het opleidingsaanbod van inwoners naar de arbeidsmarktvraag van werkgevers leiden - en andersom.

We zetten in op het beter benutten, vergroten en behouden van het arbeidspotentieel van de Dordtse beroepsbevolking. Hierdoor verbeteren we het ondernemersklimaat. Tegelijk verwachten we wederkerigheid van ondernemers door een maatschappelijke bijdrage aan de stad te leveren en banen met perspectief voor inwoners te bieden die passen bij hun vaardigheden en talenten (tevens ambitie programma arbeidsmarkt & menselijk kapitaal).

We versterken de verbindingen tussen mbo, hbo en werkgevers.

Dit doen we door het opzetten van ontwikkelpaden in de techniek/bouw/energie, zorg en welzijn. Dit is een samenwerking tussen onderwijs, werkgevers en overheid. Tussen 2020 en 2025 stimuleerden we de samenwerking Hoger Onderwijs Drechtsteden (HOD) via een subsidiepakket. Deze was gericht op drie onderdelen, namelijk (1) het realiseren van een doorgaande ontwikkellijn mbo-hbo, (2) het realiseren van tweejarige hbo-opleidingen (Associate Degree opleidingen) in Dordrecht, onder de noemer Dordrecht Academy en (3) onderwijsactiviteiten zoals stages en afstudeeropdrachten bij lokale en regionale bedrijven voor Hbo-studenten, onder de noemer Career Boost. In 2026 en verder blijven we de samenwerking tussen het mbo/hbo en het bedrijfsleven stimuleren, onder andere via de goedlopende activiteiten van Career Boost en de Ad-opleidingen in zorg en onderwijs. Via de bestuurlijke lijn blijven we ons inspannen voor het aanbod aan technische Ad-opleidingen.

We vergroten de bekendheid en zichtbaarheid, en verbeteren de dienstverlening van het Werkcentrum voor inwoners en werkgevers.

Nu het Werkcentrum staat is het nodig in 2026 de dienstverlening door te ontwikkelen passend bij de behoeften van inwoners en werkgevers, en de vindbaarheid van het Werkcentrum te vergroten in de wijken van Dordrecht door outreachend te werken en aan te sluiten op de wijkaanpak met toekomstmakelaars.

We stimuleren benutting van het Talentenfonds door inwoners en werkgevers.

Medio 2025 is het Talentenfonds Drechtsteden opengesteld. Bij dit fonds kunnen inwoners (werkend en werkzoekend) een aanvraag doen voor bekostiging van een opleiding richting een kansberoep in onze regio, (zie werkcentrumdrechtsteden.nl/talentenfonds). Aan de aanvraag is een loopbaangesprek bij het Werkcentrum verbonden. In 2026 zetten we in op bredere bekendheid van het fonds, een groter bereik waardoor we meer inwoners kunnen verbinden aan de arbeidsmarkt van werkgevers. Dit doen we door een publiekscampagne via abri's, door een doelgroepgerichte social media campagne, via werkgeversorganisaties en het Werkcentrum.

We breiden de wijkaanpak met toekomstmakelaars uit naar andere delen van Dordrecht.

We gaan door met de wijkaanpak waarin we met toekomstmakelaars inwoners helpen hun toekomstperspectief te verbeteren. We breiden van Dordt-West uit naar de Staart en ontwikkelen activiteiten in Oost specifiek gericht op de jongerencomplexen in de Tweelingenstraat, Stierstraat en het Eisingahof. En we begeleiden 100 inwoners naar een duurzame plek op de arbeidsmarkt. Een specifieke focus leggen we hierbij op het werken in de energietransitie in eigen wijk, in samenwerking met de woningcorporaties.

Doelstelling 2: Het verder verbeteren van de ondernemersdienstverlening.

Het verbeteren van de ondernemersdienstverlening blijft een continu aandachtspunt. De basis, zoals vergunningverlening en vestigingsvragen, moet op orde zijn en blijven. Via de Actieagenda MKB Dienstverlening G40 en met steun van EZ werken we aan het stroomlijnen van de lokettenstructuur. Er zijn diverse initiatieven en loketten beschikbaar, binnen en buiten onze organisatie. De uitdaging is om ondernemersvragen effectief en op maat te beantwoorden — een uniforme aanpak is daarbij niet altijd passend. Het Drechtsteden Ondernemers Centrum (DOC) positioneren we steeds nadrukkelijker als centraal aanspreekpunt voor ondernemers, onder andere voor vragen over digitalisering, scholing en arbeidsmarkt (in samenwerking met het Regionaal Werkcentrum). Voor vergunningen en vestigingsvragen blijft de gemeente, samen met OZHZ, verantwoordelijk.

We ondersteunen de uitbouw en benutting van de gebiedsgerichte aanpak (Ondernemersfonds).

De gemeente faciliteert de totstandkoming van uitvoeringsplannen per gebied. Daarnaast werken we stapsgewijs door aan het integreren van activiteiten die soms nu nog vanuit de gemeente/overheid worden geïnitieerd en waar ondernemers ook zelf een belang bij hebben. Daarmee vergroten we ook het financiële draagvlak ervan.

Over de opgaven heen maken we wederkerige afspraken met de grote werkgevers.

Voor de grootste werkgevers in Dordrecht werken we aan een integrale aanpak over verschillende opgaven heen. Het doel is een duurzame samenwerking op thema's als arbeidsmarkt en verduurzaming, en een efficiëntere gemeentelijke dienstverlening. Voor 2026 stellen we per organisatie een individuele agenda op volgend uit de in 2025 vastgestelde gedeelde agenda, met concrete doelen en wederzijdse verwachtingen. Met tien bedrijven zijn gesprekken gestart, onder andere over inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

We stimuleren Maatschappelijk Betrokken Ondernemen.

We streven ernaar dat het netwerk van Stichting Maatschappelijk Betrokken Ondernemen eind 2026 uit 155 Dordtse bedrijven bestaat, waarvan 110 het label 'Ondernemen met impact' hebben behaald. De gemeente wil in 2026 ook zelf het label halen. In 2026 herzien we de SROI (sociaal rendement op investering) als onderdeel van ons inkoopbeleid en sluit dit aan op de 3 Drechtse doelen (bestaanszekerheid, inclusie en duurzaamheid) van het maatschappelijk betrokken ondernemen.

We organiseren een MKB dag.

We organiseren de 8e editie van de MKB Dag Dordrecht voor alle ondernemers in Dordrecht. We streven ernaar om in 2025 de betrokkenheid van het bedrijfsleven en sponsors verder te vergroten. Zo wordt het evenement minder afhankelijk van gemeentelijke financiering.

We ondersteunen het MKB bij het versterken van hun concurrentievermogen.

In 2026 maken wij als 1 van de 6 landelijke pilot gemeentes een plan om het regionale MKB te ondersteunen bij het versterken van hun concurrentievermogen. De gemeente heeft hiervoor een bijdrage ontvangen van het ministerie van Economische Zaken. Thema's van het plan zijn:

- het stroomlijnen van het aanbod van diverse bestaande en nieuwe loketten waar werkgevers terecht kunnen voor ondersteuning bij vraagstukken (zoals digitalisering, verduurzaming en personeels- en opleidingsvraagstukken);
- en het ondersteunen van regionale ecosystemen van bedrijven.

Doelstelling 3: Het creëren van ruimte voor banen met sociaaleconomische impact.

Een welvarende stad vraagt ook om een goed functionerende economie. We willen bestaande werklocaties beter benutten. Daarbij is het belangrijk dat er voldoende werk is en verschillende soorten en type banen. Een gezonde en toekomstbestendige economie is namelijk niet te sterk afhankelijk van één type banen. De gemeente wil investeren in banen die ook in de toekomst van toegevoegde waarde zijn. Banen die op een positieve manier bijdragen aan de Dordtse samenleving.

We werken aan het beter benutten van de havens en nieuwe afspraken met het Havenbedrijf Rotterdam.

Projecten waar we in 2026 concreet aan werken betreffen de herontwikkeling- en uitgifte van het Peute terrein op de Tweede Merwedehaven als ook het voormalig PROAV-terrein op de Derde Merwedehaven. Beide terreinen worden in 2026 in de markt gezet voor specifieke uitgifte, voor de Merwedehavens gaat het om ongeveer 10 hectare te ontwikkelen terreinen. Voor de Merwedehavens werken we daarbij langs de lijn van clustervorming. Voor het Zeehavengebied zetten we samen met het Havenbedrijf Rotterdam in op het behoud en versterken van de maritieme en haven-gerelateerde bedrijvigheid. In 2026 geven we vervolg aan de gezamenlijke uitvoeringsagenda voor de Dordtse Zeehaven, passend binnen het geheel van de Westelijke Dordtse Oever (WDO). Vanzelfsprekend worden daarbij ook de gemeentelijke ambities rond verduurzaming en circulariteit bij betrokken.

We zetten actief in op betere benutting van onze verouderde droge terreinen.

Specifiek voor de oudere bedrijventerreinen Dordtse Kil I/II en Amstelwijck-West geven we uitvoering aan een aanpak waarbij handhaving, verduurzaming, de aanpak van de openbare ruimte wordt gecombineerd met actievare sturing op vastgoed en uitgifte van percelen. Dit moet leiden tot terreinen die weer optimaal worden gebruikt, met meer toegevoegde waarde (vanuit banenperspectief) voor de stad.

We brengen het aanbod aan economische voorzieningen in wijken in beeld.

We brengen in 2026 in beeld welk aanbod er is van wijk-economische werkfuncties, winkels en andere economische voorzieningen in de wijken. Daarmee willen we beter kunnen sturen op het behoud van waardevolle economische functies in de wijken, conform de doelstelling daarvoor in de Omgevingsvisie 2.0 en het Omgevingsprogramma Economie, en ook met oog op de verwachte inwonersgroei van de stad.

We maken een plan van aanpak voor de realisatie van kantoorruimte/werkplekken voor dienstverlening in Dordrecht.

Hiermee geven we invulling aan de regionale afspraak in de Kantorenstrategie Zuid-Holland Zuid 2025, specifiek voor de Dordtse kantorenlocaties met een strategische opgave, te weten Amstelveen, Centrum en Stationsgebied (inclusief Maasterras), en Leerpark. In het plan van aanpak maken we als gemeente duidelijk hoe we tussen nu en 2035 de opgave per gebied en voor Dordrecht totaal, als onderdeel van de regionale en provinciale programmering van kantoorruimte, willen realiseren. Hiermee geven we ook invulling aan het speerpunt uit het Omgevingsprogramma Economie, waarin het belang van kantoorruimte en stedelijke functies voor de economische rol van Dordrecht als centrumstad wordt onderbouwd.

Doelstelling 4: Het realiseren van onderwijs dat voor iedereen kansen biedt om te (leren) leren en talent te ontwikkelen.

De gemeente heeft de afgelopen jaren gewerkt aan enkele ambitieuze visies en activiteiten, samen met het onderwijs en partners in het sociaal domein. Er zijn immers veel onderwerpen waar de verantwoordelijkheden van de gemeente, de scholen en het samenwerkingsverband passend onderwijs elkaar raken. Zoals de aansluiting van onderwijs met zorg, de aanpak van verzuim en thuiszitten, het bevorderen van kansengelijkheid en het versterken van brede vaardigheden van jongeren. De taak van de gemeente is beperkt wanneer het gaat om onderwijskwaliteit of de inhoud van het onderwijs. We zetten in op het benutten van het leerpotentieel van onze jongste inwoners, door de inzet van voorschoolse educatie en het Dordts Leerprogramma. We stimuleren de persoonlijke ontwikkeling van jongeren door naast het aanbieden van de basisvaardigheden, op school en bij naschoolse activiteiten ook aandacht te geven aan brede vaardigheden.

In 2026 werken we verder aan de ambities uit de Dordtse Visie Voortgezet onderwijs (2024-2030).

In 2026 krijgt een aantal onderwerpen uit de visie een impuls, zoals een traject met alle voorscholen, gericht op veiligheid in en om de school en het herkennen van signalen van criminaliteit. Ook wordt in 2026 een kwartiermaker aangesteld om te komen tot een structureel en praktijkgericht programma voor loopbaan- en beroepsoriëntatie op het vmbo. Hiermee worden onderwijs en arbeidsmarkt nog meer verbonden.

We voeren het nieuwe regionale programma Voortijdig Schoolverlaten en Jeugdwerkgelegenheid 2026-2029 uit.

In het kader van de wet Van school naar duurzaam werk, die op 1 januari 2026 ingaat, hebben samenwerkende partijen een regionaal programma opgesteld en gaan we samen uitvoeren voor het voorkomen en aanpakken van Voortijdig Schoolverlaten (VSV) en jeugdwerkloosheid. Met de programma lijnen: van vo naar mbo, Hulp op school en Ondersteuning naar werk, creëren we een sluitend vangnet waarmee we VSV voorkomen en kwetsbare jongeren toeleiden (terug) naar school, duurzaam werk of dagbesteding.

We gaan door met het versterken van kansengelijkheid door middel van de uitvoering van de Dordtse onderwijsvisie 0-12 jaar (2020-2030) en het Dordts Leerprogramma.

We geven verdere uitvoering aan de Dordtse onderwijsvisie om kansengelijkheid te bevorderen. Het Dordtse leerprogramma is in 2025 geëvalueerd en de subsidieregeling is vernieuwd en gaat per 2026 in. De naschoolse wijkprogramma's (het wijkavontuur) (doelgroep 6-12 jaar) worden geïntensiveerd. Daarnaast investeren we in de kwaliteit van het educatieve aanbod voor het jonge kind (2-6 jaar) in Dordt West door samenwerking, trainingen, interviews en observaties op de voorschool en de basisschool samen met Vinci Toponderwijs. De komende jaren is dit mogelijk via de rijkssubsidie Jonge Kind (vanuit het programma NPLV Dordt-West).

We breiden het programma 'Glansrijke Toekomst voor de Dordtse jongeren (16-27)' samen met de betrokken onderwijs- en sociale partners uit.

Dat doen we langs twee lijnen: 1) het versterken van de overgang van vmbo naar mbo en 2) uitval in het mbo voorkomen en alternatieven bieden. Naast de bestaande trajecten worden deze nieuwe trajecten toegevoegd aan het programma:

- Oriëntatietraject van havo naar mbo (voor gestagneerde havisten).
- Project mbo-jongeren en hun mentale gezondheid (versterken van vroegsignalering op het gebied van mentale gezondheid).
- Praktijkgericht programma voor loopbaan- en beroepsoriëntatie (zie ook activiteit 1).
- Project 'Dordtse mentoren voor jongeren' (levenservaren Dordtenaren treden op als mentor voor de doelgroepjongere).

Doelstelling 5: Het ontwikkelen van het Leerpark tot een volwaardige campus.

Het sluitstuk van de fysieke ontwikkeling van het Leerpark is de bouw van de Maakfabriek, waar start-ups en scale-ups in de energietransitie zich kunnen vestigen, met de directe koppeling naar de opleidingen als Da Vinci College, Beroepentuin, Bouwmensen. Daarnaast is het nu zaak om gezien de programma-activiteiten op het Leerpark te streven naar de erkenning van (in ieder geval) de Provincie Zuid-Holland van het Leerpark als Regionale Campus.

Oprichting campusorganisatie.

Met de afronding van het project Leerpark komt er een einde aan de Coöperatie Ontwikkeling Leerpark, die zich de afgelopen twintig jaar heeft gericht op de aansturing van de gebiedsontwikkeling. In plaats daarvan wordt een in 2026 een nieuwe organisatie ingericht die zich zal richten op de programmering op het snijvlak van ondernemerschap, innovatie en onderwijs.

Ontwikkeling en bouw Maakfabriek.

De Maakfabriek maakt onderdeel uit van het plan om het Leerpark in Dordrecht te ontwikkelen tot volwaardig campus ("de Smart Campus Leerpark"). Zowel de provincie Zuid-Holland als het Rijk (eerste toekenning Regiodeal) hebben voor de ontwikkeling en de voorbereidende programmering, middelen beschikbaar gesteld. Op basis van aanbesteding in 2025 is gepland om in 2026 te gunnen en te starten met de bouw (2e helft 2026).

2.2.5.4 Wat zijn de indicatoren?

De basis: BBV-indicatoren

De basisindicatoren komen voort uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), dit is een vaste set verplichte beleidsindicatoren gehanteerd door het Rijk om de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te bevorderen. Deze basis BBV-indicatoren zijn standaard onderverdeeld naar 'taakvelden', er is in de begroting een koppeling gemaakt tussen de taakvelden en de begrotingsprogramma's, waardoor deze nu een logische link vormen. Omdat de basis BBV-indicatoren voor elke gemeente gelijk zijn, hebben deze geen specifieke relatie met de Dordtse doelstellingen. Wel is een vergelijking opgenomen met het gemiddelde van de G40 gemeenten. Daarnaast zijn via de website www.waarstaatjegemeente.nl de BBV-indicatoren van Dordrecht per thema te vergelijken met een selectie naar keuze (onder andere landelijk, provinciaal niveau of regionaal niveau).

Aanvullende indicatoren

Naast de indicatoren van het BBV, zijn voor elk begrotingsprogramma ook aanvullende indicatoren opgenomen. Deze aanvullende Dordtse indicatoren komen voort uit de wens van de Auditcommissie om de informatievoorziening aan de gemeenteraad verder te verbeteren (opgenomen in de nota Kiezen, Sturen en Verantwoorden 2022-2026). In 2023 en 2024 is met de Auditcommissie, de ambtelijke ondersteuning en experts van het Onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD) een intensief traject doorlopen om deze wens te concretiseren. Hierop zijn een twintigtal aanvullende indicatoren geselecteerd en uitgewerkt, en heeft het OCD in de zomer van 2024 een eerste 0-meting uitgevoerd. Dit voorjaar tot de zomer heeft het OCD een tweede meting uitgevoerd (de 2025 meting), deze gegevens zijn verwerkt in deze Begroting voor 2026.

Onderzoeksverantwoording Stadsenquête 2025 van het OCD

In 2025 is een nieuwe en betere onderzoeksmethode gebruikt ten opzichte van de 0-meting in 2024. Hier is voor gekozen om een nog betrouwbaarder beeld te krijgen van wat inwoners van de stad vinden. Met behulp van deze nieuwe onderzoeksmethode zijn o.a. groepen zoals jongvolwassenen beter vertegenwoordigd dan in de eerdere 0-meting. Als gevolg van deze methodische wijziging kunnen de resultaten van deze meting uit 2025 niet altijd even goed vergeleken worden met de resultaten van de 0-meting uit 2024. Gevonden verschillen geven een indicatief beeld. Volgend jaar zal dezelfde methode gebruikt worden als in 2025. Vergelijken tussen 2026 en 2025 zal daarmee wel goed mogelijk zijn.

BBV-indicatoren	Jaarstukken 2023	Begroting 2025	Jaarstukken 2024	Begroting 2026	G40
Netto arbeidsparticipatie - % (sociaal domein)	72 (2023)	72 (2023)	71,8 (2024)	71,8 (2024)	72,8 (2024)
Werkloze jongeren - % (sociaal domein)	2,0 (2022)	2 (2022)	2 (2023)	2 (2023)	2 (2023)
Absoluut verzuim - aantal per gemeente (onderwijs)	1,2 (2022)	2,2 (2023)	2,2 (2023)	3,6 (2024)	7,1 (2024)
Relatief verzuim - aantal per gemeente (onderwijs)	15 (2022)	14 (2023)	14 (2023)	14 (2024)	29 (2024)
Voortijdige schoolverlaters - % (onderwijs)	3,2 (2023)	3,2 (2023)	3,2 (2023)	2,9 (2024)	2,6 (2024)
Banen - per 1.000 inwoners 15-64 jaar (economie)	683,6 (2022) ¹	691,6 (2023)	805,1 (2023)	805,1 (2023)	913 (2023)
Vestigingen - per 1.000 inwoners 15-64 jaar	132,9 (2023)	132,9 (2023)	152,2 (2023)	152,2 (2023)	171 (2023)

¹ Per 1.000 inwoners 15-74 jaar.

17 Baanontwikkeling in Dordrecht

Baanontwikkeling per sector en
aantal banen in Dordrecht

Meest recente cijfers komen uit
2023 t.o.v. 2022:

Meest recente cijfers komen uit
2024 t.o.v. 2023:

- **Totaal
baanontwikkeling:**
+3,2% (2022: 61.970 /
2023: 63.975)

Per sector:

- Landbouw en visserij:
+0,0% (2022: 125 /
2023: 125)
- Delfstoffen, industrie en
energie: +0,5% (7.135
/ 7.170)
- Bouwnijverheid: +6,2%
(5.160 / 5.480)
- Groothandel,
detailhandel en
reparatie: +4,7%
(11.590 / 12.140)
- Vervoer en opslag:
+9,3% (3.060 / 3.345)
- Horeca: +2,2% (2.300 /
2.350)
- Informatica en
communicatie: +3,5%
(1.720 / 1.780)
- Financiële instellingen:
+3,4% (740 / 765)
- Zakelijke
dienstverlening: +0,5%
(7.420 / 7.460)
- Overheid: +7,1% (4.515
/ 4.835)
- Onderwijs: +6,4%
(3.970 / 4.225)
- Gezondheid en welzijn:
+0,2% (12.205 /
12.235)
- Cultuur, recreatie en
overige dienstverlening:
+1,7% (2.030 / 2.065)

- **Totaal
baanontwikkeling:**
+5,4% (2023: 63.975 /
2024: 67.445)

Per sector:

- Landbouw en visserij:
+24% (2023: 125 /
2024: 155)
- Delfstoffen, industrie en
energie: +3,8% (2023:
7.170 / 2024: 7.445)
- Bouwnijverheid: +7,6%
(2023: 5.480 / 2024:
5.895)
- Groothandel,
detailhandel en
reparatie: +5,3%
(2023: 12.140 / 2024:
12.785)
- Vervoer en opslag:
+9,4% (2023: 3.345 /
2024: 3.660)
- Horeca: +0,4% (2023:
2.350 / 2024: 2.360)
- Informatica en
communicatie: +15,2%
(2023: 1.780 / 2024:
2.050)
- Financiële instellingen:
+7,8% (2023: 765 /
2024: 825)
- Zakelijke
dienstverlening:
+11,8% (2023: 7.460 /
2024: 8.340)
- Overheid: -1,3% (2023:
4.835 / 2024: 4.770)
- Onderwijs: +3% (2023:
4.225 / 2024: 4.350)
- Gezondheid en welzijn:
+3,1% (2023: 12.235 /
2024: 12.615)
- Cultuur, recreatie en
overige dienstverlening:
+6,3% (2023: 2.065 /
2024: 2.195)

18 Vacatureontwikkeling in de Drechtsteden

Vacatureontwikkeling per kwartaal en aantal vacatures in de Drechtsteden

Meest recente cijfers komen uit 2023 t.o.v. 2022:	Meest recente cijfers komen uit 2024 t.o.v. 2023:
Totaal vacatureontwikkeling: +0,0% (2022: 22.650/2023: 22.650)	Totaal vacatureontwikkeling: +1,3% (2023: 22.650 / 2024: 22.950)
Per kwartaal:	Per kwartaal:
1e Kwartaal: -5,9% (2022: 5.950/2023: 5.600) 2e Kwartaal: -1,6% (6.100/6.00) 3e Kwartaal: -0,9% (5.550/5.500) 4e Kwartaal: +9,9% (5.050/5.550)	1e Kwartaal: +7,2% (2023: 5.550 / 2024: 5.950) 2e Kwartaal: +2,5% (2023: 6.000 / 2024: 6.150) 3e Kwartaal: +0,0% (2023: 5.500 / 2024: 5.500) 4e Kwartaal: -4,5% (2023: 5.600 / 2024: 5.350)

19 Ontwikkeling sociale klassen

De doelgroepindeling in 7 sociale klassen is gebaseerd op het onderzoeksrapport Eigentijdse ongelijkheid uit de reeks Verschil in Nederland van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), de data is gebaseerd op TDA Analytics.	Ontwikkeling sociale klassen van het SCP in Dordrecht (2024):	Ontwikkeling sociale klassen van het SCP in Dordrecht (2025):
	- Werkende bovenlaag: 14% - Jongere kansrijken: 8% - Rentenierende bovenlaag: 12% - Werkende middengroep: 27% - Laagopgeleide gepensioneerden: 16% - Onzekere werkenden: 12% - Precariaat: 10%	- Werkende bovenlaag: 14% (ontwikkeling t.o.v. 2024: 0%) - Jongere kansrijken: 8% (ontwikkeling t.o.v. 2024: 0%) - Rentenierende bovenlaag: 12% (ontwikkeling t.o.v. 2024: 0%) - Werkende middengroep: 27% (ontwikkeling t.o.v. 2024: 0%) - Laagopgeleide gepensioneerden: 16% (ontwikkeling t.o.v. 2024: 1%) - Onzekere werkenden: 12% (ontwikkeling t.o.v. 2024: 0%) - Precariaat: 10% (ontwikkeling t.o.v. 2024: 0%)

Bron	Frequentie
17 Bedrijven en Instellingenregister MRDH/Drechtsteden https://drechtsteden.incijfers.nl/jive?workspace_guid=d744b3bf-7877-4345-a1f9-c41e6afa668a	Jaarlijks, indien mogelijk. Meest recente cijfers uit 2023/2024.
18 UWV https://www.werk.nl/arbeidsmarktinformatie/datasets	Jaarlijks, indien mogelijk. Meest recente cijfers uit 2023/2024.
19 Online dashboard Cultureel Zuid-Holland in kaart - SCP via Kunstgebouw, Kunstgebouw is de Zuid-Hollandse provinciale ondersteuningsinstelling voor cultuur: https://www.kunstgebouw.nl/cultureel-zuid-holland-in-kaart/	Jaarlijks, indien mogelijk.

2.2.5.5 Wat mag het kosten?

Hieronder wordt de opbouw van de kosten van het programma weergegeven voor het jaar 2025 (exclusief mutaties met reserves). Tevens wordt een korte toelichting gegeven op de betreffende kostensoorten.

Lerend en Ondernemend Dordrecht	2026
Interne salarislasten	3.520.579
Materiële budgetten	9.617.893
Bijdragen aan GR'en	2.514.520
Subsidies	21.877.625
Kapitaallasten	4.188.990

- Interne salarislasten: dit betreft de salarislasten voor met name onderwijs en economie.
- Materiële budgetten: dit zijn budgetten voor economie, (bewegings)onderwijs, leerlingenvervoer en arbeidsmarktbeleid.
- Bijdragen aan GR'en: dit zijn bijdragen aan de DGJ voor het handhaven van de leerplicht.
- Subsidies: dit betreft subsidies voor onder anderen voorschoolse educatie, het Dordts Leerprogramma en de bibliotheek.
- Kapitaallasten: dit zijn de kapitaallasten vanuit onderwijshuisvesting en gymlokalen.

Hieronder wordt de financiële meerjarenbegroting van het programma weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten inclusief toevoegingen aan en onttrekkingen uit reserves.

Onderwerp	Bedragen x € 1.000			
	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten	41.720	40.013	40.353	38.158
Baten	13.433	13.438	13.693	13.743
Saldo	-28.286	-26.574	-26.660	-24.415
Toevoeging reserves	316	316	316	316
Onttrekking reserves	5.214	4.022	4.119	1.036
Totaal programma	-23.388	-22.868	-22.856	-23.694

Hieronder wordt de financiële meerjarenbegroting van het programma weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten van de verschillende producten en mutaties met de reserves.

Bedragen x € 1.000

Lerend en Ondernemend Dordrecht	2026			2027			2028			2029		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bibliotheek	4.037	0	4.037	3.523	0	3.523	3.523	0	3.523	3.523	0	3.523
Leerplicht en voortijdig schoolverlaten	2.741	2.062	679	2.723	2.062	661	2.723	2.062	661	2.723	2.062	661
Bestrijding Onderwijsachterstanden	10.315	7.358	2.957	10.370	7.358	3.012	10.489	7.358	3.131	7.377	7.358	19
Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB)	1.833	1.804	29	1.833	1.804	29	1.833	1.804	29	1.833	1.804	29
Onderwijs en Leerlingenvervoer	1.830	0	1.830	1.830	0	1.830	1.830	0	1.830	1.830	0	1.830
Werkgelegenheid	754	0	754	496	0	496	496	0	496	496	0	496
Ruimtelijke Lobby	2.196	1.014	1.182	1.996	1.014	982	1.996	1.264	732	1.996	1.314	682
Leerpark	222	0	222	222	0	222	222	0	222	222	0	222
Economie en Ondernemerschap	5.191	2	5.190	4.154	2	4.152	4.154	2	4.152	4.154	2	4.152
Markten en kiosken	451	368	83	451	368	83	451	368	83	451	368	83
Bedrijventerreinen	120	3	117	42	3	39	-10	3	-13	-10	3	-13
Onderwijshuisvesting	12.030	822	11.208	12.372	827	11.545	12.645	832	11.813	13.562	832	12.730
Totaal saldo baten en lasten	41.720	13.433	28.286	40.013	13.438	26.574	40.353	13.693	26.660	38.158	13.743	24.415
Mutaties met de reserves	316	-5.214	-4.899	316	-4.022	-3.706	316	-4.119	-3.804	316	-1.036	-721
Geraamd resultaat	42.035	18.647	23.388	40.328	17.460	22.868	40.668	17.812	22.856	38.474	14.780	23.694

2.2.6 Bouwend en Bereikbaar Dordrecht

2.2.6.1 Wat zijn de belangrijkste ontwikkelingen?

- Nog steeds is de woningmarkt gespannen. De vraag naar woningen blijft hoog. Deze vraag is groter dan er op dit moment gebouwd kan worden.
- De stikstofcrisis voor de woningbouw en landbouw duurt voort. Er zijn duidelijke nationale keuzes nodig om hierop vooruitgang te boeken. De onzekerheid omtrent dit dossier is groter geworden nu is gestopt met het Nationaal Programma landelijk Gebied (NPLG) zonder alternatieven te bieden.
- De toenemende druk op het Nederlandse elektriciteitsnet vormt voor dit moment nog geen beperking voor woningbouw in Dordrecht. Echter is de toenemende druk op het net wel een eventuele bedreiging voor gebiedsontwikkelingen en woningbouwplannen voor de middellange en lange termijn.
- Een aantal wetten is aangepast of ingevoerd om de woningtekorten te lijf te gaan, zoals het door de Tweede Kamer aangenomen wetsvoorstel 'Versterking regie volkshuisvesting' dat de regierol voor Rijk, provincies en gemeenten groter maakt. Bekrachtiging, publicatie en inwerkingtreding van deze wet is voorzien in 2026. Ook uit het programma STOER (Schrappen Tegenstrijdige en Overbodige Eisen en Regelgeving) kunnen concrete voorstellen volgen om te komen tot meer, snellere en goedkopere woningbouw.
- Het Rijk werkt aan een nieuwe Nota Ruimte. Naar verwachting is deze eind 2026 gereed. Onderdeel van het gehele traject zijn het opstellen van Ontwikkelperspectieven en uitvoeringsagenda's voor zogeheten NOVEX-gebieden. Dordrecht maakt onderdeel uit van de Zuidelijke Randstad en het Haven Industrieel Complex. Helder is dat de ruimteclaims vanuit alle sectoren in ons land en onze provincie niet passen en dat er keuzes zullen moeten worden gemaakt. Wat kan wel en niet, en waar?
- Rijkswaterstaat is bezig met een grote vervanging- en renovatieopgaven aan bruggen en tunnels, met een grote verkeersimpact op onze regio, op landelijke en Europese schaal. Vanaf juli 2026 staat de renovatie van de Papendrechtsebrug (N3) gepland.

2.2.6.2 Wat willen we bereiken?

We bouwen samen aan een aantrekkelijk en bereikbaar Dordrecht. De doelstelling om voldoende woningen te bouwen voor alle doelgroepen is onveranderd. Door verscheidene ontwikkelingen staan bouwprojecten onder druk. Concreet streven we naar het bouwen van 11.000 woningen in alle soorten, typen en segmenten tot 2030. Ook houden we de schaarse ruimte en omgevingskwaliteit op ons eiland scherp in de gaten. Hierbij betrekken we de landelijke en provinciale ruimtelijke ontwikkelingen. We voeren voor het realiseren van onze lokale en regionale groeiambitie waar nodig lobby uit bij Rijk en provincie. Daarnaast zijn keuzes nodig om bij de binnenstedelijke verdichting en de klimaatambitie voor 2040, de kwaliteit van de ruimtelijke inrichting en de bereikbaarheid te behouden. Daarom werken we per wijk het Mobiliteitsplan Dordrecht 2040 uit. En passen we bij gebiedsontwikkelingen en herstructureringsprojecten de kaders uit het mobiliteitsplan toe zoals het ontwerpprincipe STOMP (Stappen – Trappen – Openbaar vervoer – MaaS – Privéauto) en het nabijheidsprincipe.

2.2.6.3 Wat zijn de doelstellingen?

Doelstelling 1: Het realiseren van 4.000 woningen tot en met 2026.

De ambitie is om tot 2026 in totaal 4.000 woningen te bouwen in alle segmenten. Hiervan zal 30% (1.200 woningen) in het sociale huursegment vallen. Dit betekent dat er gemiddeld 1.000 woningen per jaar opgeleverd moeten worden om deze doelstelling te kunnen halen. Het is een landelijke trend dat de bouw stagneert door diverse economische omstandigheden als stijgende hypotheekrente en de ontwikkeling van bouwkosten. Daarnaast kunnen ontwikkelaars er belang bij hebben om projecten te faseren of temporiseren. Tevens zijn specifieke projecten in Dordrecht vertraagd vanwege (juridische) procedures zoals Gezondheidspark, Maasterras en Vlijweide. We verwachten nu tot en met 2026 circa 2.500 tot 3.000 woningen te realiseren.

We werken samen met marktpartijen en woningcorporaties aan de realisatie van 500 tot 750 woningen in 2026.

In 2026 voorzien we de realisatie van woningen op de locaties Witte Dorp, Admiraalsplein, Stadswerven – gebied het Wantij, Leerpark 6b, Amstelveen – Refaja, V&D pand, Gezondheidspark Middenzone fase 1, Oudland, Bouwhuyslocatie, Karel Doormanweg, locatie voormalige speeltuin vereniging en M.H. Trompweg. Verder starten we met voorbereidende werkzaamheden in het gebied Spuiboulevard: Crownpoint, stadskantoor en Hellingen.

We zorgen voor differentiatie in het woningaanbod door zowel sociale huurwoningen, betaalbare koopwoningen als woningen in het hogere segment toe te voegen.

We richten ons op alle soorten, typen en segmenten woningen. Het gaat om zowel een toename van het aanbod in kwalitatief goede sociale huurwoningen als (betaalbare) koopwoningen. Ook voegen we woningen toe in het hogere segment die zowel de hogere inkomens bedienen als voor doorstroming zorgen op de woningmarkt. Deze doorstroming zorgt er dus voor dat we meerdere doelgroepen aan een woning kunnen helpen. De voortgang van de woningbouw monitoren via de zogeheten realisatiemonitor.

We actualiseren de Regionale Realisatie Agenda (woondeal).

Het doel van de regionale realisatie agenda is dat Rijk, provincie en regio's/gemeenten samen afspraken maken over kwantitatieve en nadrukkelijk ook kwalitatieve doelstellingen en het oplossen van de kritische succesfactoren om de voortgang/versnelling van de woningbouw te kunnen realiseren. Dordrecht valt binnen de regio Drechtsteden en is daarmee onderdeel van de samenwerkende regio's: Alblasserwaard, Drechtsteden, Goeree-Overflakkee en Hoeksche Waard. De actualisatie van de regionale realisatie agenda (RRA) stond eerder gepland voor 2025, maar door onduidelijkheid in de planning van het ministerie van VRO en de provincie is deze doorgeschoven naar 2026.

We starten met het herijken van het regionale en lokale woonbeleid in een volkshuisvestingsprogramma.

Het Rijk wil de regio op de volkshuisvesting versterken middels de Wet Versterking Regie Volkshuisvesting. Wanneer deze in werking treedt moeten gemeenten de afspraken uit de regionale realisatie agenda (woondeal) verankeren in een volkshuisvestingsprogramma. Dit vraagt om het herijken van het huidige regionaal en lokaal beleid rondom wonen. Hiermee starten we in 2026.

We voeren de nieuwe verhuurverordening uit, na vaststelling in de gemeenteraad.

De verhuurverordening wordt eind 2025 ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad en treedt in 2026 in werking. Na inwerkingtreding verstrekken we verhuurvergunningen aan particuliere verhuurders van woonruimten in aangewezen wijken in Dordrecht. En aan particuliere verhuurders van verblijfsruimten voor arbeidsmigranten in de gehele gemeente. Het doel van de verhuurverordening is om ongewenste verhuurpraktijken te voorkomen en een eerlijke en veilige woning en woonomgeving te creëren voor huurders.

We stellen een leegstandsverordening op en voeren deze in.

We leggen in het vierde kwartaal van 2025 de leegstandsverordening voor aan de gemeenteraad, en implementeren deze in 2026. Het doel van een leegstandverordening is het tegengaan van leegstand van woningen en gebouwen, om zo de leefbaarheid en woningnood in een gemeente aan te pakken. Dit wordt bereikt door eigenaren te verplichten leegstand te melden en in gesprek te gaan met de gemeente over mogelijke oplossingen, zoals verhuur of verkoop.

Doelstelling 2: Het ontwikkelen van planvorming voor het toevoegen van harde planvoorraad.

Als gemeente kunnen wij ervoor zorgen dat plannen mogelijk worden door kaders te stellen. Kan er gebouwd worden? Dan noemen we dat 'harde planvoorraad'. Om ook na deze raadsperiode voldoende woningen te kunnen bouwen moeten we ons richten op het vormen van harde planvoorraad. We verwachten in 2026, na het onherroepelijk worden van de bestemmingsplannen/omgevingsplannen voor de Spuiboulevard, Amstelveen en met name het Maasterras en de andere onderdelen van de Stadsas Dordt, tot voldoende binnenstedelijke planvoorraad te komen voor 11.000 woningen. Er zijn harde bestemmingsplannen voor bijna 7.300 woningen, waarvan een deel reeds in uitvoering is. De gerealiseerde woningen zijn hier niet in meegeteld (ruim 4.000).

Circa 1.600 van deze woningen staan gepland om uiterlijk 2026 opgeleverd te worden. Vanwege de omvang en complexiteit van binnenstedelijk bouwen wordt ook gestudeerd waar extra verdichting kansrijk is. Daarbij is randvoorwaardelijk dat verdichting leidt tot een kwaliteitsimpuls voor de wijk, buurt en straat.

We werken concrete planvorming uit voor de gebiedsontwikkelingen binnen het programma Stadsas Dordt.

Het programma Stadsas bestaat uit drie projectgebieden langs het spoor en de MIRT-verkenning Oude Lijn. Gebieden langs het spoor zijn in beginsel de locaties waar op duurzame wijze aan stedelijke verdichting wordt gewerkt. Voor Maasterras fase 1 werken we toe naar een onherroepelijk bestemmingsplan, afstemming met publieke partners over de vervanging van de aanlanding naar de brug en bereiden we de samenwerking met private partners voor. Voor de gebiedsontwikkeling Knoop Leerpark onderzoeken we de verstedelijkingsmogelijkheden en stellen een ontwerp-omgevingsplan op voor de komst van het station Leerpark uit de MIRT-verkenning. In het gebied rondom station Dordrecht wordt onder andere een ontwerp-omgevingsplan opgesteld in relatie tot de spoorse investeringen uit de MIRT-verkenning en faciliteren we particuliere initiatieven zoals de bouw van Nieuw Thureborgh.

We gaan de planvoorraad verder aanvullen, door kansen vanuit de verdichtingsstudies verder uit te werken en initiatieven te faciliteren.

Na vaststelling van de Dordtse omgevingsvisie 2.0 gaan we in gesprek met (markt)partijen om kansen op potentiële locaties op te pakken. Voorbeelden hiervan zijn het verdichten bij stationsgebied Stadspolders en het optoppen van verschillende eigendommen van Trivire. Op verschillende locaties voeren we onderzoek uit naar de mogelijkheden om woningbouw toe te voegen. Dit speelt onder meer op de locaties Zuidendijkzone (Troelstraweg, Ruys de Beerenbrouckweg), PZC Crabbehoven, PZC Koningsstraat en gebied ten oosten van Stadswerven.

We werken toe naar een toekomstbestendige manier van bouwen.

Om in de toekomst woningen te kunnen blijven realiseren, moeten we gaan bouwen binnen het CO2-budget. In 2026 werken we aan standaardisering van de uitgangspunten voor Paris Proof bouwen in onze projecten. We nemen deel aan de City Deal Toekomstbestendige Gebiedsontwikkeling en laten circulaire en klimaatneutrale maatregelen landen in onze projecten en beleid.

Doelstelling 3: Het ontwikkelen van een ruimtelijke ordening die ruimte biedt aan duurzame ontwikkelingen, transformatie en een divers woonaanbod.

Dordrecht bevindt zich midden in een dynamische periode met een grote behoefte aan woningen. Daarbij moet de bereikbaarheid, natuur en klimaat, maatschappelijke voorzieningen en economische functies gewaarborgd of verder versterkt worden. We blijven werken aan een aantrekkelijk leefklimaat. De schaarste van ruimte, ook in onze stad, maakt deze complex. Aangezien we met de ontwikkeling van de stad binnen de reeds bebouwde contouren wensen te blijven, willen we verdichten. Zowel de genoemde verdichtingsstudie, de NOVEX als de aangescherpte woon- en omgevingsvisie zal worden gebruikt om te bepalen waar kwalitatieve verdichting kan plaatsvinden en onder welke voorwaarden. Waar mogelijk zetten we in op multifunctioneel en/of slim ruimtegebruik. Zowel binnen de bebouwde contouren als daarbuiten. Daarbij zal ook oog moeten zijn voor de noodzakelijke reductie van de stikstofemissies via het Schone Lucht Akkoord (SLA) voor het behoud van de natuurwaarden zoals binnenstedelijk groen en de Biesbosch.

We stellen een afwegingskader buitengebied op, als een programma uitwerking van de omgevingsvisie 2.0.

Om goed te kunnen beoordelen wat wenselijk is in het Dordtse buitengebied zijn concretere handvatten nodig. Het abstractieniveau van de Omgevingsvisie 2.0 is te globaal hiervoor. Daarom stellen we een afwegingskader buitengebied op. Het doel van het afwegingskader is om ruimtelijke keuzes in het buitengebied op een gestructureerde, transparante en toekomstbestendige manier te kunnen maken. In het bijzonder helpt het bij het bepalen waar wel en waar niet gebouwd of ontwikkeld kan worden, rekening houdend met factoren zoals landschappelijke kwaliteit, natuur, landbouw, recreatie, energietransitie en klimaatadaptatie.

We behartigen de belangen van de stad met betrekking tot de verschillende energie infrastructuur dossiers.

Tennet is via het Dordtse grondgebied op zoek naar tracés voor zowel 380 kV als 150 kV hoogspanningsleidingen. Daarnaast is Stedin op zoek naar locaties voor een nieuw middenspanningsstation. Verder spelen er ontwikkelingen en uitbreidingen bij bestaande stations. Deze hoogspanningsleidingen en middenspanningsstations kunnen leiden tot negatieve effecten op onze inwoners, ondernemers en natuur. Daarom volgen we de ontwikkelingen en onderzoeken op de voet en nemen we deel aan de verschillende overlegtafels om de belangen van Dordrecht te behartigen.

Doelstelling 4: Het realiseren van de bereikbaarheidsopgave in een verdichtende stad, waarbij we inzetten op het versterken van het OV-systeem en het gebruik van de fiets.

Om de bereikbaarheidsopgave in een verdichtende en groeiende stad te realiseren is een mobiliteitstransitie nodig. Om dit voor elkaar te krijgen hebben we in het Mobiliteitsplan Dordrecht 2040 belangrijke kaders en maatregelen vastgelegd zoals het nabijheidsprincipe, STOMP principe, herrotering autoverkeer ten gunste van lopen, fietsen, deelvervoer en OV, verdere invoering 30 km/u en meer sturend parkeerbeleid. Met deze kaders geven we de meeste prioriteit aan de vervoerswijze die zowel het minste ruimtebeslag heeft als de grootste groep mensen kan faciliteren. Het mobiliteitsplan heeft sterke raakvlakken met andere programma's, zoals Klimaatneutraal 2040 (zie begrotingsprogramma Groen, Duurzaam en ruimtelijk Dordrecht).

Versterking van de kwaliteit van het openbaar vervoer is een belangrijk onderdeel van het Mobiliteitsplan. Dit doen we onder meer middels de verbetering van het spoortracé Leiden – Dordrecht aan de hand van de MIRT-verkenning Oude Lijn. Er is gebleken dat de huidige infrastructuur ontoereikend is. Aanpassing van het bestaande station Dordrecht is nodig. Daarnaast is behoefte aan een hoofdfrequenter ritaanbod (Citysprinter) en realisatie van het nieuwe station Leerpark.

Middels de MIRT-verkenning Oude Lijn werken we toe naar een verbeterd station Dordrecht en nieuw station Leerpark.

Vanuit het programma Stadsas Dordt werken we mee aan de MIRT-verkenning Oude Lijn. Voor Dordrecht gaat de MIRT-verkenning enerzijds om de gewenste realisatie van het extra station Leerpark (deelstudie CS/NS), anderzijds om investeringen in het bestaande station en -omgeving Dordrecht (Knoop Dordrecht). Eind 2025 zijn de voorkeursalternatieven opgesteld. In 2026 wordt door de rijksoverheid het voorkeursbesluit genomen en een bestuursovereenkomst opgesteld.

We zetten een Mobiliteitsfonds op.

Om te kunnen blijven investeren in mobiliteitsoplossingen gaan we een mobiliteitsfonds opzetten, waarvoor we een verordening en tarieventabel opstellen. We streven er naar dit in Q3 2026 ter besluitvorming voor te leggen aan de gemeenteraad. Hiermee kunnen ontwikkelaars hun zorgplicht verleggen middels een afkoopsom van de parkeernorm of een bijdrage voor mobiliteitsmaatregelen naar de gemeente. Hiermee kan de gemeente mobiliteitsmaatregelen realiseren waaronder het realiseren van fietsvoorzieningen, collectieve fietsparkeervoorzieningen in de binnenstad, deelmobiliteit, aanvullend OV en parkeergarages.

We maken wijkuitwerkingen van het Mobiliteitsplan Dordrecht 2040.

In het mobiliteitsplan Dordrecht 2040 zijn de ambities voor lopen, fietsen, deelmobiliteit, OV en autogebruik stadsbreed geformuleerd. Deze doelen werken we op wijkniveau uit. We starten met de oostelijke stadsdelen en het centrum van Dordrecht.

We verbeteren fietsvoorzieningen.

We werken aan de uitvoering van het uitvoeringsprogramma Fiets 2023-2026, waaronder het verbeteren van het fietsnetwerk en het fietsparkeren in de binnenstad. Met de komst van het Dordthuis komt er ook een openbare fietsenstalling bij. Daarnaast stellen we een businesscase voor robuuste toekomstbestendige fietsparkeervoorzieningen in de binnenstad op. In 2026 starten we de planvorming voor het verbeteren van de fietsroutes op de Toulonselaan, Krommedijk en Hugo van Gijnweg. Er wordt gestart met het ontwerp van fietspad Amstelwijk-Station Zuid. Voor de Metropolitane Fietsroute Rotterdam – Dordrecht wordt in 2026 een begin gemaakt met de eerste deelroutes. Daarbij is het project Maasterras qua tijdspad bepalend voor de aansluiting op het Zwijndrechtse deel.

We voeren in de binnenstad de Zero Emissie Zone Stadslogistiek in.

We willen bijdragen aan een gezondere en duurzamere leefomgeving. We streven naar een vermindering van het aantal vervoersbewegingen in de binnenstad, om zo de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van het gebied te behouden en te versterken. Om dit te bewerkstelligen wordt in Q4 2025 het invoeren van een Zero-Emissiezone zone Stadslogistiek, binnen het gebied begrensd door Spuihaven, Kalkhaven, Oude Maas ter besluitvorming, voorgelegd aan de raad. Vervolgens treedt deze maatregel in 2026 daadwerkelijk in werking.

We voeren een structurele stimuleringscampagne uit ten behoeve van fietsen.

We willen in Dordrecht het fietsgebruik stimuleren onder bewoners en bezoekers. Dit ondersteunt de duurzame mobiliteit in de gemeente. We zetten actief in op het stimuleren van fietsen (en wandelen) volgens het STOMP-principe. Fietsen is immers een gezond vervoersmiddel en vermindert het aantal vervuilende verkeersbewegingen in de stad. De campagne zal zich richten op bewustwording, gedragsverandering en het verbeteren van fietsvoorzieningen. Denk bijvoorbeeld aan: social media, samenwerkingen met scholen en werkgevers, verbetering van de zichtbaarheid en vindbaarheid van de fietsenstallingen.

We starten met het uitvoeren van het eerste deel van de schuifoperatie parkeren.

In 2026 wordt het Dordthuis inclusief parkeergarage onder het gebouw geopend. Met deze opening verschuift bewoners parkeren van de parkeergarage Achterom naar garage Dordthuis en ontstaat meer capaciteit voor bezoekers parkeren in Achterom. Ook wordt een tijdelijk parkeerterrein bij het Maasterras gerealiseerd. Verder treffen we voorbereidingen voor de sloop en nieuwbouw van de Spuihavengarage die in 2027 gepland staat. Ook starten we met de voorbereidingen voor het realiseren van een bovengrondse parkeergarage met woningbouw op het parkeerterrein aan Steegoversloot/Stek/Schoolstraat. Deze schuifoperatie kan op enkele plekken voor tijdelijke extra parkeerdruk zorgen. Daarom zetten we ons in om te komen tot een betere benutting van 'verborgen' parkeercapaciteit'. Zo zetten we in op optimalisatie van de bestaande parkeercapaciteit op straat en in de parkeergarages conform de schuifoperatie. En zetten we in om samen met het binnenstadsbedrijf private parkeerplekken op bijvoorbeeld kantoorlocaties op piekmomenten ook inzetbaar te maken voor het parkeren door anderen.

We zetten een coördinator in voor Dordrecht en de regio om de stad en regio bereikbaar te houden gedurende de werkzaamheden van RWS aan de Papendrechtsebrug.

Via de inzet van de coördinator denken we mee over de informatievoorziening naar inwoners, bezoekers en ondernemers en beoordelen we het maatregelenpakket. Verder treffen we waar nodig aanvullende maatregelen, zoals de aanleg van een fietspad naar de aanleglocatie van de tijdelijke veerpont.

2.2.6.4 Wat zijn de indicatoren?

De basis: BBV-indicatoren

De basisindicatoren komen voort uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), dit is een vaste set verplichte beleidsindicatoren gehanteerd door het Rijk om de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te bevorderen. Deze basis BBV-indicatoren zijn standaard onderverdeeld naar 'taakvelden', er is in de begroting een koppeling gemaakt tussen de taakvelden en de begrotingsprogramma's, waardoor deze nu een logische link vormen. Omdat de basis BBV-indicatoren voor elke gemeente gelijk zijn, hebben deze geen specifieke relatie met de Dordtse doelstellingen. Wel is een vergelijking opgenomen met het gemiddelde van de G40 gemeenten. Daarnaast zijn via de website www.waarstaatjegemeente.nl de BBV-indicatoren van Dordrecht per thema te vergelijken met een selectie naar keuze (onder andere landelijk, provinciaal niveau of regionaal niveau).

Aanvullende indicatoren

Naast de indicatoren van het BBV, zijn voor elk begrotingsprogramma ook aanvullende indicatoren opgenomen. Deze aanvullende Dordtse indicatoren komen voort uit de wens van de Auditcommissie om de informatievoorziening aan de gemeenteraad verder te verbeteren (opgenomen in de nota Kiezen, Sturen en Verantwoorden 2022-2026). In 2023 en 2024 is met de Auditcommissie, de ambtelijke ondersteuning en experts van het Onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD) een intensief traject doorlopen om deze wens te concretiseren.

Hierop zijn een twintigtal aanvullende indicatoren geselecteerd en uitgewerkt, en heeft het OCD in de zomer van 2024 een eerste 0-meting uitgevoerd. Dit voorjaar tot de zomer heeft het OCD een tweede meting uitgevoerd (de 2025 meting), deze gegevens zijn verwerkt in deze Begroting voor 2026.

Onderzoeksverantwoording Stadsenquête 2025 van het OCD

In 2025 is een nieuwe en betere onderzoeksmethode gebruikt ten opzichte van de 0-meting in 2024. Hier is voor gekozen om een nog betrouwbaarder beeld te krijgen van wat inwoners van de stad vinden. Met behulp van deze nieuwe onderzoeksmethode zijn o.a. groepen zoals jongvolwassenen beter vertegenwoordigd dan in de eerdere 0-meting. Als gevolg van deze methodische wijziging kunnen de resultaten van deze meting uit 2025 niet altijd even goed vergeleken worden met de resultaten van de 0-meting uit 2024. Gevonden verschillen geven een indicatief beeld. Volgend jaar zal dezelfde methode gebruikt worden als in 2025. Vergelijken tussen 2026 en 2025 zal daarmee wel goed mogelijk zijn.

BBV-indicatoren	Jaarstukken 2023	Begroting 2025	Jaarstukken 2024	Begroting 2026	G40
Nieuwbouw - per 1.000 woningen	12,2 (2023)	12,2 (2023)	12,3 (2023)	5,3 (2024)	8,9 (2024)
Functiemenging - %	52,4 (2022)	52,9 (2023)	52,9 (2023)	52,9 (2023)	56,1 (2023)

Aanvullende indicatoren		
Omschrijving	0-Waarde 2024	Meting 2025
<u>20Woningvoorraad</u>		
Mix soort en type woningen in voorraad	Totaal woningvoorraad Dordrecht (2024): 57.322 Totaal aantal huurwoningen: 23.184 (40%) - Huurwoningen corporatie: 14.958 (26%) - Overige huurwoningen: 8.226 (14%) Totaal aantal koopwoningen: 32.304 (56%) - Prijsklasse tot €250.000: 5.679 (10%) €250.000-€280.000: 2.737 (5%) €280.000-€390.000: 13.135 (23%) €390.000-€600.000: 7.905 (14%) €600.000 en meer: 2.848 (5%) Woningen WOZ-waarde onbekend (o.a. nieuwbouw, kleinere wooneenheden en woningen waarbij vanwege een bezwaarprocedure geen WOZ-waarde is vastgesteld): 1.834 (3%).	Totaal woningvoorraad Dordrecht (2025): 57.606 Totaal aantal huurwoningen: 23.538 (41%) - Huurwoningen corporatie: 15.161 (26%) - Overige huurwoningen: 8.377 (15%) Totaal aantal koopwoningen: 32.822 (57%) - Prijsklasse tot €250.000: 4.401 (8%) €250.000-€280.000: 2.550 (4%) €280.000-€390.000: 12.458 (22%) €390.000-€600.000: 9.897 (17%) €600.000 en meer: 3.516 (6%) Woningen WOZ-waarde onbekend (o.a. nieuwbouw, kleinere wooneenheden en woningen waarbij vanwege een bezwaarprocedure geen WOZ-waarde is vastgesteld): 1.246 (2%).

21 Verkeersveiligheidsbeleving

Ervaren
verkeersoverlast
in de buurt
(parkeerproblemen, te hard
rijden,
agressief
verkeersgedrag
) - % inwoners
dat veel
overlast ervaart

• **Dordt totaal: 55%**

Wijken:

- Binnenstad: 64%
- Noordflank/Stadswerven: 64%
- Oud-Krispijn: 69%
- Nieuw-Krispijn: 65%*
- Reeland: 61%
- Staart: 54%*
- Wielwijk/Dordtse Hout: 55%*
- Crabbehof/Zuidhoven: 59%*
- Sterrenburg/Wilgenwende: 47%
- Dubbeldam/De Hoven: 41%
- Stadspolder(s)/Oudelandshoek/Vissershoek: 52%

• **Dordt totaal: 50%**

Wijken:

- Binnenstad: 62%
- Noordflank/Stadswerven: 61%
- Oud-Krispijn: 55%
- Nieuw-Krispijn: 53%
- Reeland: 57%
- Staart: 49%
- Wielwijk/Dordtse Hout: 50%
- Crabbehof/Zuidhoven: 49%
- Sterrenburg/Wilgenwende: 44%
- Dubbeldam/De Hoven: 38%
- Stadspolder(s)/Oudelandshoek/Vissershoek: 46%

**Door het lage aantal respondenten in deze wijk is dit cijfer indicatief.*

22 Verkeersongevallen

Aantal
verkeersongevallen
naar type

Aantal verkeersongevallen naar type
(2023):

- Uitsluitend materiële schade
ongevallen: 414
- Letsel ongevallen: 168
- Dodelijke ongevallen: 4

Aantal verkeersongevallen naar type
(voortschrijdend gemiddelde 2021-
2023):

- Uitsluitend materiële schade
ongevallen: 433
- Letsel ongevallen: 130
- Dodelijke ongevallen: 2

Aantal verkeersongevallen naar type
(2024):

- Uitsluitend materiële schade
ongevallen: 440
- Letsel ongevallen: 138
- Dodelijke ongevallen: 2

Aantal verkeersongevallen naar type
(voortschrijdend gemiddelde 2022-
2024):

- Uitsluitend materiële schade
ongevallen: 443
- Letsel ongevallen: 143
- Dodelijke ongevallen: 3

23 Verplaatsingen in de Drechtsteden

Verplaatsingen inwoners Drechtsteden naar vervoersmiddel

Functie naar vervoersmiddel (2024): Functie naar vervoersmiddel (2025):

- **Werk;** Auto: 57%, OV-Trein/bus: 11%, OV-Waterbus of veerdienst: 1%, Brommer/scooter: 1%, Fiets: 26%, Te voet: 3%.
- **Opleiding;** Auto: 40%, OV-Trein/bus: 30%, OV-Waterbus of veerdienst: 2%, Brommer/scooter: 0%, Fiets: 25%, Te voet: 1%.
- **Winkelen;** Auto: 40%, OV-Trein/bus: 4%, OV-Waterbus of veerdienst: 1%, Brommer/scooter: 0%, Fiets: 34%, Te voet: 20%.
- **Uitgaan overdag;** Auto: 40%, OV-Trein/bus: 5%, OV-Waterbus of veerdienst: 1%, Brommer/scooter: 1%, Fiets: 35%, Te voet: 16%.
- **Uitgaan avond;** Auto: 55%, OV-Trein/bus: 4%, OV-Waterbus of veerdienst: 0%, Brommer/scooter: 0%, Fiets: 28%, Te voet: 11%.
- **Sport in club verband;** Auto: 37%, OV-Trein/bus: 0%, OV-Waterbus of veerdienst: 0%, Brommer/scooter: 1%, Fiets: 52%, Te voet: 9%.
- **Natuur of water in regio;** Auto: 30%, OV-Trein/bus: 0%, OV-Waterbus of veerdienst: 0%, Brommer/scooter: 1%, Fiets: 39%, Te voet: 27%.
- **Werk;** Auto: 49%, Trein: 17%, Boot: 0%, Brommer/scooter: 2%, Fiets: 26%, Te voet: 5%.
- **Opleiding;** Auto: 40%, Trein: 28%, Boot: 0%, Brommer/scooter: 2%, Fiets: 25%, Te voet: 4%.
- **Winkelen;** Auto: 33%, Trein: 7%, Boot: 0%, Brommer/scooter: 1%, Fiets: 35%, Te voet: 22%.
- **Uitgaan overdag;** Auto: 30%, Trein: 9%, Boot: 0%, Brommer/scooter: 2%, Fiets: 42%, Te voet: 16%.
- **Uitgaan avond;** Auto: 36%, Trein: 9%, Boot: 0%, Brommer/scooter: 1%, Fiets: 37%, Te voet: 14%.
- **Sport in club verband;** Auto: 38%, Trein: 3%, OV-Waterbus of veerdienst: 0%, Brommer/scooter: 2%, Fiets: 46%, Te voet: 15%.
- **Natuur of water in regio;** Auto: 37%, Trein: 3%, Boot: 0%, Brommer/scooter: 2%, Fiets: 45%, Te voet: 12%.

Bron

20 WOZ data, bewerking OCD (peildatum 1-1-2024)

21 OCD Stadsenquête Dordrecht (voorheen Omnibus enquête) *zie de nieuwe opzet van onderzoeksmethode in 2025.

22 VIA statistiek ongevallen

23 OCD Stadsenquête Dordrecht (voorheen Omnibus enquête) *zie de nieuwe opzet van onderzoeksmethode in 2025.
* Verantwoording OCD: In 2024 is deze variabele gemeten in de Regiodeal meting (<https://raad.dordrecht.nl/Documenten/Bijlage-7-Conceptrapportage-Regiodeal-nulmeting-aantrekkelijkheid-woon omgeving-2.pdf>), hierdoor zijn de huidige resultaten over 2025, die gemeten zijn via de Stadsenquête 2025, niet te vergelijken met de resultaten uit de Stadsenquête 2024.

Frequentie

Jaarlijks

Jaarlijks

Jaarlijks, indien mogelijk.
Meest recente data 2024

Jaarlijks, indien mogelijk

2.2.6.5 Wat mag het kosten?

Hieronder wordt de opbouw van de kosten van het programma weergegeven voor het jaar 2026 (exclusief mutaties met reserves). Tevens wordt een korte toelichting gegeven op de betreffende kostensoorten.

Bouwend en Bereikbaar Dordrecht	2026
Overhead	1.712.969
Interne salarislasten	6.269.482
Materiële budgetten	105.384.763
Bijdragen aan GR'en	10.340.958
Subsidies	324.758
Kapitaallasten	6.927.033

- Overhead: dit betreft de overhead die kan worden toegerekend aan de grondexploitaties.
- Interne salarislasten: dit zijn de personeelskosten voor, met name, grondbeleid en parkeren.
- Materiële budgetten: dit gaat met name om de budgetten voor diverse gebiedsontwikkelingen. Daarnaast hebben de materiële budgetten ook betrekking op bijvoorbeeld verkeersveiligheid en de Omgevingswet.
- Bijdragen aan GR'en: dit betreft de bijdrage aan de Omgevingsdienst voor toezicht op bouwvergunningen.
- Subsidies: dit zijn subsidies voor veervoer en wijkwensen.
- Kapitaallasten: de kapitaallasten hebben voornamelijk betrekking op de erfpachtgronden en de parkeerfaciliteiten.

Hieronder wordt de financiële meerjarenbegroting van het programma weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten inclusief toevoegingen aan en onttrekkingen uit reserves.

Bedragen x € 1.000				
Onderwerp	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten	130.960	84.347	81.671	65.960
Baten	146.679	95.233	91.748	73.680
Saldo	15.719	10.886	10.076	7.720
Toevoeging reserves	20.344	15.482	14.749	12.354
Onttrekking reserves	3.051	2.899	2.730	2.755
Totaal programma	-1.574	-1.698	-1.942	-1.879

Hieronder wordt de financiële meerjarenbegroting van het programma weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten van de verschillende producten en mutaties met de reserves.

Bedragen x € 1.000

Bouwend en Bereikbaar Dordrecht	2026			2027			2028			2029		
Product	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Verkeersveiligheid	813	452	361	753	452	302	333	30	303	334	30	304
Vergunningen & Handhaving	9.668	5.812	3.856	9.603	5.812	3.791	9.603	5.812	3.791	9.603	5.812	3.791
Ruimtelijke ordening	316	0	316	316	0	316	316	0	316	316	0	316
Monumenten	633	1	632	633	1	632	633	1	632	633	1	632
Planologie	942	365	577	942	515	427	942	515	427	942	515	427
Bouwgronden wonen zonder exploitatie	79.413	82.928	-3.516	49.431	52.212	-2.780	46.350	47.787	-1.437	32.336	32.843	-507
(Erfpacht)gronden	1.984	6.093	-4.108	1.984	6.093	-4.108	1.984	6.093	-4.108	1.984	6.093	-4.108
Grondbeleid en ontwikkeling	1.411	0	1.411	1.411	0	1.411	1.411	0	1.411	1.411	0	1.411
Bedrijventerreinen	25.635	33.229	-7.593	8.848	12.251	-3.403	9.633	13.488	-3.855	8.003	10.312	-2.309
Hoofdinfrastructuur	3.054	891	2.163	3.095	891	2.204	3.339	891	2.448	3.345	891	2.454
Woningbouw	434	482	-48	434	482	-48	234	482	-248	234	482	-248
Parkeren	6.658	16.427	-9.769	6.896	16.525	-9.629	6.893	16.649	-9.756	6.820	16.701	-9.881
Totaal saldo baten en lasten	130.960	146.679	-15.719	84.347	95.233	-10.886	81.671	91.748	-10.076	65.960	73.680	-7.720
Mutaties met de reserves	20.344	-3.051	17.293	15.482	-2.899	12.583	14.749	-2.730	12.019	12.354	-2.755	9.599
Geraamd resultaat	151.304	149.730	1.574	99.829	98.131	1.698	96.420	94.477	1.942	78.314	76.435	1.879

3 Financiën van Dordrecht

3.1 Algemene Dekkingsmiddelen

Algemene Dekkingsmiddelen

In de zes [begrotingsprogramma's](#) is beschreven wat we concreet willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en wat het mag kosten. Het onderdeel Algemene Dekkingsmiddelen is relatief beleidsarm en wijkt, evenals de overige onderdelen onder de Financiën van Dordrecht, in opzet en inhoud af van die structuur.

Om de begroting structureel en reëel in evenwicht te houden, moet tegenover kosten ook een dekking staan. Voor een groot deel zijn dat de algemene dekkingsmiddelen: inkomsten van de gemeente die vrij besteedbaar zijn.

Financiële uitgangspunten

Om onze financiële huishouding gezond te houden en ook in de toekomst gesteld te staan, hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Het structureel sluitend houden van de begroting is een grote uitdaging. We blijven ons inzetten voor een sluitende meerjarenbegroting, waarbinnen de ambities van het [Politiek Akkoord 2022-2026](#) waargemaakt moeten worden.
- Deze bestuursperiode willen we zorgvuldig omgaan met het belastinggeld van de inwoners. We staan voor een ten opzichte van andere gemeenten bescheiden en in relatie tot onze voorzieningen en financiële uitdagingen, reëel gemeentelijk lastenniveau.
- We willen aan de bestaande norm voor de weerstandratio van minimaal 1 blijven vasthouden om in staat te zijn risico's op te kunnen vangen.
- We maken zoveel mogelijk gebruik van bestaande en nieuwe externe middelen (fondsen vanuit Europa, het Rijk, provincie en andere partners), waarbij gemeentelijke middelen worden ingezet als cofinanciering, vliegwiel en soms voorfinanciering.
- We werken met gemeenschapsgeld, waarbij we hechten aan een transparante verantwoording. We optimaliseren de P&C-producten via de lijn van de [Nota Kiezen, Sturen en Verantwoorden 2022-2026](#). Daarnaast is de [Financiële Verordening gemeente Dordrecht](#) in mei 2025 geactualiseerd met terugwerkende kracht tot 1 januari 2025, zie raadsbesluit [2025-0037190](#). In deze verordening zijn de financiële spelregels opgenomen met als doel de financiële sturing en verantwoording beter in te bedden.

3.1.1 Wat zijn de indicatoren?

De basis: BBV-indicatoren

De basisindicatoren komen voort uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), dit is een vaste set verplichte beleidsindicatoren gehanteerd door het Rijk om de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te bevorderen. Deze basis BBV-indicatoren zijn standaard onderverdeeld naar 'taakvelden', er is in de begroting een koppeling gemaakt tussen de taakvelden en de begrotingsprogramma's, waardoor deze nu een logische link vormen. Omdat de basis BBV-indicatoren voor elke gemeente gelijk zijn, hebben deze geen specifieke relatie met de Dordtse doelstellingen. Wel is een vergelijking opgenomen met het gemiddelde van de G40 gemeenten. Daarnaast zijn via de website www.waarstaatjegemeente.nl de BBV-indicatoren van Dordrecht per thema te vergelijken met een selectie naar keuze (onder andere landelijk, provinciaal niveau of regionaal niveau).

Aanvullende indicatoren

Er zijn geen aanvullende indicatoren opgenomen op dit onderdeel Overhead.

BBV-indicatoren	Jaarstukken Begroting 2023	Jaarstukken Begroting 2025	Jaarstukken Begroting 2024	Begroting 2026	G40
Woonlasten éénpersoonshuishouden - €	786 (2023)	919 (2024)	919 (2024)	929 (2025)	955 (2025)
Woonlasten meerpersoonshuishouden - €	802 (2023)	936 (2024)	936 (2024)	946 (2025)	1.040 (2025)

3.1.2 Wat mag het kosten?

Hieronder wordt de opbouw van de kosten van het programma weergegeven voor het jaar 2025 (exclusief mutaties met reserves). Tevens wordt een korte toelichting gegeven op de betreffende kostensoorten.

Algemene Dekkingsmiddelen	2026
Interne salarislasten	4.277.275
Materiële budgetten	6.011.344
Kapitaallasten	-6.441.484

- Interne salarislasten: dit betreft de personeelskosten van de Gemeentelijke Belastingdienst (GBD) en de publieksaccommodaties.
- Materiële budgetten: dit is met name het materiële budget voor de publieksaccommodaties, maar ook het begrotingssaldo.
- Kapitaallasten: dit zijn de kapitaallasten over de publieksaccommodaties en de rente over de leningen en deelnemingen.

Hieronder wordt de financiële meerjarenbegroting van het programma weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten inclusief toevoegingen aan en onttrekkingen uit reserves.

Bedragen x € 1.000				
Onderwerp	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten	3.847	3.523	3.436	2.672
Baten	462.592	472.335	473.335	484.742
Saldo	458.744	468.812	469.899	482.070
Toevoeging reserves	13.628	7.664	4.534	5.470
Onttrekking reserves	12.242	4.835	8.339	3.804
Totaal programma	457.358	465.984	473.704	480.404

Hieronder wordt de financiële meerjarenbegroting van het programma weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten van de verschillende producten en mutaties met de reserves.

Bedragen x € 1.000

Algemene Dekkingsmiddelen	2026			2027			2028			2029		
Product	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Algemene uitkering	0	401.795	-401.795	0	411.315	-411.315	0	412.170	-412.170	0	422.787	-422.787
Belastingheffing	4.067	42.381	-38.314	3.788	43.423	-39.635	3.788	44.013	-40.225	3.788	44.603	-40.815
Geldleningen	653	1.151	-498	628	1.110	-482	603	1.068	-465	578	1.026	-448
Beleggingen	994	6.488	-5.494	994	6.988	-5.994	994	6.988	-5.994	994	6.988	-5.994
Resultaatsrekening	140	0	140	985	0	985	1.245	0	1.245	2.201	0	2.201
Vastgoed niet in eigen gebruik	11.663	9.341	2.322	14.493	8.593	5.900	14.992	8.214	6.778	14.334	8.479	5.855
Treasury	-13.669	1.435	-15.105	-17.365	907	-18.272	-18.186	883	-19.069	-19.223	860	-20.083
Totaal saldo baten en lasten	3.847	462.592	-458.744	3.523	472.335	-468.812	3.436	473.335	-469.899	2.672	484.742	-482.070
Mutaties met de reserves	13.628	-12.242	1.386	7.664	-4.835	2.829	4.534	-8.339	-3.805	5.470	-3.804	1.666
Geraamd resultaat	17.475	474.833	-457.358	11.187	477.170	-465.984	7.970	481.674	-473.704	8.142	488.546	-480.404

3.2 Overhead

Overheadkosten

In het [Besluit Begroting en Verantwoording](#) (BBV) is gedefinieerd welke lasten en baten onderdeel uitmaken van de paragraaf overhead. Dit onderdeel beoogt het inzicht in de overhead te verbeteren en de onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten te bevorderen. De Dordtse overhead heeft voor een gedeelte betrekking op de servicegemeente Dordrecht die de meeste van de PIJOFACH-taken voor de gemeente Dordrecht uitvoert. Daarnaast draagt de gemeente zelf de directe kosten van huisvesting en facilitaire zaken. Tot slot zijn een groot deel van de eigen personeelskosten en de daaraan verbonden algemene kosten overheadkosten. Hiertoe behoren bijvoorbeeld de directie, secretariaat, planning en control en organisatieadvies.

Bedragen x € 1.000		
Overheadkosten per onderdeel	Begroot 2026	Begroot 2025
Servicegemeente Dordrecht (SGD)	€ 22.968	€ 21.365
Personeelskosten overhead	€ 21.626	€ 18.378
Algemene en personeelsgebonden kosten	€ 11.278	€ 11.205
Huisvesting & Facilitaire Zaken	€ 5.659	€ 5.055
Subtotaal overheadkosten	€ 61.531	€ 56.003
Overhead naar grondexploitatie	€ -2.343	€ -2.343
Totaal overheadkosten	€ 59.188	€ 53.660

De totale netto overheadkosten in de Begroting 2026 bedragen € 59 miljoen (waarvan € 2,3 miljoen wordt toegerekend aan grondexploitatie en investeringen), waarbij rekening is gehouden met een bijdrage van derden van € 33 miljoen. In onderstaande tabel wordt dit nader gespecificeerd en vergeleken met 2025. De totale exploitatiebegroting van de gemeente Dordrecht bedraagt ongeveer € 841 miljoen in 2026. De netto overhead bedraagt circa 7% van de totale exploitatiekosten. De overheadkosten stijgen in 2026 ten opzichte van 2025, dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een autonome stijging van lonen en prijzen.

3.2.1 Toerekening van overhead

De overheadkosten mogen binnen het [Besluit Begroting en Verantwoording](#) (BBV) niet verdeeld worden over de taakvelden, met uitzondering van de overhead die toerekenbaar is aan grondexploitatie en investeringen. Aan de grondexploitatie en investeringen wordt € 2,3 miljoen overhead toegerekend en daarmee geactiveerd op de balans.

Dit heeft tot gevolg dat de programma's/investeringen worden gepresenteerd zonder overheadkosten. In diverse gevallen is het toch wenselijk/noodzakelijk om overhead toe te rekenen. Denk hierbij aan het verrekenen van kosten met derden, het verantwoorden van ontvangen subsidies of het bepalen van de kostendekkendheid van leges. Deze toerekening verwerken we niet in de begroting, maar maken we apart inzichtelijk.

In de raad van mei 2025 is de [Financiële verordening Dordrecht](#) vastgesteld. In deze verordening is de toerekening van overhead aan producten, diensten en heffingen aangepast. Voorheen werden de overheadkosten toegerekend op basis van het aantal FTE, in de nieuwe verordening is dit aangepast naar een toerekening op basis van de loonsom van de overige producten, diensten en heffingen.

3.2.2 Apparaatskosten

De totale apparaatskosten vallen uiteen in de loonkosten en de [overheadkosten](#). Wanneer je de loonkosten en de overheadkosten direct bij elkaar optelt ontstaan er echter dubbeltellingen, omdat

de overheadkosten ook loonkosten bevatten. Door alleen naar de directe loonkosten te kijken wordt deze dubbeltelling voorkomen.

Bedragen x € 1.000

Overzicht Loonkosten (categorie 1.1)	Begroot 2026	Begroot 2025
Loonkosten formatie direct aan programma toe te rekenen	€ 73.420	€ 61.848
Loonkosten formatie overhead	€ 65.236	€ 65.652
Overige loonkosten (bestuur, boventallig, gedetacheerd, ORT, etc.)	€ 3.587	€ 3.040
Totale loonkosten	€ 142.243	€ 130.540

In totaal wordt € 73 miljoen van de loonkosten direct op programma's geboekt. De totale overheadcomponent die kan worden toegerekend aan programma's bedraagt € 61 miljoen. Met andere woorden: de apparaatskosten die worden toegerekend aan programma's bestaan voor circa 54% uit directe loonkosten en voor circa 46% uit overheadkosten.

3.2.3 Wat zijn de indicatoren?

De basis: BBV-indicatoren

De basisindicatoren komen voort uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), dit is een vaste set verplichte beleidsindicatoren gehanteerd door het Rijk om de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te bevorderen. Deze basis BBV-indicatoren zijn standaard onderverdeeld naar 'taakvelden', er is in de begroting een koppeling gemaakt tussen de taakvelden en de begrotingsprogramma's, waardoor deze nu een logische link vormen. Omdat de basis BBV-indicatoren voor elke gemeente gelijk zijn, hebben deze geen specifieke relatie met de Dordtse doelstellingen. Wel is een vergelijking opgenomen met het gemiddelde van de G40 gemeenten. Daarnaast zijn via de website www.waarstaatjegemeente.nl de BBV-indicatoren van Dordrecht per thema te vergelijken met een selectie naar keuze (onder andere landelijk, provinciaal niveau of regionaal niveau).

Aanvullende indicatoren

Er zijn geen aanvullende indicatoren opgenomen op dit onderdeel Overhead.

BBV-indicatoren	Jaarstukken Begroting 2023		Jaarstukken Begroting 2024		G40
	2023	2025	2024	2026	
Formatie - FTE's per 1.000 inwoners (FTE)	10,96 (2023)	11,10 (2025)	10,67 (2024)	11,95 (2026)	n.b.
Bezetting - FTE's per 1.000 inwoners (FTE)	11,33 (2023)	12,59 (2025)	13,6 (2024)	12,74 (2026)	n.b.
Apparaatskosten - kosten per inwoner (€)	800,74 (2023)	935,40 (2025)	1.266,92 (2024)	1.041,16 (2026)	n.b.
Externe inhuur - kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	24,55 (2023)	8,48 (2025)	20,60 (2024)	4,26 (2026)	n.b.
Overhead - % van de totale lasten (%)	7,84 (2023)	6,84 (2025)	7,75 (2024)	7,03 (2026)	n.b.

3.2.4 Wat mag het kosten?

Hieronder wordt de opbouw van de kosten van het programma weergegeven voor het jaar 2026 (exclusief mutaties met reserves). Tevens wordt een korte toelichting gegeven op de betreffende kostensoorten.

Overhead	2026
Overhead	-2.342.969
Interne salarislasten	66.834.347
Materiële budgetten	29.797.894
Bijdragen aan GR'en	1.004.364
Kapitaallasten	2.965.551

- Overhead: dit betreft de overhead die kan worden doorbelast aan de investeringen en grondexploitaties.
- Interne salarislasten: dit zijn de salarislasten van alle overheadfuncties.
- Materiële budgetten: dit betreft met name de budgetten voor huisvesting, ICT en facilitaire zaken.
- Bijdragen aan GR'en: dit is de bijdrage aan het Regionaal Projecten Portfolio.
- Kapitaallasten: dit zijn de kapitaallasten over de kantoren en inventaris die we als organisatie gebruiken.

Hieronder wordt de financiële meerjarenbegroting van het programma weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten inclusief toevoegingen aan en onttrekkingen uit reserves.

Bedragen x € 1.000				
Onderwerp	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten	98.259	99.730	98.857	97.806
Baten	38.934	38.880	39.180	39.180
Saldo	-59.325	-60.850	-59.677	-58.626
Toevoeging reserves	2.740	909	909	909
Onttrekking reserves	2.846	848	207	58
Totaal programma	-59.219	-60.912	-60.379	-59.478

Hieronder wordt de financiële meerjarenbegroting van het programma weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten van de verschillende producten en mutaties met de reserves.

Bedragen x € 1.000

Overhead	2026			2027			2028			2029		
Product	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Overhead	41.030	3.505	37.526	43.077	3.596	39.481	42.711	3.896	38.816	41.816	3.896	37.920
Overheaddiensten SGD	57.229	35.429	21.800	56.653	35.284	21.369	56.145	35.284	20.861	55.991	35.284	20.706
Totaal saldo baten en lasten	98.259	38.934	59.325	99.730	38.880	60.850	98.857	39.180	59.677	97.806	39.180	58.626
Mutaties met de reserves	2.740	-2.846	-106	909	-848	62	909	-207	703	909	-58	852
Geraamd resultaat	100.999	41.780	59.219	100.640	39.728	60.912	99.766	39.387	60.379	98.716	39.238	59.478

3.3 Vennootschapsbelasting

3.3.1 Wat mag het kosten?

Hieronder wordt de opbouw van de kosten van het programma weergegeven voor het jaar 2025 (exclusief mutaties met reserves). Tevens wordt een korte toelichting gegeven op de betreffende kostensoorten.

Vennootschapsbelasting	2026
Materiële budgetten	181.571

Materiële budgetten: er wordt rekening gehouden met een winst van ongeveer € 400.000 waar maximaal 25% belasting over is verschuldigd.

Wanneer sprake is van een duurzame organisatie van kapitaal en arbeid en structureel overschotten worden gerealiseerd vallen deze 'winsten' voor overheidsinstellingen met ingang van 2016 onder de vennootschapsbelastingplicht. Voor gemeenten moet dit bekeken worden per afzonderlijke activiteit, in tegenstelling tot bedrijven die voor het geheel van activiteiten worden beoordeeld.

Voor Dordrecht betalen wij vennootschapsbelasting (VPB) over de 'winsten' uit verkoop van restafval (oud ijzer en dergelijke) en uit concessies voor het plaatsen van reclame in de openbare ruimte. Met de overkomst van de Servicegemeente Dordrecht zal mogelijk ook een kleine VPB last meekomen op inzet voor derden vanuit het Ingenieursbureau Drechtsteden (IBD). Het totaal van grondexploitaties, die in principe onder de VPB-plicht vallen, is op dit moment (nog) verliesgevend. Dit kan in de toekomst veranderen bij het openen van winstgevende grondexploitaties of het afsluiten van verliesgevende. Dit kan een aanzienlijke extra (niet begrote) last met zich meebrengen. Verder volgen wij enkele ontwikkelingen aandachtig, zoals de verhuur van het te bouwen Dordthuis, (garage en straat) parkeren en het crematorium. Op dit moment is hier geen sprake van winst en/of zijn vrijstellingen van toepassing. Deze onderdelen leiden op dit moment dus niet tot een werkelijke belastinglast.

Hieronder wordt de financiële meerjarenbegroting van het programma weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten inclusief toevoegingen aan en onttrekkingen uit reserves.

Onderwerp	Bedragen x € 1.000			
	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten	182	182	182	182
Baten	0	0	0	0
Saldo	-182	-182	-182	-182
Toevoeging reserves				
Onttrekking reserves				
Totaal programma	-182	-182	-182	-182

Hieronder wordt de financiële meerjarenbegroting van het programma weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten van de verschillende producten en mutaties met de reserves.

Bedragen x € 1.000

Vennootschapsbelasting	2026			2027			2028			2029		
Product	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Vennootschapsbelasting	182	0	182	182	0	182	182	0	182	182	0	182
Totaal saldo baten en lasten	182	0	182	182	0	182	182	0	182	182	0	182
Mutaties met de reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	182	0	182	182	0	182	182	0	182	182	0	182

3.4 Onvoorzien

3.4.1 Wat mag het kosten?

Hieronder wordt de opbouw van de kosten van het programma weergegeven voor het jaar 2025 (exclusief mutaties met reserves). Tevens wordt een korte toelichting gegeven op de betreffende kostensoorten.

Onvoorzien	2026
Stelposten	50.000

Stelposten: in de begroting is een structureel bedrag opgenomen van € 50.000 voor onvoorziene kosten.

Hieronder wordt de financiële meerjarenbegroting van het programma weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten inclusief toevoegingen aan en onttrekkingen uit reserves.

Bedragen x € 1.000				
Onderwerp	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten	50	50	50	50
Baten	0	0	0	0
Saldo	-50	-50	-50	-50
Toevoeging reserves				
Onttrekking reserves				
Totaal programma	-50	-50	-50	-50

Hieronder wordt de financiële meerjarenbegroting van het programma weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten van de verschillende producten en mutaties met de reserves.

Bedragen x € 1.000

Onvoorzien	2026			2027			2028			2029		
Product	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Onvoorzien	50	0	50	50	0	50	50	0	50	50	0	50
Totaal saldo baten en lasten	50	0	50	50	0	50	50	0	50	50	0	50
Mutaties met de reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	50	0	50	50	0	50	50	0	50	50	0	50

4 Paragrafen

4.1 Lokale heffingen

Het gemeentelijk kader om de lokale heffingen vorm te geven en uit te voeren bestaat uit de [Nota Lokale Heffingen](#), de verschillende planning en control documenten (kadernota, begroting, bestuursrapportage en jaarstukken) en de diverse belasting- of tariefsverordeningen. Daar waar de Nota richtinggevend en meerjarig is van karakter, betreffen de P&C-documenten en de tariefsverordeningen in beginsel een jaarschijf.

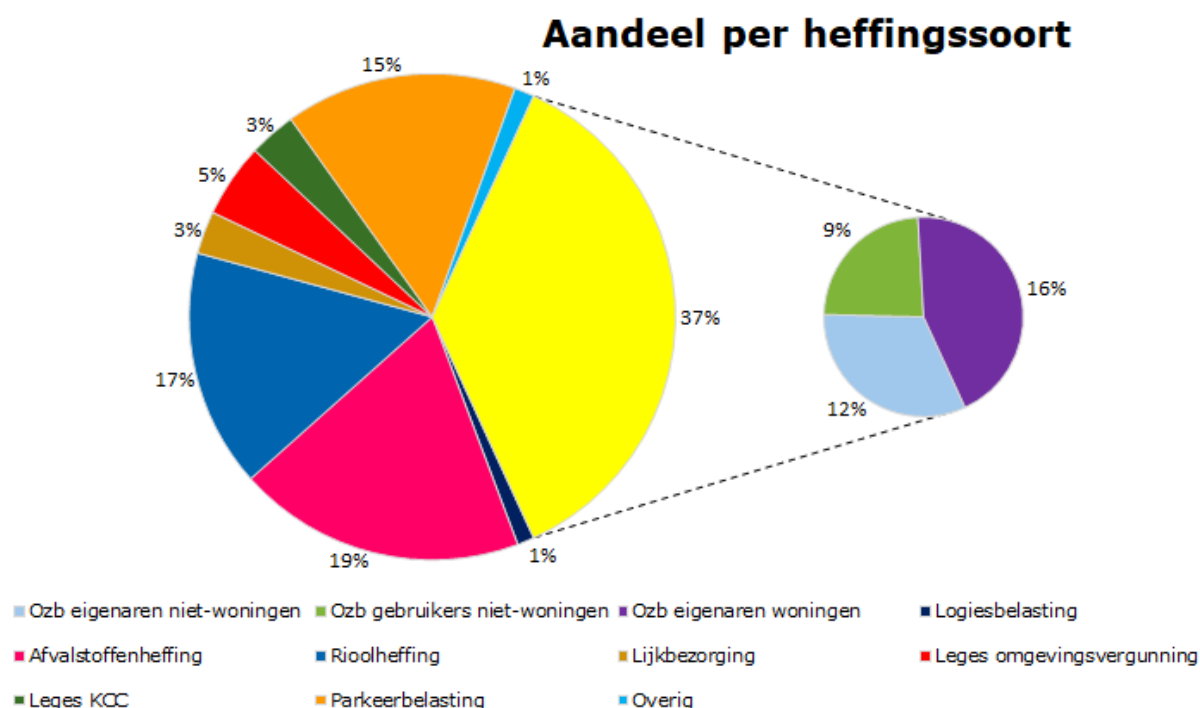
4.1.1 Ontwikkelingen en rijksbeleid

Maximum op stijging OZB

In het hoofdlijnenakkoord 2024 – 2028 van het demissionaire kabinet Schoof is opgenomen dat de stijging van de gemeentelijke woonlasten (OZB) wordt gemaximeerd via afspraken met gemeenten. Hier is geen invulling aan gegeven.

4.1.2 Gemeentelijke belastingopbrengsten

In 2026 is 13% van alle begrote inkomsten afkomstig uit lokale heffingen. Hiervan is 38% ongebonden inkomsten, hieraan is geen specifiek bestedingsdoel gekoppeld. Lokale heffingen vormen hiermee een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente. De verschillen tussen 2026 en 2025 in de tabel geven geen indicatie van de stijging of daling van de tarieven, maar van de totale opbrengst. Hierbij spelen factoren zoals ontwikkelingen in de WOZ-waarde, areaaluitbreiding en [ombuigingsmaatregelen](#) een rol.

Heffingssoort	Rekening 2024	Begroting 2025 na wijziging	Begroting 2026	Mutatie 2026 t.o.v. 2025
Algemene dekkingsmiddelen (ongebonden heffingen)				
OZB eigenaren niet-woningen	11.261	11.661	12.439	778
OZB gebruikers niet-woningen	8.818	9.055	9.152	97
OZB eigenaren woningen	16.215	16.690	17.019	329
<i>Subtotaal OZB</i>	<i>36.294</i>	<i>37.406</i>	<i>38.610</i>	<i>1.204</i>
Hondenbelasting ¹	nvt	nvt	nvt	nvt
Precariobelasting	427	214	329	115
Logiesbelasting	1.235	959	1.203	244
Subtotaal ongebonden heffingen	37.956	38.579	40.142	1.563
Gebonden heffingen				
Afvalstoffenheffing	19.229	19.800	20.350	550
Rioolheffing/-recht	15.608	16.099	16.831	732
Reinigingsrecht	141	164	169	5
Lijkbezorgingsrechten	2.475	2.626	3.015	389
Leges omgevingsvergunning	4.113	5.096	5.238	142
Leges KCC	2.935	2.786	3.327	541
Leges APV en overige leges	111	201	557	356
Parkeerbelastingen ²	13.440	14.689	16.397	1.708
Leges Biesbosch	11	0	0	0
Marktgelden	315	320	343	23
Subtotaal gebonden heffingen	58.378	61.781	66.227	4.446
TOTAAL	96.334	100.360	106.369	6.009

¹ Geen heffing hondenbelasting (2023-2026) in de bestuursperiode 2022-2026, zie het [Politiek Akkoord 2022-2026](#) (pagina 24).

² Deze categorie bestaat zowel uit de publiekrechtelijke parkeerbelasting als de privaatrechtelijke parkeergelden.

4.1.3 Woonlasten (lokale lasten)

De onroerendezaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing vormen samen de woonlasten. Deze heffingen bepalen het leeuwendeel van de gemeentelijke belastingopbrengsten en daarmee grotendeels de lokale lastendruk. Onderstaande tabel geeft de ontwikkeling van de gemiddelde WOZ-waarde van koopwoningen en de woonlasten voor meerpersoonshuishoudens weer. Bij de berekening van de woonlasten voor 2026 zijn de bij de [Perspectiefnota 2026](#) vastgestelde indexeringen gehanteerd, afgezet tegen de geprognosticeerde, gemiddelde WOZ-waarde. De overige cijfers zijn gebaseerd op geactualiseerde cijfers en niet op verouderde, achterhaalde COELO-cijfers.

Uit de tabel blijkt dat de gemiddelde woonlasten in Dordrecht eigenaren-bewoners in 2026 met 3,3% stijgen ten opzichte van 2025.

Eigenaren-bewoners met woning met gemiddelde WOZ-waarde voor koopwoningen

Bedragen x € 1

	2023 ²	2024	2025	Indexering	2026
Gemiddelde WOZ-waarde	365.000	376.000	406.000	10,0%	447.000
OZB-eigenaar	324,85	340,28	343,07	2,8%	355,37
Afvalstoffenheffing ¹	332,28	356,76	364,20	2,8%	374,28
Rioolheffing eigenaar	115,13	123,65	126,25	3,8%	131,04
Rioolheffing gebruiker ¹	102,36	109,92	112,20	3,8%	116,40
Ontwikkeling lastendruk	875 ²	931	946		977
Stijging/daling	7,0% ²	6,4%	1,6%		3,3%

De woonlasten voor meerpersoonshuishoudens die huren, ziet er als volgt uit. Huurders betalen geen OZB en rioolheffing eigenaar. De gemiddelde woonlasten stijgen in 2026 in Dordrecht voor huurders met 3,0% ten opzichte van 2025.

Huurders

Bedragen x € 1

	2023 ²	2024	2025	Indexering	2026
Afvalstoffenheffing ¹	332,28	356,76	364,20	2,1%	374,28
Rioolheffing gebruiker ¹	102,36	109,92	112,20	3,8%	116,40
Ontwikkeling lastendruk	435 ²	467	476		491
Stijging/daling	6,3% ²	7,4%	2,1%		3,0%

¹ Voor een uitvoerbare inning dienen de tarieven deelbaar te zijn door 12.

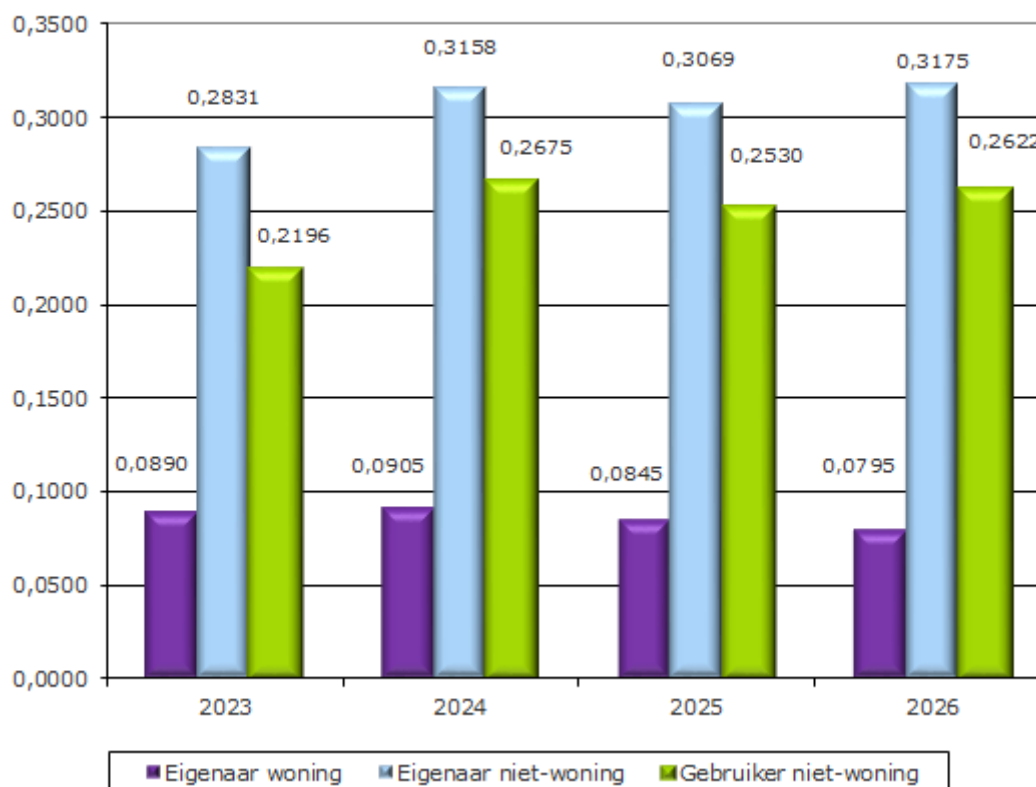
² In 2023 ([zie Begroting 2023](#)) is een tegemoetkoming in de gestegen kosten van levensonderhoud verstrekt waardoor de daadwerkelijke ontwikkeling van de lastendruk lager was dan in de tabellen is opgenomen. Door deze € 75 te betrekken in de opstelling was er sprake van een daling van de woonlasten in 2023 ten opzichte van 2022. Voor eigenaren-bewoners met woning met gemiddelde WOZ-waarde voor koopwoningen betrof dat -2,9% en voor huurders was dat -12,1%.

4.1.3.1 OZB

De heffingsgrondslag voor de onroerendezaakbelastingen (OZB) is de totale WOZ-waarde van de onroerende zaken, oftewel de WOZ-capaciteit. Deze wordt vastgesteld volgens de regels van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ). Voor 2026 gelden de WOZ-waarden met als waardepeildatum 1 januari 2025. De OZB wordt berekend naar een percentage van de WOZ-waarde van de onroerende zaak.

Tot en met 2019 gold als enige restrictie voor de opbrengst OZB de macronorm. Deze is in 2020 vervangen door de benchmark lokale lasten. Voor de resultaten van de benchmark 2025 verwijzen we naar het onderdeel [Benchmark lokale lasten](#) in deze paragraaf.

Ontwikkeling OZB-tarieven in %

Tariefsaanpassing 2026

Basis voor de ontwikkeling van de percentages (i.c. de tarieven) zijn de begrote OZB-opbrengst, de inflatiecorrectie, de verwachte waardeontwikkeling van woningen en niet-woningen en de verwachte leegstand bij gebruik niet-woningen. Via de [Perspectiefnota 2026](#) is de inflatiecorrectie vastgesteld op 2,8% en is de opbrengst niet-woningen vanaf 2026 structureel verhoogd met € 1 miljoen op basis van financiële ontwikkelingen. Om de OZB-opbrengst van het bestaande areaal daadwerkelijk met 2,8% te laten stijgen, corrigeren we het tarief met het waardeontwikkelingspercentage. De WOZ-waardeontwikkeling van 1 januari 2024 naar 1 januari 2025 is door Gemeentebelastingen en Basisinformatie Drechtsteden (GBD) voor woningen geprognosticeerd op 10% en voor niet-woningen op 2,4%. De meeropbrengst ten opzichte van de primaire Begroting 2025 van totaal ongeveer € 2,75 miljoen bestaat uit:

- Effect inflatiecorrectie met 2,8% bestaand areaal: ca. € 1 miljoen.
- Hogere opbrengst OZB niet-woningen (Perspectiefnota 2026): € 1 miljoen.
- Verwachte opbrengst in verband met gereedgekomen areaal: ca. € 0,75 miljoen.

4.1.3.2 Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is met 2,8% bijgesteld om in balans te blijven met de inflatie, conform de [Perspectiefnota 2026](#). Het kabinet heeft besloten de begrote opbrengsten van de polymerenheffing deels te realiseren via de gemeentelijke afvalstoffenheffing. De hoogte van dit risico is nog onbekend, in 2026 kan het worden opgevangen via de voorziening afval.

4.1.3.3 Rioolheffing

Bij het opstellen van deze Begroting 2026 is de rioolheffing met 3,8% bijgesteld op basis van de inflatie (2,8%) die bij de [Perspectiefnota 2026](#) is vastgesteld plus 1% autonoom zoals deze is neergelegd bij de vaststelling van het [Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025](#) op 13 juli 2021.

In het voorstel nieuwe Water Riool Plan (WRP) 2026-2029 wordt voorgesteld om de indexering aanvullend te verhogen. In het belastingvoorstel 'Vaststelling van de Verordening rioolheffing 2026' is hiermee reeds rekening gehouden omdat aanpassing met hogere tarieven en vaststelling van de verordening rioolheffing 2026 nadat het WRP (geamendeerd) wordt vastgesteld in de tijd niet meer uitvoerbaar is. Deze specifieke belastingverordening moet voor 31 december van het jaar voorafgaand (2025) aan het heffingsjaar (2026) door de raad zijn vastgesteld en bekendgemaakt om te mogen heffen.

4.1.4 Vergelijking woonlasten 2025

Om tegemoet te komen aan de behoefte aan informatie over woonlasten presenteert het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) jaarlijks de [Atlas van de lokale lasten](#). De atlas geeft inzicht in de gemeentelijke tarieven, belastingopbrengsten, de belastingdruk en de woonlasten per gemeente. Het betreft hier een vergelijking voor een huishouden met een gemiddelde gezinsomvang in een koopwoning met een gemiddelde WOZ-waarde.

4.1.4.1 Vergelijking met G40 en G4 gemeenten

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) bracht, naast de Atlas van de lokale lasten, ook jaarlijks een overzicht uit met Kerngegevens van de grote gemeenten. Per 2025 vindt dit onderzoek niet meer plaats en wordt verwezen naar de [Benchmark G40 en G4 gemeente 2025](#), waar de woonlasten van 44 gemeenten worden vergeleken. Het betreft hier een vergelijking voor een huishouden met een gemiddelde gezinsomvang in een koopwoning met een gemiddelde WOZ-waarde.

Dordrecht neemt in 2025 met € 946 een negende plaats in, waarbij we drie plekken stijgen ten opzichte van 2024. In 35 van de G40/G4-gemeenten zijn de lokale woonlasten dus hoger dan in Dordrecht. Tilburg is wederom het goedkoopst en neemt met € 804 de eerste plaats in. Gouda neemt het stokje over van Leiden als duurste van de G40/G4-gemeenten en staat met € 1.380 op de laatste plaats.

4.1.4.2 Vergelijking referentiegemeenten en Drechtsteden

Deze vergelijking is gebaseerd op de actuele gegevens van de Digitale Atlas van de lokale lasten 2025 op www.coelo.nl en geeft de woonlasten 2025 van een meerpersoonshuishouden weer op basis van de gemiddelde WOZ-waarde van een koopwoning.

Eigenaren-bewoners

Bedragen x € 1

Gemeente	Gem. WOZ-waarde	Tarief OZB	OZB eigenaar eig./gebr.	Riool geb.	Afval stoffen	Tegemoet-koming	Totaal	Rangnr. meerp. huish. ¹
Drechtsteden								
Dordrecht	407.000	0,0845	344	238	364		946	73
Sliedrecht	407.000	0,0736	299	305	375		979	110
Hendrik-Ido-Ambacht	494.000	0,0883	436	224	414	-32	1.042	184
Alblasserdam	418.000	0,1032	431	185	497	-40	1.072	214
Papendrecht	425.000	0,1088	462	174	450		1.086	226
Hardinxveld-Giessendam	425.000	0,1077	457	221	413		1.091	230
Zwijndrecht	415.000	0,0857	356	334	408		1.098	236
Referentiegemeenten								
Alkmaar	457.000	0,0574	263	205	406		874	28
Breda	530.000	0,0564	299	198	395		891	35
Dordrecht	407.000	0,0845	344	238	364		946	73
Haarlem	628.000	0,0716	450	187	500		1.137	263
Delft	495.000	0,0998	494	266	432		1.192	289
Leiden	546.000	0,1133	619	219	484		1.322	323
Landelijk gemiddelde	506.000	0,0924	453	235	364		1.052	

¹ Voor de indicatie in de laatste kolom geldt: hoe lager het nummer, hoe lager de woonlasten.

Huurders

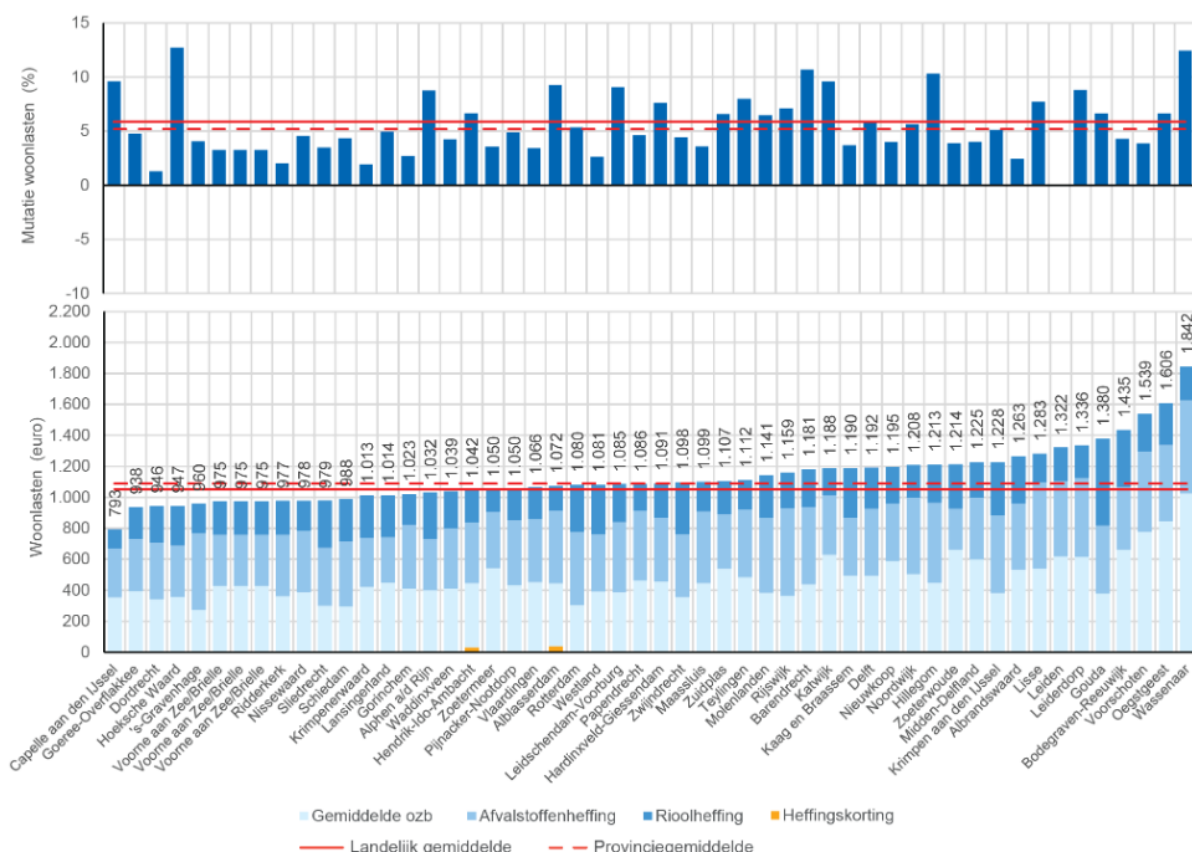
Bedragen x € 1

Gemeente	Rioolheffing gebruiker	Afval stoffenheffing	Tegemoet-koming	Totaal	Rangnr. meerp. huish. ¹
Drechtsteden					
Papendrecht	0	450		450	144
Hendrik-Ido-Ambacht	71	414	-32	453	147
Alblasserdam	0	497	-40	457	150
Dordrecht	112	364		476	165
Sliedrecht	103	375		478	167
Hardinxveld-Giessendam	207	344		551	249
Zwijndrecht	334	408		742	335
Referentiegemeenten					
Alkmaar	0	406		406	99
Dordrecht	112	364		476	165
Delft	58	432		491	182
Haarlem	0	500		500	191
Breda	198	395		592	266
Leiden	129	484		613	284
Landelijk gemiddelde	115	364		480	

4.1.4.3 Benchmark lokale lasten

In deze benchmark voor 2025, samengesteld door het COELO en opgenomen in de [Atlas van de lokale lasten 2025](#) vanaf pagina 184, wordt een vergelijking van de gemeentelijke woonlasten en de gemeentelijke tariefontwikkeling per provincie gegeven, net als de landelijke en provinciale gemiddelden. Middels de (grafische) vergelijking voor Zuid-Holland worden de onderlinge verschillen tussen gemeenten inzichtelijk gemaakt. Het overzicht vergelijkt binnen de provincie het cumulatief bedrag van de drie heffingen (OZB, afvalstoffen- en rioolheffing) per gemeente, minus de tegemoetkoming in de woonlasten (heffingskorting), voor 2025 en de mutatie van de woonlasten ten opzichte van 2024.

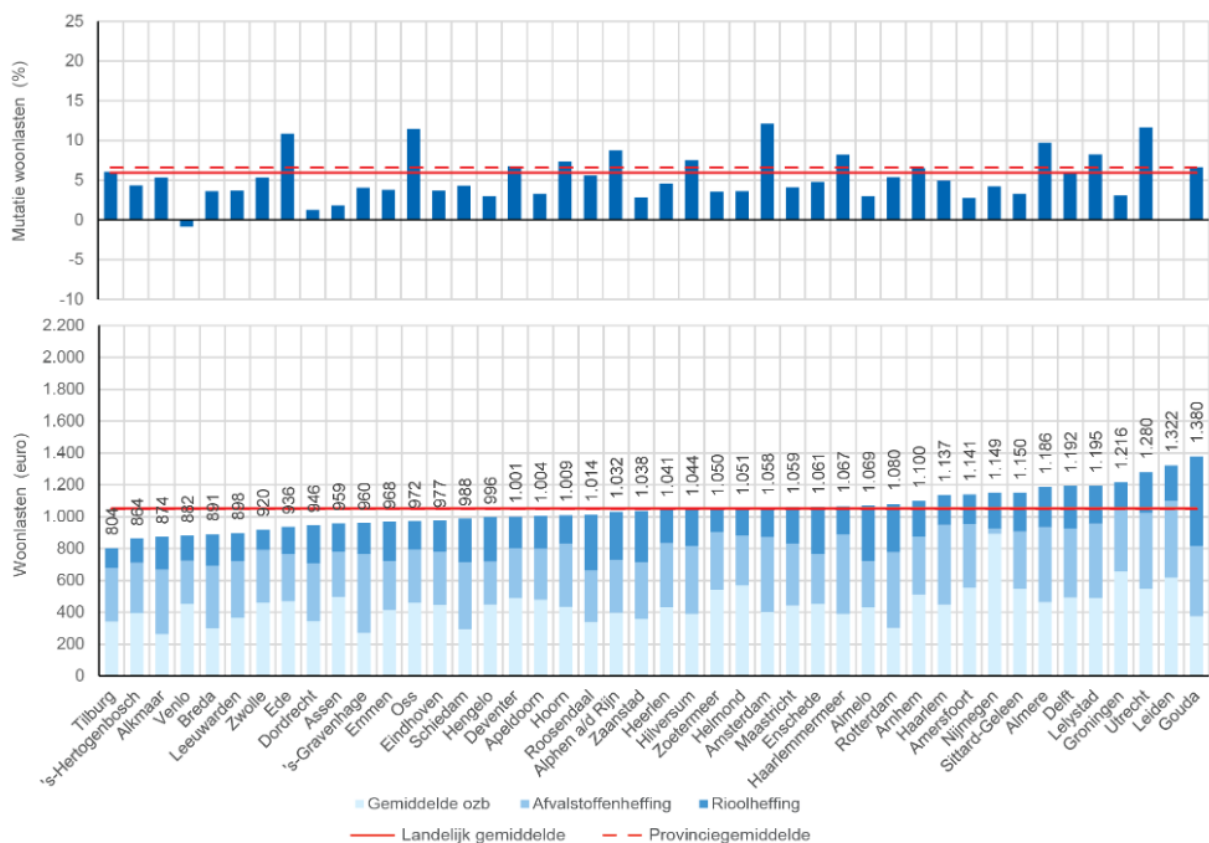
Benchmark woonlasten Zuid-Holland 2025

De figuren bieden de mogelijkheid om de gemeenten op verschillende punten te vergelijken. De positie op de x-as (hoe ver naar rechts staat de gemeente?) geeft informatie over de hoogte van de gemeentelijke woonlasten in vergelijking met die van de andere gemeenten in de provincie. De horizontale rode lijnen laten zien in hoeverre de gemeentelijke woonlasten en de mutatie afwijken van het gemiddelde in Nederland (doorgetrokken rode lijn) en de provincie (gestippelde rode lijn). Het gemiddelde voor Nederland bedraagt € 1.052 en voor Zuid-Holland is dit € 1.090. Het stijgingspercentage ten opzichte van 2024 bedraagt landelijk 5,9% en voor Zuid-Holland 5%. Verder kan de hoogte van de ozb, afvalstoffenheffing en rioolheffing worden vergeleken. Enkele gemeenten hanteren een korting op de totale aanslag (heffingskorting). De hoogte van de heffingskorting wordt weergegeven met een oranje balkje. Het bedrag van de heffingskorting is verrekend met de gemiddeld betaalde ozb, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing in de gemeente door het gekorte bedrag te delen door drie en dit in mindering te brengen op de drie betaalde bedragen.

Nast de vergelijking per provincie wordt ook een overzicht op G40 en G4-niveau gepresenteerd.

Benchmark woonlasten G40 en G4 gemeenten 2025

Achtergrond benchmark

Om onevenredige stijging van de collectieve lastendruk te voorkomen heeft het Rijk vanaf 2007 tot en met 2019 een beperking gehanteerd op de stijging van de OZB-opbrengst van alle gemeenten samen in de vorm van een macronorm. In 2014 is geconcludeerd dat de macronorm geen effectief beheersingsinstrument is gebleken omdat de norm niet heeft bijgedragen aan de gematigde lastenontwikkeling, omdat de besluitvorming over tarieven in gemeenten in de eerste plaats geënt is op lokale afwegingen. Sindsdien is de vergelijking van de lokale lasten (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing) tussen gemeenten, volgens het Rijk, beter mogelijk geworden. Onder meer door de publicatie van de jaarlijkse Atlas van de lokale lasten door het COELO en de wettelijke verplichting om in de gemeentelijke begroting de ontwikkelingen toe te lichten.

Met ingang van 2020 is de macronorm OZB dan ook vervangen door een jaarlijkse benchmark, waarin naast de OZB ook de riool- en afvalstoffenheffing worden vergeleken voor meerpersoonshuishoudens met een koopwoning. In de beantwoording van kamervragen door voormalig minister Ollongren over de stijging van de gemeentelijke belastingen in 2021 is aangegeven dat evaluatie van de benchmark gepland staat voor 2025. Er wordt dan ook gekeken naar de relatie tussen de afschaffing van de macronorm en de ontwikkeling van de lokale woonlasten. In het hoofdlijnenakkoord 2024 – 2028 van het demissionaire kabinet Schoof is opgenomen dat de stijging van de gemeentelijke woonlasten (OZB) wordt gemaximeerd via afspraken met gemeenten.

4.1.4.4 Belastingcapaciteit

Onderstaande tabel betreft één van de vijf kengetallen, vanuit het [Besluit Begroting en Verantwoording](#) (BBV) voorgeschreven, die het gemakkelijker moet maken inzicht te verkrijgen in de financiële positie en over de baten en lasten van de gemeente. Voor een beschouwing van alle BBV-kengetallen samen verwijzen we naar het onderdeel [Financiële kengetallen](#).

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de verhouding van de lokale lastendruk in de gemeente ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Deze wordt berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden te vergelijken met het landelijk gemiddelde, uitgedrukt in een percentage. De kolom 2026 betreft een doorkijk op basis van de indexeringen conform de [Perspectiefnota 2026](#).

Bedragen x € 1			
	2024	2025	2026
A OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	346	343	355
B Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	234	238	247
C Afvalstoffenheffing voor een gezin	357	364	374
D Eventuele heffingskorting	0	0	0
E Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	937	945	976
F Woonlasten landelijke gemidd. voor gezin laatst bekende begrotingsjaar (dus 2023, 2024 en 2025)	944	994	1.052
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar er voor (E/F) x 100%	99%	95%	93%

Door de nieuwe berekeningsmethode van het COELO, gebaseerd op het per 2022 publiceren van de afzonderlijke gemiddelde WOZ-waarde voor zowel koop- als huurwoningen door het CBS waar deze eerst enkel als gezamenlijk gemeld werden, zijn oudere opstellingen (in eerdere P&C-producten) van de belastingcapaciteit waarin het jaar 2021 wordt weergegeven niet langer onderling vergelijkbaar. Zie voor meer uitleg hierover de [belastingcapaciteit](#) in de Begroting 2023.

4.1.5 Kwijtschelden van gemeentelijke belastingen

Als een belastingplichtige door financiële omstandigheden niet in staat is een belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, kan gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend. Het Rijk bepaalt de regels voor toekenning. Onze gemeente hanteert de zogeheten 100%-norm. Dat betekent dat inwoners met een inkomen op bijstandsniveau in beginsel voor kwijtschelding in aanmerking komen. Tevens vindt ook een vermogenstoets plaats. Onlangs is de wettelijke vermogensnorm verhoogd, waarbij ook geldt dat de gemeente de ruimste norm toepast.

Een groot deel van de kwijtscheldingen wordt geautomatiseerd getoetst met als doel de administratieve lasten voor de burger te verminderen. Gemeenten mogen zelf bepalen voor welke belastingen kwijtschelding wordt verleend. In Dordrecht kan kwijtschelding worden verleend voor: onroerendezaakbelastingen, afvalstoffenheffing, rioolheffing gebruikers/eigendom en leges voorrangsverklaring.

Bedragen x € 1.000			
Heffingsoort	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
OZB	1	32	32
Afvalstoffenheffing	1.547	1.552	1.552
Rioolheffing	491	514	514
Totaal	2.039	2.098	2.098

4.1.6 Overige lokale heffingen

Jaarlijks worden de tarieven voor de diverse heffingen door de raad bij de perspectiefnota (voorheen kadernota) vastgesteld voor het komende begrotingsjaar en verwerkt in de heffingsverordeningen.

Heffing	Indexatie
Hondenbelasting	geen belastingheffing (2023-2026) in de bestuursperiode 2022-2026
Leges KCC	2,8%
Leges omgevingsvergunning	2,8%
Leges APV en overige	2,8%
Lijkbezorgingsrechten	gemiddeld 2,8%
Logiesheffing	2,8%
Marktgeld	2,8%
Reinigingsrecht	2,8%
Parkeerbelastingen	zie separaat raadsvoorstel inzake de Verordening parkeerbelastingen Dordrecht
Precariobelasting	2,8%

Hondenbelasting

In het [Politiek Akkoord 2022-2026](#), pagina 24, is vastgelegd dat het tarief van de hondenbelasting voor deze bestuursperiode terug naar nul wordt gebracht. Dat betekent dat hondenbezitters de komende jaren geen aanslag voor de hondenbelasting ontvangen. Hierdoor vervallen ook de jaarlijkse inkomsten van de hondenbelasting. Dit is meegenomen in het totale meerjarige, financiële perspectief bij de Begroting 2023.

4.1.7 Berekening kostendekkendheid van een heffing

In deze paragraaf maken we de berekening van de kostendekkendheid van heffingen inzichtelijk, die wettelijk maximaal 100% mogen zijn. Voor de parkeerbelasting geldt dit niet, deze mag meer dan 100% kostendekkend zijn. In het bovenstaande overzicht is per heffing de kostendekkendheid bepaald.

Overheadtoerekening

De (omvang van de) [overhead](#) wordt toegelicht in het onderdeel [Financiën van Dordrecht](#).

Berekening kostendekkendheid van een heffing

Bedragen x € 1.000

	Afvalstoffenheffing	Reinigingsrecht	Rioolheffing	Legesverordening (hoofdstuk 1)	Legesverordening (hoofdstuk 2)	Legesverordening (hoofdstuk 3)	Lijkbezorgingsrechten	Marktgeld	Parkeerbelasting
Kosten taakveld	19.258	172	14.553	3.342	4.326	825	3.637	451	3.272
Inkomsten taakveld (niet zijnde de heffing)	-1.156	-4	-1.056	0	0	0	-411	-39	-36
<i>Directe kosten taakveld</i>	<i>18.102</i>	<i>168</i>	<i>13.497</i>	<i>3.342</i>	<i>4.326</i>	<i>825</i>	<i>3.226</i>	<i>412</i>	<i>3.236</i>
Overhead	596	2	2.159	1.259	158	0	1.679	251	2.139
BTW	3.357	0	1.138	0	869	173	4	32	308
<i>Indirecte kosten taakveld</i>	<i>3.953</i>	<i>2</i>	<i>3.297</i>	<i>1.259</i>	<i>1.027</i>	<i>173</i>	<i>1.683</i>	<i>283</i>	<i>2.447</i>
Totale kosten taakveld	22.055	170	16.794	4.601	5.353	998	4.909	695	5.683
Opbrengst heffingen	20.350	169	16.794	3.225	5.238	557	3.266	329	9.574
Dekkingspercentage (B2026)	92%	99%	100%	70%	98%	56%	67%	47%	168%
Dekkingspercentage (B2025)	93%	99%	100%	23%	98%	14%	65%	37%	126%
Verschil B2026 vs B2025	-1%	0%	0%	47%	0%	42%	2%	10%	42%
Dekkingspercentage (JRK2024)	102%	87%	96%	28%	68%	6%	62%	43%	154%
Dekkingspercentage (JRK2023)	108%	80%	96%	18%	79%	6%	61%	35%	138%

Afvalstoffenheffing

De kosten van het taakveld vallen hoger uit. Dit wordt veroorzaakt door een doorgevoerde ombuiging, waarbij de kosten van de afvalboa's zijn overgeheveld naar de afvalexploitatie.

Legesverordening (hoofdstuk 1)

De kostendekkendheid is aanmerkelijk hoger dan in voorgaande jaren. Dit vindt zijn oorzaak in de toepassing van de webapplicatie kostendekkendheid waarmee een veel exactere toerekening van lasten wordt bewerkstelligd.

Legesverordening (hoofdstuk 3)

Afwijking is relatief groot, doordat ombuigingsmaatregelen zijn verwerkt, die uitgaan van een flinke toename van de APV leges.

Lijkbezorgingsrechten

De Essenhof is voornemens de inkomsten te vergroten door een efficiëntere inzet van personeel en daarmee een ombuiging te realiseren. De opbrengsten en kosten zijn daarom hoger dan voorgaande jaren.

4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Een gezonde financiële positie van de gemeente is een absolute voorwaarde voor haar slagkracht. Dat vergt niet alleen een sluitende exploitatie en realisatie daarvan in het uitvoeringsjaar, maar óók voldoende weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's die zich meerjarig kunnen voordoen.

In deze paragraaf geven wij informatie over het risicomanagement in Dordrecht. Daarmee geven we inzicht in de omvang van het risicoprofiel en de grootste risico's met de daarbij behorende beheersmaatregelen. De paragraaf laat zien hoe het gemeentelijk risicoprofiel, het weerstandsvermogen en de daarbij behorende ratio zich in 2026 ontwikkelen.

4.2.1 Algemeen

We willen investeren in de stad. Daaraan zijn risico's verbonden. De Agenda Dordt 2030 is daar een actueel voorbeeld van. We moeten er dus rekening mee houden dat risico's impact kunnen hebben op de realisatie van onze doelen. Daarom gaan we zorgvuldig om met risico's, willen we bewuste afwegingen maken bij het aangaan van risico's en passende beheersmaatregelen nemen. Indien risico's zich toch manifesteren willen wij ervoor zorgen dat we dit kunnen dragen.

Het weerstandsvermogen is het vermogen om financiële tegenvallers op te vangen. Het geeft een beeld van de robuustheid van onze financiële situatie. Een gezond weerstandsvermogen stelt ons in staat om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat dit ons tot bezuinigen dwingt ten koste van het uitvoeren van bestaande taken.

Door het periodiek uitvoeren van risicoanalyses worden risico's en beheersmaatregelen niet op een willekeurige, maar op een gestructureerde wijze geïnventariseerd. Hierdoor ontstaat een completer en betrouwbaar beeld van de risico's. De kans dat risico's over het hoofd worden gezien wordt hiermee gereduceerd. Wij zijn van mening dat we op het terrein van risicomanagement:

- een uitgewerkt risicomanagementbeleid hebben dat bestaat uit afspraken over sturing en verantwoording betreffende de belangrijkste risico's,
- en daardoor een relatief compleet risicoprofiel kennen waarin de belangrijkste risico's zijn opgenomen, en waarmee de benodigde omvang van het weerstandsvermogen op een betrouwbare en robuuste wijze wordt bepaald.

4.2.1.1 Beleid voor risicomanagement

De gemeente Dordrecht heeft zoals iedere organisatie te maken met risico's. Het is van belang om die risico's inzichtelijk te maken, onder andere omdat de risico's de uitvoer van beleidsdoelen nadelig kunnen beïnvloeden. De [Nota risicosturing en weerstandsvermogen](#) legt het begrippenkader en randvoorwaarden voor risicomanagement vast. De Nota definieert risicomanagement als: het effectief en systematisch omgaan met de kansen en bedreigingen die het tot stand komen van organisatiedoelstellingen kunnen beïnvloeden.

De in de Nota opgenomen doelstellingen voor risicomanagement zijn:

1. Vaststellen van de methodiek en beleidskaders voor risicomanagement binnen Dordrecht, inclusief de hierbij behorende financiële beleidskaders ten behoeve van de berekening van het weerstandsvermogen;
2. Inzichtelijk maken dat actief risicomanagement een belangrijk en waardevol sturingsinstrument is voor bestuur en management en vastleggen op welke wijze daarover wordt gerapporteerd;
3. Bepaling van de norm voor de weerstandsratio en het te volgen aanpassingskader bij afwijking hiervan.

In de nieuwe nota wordt de verdergaande doorontwikkeling van risicomanagement naar een meer integrale wijze van risico's managen toegelicht. Integraal risicomanagement leidt tot breed inzicht in de activiteiten binnen de gemeente. Hierdoor is de gemeente voorbereid op onverwachte zaken en ontstaat op tijd inzicht in welke kansen er spelen, maar ook wat er misgaat, of dreigt te gaan.

Risicomanagement is geen afzonderlijke activiteit, maar maakt deel uit van alle (management)processen, programma's en projecten. En zorgt ervoor dat bewustwording en het beheersen van risico's doorlopend aandacht heeft. De actualisatie van de nota heeft ook tot een gewijzigde benaming geleid. De nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen heeft de naam nota Risicosturing en weerstandsvermogen (nota RS&WSV) gekregen. De verbeterslag naar risicosturing en risicogestuurd werken geeft aan dat sturen op de doelen, het benoemen van de onzekerheden, inclusief de vraag 'wat staat ons te doen?' de kwaliteit van hedendaags risicomanagement en een realistisch weerstandsvermogen bepalen.

4.2.2 Risico's

Op basis van een periodieke risico-inventarisatie krijgen we inzicht in de aard en omvang van het risicoprofiel. Wij definiëren een risico als: een onzekere (interne of externe) gebeurtenis die het realiseren van onze doelen kan beïnvloeden. Dit betreft naast de financiële risico's ook de niet-financiële risico's. Risico's met financiële effecten worden meegenomen bij de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit en bepalen daarbij mede de omvang van de ratio van het weerstandsvermogen.

Ter voorbereiding op de Begroting 2026 actualiseren we het laatst vastgestelde risicoprofiel, te weten dat van de Jaarstukken 2024 dat in april 2025 is opgesteld. Hiertoe doorlopen we het huidige risicoprofiel, worden de risico's voorzien van een eigenaar, worden de beheersmaatregelen doorgenomen en vindt bespreking ervan plaats tussen de lijn en control. Bewustwording van risico's is een belangrijke stap in het beheersen van risico's. Daarom is het van belang regelmatig stil te staan bij de risico's die het bereiken van de doelstellingen in de weg staan en het gesprek hierover te organiseren.

De risico's zijn geïnventariseerd met de volgende uitgangspunten:

- risico's met een structureel gevolg worden opgenomen met een impact van maximaal 3 keer het jaarlijkse gevolg. Wij gaan ervan uit dat er in een termijn van circa 3 jaar een structurele oplossing in de begroting is gevonden voor structurele risico's;
- de gemeente Dordrecht maakt onderscheid in risico's voor de Stad en risico's bij het Grondbedrijf (grondexploitatieprojecten). Alhoewel voor beide entiteiten een eigen risicoprofiel en weerstandsratio kan worden bepaald, gaat het uiteindelijk om de gezamenlijke weerstandsratio voor de gemeente als geheel;
- ook de risico's van de (grote) projecten zijn in de Naris-database opgenomen, voor zover deze niet al intern binnen het project beheerst worden.

In onderstaande toplist zijn de belangrijkste risico's van de gemeente Dordrecht (exclusief Grondbedrijf) ten tijde van het opstellen van de Begroting 2026 weergegeven.

Het hierna volgende overzicht geeft een nadere uitleg van de mogelijke risicogebeurtenissen en de beheersing ervan.

Jeugdhulp

We zien, ondanks het dempende effect van de verschillende maatregelen die we hebben genomen, een stijging in de intensiteit en complexiteit van jeugdhulptrajecten als ook een recente stijging van het aantal zorgbehoeftige jeugdigen. Daarmee stijgen de uitgaven aan jeugdhulp.

In onze meerjarenbegroting hebben we een landelijke taakstelling met betrekking tot de landelijke Hervormingsagenda Jeugd opgenomen. Het is nog niet duidelijk hoe het demissionaire kabinet Schoof uitvoering zal gaan geven aan de Hervormingsagenda. Een deel van de hervormingsmaatregelen (zoals de inzet van praktijkondersteuners GGZ bij huisartsen) hebben we als gemeente al genomen, waardoor het beoogde besparingseffect naar verwachting lager is dan landelijk wordt verwacht. Tot slot houden we ook rekening met het niet volledig realiseren van de lokaal en regionaal geraamde ombuigingen.

Beheersing

De [integrale visie voor het sociaal domein](#) vormt het gemeentelijke sturingsinstrument om ervoor te zorgen dat inwoners in de meest kwetsbare situaties hulp krijgen, nu en in de toekomst. Preventie, integraliteit en normaliseren zijn de sleutelwoorden in het sturen op de jeugdhulpuitgaven. Zo zijn we bezig om bepaalde lichte vormen van jeugdhulp om te zetten naar een algemene voorziening, breiden we het aantal praktijkondersteuners GGZ bij huisartsen uit en volgen we de landelijke ontwikkeling (als onderdeel van de landelijke Hervormingsagenda Jeugd) wat betreft het beperken van de reikwijdte van de jeugdwet.

Ook regionaal, in de regio Zuid-Holland Zuid, werken we samen om de uitgaven in de jeugdhulp te verminderen en de kwaliteit van jeugdhulp te verbeteren. Dit doen we met het [Verbeterprogramma Betaalbare en Beschikbare Jeugdhulp](#) en het meervoudig lokaal programma [Werk voor de Jeugd](#). Een van de belangrijkste onderleggers van het programma Werk voor de Jeugd is het, door de raad vastgestelde, inkoopkader. Op dit moment worden de voorbereidingen getroffen voor (her)nieuw(d)e inkoopcontracten per 1 januari 2026 met een beperkter aantal jeugdhulpaanbieders. Daarnaast geven we, samen met de Serviceorganisatie Jeugd ZHZ en de andere 9 gemeenten in de regio, uitvoering aan een strenger contractmanagement, werken we aan het toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming en werken we aan een passender jeugdhulplandschap (waaronder het bieden van alternatieven voor gesloten jeugdhulp).

Lokaal en regionaal maken we steeds slimmer gebruik van data. Inzicht in de ontwikkelingen en de oorzaken van de stijgende uitgaven zijn blijvend van belang om aan de juiste knoppen te kunnen draaien om de stijging te kunnen afvlakken en de jeugdhulp te transformeren.

Uitvoerings- en proceskosten GBD

In 2024 is, zowel landelijk als lokaal, het aantal WOZ-bezwaren beduidend minder dan over de jaren 2022 en 2023. Als mogelijke reden hiervoor zou de wetswijziging die een lagere proceskostenvergoeding aan zogenaamd No Cure No Pay (NCNP)-bedrijven uitkeert kunnen worden aangewezen. Het aantal nog lopende beroepszaken dat voortkomt uit oudere jaren is echter, door gebrek aan capaciteit bij de gerechtelijke instantie, hoog. De behandelingen van deze rechtszaken vraagt de komende periode nog extra capaciteit. In dit stadium is het bovendien nog lastig in te schatten of de daling van het aantal WOZ-bezwaren tijdelijk is of dat dit een structureel karakter heeft.

Naast de onzekerheid over de WOZ-bezwaren zien we dat in 2024 het aantal bezwaarschriften op parkeerbelasting met meer dan de helft is toegenomen. Het risico blijft bestaan dat extra middelen benodigd zijn om al deze zaken netjes af te handelen.

Vanaf met name 2026 is het financieel risico, mede als gevolg van het ontbreken van aanvullend budget voor kosten No Cure No Pay, een blijvend risico.

Beheersing

Binnen GBD zullen de ontwikkelingen van het aantal WOZ-bezwaren, beroepen en het aandeel van de NCNP bedrijven gemonitord blijven worden. Wanneer de belastingaanslagen over 2025 verstuurd zijn en de periode om bezwaar in te dienen verlopen is zal er meer duidelijkheid zijn. De resultaten van de analyse van bezwaarschriften bij parkeren geven wij mee voor aanpassing van het bestaande beleid.

Ontwikkeling aanvragen in het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)

Door verschillende ontwikkelingen stijgt het aantal aanvragen in de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Zo zien we een forse stijging van aanvragen vanaf het moment dat de Rijksoverheid de eigen bijdrage (het abonnementstarief) heeft gemaximeerd en de vermogenstoets heeft afgeschaft. Andere belangrijke ontwikkelingen zijn de dubbele vergrijzing (het aandeel ouderen én onze toegenomen levensverwachting neemt toe). Deze stijgende vraag in combinatie met personeelstekorten bij zorgaanbieders zorgt ervoor dat wachtlijsten oplopen en inwoners niet de zorg geleverd krijgen die ze nodig hebben. We zien dit vooral bij huishoudelijke ondersteuning

en het collectief vervoer. Om hulp beschikbaar te houden voor inwoners die hulp en ondersteuning het hardst nodig hebben en niet vanuit hun eigen kracht kunnen organiseren wilde het demissionair kabinet Schoof de inkomensafhankelijke eigen bijdrage weer invoeren. De Tweede Kamer heeft echter de inkomensafhankelijke bijdrage als controversieel onderwerp bestempeld. De wetswijziging om dit te organiseren, wordt hierdoor ingetrokken c.q. opgeschoven naar (op zijn vroegst) 1 januari 2028. Hierdoor blijft de druk op de zorg vanuit de Wmo groot.

Beheersing

Personeelstekorten bij zorgaanbieders zetten op dit moment een rem op de hogere afname van maatwerkvoorzieningen. De Sociale Dienst Drechtsteden zoekt samen met zorgaanbieders naar mogelijke oplossingen. Verder wordt geïnvesteerd in de ontwikkeling van "Wmo naar de voorkant". Waar mogelijk wordt gekeken naar de mogelijkheden van inwoners om zelf regie te voeren, gebruik te maken van hun netwerk of voorliggende vormen van ondersteuning. Hiervoor werkt de Sociale Dienst Drechtsteden samen met partners in het veld, zoals Dordrecht Sociaal. Daarnaast kunnen lokale keuzes (zie ombuigingsmaatregelen uit de Perspectiefnota 2025 en 2026) de instroom beperken. De integrale visie voor het sociaal domein, die in 2024 is vastgesteld, dient als een afwegingskader voor de inhoudelijke keuzes binnen het krappere wordende budget. Tot slot is eind 2023 een bestuursopdracht "Verkenning bijdrage van de GR Sociaal aan verminderen van de financiële problematiek gemeenten" aan de GR Sociaal verstrekt. Met deze verkenning en uitvoering van maatregelen beogen we de stijgende lijn aan uitgaven af te vlakken en de zorg voor de meest kwetsbaren te kunnen continueren.

Planschade

Het risico van schade als gevolg van planologische maatregelen die tot een waardevermindering van onroerend goed of tot gederfde inkomsten leiden die terug te voeren zijn op de betreffende planologische maatregelen.

Beheersing

Zoveel mogelijk bij planologische ontwikkelingen rekening houden met planschade en het planschaderisico waar mogelijk afwentelen op de veroorzaker. Als planschade niet te vermijden is wordt een extern deskundige ingeschakeld en wordt namens de gemeente verweer gevoerd, waarbij met name gelet wordt op voorzienbaarheid en risico-aanvaarding aan de zijde van de planschadeverzoeker.

Nieuwe aanpak Arbeidsmarkt

HR heeft de afgelopen jaren gewerkt aan een nieuwe regionale arbeidsmarktaanpak. Bij de besluitvorming, ook over de benodigde financiering is, gezien de urgentie, afgesproken om een start te maken met het bemensen van de nieuwe functies en het in gang zetten van de nieuwe aanpak. Dit vooruitlopend op de definitieve financiering. Hierbij heeft Dordrecht aangegeven achter een instapmodel te staan waarbij de deelnemende gemeenten op eigen tempo aan kunnen haken en waarbij Dordrecht garant staat voor dekking van de kosten tot een maximaal bedrag.

De kans dat niet alle partijen instappen is reëel, ook gezien de financiële situatie bij organisaties. Inmiddels is te zeggen dat alle organisaties in het netwerk positief zijn over de ontwikkeling en dat de verbonden partijen intrinsiek (in een bepaalde vorm) graag mee willen doen. In 2024 is verder gewerkt aan de realisatie van de aanpak en zijn de eerste kwalitatieve en kwantitatieve resultaten gedeeld per organisatie. Dit zijn o.a. besparingen ten aanzien van inzet en kosten van inhuur en externe leveranciers. In 2025 volgt een dienstverleningsaanbod met passende financiering in samenspraak met de klanten.

Beheersing

Een aantal klanten heeft de deelname aan de nieuwe aanpak bevestigd. Het risico dat onvoldoende dekking vanuit de klanten wordt gekregen is verkleind in 2024 maar blijft bestaan in en na 2025.

Cybercriminaliteit

Gemeenten zijn een doelwit voor cybercriminelen die financieel gewin willen behalen via diefstal van geld of vertrouwelijke informatie, of die willen 'verstoren.' Ook kan belangrijke IT uitvallen. Cyber is een breed risico waarmee veel overheidsinstanties te maken hebben vanwege hun afhankelijkheid van informatietechnologie, connectiviteit en geautomatiseerde processen. Ook wettelijke regulering neemt toe, net als (contractuele) eisen op het gebied van beveiliging, weerbaarheid en (cyber)aansprakelijkheidsverzekeringen. De potentiële cyberincidenten waar wij als gemeente mee te maken kunnen krijgen zijn onder andere:

- Activiteiten van hackers.
- Verstoring van belangrijke IT, waardoor processen en bedrijfsvoering onderbroken zullen worden.
- Opzettelijke handelingen van malafide medewerkers om informatie of geldmiddelen te bemachtigen.
- Ransomware-aanvallen.
- Cyberaanval bij, via of door leveranciers, externen of aanvullende dienstverleners.
- Statelijke actoren die spioneren of willen verstoren.

Beheersing

In technische zin beschermen wij onze belangen onder meer door de inzet van firewalls en systemen die onrechtmatige pogingen om in onze netwerken te komen, detecteren. Onze digitale werkplekken hebben aanvullende beveiligingsmaatregelen gekregen en worden door een zeer gespecialiseerd security team continu bewaakt. Gebruikers verkrijgen alleen onder bepaalde voorwaarden toegang en zij gebruiken een zogenaamde twee-factor methode om in te loggen. Onze backup- en restore procedures zijn aangescherpt, alsmede de wijze waarop we kwetsbaarheden van onze infrastructuur in kaart brengen en oplossen.

Onze organisatie is en blijft gebaat bij een effectief bewustzijn-programma dat gericht is op de verschillende doelgroepen binnen Drechtsteden. Inmiddels wordt invulling gegeven aan de verplichte cursus voor nieuwe medewerkers. In 2024 is een leer-systeem beschikbaar gesteld waarmee onze medewerkers altijd alert kunnen blijven op de nieuwste, steeds geavanceerdere manieren waarmee onze belangen worden aangevallen.

We leren van incidenten van andere organisaties en versterken onze positie op basis van vermijdbare risico's. Tenslotte versterken we onze weerbaarheid door ons voor te bereiden op een eventueel security incident.

Beschermd wonen

Dordrecht is verantwoordelijk voor de taken op het gebied van beschermd wonen en opvang voor de gehele regio. Wij ontvangen daarvoor een bijdrage uit het gemeentefonds via een aparte decentralisatie-uitkering. Met de regio is een overeenkomst gesloten die afliep per 1-7-2025, waarin is geregeld dat de uitvoering gezamenlijk wordt opgepakt en de financiële voor- en nadelen worden gedeeld. Er lopen gesprekken over een nieuwe overeenkomst en verdeelsleutel. De huidige rijksbijdragen liggen € 10 tot € 15 miljoen per jaar hoger dan de regionale uitgaven. Dat komt enerzijds doordat het verdeelmodel voor deze regio voordelig is en anderzijds doordat de realisatie van meer plaatsen voor beschermd wonen en opvang achterblijft bij de vraag en behoefte. Het Rijk is voornemens om het verdeelmodel aan te passen en de financiering voor opvang via de individuele gemeenten te laten lopen, waardoor dit voordeel geheel of gedeeltelijk kan verdwijnen en nieuwe regionale afspraken nodig zijn. We zien dat er een tekort is aan voorzieningen voor beschermd wonen en opvang, met name in de omliggende gemeenten.

De investeringsbehoefte op korte termijn beslaat enkele tientallen miljoenen. Nagenoeg alle gemeenten, inclusief Dordrecht, gebruiken een deel van het overschot (op korte termijn) om de begroting sluitend te maken. In de Begroting 2025 is voor Dordrecht een overschot van € 3,3 miljoen geraamd, wat op basis van huidige prognoses oploopt naar € 5 miljoen. Zonder investeringen is dat ook voor de komende jaren het geval. Voor 2026 en 2027 is samen zo'n € 4 miljoen in de begroting ingeboekt. Het is onzeker of we dit voordeel kunnen realiseren voor de

exploitatie, omdat met de regio wordt ingezet het overschot te benutten voor noodzakelijke investeringen. Daarnaast werkt het Rijk aan herverdeling van de uitkering.

Beheersing

Door een nieuwe verdeelsystematiek voor potentiële overschotten met de regio af te spreken, creëren we een prikkel voor regiogemeenten om naar verhouding bij te dragen aan noodzakelijke voorzieningen. Het maatschappelijk belang om de voorzieningen te realiseren weegt daarbij zwaarder dan het risico van wegvallen van overschotten. In de uitwerking wordt gekeken waar financiële optimalisatie is, zodat de middelen maximaal renderen en het risico kan worden verkleind.

ICT-Beweegt

In februari 2021 zijn voor het programma ICT-Beweegt middelen beschikbaar gesteld door de Drechtraad. Het programma betreft een omvangrijke modernisering van het fundament van onze Informatiehuishouding. De transitie gaat gepaard met onzekerheden over o.a. de doorlooptijd. Halverwege 2024 is het rekencentrum gemigreerd naar faciliteiten van KPN. Hierdoor is grote stap in het risico beheersingsproces genomen. Tot en met 2025 volgt nu een optimaliseringslag die maakt dat wij onze beoogde doelen kunnen gaan halen. Er is een claim opgenomen in de meerjarenbegroting 2023-2026 voor de doorloop van dit programma. Deze claim dekt voornamelijk de al opgelopen vertraging, maar onduidelijk is nog of de financiële middelen voldoende zijn om alle onzekerheden af te kunnen dekken. Die onzekerheden kunnen zijn weerslag hebben op de kosten en daarmee het budget welke door de Drechtraad in februari 2021 beschikbaar is gesteld.

Beheersing

In deze complexe en omvangrijke transitie wordt strak gestuurd en gemonitord op de voortgang van het programma, de projectkosten, (meerjarig) kaderstellend (extra) budget, teneinde de risico's te beperken.

4.2.3 Risicomanagement in de planning en control cyclus

Onze gemeente kent een grote diversiteit aan beleidsterreinen: de decentralisaties in het sociaal domein, vastgoed, grondexploitaties, sport, veiligheid. Op al deze gebieden lopen we verschillende soorten risico's: financieel, juridisch, veiligheid, bestuurlijk, imago, maatschappelijk en integriteit. Daarom is het belangrijk dat we vooraf nadenken over de mogelijke gevolgen van beleid en dat we afwegen welke risico's we kunnen en willen nemen en welke maatregelen we nemen om de risico's te monitoren en te beheersen. Het moet vanzelfsprekend worden dat we regelmatig het gesprek voeren over ontwikkelingen en risico's, de risico's daarna concretiseren en nadenken over hoe we ermee omgaan. Risicobeheersing- en sturing is geen doel op zich maar draagt bij aan het bereiken van onze doelstellingen.

Gedurende het uitvoeringsjaar zijn ten behoeve van de communicatie over risico's zowel managementrapportages (intern) als een bestuursrapportage (extern) opgesteld om risico's op beleid en financiën bij te sturen en waar nodig ook bijstellingen te doen. Bij de afsluiting van het jaar leggen we in de jaarstukken verantwoording af over onder andere ontwikkelingen en maatregelen van risicomanagement en de gevolgen ervan voor het weerstandsvermogen. Indien er tussentijds verstoringen zijn die van grote invloed zijn op de uitvoering van de gemeentelijke maatschappelijke opdracht, dan is er een actieve meldingsplicht van het college aan de raad. Zo is risicomanagement verankerd in ons proces van bestuurlijke beleidsvorming en verantwoording.

4.2.4 Weerstandsvermogen

De mate waarin de gemeente in staat is om de ingeschatte risico's financieel op te vangen, wordt zichtbaar gemaakt via het weerstandsvermogen. Uitgangspunt daarbij is risicobeheersing en risicosturing.

Risicobeheersing is het geheel aan maatregelen dat bewust genomen wordt door het college om gesignaleerde risico's te vermijden, over te dragen, te verminderen of te accepteren. In alle keuzes

van de gemeente is het van belang de ontwikkeling van de risico's en de genomen beheersmaatregelen te monitoren. En als een risico zich daadwerkelijk voordoet om dan keuzes te maken in acties die de schade kunnen beperken.

We realiseren ons daarbij dat risicomanagement en -beheersing niet louter in modellen te vangen is. Meer en meer gaat het om de juiste manier van omgaan met risico's, op basis van de subjectiviteit en kwalificatie van het risico. Dat betekent bijvoorbeeld bewust kiezen om een risico uit te sluiten. Of kiezen om de kans van optreden te verkleinen. Of om met name te kijken naar de echt serieuze risico's. Of om het risico gewoon te accepteren. Of om een risico bewust op te zoeken om een doel te kunnen realiseren en zo waarde te genereren. Al deze opties geven aan dat omgaan met risico's meer is dan alleen risicobeheersing. Ook het organiseren van wendbaarheid en veerkracht zijn onderdeel geworden van de manier van benaderen van risico's.

Risicosturing gaat verder dan risicobeheersing. Met risicosturing bedoelen we niet dat ons handelen gestuurd moet worden door de mogelijke risico's. Dit laatste roept het beeld op van een doorgeschoten risicomijdende organisatie, wat wij als ambitieuze stad niet kunnen en willen zijn. Met risicosturing bedoelen we dus niet gestuurd worden *door* alle *mogelijke* risico's, maar juist sturing *op* de *relevante* risico's, vanuit de doelen die we willen bereiken. In alle keuzes van de gemeente is het van belang de ontwikkeling van de risico's en de daarbij genomen beheersmaatregelen te monitoren. En als een risico zich daadwerkelijk voordoet om dan keuzes te maken in acties die de schade, alsmede het effect op doelen kan beperken.

Het weerstandsvermogen is één van de bepalende indicatoren voor de gemeentelijke financiële positie. Concreet in formulevorm: het weerstandsvermogen bestaat uit de verhouding tussen de weerstandscapaciteit, dit zijn de middelen waarover de gemeente beschikt/kan beschikken, en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen.

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, leggen we de relatie tussen de financieel gekwantificeerde risico's (de benodigde weerstandscapaciteit) enerzijds en de beschikbare weerstandscapaciteit anderzijds.

4.2.4.1 Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van het geconsolideerde risicoprofiel van de gemeente Dordrecht kan worden bepaald hoeveel geld benodigd is om alle risico's te kunnen dekken. De benodigde weerstandscapaciteit wordt berekend op basis van een risicosimulatie uit Naris. Uitgangspunt hierbij is een statistische benadering die ervan uit gaat dat nooit alle risico's zich tegelijk én in hun maximale omvang voordoen. Door deze benadering kan op een verantwoorde manier minder vermogen aan worden gehouden.

In totaal zijn er voor de gemeente bij deze begroting 91 risico's in beeld gebracht en van een risico inschatting voorzien. Wanneer al die risico's zich tegelijk in hun maximale omvang zouden voordoen, is hiermee een bedrag gemoeid dat vele malen boven de benodigde weerstandscapaciteit uitkomt (absoluut maximum). Echter, rekening houdend met de inschatting van kans op voorkomen en verwacht geldelijk gevolg, kan op basis van simulatie in Naris bepaald worden dat het totale risicobedrag niet boven de € 75,3 miljoen uitstijgt.

4.2.4.2 Verwachte beschikbare weerstandsvermogen

De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken, zonder dat de begroting en het beleid aangepast hoeven te worden.

Primair dienen de algemene reserves als buffer voor financiële tegenvallers. Dordrecht kent twee algemene reserves, namelijk de Algemene Reserve (verwachte stand bij Begroting 2026 van € 13,8 miljoen) en de Reserve Grondbedrijf (verwachte stand bij Begroting 2026 van € 55,5 miljoen).

Naast deze twee vermogensbestanddelen kent Dordrecht weerstandscapaciteit toe aan de Post onvoorzien voor een periode van één jaar (€ 0,05 miljoen) en (enkel rekenkundig) aan de onbenutte belastingcapaciteit (€ 6,5 miljoen). In totaal komt hiermee het verwachte beschikbare weerstandsvermogen uit op € 75,9 miljoen per 1 januari 2026.

4.2.4.3 De ratio van het weerstandsvermogen

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, zetten we af tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt de ratio van het weerstandsvermogen. In onderstaande tabel presenteren we de diverse onderdelen.

Specificatie van het verwachte weerstandsvermogen per 1-1-2026 (Begroting 2026)			Bedragen x € miljoen
	Beschikbare weerstandscapaciteit	Risico's Dordrecht	Ratio van het weerstandsvermogen
Algemene Reserves (AR en RG)	69,3	75,3	
Onbenutte belastingcapaciteit (rekenkundig)	6,5		
Post onvoorzien	0,1		
	75,9	75,3	1,0

De risicosimulatie laat zien dat wij ten minste voor € 75,3 aan buffer dienen aan te houden als beschikbare weerstandscapaciteit teneinde de huidige risico's (peildatum 15 september 2025) te kunnen afdekken.

4.2.4.4 Ontwikkeling weerstandsvermogen

Bij de Jaarstukken 2024 kwam de weerstandsratio uit op een stand van 0,9 per 31-12-2024. Voor de Begroting 2026 is het huidige beeld dat de ratio in 2026 oploopt naar 1,0 en in latere jaren een verdere verbetering laat zien.

In deze prognose is geen rekening gehouden met de eventuele aangroei van de Reserve Grondbedrijf in de jaren 2026 tot en met 2029. Winstaanname blijven omgeven door onzekerheden zoals markt-gerelateerde parameters, macro-economische indicatoren en landelijke wetgeving. In het verleden bleek daarnaast menigmaal dat de aangroei van de Reserve Grondbedrijf beweeglijk was door externe omstandigheden en ook alternatieve inzet van de aangroei (bijvoorbeeld voor ophoging verliesvoorzieningen) nodig was. Daarom is in het BBV ook opgenomen dat winsten pas genomen worden als ze zijn gerealiseerd. Deze richtlijn passen we ook toe bij de prognose van het verloop van ons weerstandsvermogen

Grotere veranderingen binnen het weerstandsvermogen en het risicoprofiel ten opzichte van de Jaarstukken 2024 betreffen:

- De bij de PPN2026 genomen besluiten ter aanvulling van de Reserve Grondbedrijf uit de voordelige begrotingssaldi en de storting van € 47,5 miljoen in de Reserve Grondbedrijf o.a. vanuit de reserve Afschrijving ter dekking van het risicoprofiel Maasterras;
- De stortingen in en onttrekkingen aan de Algemene Reserve voor de jaren 2025 tot en met 2029, voortkomende uit de Meicirculaire 2025;
- Het bij deze begroting voor de jaarschijf 2026 terugdraaien van de onttrekking uit de Algemene Reserve van € 1,348 miljoen die in een eerder stadium bij de Meicirculaire 2025 nodig bleek;
- Het toevoegen van het risico op Beschermd Wonen. Zie uitleg onder [Risico's](#);
- Verlaging van het WMO-risico door scherpere analyse van de deelrisico's binnen de WMO. Deze scherpere analyse is ingegeven door het in de nieuwe nota Risicosturing en Weerstandsvermogen ingezette kwalitatieve traject van beoordeling van risico's.

In de [paragraaf Grondbeleid](#) wordt separaat uitleg gegeven over het risicoprofiel en de Reserve Grondbedrijf.

De berekeningen van de ratio kennen steeds een belangrijke nuancering: de rapportage omtrent het weerstandsvermogen is altijd een momentopname. Zo spelen er diverse ontwikkelingen die binnen een tijdsbestek van enkele jaren zowel een positieve als negatieve invloed kunnen hebben op de vermogenspositie en hiermee de ratio van het weerstandsvermogen. Te denken valt hierbij aan te nemen besluiten en verwachtingen omtrent:

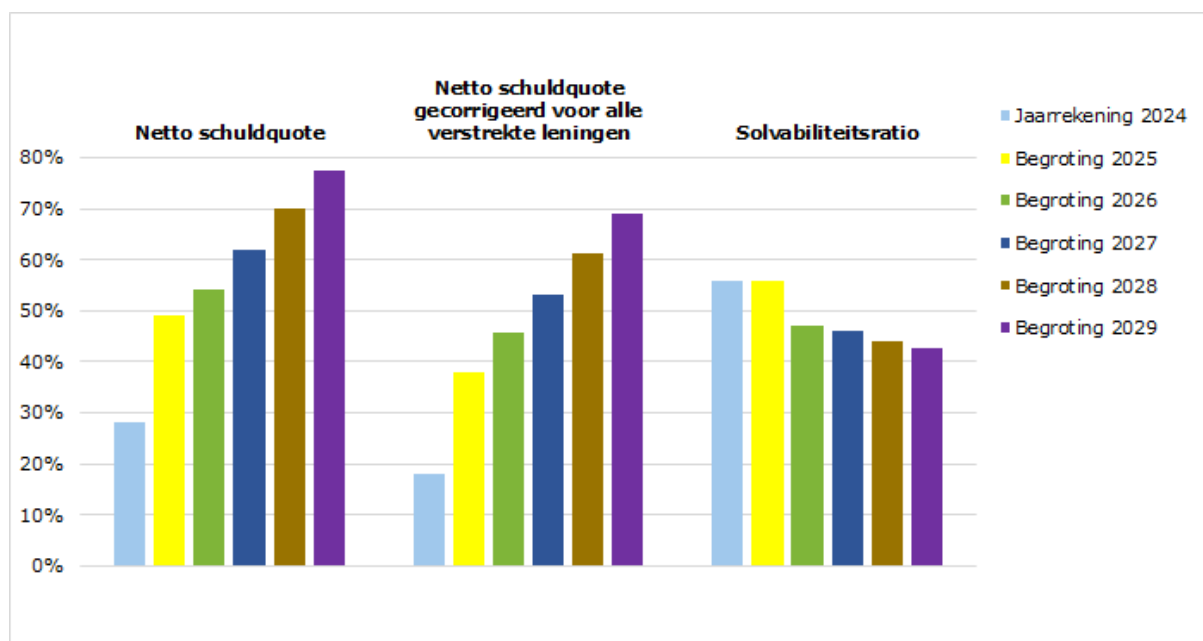
- de blijvende financiële druk op de exploitatie waar gemeenten voor gesteld staan;
- de winstpotentie op diverse grondexploitaties vanuit het Grondbedrijf de komende jaren;
- de realisatie van de voorstellen uit het omvangrijke ombuigingstraject waar de gemeente voor gesteld staat de komende jaren.

4.2.5 Financiële kengetallen

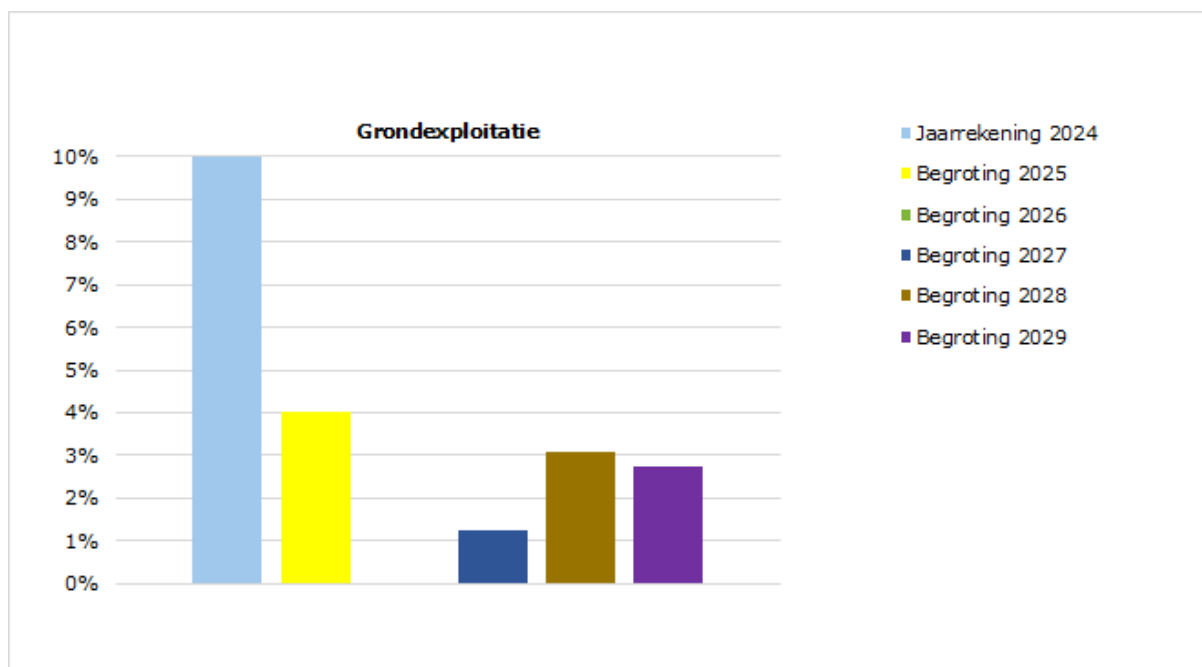
Onderstaande tabel laat het verloop van zes financiële kengetallen zien.

Financiële kengetallen	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Netto schuldquote	28%	49%	54%	62%	70%	77%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	18%	38%	46%	53%	61%	69%
Solvabiliteitsratio	56%	56%	47%	46%	44%	43%
Grondexploitatie	10%	4%	0%	1%	3%	3%
Structurele exploitatieruimte	2%	1,1%	1,6%	1,7%	1,1%	1,9%
Belastingcapaciteit	99%	95%	93%	93%	93%	93%

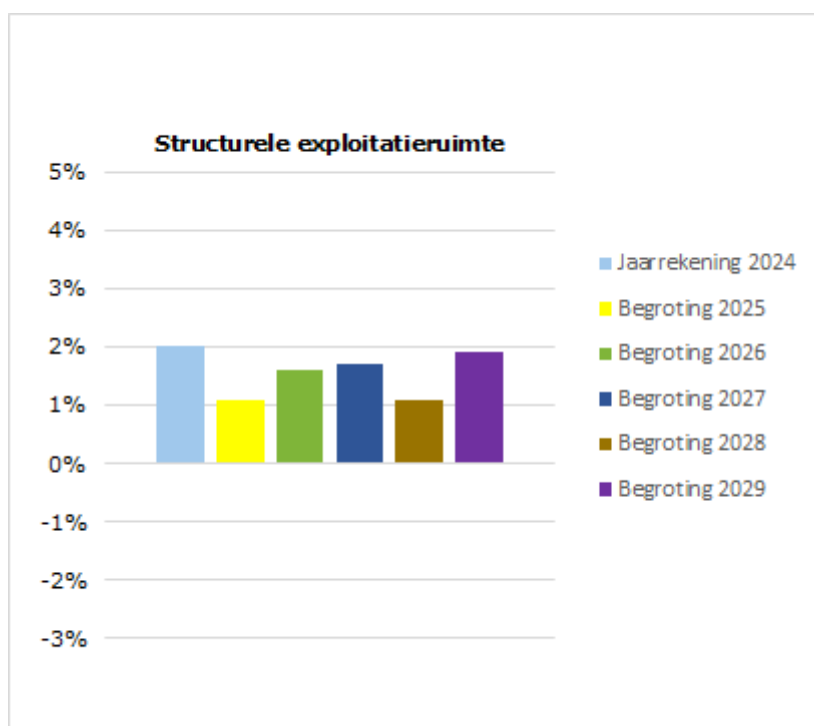
De netto schuldquote (netto schuld/totaal van baten) geeft een beeld van de mate waarin rente en aflossingen op de exploitatie drukken. Een hoge quote geeft risico's dat verplichtingen vanuit schulden die zijn aangegaan onbetaalbaar worden. De afgelopen jaren had Dordrecht een erg gezonde schuldquote, ook omdat we leningen met ontvangen Eneco-gelden hebben afgelost. Landelijk is een schuldquote van maximaal 130% toelaatbaar, waarbij bij een netto schuldquote van 100% het stoplicht bij wijze van spreken al op oranje springt. In de komende jaren zal de schuldquote toenemen, maar blijft deze ruim onder de maximaal toelaatbare schuldquote.

De solvabiliteit (eigen vermogen/balanstotaal) is de laatste jaren verbeterd door de aflossing van leningen wegens de ontvangen Eneco-gelden. Hierbij geldt dat het eigen vermogen de komende jaren zal worden ingezet voor investeringen in de Agenda Dordt 2030, hierdoor neemt de solvabiliteit af.

Het kengetal grondexploitatie geeft in een percentage weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De financiële positie van het grondbedrijf mede in relatie tot de groeiambitie van Dordrecht vraagt continue aandacht, zie daarvoor de [paragraaf Grondbeleid](#).

De structurele exploitatieruimte is ten opzichte van voorgaand jaar toegenomen. Een punt van aandacht blijft dat tegenvallers in de exploitatie direct voorzien moeten worden van een structurele verhoging van de baten.

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de verhouding van de lokale lastendruk in de gemeente ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Deze vergelijking geeft een belastingcapaciteit van 93% in 2026. Dat wil zeggen dat de lokale lasten in Dordrecht onder het landelijke gemiddelde liggen. Indien noodzakelijk kan deze onbenutte belastingcapaciteit worden ingezet door de lokale lasten te verhogen. Zie de [paragraaf lokale heffingen](#) voor een uitgebreidere toelichting.

4.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn goederen met een groot maatschappelijk nut die de gemeente nodig heeft voor de uitvoering van haar taken. Deze goederen hebben doorgaans een hoge vervangingswaarde en gaan meerdere jaren mee. Het is daarom van belang dat de gemeente zorgvuldig beheer en onderhoud uitvoert en hierover verantwoording aflegt in begroting en jaarrekening. In deze paragraaf wordt ingegaan op het beleid en de financiële consequenties met betrekking tot de grotere kapitaalgoederen die in [artikel 12](#) van het BBV genoemd worden. Dit zijn vastgoed, wegen, groen en water, havens en riolering.

Kaders en beleid

Bij het onderhoud van kapitaalgoederen heeft de gemeente te maken met zowel wettelijke als gemeentelijke kaders. Wettelijke kaders zijn bijvoorbeeld de [Gemeentewet](#) (GW), het [Besluit Begroting en Verantwoording](#) (BBV) en de [Waterwet](#). Het gemeentelijk beleid met betrekking tot het onderhoud van kapitaalgoederen van de gemeente Dordrecht is vastgelegd in verschillende beleidsnotities die door de raad zijn vastgesteld. Het onderhoud en beheer is vastgelegd in meerjarenonderhouds- en beheerplannen. Al deze kaders worden in de '[Nota onderhoud kapitaalgoederen](#)' vermeld. Het uitvoeren van het beleid moet leiden tot een bestendige situatie waarin kapitaalgoederen worden onderhouden conform de vastgestelde functionaliteits- en kwaliteitsniveaus.

4.3.1 Gemeentelijk vastgoed

Kerncijfers

Het areaal, zijnde de vastgoedportefeuille (inclusief de panden die op de lijst staan af te stoten, de zogenoemde dispositiepanden) bestaat uit 466 objecten. Het areaal varieert van huisvesting voor de ambtelijke organisatie tot ateliers, musea en woonwagenlocaties.

Onderstaande tabel geeft het totale areaal weer.

Objecten in beheer	Aantal
Ambtelijke huisvesting	10
Atelier	9
Buurt- of wijkgebouw	17
Gymzaal	29
Kantoor	8
Multifunctioneel complex (o.a. Sportboulevard)	22
Museum	12
Onderwijsgebouw	56
Parkeren	8
Standplaats	123
Woonwagen	30
Theater	1
Winkel	6
Woning	53
Onverhuurbaar pand	14
Industrieel pand	13
Tiny house	10
Overig	31
Totaal	452

Kwaliteitsniveau

Voor het beheer en onderhoud van het vastgoed binnen de kernportefeuille, dus wil zeggen alle panden met uitzondering van de dispositiepanden, wordt gewerkt volgens een conditiegestuurde aanpak op basis van de NEN2767-norm. Deze norm biedt een gestandaardiseerde methode om de technische staat van bouwkundige en installatietechnische onderdelen objectief vast te leggen. Daarnaast maakt deze werkwijze het mogelijk om gebreken en bijbehorende risico's systematisch te registreren.

Het onderhoudsniveau dat gemiddeld wordt nagestreefd, is vastgesteld op conditieniveau 3, wat wordt omschreven als een 'redelijk conditieniveau'. Dit niveau is bewust sober gehouden en sluit aan bij het streven naar een doelmatige en kostenefficiënte exploitatie van gemeentelijk vastgoed.

Voor monumentale panden, waaronder rijksmonumenten, wordt aanvullend op de NEN2767 ook de erfgoedverordening toegepast. Deze verordening waarborgt het behoud van cultuurhistorische waarden en sluit aan bij de wettelijke kaders voor erfgoedbeheer.

Wat betreft het vastgoed in de dispositieportefeuille – panden die op termijn worden verkocht of gesloopt – wordt het onderhoud afgestemd op de beoogde toekomst van het object. Hierbij wordt rekening gehouden met de resterende gebruiksduur en de huidige functie van het pand, die in alle gevallen behouden blijft tot het moment van overdracht of sloop.

Actualiteit beheerplannen

Het vastgestelde [Meerjaren Perspectief Vastgoed Dordrecht \(MPV\)](#) is leidend. Het vastgoed is in 2022 en 2023 voor het grootste deel opnieuw geïnspecteerd waarna de meerjarenonderhoudsplannen aan de hand van de inspectieresultaten zijn bijgewerkt. Het aanpassen en actueel houden van de onderhoudsplannen aan de hand van uitgevoerde werkzaamheden of gewijzigd beleid of regelgeving is een doorlopend proces. De vertaling van de onderhoudsplannen naar jaarplannen en een betrouwbare meerjarenbegroting zal in 2026 extra aandacht krijgen. Om uitvoering te geven aan het efficiënt en planmatig uitvoeren van het onderhoud aan het gemeentelijk vastgoed, wordt bij aanbestedingen bij voorkeur gekozen voor grotere clustercontracten, soms in samenwerking met andere Drechtsteden gemeenten.

Duurzaamheid

In 2026 wordt de verduurzaming van de gebouwen uit de eerste tranche volledig afgerond. Tegelijkertijd wordt de collectieve aanleg van zonnepanelen op 30 panden verder voorbereid en uitgerold. Daarnaast maken we een start met de voorbereiding en uitvoering van de verduurzaming van de gebouwen uit de tweede tranche.

Compliance

Een essentieel onderdeel van professioneel vastgoedbeheer is het aantoonbaar voldoen aan wet- en regelgeving, normen en interne beleidskaders. Dit wordt aangeduid met de term compliance. Binnen het onderhoudsproces betekent dit onder andere dat installaties, gebouwonderdelen en veiligheidsvoorzieningen voldoen aan de geldende eisen op het gebied van brandveiligheid, arbeidsomstandigheden, milieu, bouwtechniek en monumentenzorg. In 2026 zullen we de compliance structureel borgen en vastleggen in speciaal daarvoor ingerichte software pakketten.

Financiën

Bedragen x € 1.000	
Onderhoudslasten gemeentelijk vastgoed	Begroot 2026
Groot onderhoud/planmatig/contract	3.601
Correctief onderhoud	1.543

Wat gaan we doen in 2026?

1. Uitvoeren preventief onderhoud middels regionale contracten. Voor het werktuigbouwkundig onderhoud en onderhoud aan brandmeldinstallaties en noodverlichtingsinstallaties gaat per 1 januari een nieuw contract lopen.
2. Uitvoeren correctief onderhoud via de eigen onderhoudsdienst en contractpartijen.
3. Uitvoeren planmatig onderhoud na vaststelling jaarplan.
4. Uitvoeren onderhoud monumentale panden
5. Verduurzamen maatschappelijk vastgoed
6. Vastleggen van compliancy in daarvoor ingerichte software pakketten.

4.3.2 Wegen

Kerncijfers

Het totale wegareaal bestaat uit asfaltwegen, betonwegen, wegen met elementenverharding en halfverharde wegen. Dit areaal is dynamisch en verandert voortdurend in omvang. Door stadsuitbreiding en inbreidingsprojecten wordt regelmatig nieuwe verharding toegevoegd. Tegelijkertijd streven we er bij grootonderhoudsprojecten naar om, waar mogelijk, het aandeel verhard oppervlak juist te beperken. Dit beleid draagt bij aan een efficiëntere inrichting van de infrastructuur en stimuleert een duurzame stedelijke ontwikkeling.

Hoewel in veel projecten extra groen wordt toegevoegd, is de algemene trend dat het verhard oppervlak langzaam blijft groeien. In 2021 bedroeg het totale areaal circa 5.375.000 m². Inmiddels is dit toegenomen met ongeveer 280.000 m² (een uitbreiding die overeenkomt met ruim 39 voetbalvelden, om een indruk van de schaal te geven).

Dit alles maakt de kerncijfers als volgt:

Verhardingstype	Oppervlak in m ²
Elementen	3.341.000
Asfalt	2.148.000
Halfverhard	160.000
Cementbeton	6.000
Onverhard	0
Totaal	5.655.000

Kwaliteitsniveau

De resultaten van de uitgevoerde weginspecties zijn weergegeven in onderstaande tabel. Hierin wordt de zichtbare beeldkwaliteit beoordeeld en afgezet tegen de maximaal toelaatbare percentages zoals vastgesteld door het CROW.

In 2024 is een globale visuele inspectie uitgevoerd van het volledige wegareaal. In 2025 volgt een nieuwe inspectieronde, waarbij ongeveer de helft van het areaal wordt geïnspecteerd. Dit betreft globaal het gebied ten oosten en ten zuiden van de N3. De resultaten van deze inspectie worden in de tweede helft van 2025 verwacht. De resterende helft van het areaal, gelegen ten westen en ten noorden van de N3, staat gepland voor inspectie in 2026.

Deze systematische aanpak maakt het mogelijk om de kwaliteit van de wegen continu te monitoren en te verbeteren, conform de geldende richtlijnen en normen. Door regelmatige inspecties kunnen eventuele gebreken tijdig worden gesignaleerd en aangepakt.

Daarnaast biedt deze werkwijze inzicht in trends en patronen in de wegkwaliteit, wat de ontwikkeling van gerichte onderhoudsstrategieën ondersteunt. Dit draagt bij aan een proactief

beheer van de infrastructuur, waarbij niet alleen wordt ingespeeld op bestaande knelpunten, maar ook preventieve maatregelen worden getroffen om toekomstige problemen te voorkomen.

De resultaten van de inspectie van 2025 zijn op dit moment nog niet beschikbaar. Deze zullen worden verwerkt in de jaarrekening van 2025.

	Voldoende	Matig	Richtlijn overschreden
Resultaat 2024	85%	3%	12%
Resultaat 2025	- nog niet beschikbaar -		
Kwaliteit in balans bij	81-88%	7-11%	5-8%

Actualiteit beheerplannen

De Wegennota vormt het fundament voor de vijfjaarlijkse programmering van het wegenonderhoud. De huidige nota, vastgesteld door de raad in 2021 (Wegennota 2021–2025), is in 2026 niet langer actueel. Daarom wordt in 2025 de nieuwe Wegennota 2026–2031 ter vaststelling aan de raad voorgelegd. Deze nota biedt een herijking van het bestaande beleid, waarbij de beheersystematiek wordt toegelicht en inzicht wordt gegeven in de financiële kaders en relevante trends en ontwikkelingen. Veel van de trends uit de vorige nota zijn nog steeds van toepassing.

Een belangrijk knelpunt sinds 2021 is de stijging van de kosten. De prijsontwikkeling van wegen wordt gevolgd via de GWW-index van het CBS, die sneller stijgt dan de indexering van gemeentelijke budgetten. Dit kan leiden tot herprioritering van projecten of, in het uiterste geval, tot het schrappen van onderhoudswerkzaamheden.

De meerjarenonderhoudsplanung (MOP) wordt continu geactualiseerd. Afstemming van projecten binnen de MOP met andere interne en externe initiatieven vindt plaats aan de zogenoemde Programmeertafel. Hier worden alle beschikbare gegevens van betrokken partijen in de stad samengebracht. Door veranderende omstandigheden, zoals het programma Bouwende stad en de energietransitie (waaronder de aanleg van het warmtenet), is de projectenplanung steeds dynamischer geworden. Het betreft een dynamische planning die continu verandert door interne en externe factoren. De impact van de komende afsluiting van de Merwedeburg zal hierbij ook meegenomen worden.

Wanneer in een bepaald gebied te veel werkzaamheden gelijktijdig plaatsvinden, kan de bereikbaarheid in het geding komen. Om dit te voorkomen, worden sommige projecten in de tijd verschoven. Tegelijkertijd worden meekoppelkansen benut, zodat een straat slechts één keer open hoeft. Dit beperkt de maatschappelijke overlast en leidt tot kostenbesparing.

In de afgelopen jaren zijn diverse projecten uitgesteld om koppelingen mogelijk te maken. Hoewel dit logisch is vanuit efficiëntie en risicobeheersing, leidt uitstel ook tot hogere kosten door inflatie. Vooruitlopend op de perspectiefnota is tot 2030 een aanvullend budget nodig om de geplande werkzaamheden te kunnen realiseren.

Financiën

Bedragen x € 1.000

Onderhoudslasten wegen	Begroet 2026
Groot onderhoud/planmatig	22.222
Regulier onderhoud	3.785

Wat gaan we doen in 2026?

1. Vaststellen nieuwe wegennota.
2. Uitvoeren van regulier onderhoud van wegen.
3. Uitvoeren van grote projecten van de meerjaren onderhoudsplanning (MOP), nader te bepalen, maar bij voorkeur projecten die aansluiten op de rioolvervanging uit 2025.
4. Starten met de voorbereiding van grote projecten die gepland zijn in jaarschijf 2027/2028 van de MOP.
5. Inspectie van het gedeelte ten westen van de N3.

4.3.3 Groen en water

Kerncijfers

Het groenareaal is zeer divers: bomen, bossen, hagen, gras, water en meer. Onderstaande tabel geeft hiervan de hoeveelheden en/of oppervlakten weer.

Soort	
Aantal bomen	ca. 53.300 stuks
Oppervlak bossen en struwelen	1.391.000 m ²
Oppervlak heesters en bodembedekkers	424.000 m ²
Oppervlak sierbeplanting	40.000 m ²
Lengte hagen	54.000 m
Oppervlak intensief gras	1.580.000 m ²
Oppervlak extensief gras	3.233.000 m ²
Oppervlak water	1.840.000 m ²

Het streven uit het Politiek Akkoord om voor elke geboren Dordtenaar een boom te planten, is vormgegeven via het project Geboortebomen. Ouders ontvangen bij aangifte van geboorte een voucher waarmee zij bij natuurcentrum Weizigt gratis een boom (of struik), een zak grond en plantinstructies kunnen ophalen. Deze bomen worden geplant in eigen tuinen of op balkons en maken geen onderdeel uit van het gemeentelijk areaal.

Kwaliteitsniveau

Het openbaar groen, inclusief bomen, speelt een belangrijke rol in de uitstraling van de openbare ruimte en draagt bij aan een positieve beleving van de stad. Daarnaast is stedelijk groen essentieel voor het realiseren van ambities op het gebied van biodiversiteit, het verminderen van hittestress en klimaatadaptatie.

Gedurende het jaar monitoren we visueel de staat van het groen in de wijken. Deze inspectie wordt uitgevoerd op basis van beeldkwaliteit. In vrijwel alle gevallen voldoet het groenonderhoud aan de gestelde eisen. Bij de Perspectiefnota 2026 is gekozen om de beeldkwaliteit in de stad te harmoniseren. Dat betekent dat op termijn ook in het Centrum, De Hoven en diverse parken en winkelcentra de beeldkwaliteit op niveau B zal zijn, zoals dat in de rest van de stad al langer het geval is (voorheen was dat kwaliteit A).

Naast het traditionele groenbeheer groeit het besef dat stedelijk groen ook een belangrijke randvoorwaarde is voor het behoud en de versterking van biodiversiteit. Werken aan biodiversiteit vraagt om een andere benadering, die soms afwijkt van de reguliere onderhoudssystematiek. Dit vergt flexibiliteit en maatwerk. Zo wordt een deel van het stedelijk groen, zoals het Wittensteinpark en het Overkamppark, onderhouden volgens ecologische principes. Hierbij is beeldkwaliteit minder bepalend, al blijven thema's als het opruimen van zwerfvuil en het legen van afvalbakken wel beoordeeld op beeldkwaliteit.

Actualiteit beheerplannen

Het groot- en projectmatig onderhoud in de openbare ruimte wordt jaarlijks vastgesteld via de meerjarenonderhoudsplanning (MOP) en de programmeertafel. Hierbij worden de werkzaamheden afgestemd op andere integrale projecten in de stad, met name op het gebied van wegen en riolering. Het gezamenlijke doel is een klimaatbestendige, biodivers ingerichte en onderhouden openbare ruimte, die bijdraagt aan een leefbare en waterveilige stad.

In 2024 heeft de raad het nieuwe bomenonderhoudsprogramma vastgesteld. Dit programma bestaat uit twee onderdelen:

- Onderhoudsdeel: gericht op het bestendigen van het huidige beheer en onderhoud van bomen.
- Ambitiedeel: waarin ambities uit de omgevingsvisie en wensen vanuit de stad worden uitgewerkt.

De raad heeft gekozen voor scenario C ("zonder ambitie"). Dit houdt in dat het huidige onderhoudsniveau van bomen wordt voortgezet, zonder uitbreiding van taken of extra investeringen. De focus ligt op het behouden van bestaand beheer, zonder aanvullende ambities op het gebied van vergroening, biodiversiteit of uitbreiding van het bomenbestand. Begin 2026 volgt een nadere uitwerking van het kapbeleid en andere afspraken die voortkomen uit de behandeling van het bomenprogramma.

Het areaal van het voormalige Parkschap Biesbosch is in 2024 verder geïntegreerd in de gemeentelijke uitvoeringsplannen. Het maaibeheerplan, opgesteld in 2023, is in 2024 en 2025 vertaald naar concrete onderhoudswerkzaamheden binnen de bestaande middelen.

In 2025 zijn beheerplannen opgesteld voor Park Merwepolder (op de Staart) en voor het voormalige Parkschap-areaal (Merwelanden, Polder Stedelijk en delen van de Nieuwe Dordtse Biesbosch). Deze plannen zijn vertaald naar werkplannen voor de komende jaren. Daarnaast zijn in 2025 de watergangen in Dubbeldam uitgebaggerd, in samenwerking met het waterschap, dat een groot deel van het watersysteem beheert. Voor 2026 staan het uitbaggeren van de watergangen in de Dordtse Kil en de Stadspolders op de planning.

Financiën

Bedragen x € 1.000	
Onderhoudslasten groen	Begroet 2026
Groot onderhoud/planmatig	3.966
Regulier onderhoud	8.381

Wat gaan we doen in 2026?

1. Uitvoeren dagelijks onderhoud groen en water.
2. Klimaatbestendig inrichten van projecten.
3. Baggeren binnenwater in de wijken Dordtse Kil en de Stadspolders.
4. Kapbeleid verder vormgeven.

4.3.4 Havens

Kerncijfers

Het areaal bestaat uit waterbodems, kademuren, diverse constructies en meer. Onderstaande tabel geeft hiervan de hoeveelheden en/of oppervlakten weer.

Havenvoorzieningen

Waterbodems (onderhoudsbaggeren)	ca.	1,0	km ²
Kademuren	ca.	7,5	km
Oeverconstructies (steenglooing en bestorting)	ca.	30	km
Steigers	ca.	680	m
Vloeipalen	ca.	820	st.
Scheepvaartverkeerstekens	ca.	50	st.
Watertrappen (staal)	ca.	300	st.
Walbolders	ca.	150	st.
Walstroomkasten		33	st.

Kwaliteitsniveau

Water speelt een centrale rol in de geschiedenis en identiteit van Dordrecht en is diep verweven met het karakter van de stad. Dordrecht profileert zich nadrukkelijk als stad van, met en aan het water. Om dit positieve, watergebonden imago te behouden en te versterken, is het van groot belang dat de havens goed worden beheerd en onderhouden. Ze dragen immers direct bij aan de uitstraling en belevingswaarde van Dordrecht als waterstad.

De beleidsvisie voor de havens is richtinggevend voor het assetmanagementbeleid. De ambities zijn gericht op een optimaal en toekomstbestendig gebruik van havens en kades, met als uitgangspunt het versterken van Dordrecht als (samen) Stad aan het Water. Veiligheid voor weg- en waterverkeer, bewoners en bezoekers staat hierbij centraal, met nadruk op constructieve veiligheid. Hiervoor is een inspectie- en meetregime opgezet waarmee de staat van de kades en steigers wordt gemonitord.

Naast technische kwaliteit spelen ook de inrichting, beeldkwaliteit en belevingswaarde een belangrijke rol, gezien de prominente bijdrage van havens en kades aan het historische stadsbeeld. De principes schoon, heel, veilig krijgen extra aandacht, omdat deze locaties fungeren als het visitekaartje van de stad. Het Steiger- en Halteerplan draagt bij aan een verbeterde toegankelijkheid en functionaliteit van de steigers.

Onderhoud wordt efficiënt uitgevoerd op basis van een meerjarig onderhoudsplan. Meldingen van inwoners en gebruikers worden zo snel mogelijk opgepakt via de wijklijn. Bij het onderhoud wordt ingezet op duurzaamheid: deelvervanging, hergebruik van materialen en toepassing van nieuwe materialen met een lange levensduur of duurzaam productieproces. Zo worden bijvoorbeeld alleen de aangetaste bovendelen van meerpalen vervangen, terwijl het onderwaterdeel behouden blijft. Oude basaltblokken, breuksteen en meerpalen worden hergebruikt; sommige meerpalen krijgen een tweede leven als zitbank.

De onderhoudstoestand van het huidige areaal kan als volgt worden weergegeven:

Staat van onderhoud van het areaal	Op orde
Kademuren	85%
Steenglooingen	95%
Steenbestortingen	85%
Scheepvaartverkeerstekens	95%
Afmeervoorzieningen	90%
Waterbodems	60%
Walstroomkasten	40%

Kademuren

Het onderhoud aan de kademuren in Dordrecht wordt uitgevoerd volgens een vastgesteld inspectieplan. Jaarlijks vinden metingen en technische inspecties plaats om de staat van de fundering en de kademuur te beoordelen. Deze inspecties zijn bedoeld om tijdig inzicht te krijgen in de noodzaak voor groot onderhoud of vervanging. Sinds 2024 is Dordrecht aangesloten bij de City Deal Tijdloze Grachten. Binnen dit samenwerkingsverband werken gemeenten, rijksoverheid, maatschappelijke partners en het bedrijfsleven samen aan het behoud van leefbare en aantrekkelijke grachten. Door kennisdeling, innovatie en opschaling ontstaan nieuwe methoden en technieken die bijdragen aan het verlengen van de levensduur van kademuren. Ook het kennisnetwerk binnen de City Deal levert waardevolle informatie op, zoals nieuwe toetsingsmethodes die minder ingrijpende maatregelen mogelijk maken.

Bij het opstellen van de Perspectiefnota 2026 is geconstateerd dat, na enkele grote vervangingsprojecten, de meest kritische kademuren inmiddels zijn aangepakt. De focus verschuift nu naar instandhouding en levensduurverlenging. Daarbij wordt gericht gekeken naar het specifieke probleem per locatie, zoals de staat van de funderingspalen, het onderloopsheidsscherm of het metselwerk, en wordt gezocht naar passende oplossingen.

Waterbodems

Tot 2028 wordt een structureel baggerprogramma uitgevoerd om de bevaarbaarheid van de havens te waarborgen. Dit programma is gebaseerd op onderhoudspeilingen en meldingen van ondieptes, die vooral in de jachthavens voor problemen zorgen.

Walstroomkasten

Walstroomkasten spelen een belangrijke rol in de verduurzaming van de havenfaciliteiten en dragen bij aan het verminderen van milieubelasting. Veel van deze kasten zijn echter verouderd, wat gevolgen heeft voor de exploitatie, de bijdrage van gebruikers en de financiële huishouding. Een evaluatie van de kasten, inclusief software, contracten, organisatie en exploitatie, is noodzakelijk. De meeste storingen worden veroorzaakt door verouderde digitale onderdelen, zoals modems en software, die niet altijd snel kunnen worden vervangen. Totdat de vernieuwing is doorgevoerd, kan het voorkomen dat schippers geen gebruik kunnen maken van walstroom en hun aggregaten moeten inschakelen. Dit speelt onder andere bij kasten aan de Buitewalevest, Merwekade, Buiten- en Binnenkalkhaven, Wolwevershaven, Riedijkshaven, Bom- en Leuvehaven, Wantijkade en de Touwslagerstraat. Inmiddels is gestart met het vervangen van een groot aantal modems.

Afmeervoorzieningen

De afmeervoorzieningen van de waterbus naderen het moment waarop groot onderhoud nodig is. Vanwege de nog onzekere toekomst van de waterbus is ervoor gekozen dit onderhoud voorlopig uit te stellen, in afwachting van nadere duidelijkheid vanuit de provincie. Zodra er meer zekerheid is over de continuïteit van de waterbus, wordt beoordeeld of de investering in groot onderhoud passend en verantwoord is.

Actualiteit (beheer)plannen

In 2020 is de [beleidsvisie 'Dordtse binnenhavens'](#) vastgesteld. Deze visie richt zich op diverse aspecten die bijdragen aan de versterking van de binnenhavens. Het gaat daarbij om het vergroten van de zichtbaarheid en beleefbaarheid van de havens, het stimuleren van maritiem toerisme, het verbeteren van de bereikbaarheid en toegankelijkheid, en het optimaliseren van verbindingen over het water. Daarnaast wordt ingezet op veilig gebruik van het water, het bevorderen van duurzaam vervoer en het versterken van de economische positie van de binnenhavens. Ook vergroening op en langs het water maakt onderdeel uit van deze integrale benadering.

Met deze aanpak wordt niet alleen gestreefd naar het waarborgen van de functionaliteit en veiligheid van de binnenhavens, maar ook naar het vergroten van hun aantrekkelijkheid en economische vitaliteit. Dit draagt bij aan een duurzame en toekomstbestendige ontwikkeling van de binnenhavens, in lijn met de bredere stedelijke ambities en beleidsdoelstellingen.

Financiën

Bedragen x € 1.000

Onderhoudslasten havens	Begroet 2026
Groot onderhoud/planmatig	3.366
Regulier onderhoud	1.017

Wat gaan we doen in 2026?

1. Baggeren havens Plan Tij en Vlijgebied (ca 24.000m³).
2. Baggeren Wolwevershaven (ca 4.700m³).
3. Onderhoud vloeiपालen in de Wijnhaven en Voorstraathaven, schilderwerk en vervanging.
4. Vervangen kademuur Kraansteiger.
5. Reparatie scherm kademuur Wolwevershaven.
6. Upgrade walstroomkasten en waar nodig uitbreiden.
7. Groot onderhoud waterbus ponton Hooikade.

4.3.5 Riolering

Kerncijfers

Het areaal bestaat uit riolen, persleidingen, duikers, pompinstallaties en drukrioleringsinstallaties. Onderstaande tabel geeft hiervan de lengtes en aantallen weer.

Soort riolering	
Riolen	675 km
Persleidingen	56 km
Duikers (verbindingen tussen vijvers)	18,6 km
Drukrioleringsinstallaties	261 st.
Pompinstallaties	146 st.
Centrale voedingskasten	67 st.

Kwaliteitsniveau

Bij het beheer van riolering maken we onderscheid tussen klein en groot onderhoud. Klein onderhoud bestaat uit het periodiek reinigen van riolen, gemiddeld eens per 15 à 20 jaar, en het uitvoeren van eventuele reparaties. Deze reiniging gebeurt onder hoge druk en wordt vaak gecombineerd met een camera-inspectie. Riolen die sneller vervuilen worden vaker gereinigd, om vervuiling van het oppervlaktewater en verstoppingen te voorkomen. Bij zware regenval lost de

riolering deels op open water, waardoor vuil in het oppervlaktewater kan terechtkomen. Periodieke reiniging helpt deze vervuiling te beperken.

Inspectie van riolen gebeurt met verschillende frequenties, afhankelijk van de functie, leeftijd en locatie. Riolen met een hogere risico-inschatting worden vaker geïnspecteerd. De inspectiestrategie is gericht op het voorkomen van onaanvaardbare milieu- en veiligheidsrisico's. Storingen aan pompinstallaties worden beoordeeld op basis van hun locatie en functie binnen het rioolstelsel. De afhandeling van storingen – direct of gepland – hangt af van de ernst van de risico's.

Groot onderhoud aan riolen vindt gemiddeld eens per 60 jaar plaats. Dit kan bestaan uit vervanging of reparatie van binnenuit (relining), mits technisch mogelijk. Riolen worden niet vervangen op basis van leeftijd, maar op basis van kwaliteit. Een oud riool hoeft niet per definitie slecht te zijn, en een nieuw riool niet per definitie goed. Waar mogelijk worden werkzaamheden gekoppeld aan andere noodzakelijke ingrepen in de openbare ruimte. Relining kan een kostenefficiënte en minder overlast veroorzakende oplossing zijn.

Ook de pompinstallaties vormen een essentieel onderdeel van het rioolstelsel. Deze worden onderhouden volgens de principes van assetmanagement, waarbij gestreefd wordt naar optimale beschikbaarheid en prestaties met aanvaardbare risico's en kosten. Dit geldt zowel voor regulier onderhoud als voor het afhandelen van storingen.

Een belangrijke uitdaging is het beperken van wateroverlast bij extreme neerslag. Wanneer de riolering het regenwater niet meer kan verwerken, blijft het tijdelijk op straat staan. Bovengrondse maatregelen zijn vaak nodig om te voorkomen dat dit water overlast veroorzaakt. Soms kunnen ondergrondse maatregelen helpen, maar meestal is een andere inrichting van de openbare ruimte nodig. In het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) is daarom aandacht voor klimaatadaptieve maatregelen. Het correct functioneren van het rioolstelsel is cruciaal om wateroverlast te voorkomen. Dit wordt gecontroleerd door middel van metingen.

Actualiteit beheerplannen

Gemeenten hebben op grond van de Wet milieubeheer een zorgplicht voor de inzameling van stedelijk afvalwater en op grond van de Waterwet een zorgplicht voor hemelwater en een zorgplicht voor grondwater. De wet 'Verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken' schrijft gemeenten voor te beschikken over een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). Het [GRP 2021-2025](#) loopt ten einde.

Ter voorbereiding op de nieuwe periode wordt gewerkt aan het Water- en Rioleringsplan 2026–2030. Dit nieuwe beleidsplan moet uiterlijk op 1 januari 2026 zijn vastgesteld door de raad. Vast staat dat de rioolheffing in de komende planperiode zal toenemen. De omvang van deze stijging is afhankelijk van de maatregelen die in het nieuwe plan worden opgenomen. Het plan omvat in ieder geval een basispakket aan maatregelen die voortvloeien uit de wettelijke zorgplicht voor het inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater. Aanvullende klimaatmaatregelen kunnen worden overwogen, mits zij aantoonbaar bijdragen aan een doelmatige en toekomstbestendige waterhuishouding. Deze maatregelen zijn facultatief en hebben invloed op de financiële consequenties voor inwoners.

Financiën

Bedragen x € 1.000	
Onderhoudslasten riolering	Begroet 2026
Groot onderhoud/planmatig	18.457
Regulier onderhoud	3.066

Wat gaan we doen in 2026?

1. Reinigen en inspecteren van riolering (20 km).
2. Vervangen riolering Minnaertweg (2.960 m).
3. Vervangen riolering Prins Bernhardstraat (2.445 m).
4. Vervangen riolering Eddingtonweg (1.840 m).
5. Relinen riolering Waldeck Pyrmontweg (246 m).
6. Relinen riolering Parkeerterrein Merwelanden (200 m).
7. Relinen riolering Gevaertsweg (195 m).
8. Preventief onderhoud en reiniging van 73 pompinstallaties.
9. Preventief onderhoud en reiniging van 87 drukrioleringen.
10. Start renovatie hoofdrioolgemaal.
11. Inspectie (conform NEN3140) van 20% van de elektrische installaties.
12. Diverse vervangingen, waaronder dakbedekking (gemaal Sterrenburg), luiken (onder andere gemaal Visbrug), leidingwerk, pompen en besturingen op meerdere locaties.
13. Vervangen communicatiemodems op vijf locaties.

4.4 Financiering

In deze paragraaf komen onderwerpen aan de orde die behoren tot het geldstromenbeleid van de gemeente. Afhankelijk van de rentestand en -verwachting en de hoogte en verwachte duur van een liquiditeitstekort of -overschot, wordt vermogen tijdelijk of langdurig aangetrokken of uitgezet.

Gelet op de liquiditeitspositie van Dordrecht is het niet nodig om in 2026 nieuwe leningen aan te trekken. Uitzondering vormt de projectfinanciering voor het casco Dordthuis. Afhankelijk van afwegingen op een bepaald moment kan ervoor worden gekozen om toch specifieke leningen aan te gaan, bijvoorbeeld voor doorverstrekking aan derden.

Het uitgangspunt bij het aantrekken van vermogen is dat zoveel mogelijk met kort vermogen wordt gewerkt. In de [Wet financiering decentrale overheden](#) (Wet fido) zijn drie wettelijke normen opgenomen waaraan de gemeente bij het aantrekken en uitzetten van middelen moet voldoen: [Schatkistbankieren](#), de [kasgeldlimiet](#) en de [renterisiconorm](#). Deze normen worden in deze paragraaf beschouwd. Daarnaast wordt specifiek aandacht geschonken aan het [kredietrisicobeheer](#). Ook beschouwt deze paragraaf de [interne rente](#). In de interne renteomslag* hangt alles met elkaar samen. Zo heeft een wijziging in de grondexploitaties bijvoorbeeld mogelijk effect op het riooltarief.

*Methode waarmee gemeenten hun totale rentelasten eerst verzamelen en vervolgens via een uniform percentage verdelen over de verschillende beleidsprogramma's binnen de begroting op basis van boekwaarde activa. Het doel is om op een uniforme manier de rentelasten van financiering toe te rekenen aan de activiteiten waarvoor investeringen zijn gedaan.

4.4.1 Beleidskaders

Het in 2024 door de raad vastgestelde [Financieringsstatuut](#) vormt op het moment van opstellen van deze begroting het kader voor beleid en uitvoering van de treasuryfunctie.

Treasury zorgt voor de beschikbaarheid van geldmiddelen, de controlfunctie is belast met het toezicht en de bewaking van de aanwending ervan. Vanuit deze rollen is de focus bij treasury gericht op feitelijke in- en uitgaande kasstromen, terwijl de controlfunctie veelal redeneert in termen van baten en lasten (plannen, budgetteren en de bedrijfseconomische analyse van bedrijfsprocessen). In deze paragraaf staan voornamelijk de kas- en financieringsstromen, de risico's en (compact) interne rente centraal. Voor dit laatste is veel gereguleerd via het [Besluit Begroting en Verantwoording](#) (BBV), dat is afgezien van een nieuwe rentebeleidsnota.

Voor leningen en garanties geldt de in december 2021 door de raad vastgestelde [beleidsnota](#).

4.4.2 Rente

Binnen het onderdeel rente gaan we in op de ontwikkelingen ten aanzien van rente op schulden en uitzettingen en de [rentepercentages](#) waarmee binnen de begroting wordt gerekend. Daarnaast is het verplichte [renteoverzicht](#) opgenomen.

4.4.2.1 Renteontwikkelingen

De tarieven op de geldmarkt (kortlopende leningen) volgen het tarief dat de ECB hanteert met haar depositorente. Na enkele jaren van stijgingen is dit tarief in stappen van een kwart procentpunt (0,25%) verlaagd tot 2% op dit moment. De verwachting is dat er nog 0 tot 2 rentestappen van een kwart procentpunt zullen volgen dit jaar waardoor het tarief per ultimo 2025 tussen de 1,50% en 2% zal uitkomen.

Het rentetarief op langlopende gemeenteleningen is de laatste maanden gestegen. De duurste leningen op dit moment zijn 30- tot 50-jarige aflossingsvrije leningen waarvan het tarief circa 3,65% is inclusief een liquiditeitsopslag van circa 90 basispunten. Kortere looptijden zoals 5 jaar met lineaire aflossing zijn een stuk goedkoper met een rentetarief van circa 2,45% inclusief een

liquiditeitsopslag van circa 20 basispunten (0,2%). De liquiditeitsopslagen zijn historisch gezien erg hoog. Een mogelijke verklaring is de toenemende overheidsschuld wereldwijd waardoor er veel vraag is naar financiering. Daarnaast bouwt de ECB zijn portefeuille staatsobligaties af.

4.4.2.2 Rentepercentages

In de begroting wordt met verschillende (rente)percentages gewerkt. Deze percentages zijn berekend op basis van de voorschriften uit het [Besluit Begroting en Verantwoording](#) (BBV). De percentages hangen samen met het [renteoverzicht](#).

De gemeente hanteert de omslagrentemethodiek. Dat wil zeggen dat de gemeentelijke financieringskosten via het taakveld treasury worden toegerekend aan de overige gemeentelijke taakvelden op basis van de boekwaarde van de investeringen op de balans, via een overal zelfde, ook voor grondzaken, rentepercentage. De omslagrente wordt voor 2026 bepaald op 2%. De omslagrente wordt toegerekend aan de verschillende begrotingsproducten en wordt ook verwerkt in de bijbehorende tarieven (bijvoorbeeld parkeren en rioolheffing). Voor de doorverstrekingen aan Trivire en Arcade en de projectfinanciering voor casco Dordthuis worden afwijkende percentages gehanteerd.

Voorheen was er een apart rentepercentage van toepassing voor toerekening aan grondexploitaties, maar hiervoor wordt, conform nieuwe BBV-regels, het renteomslagpercentage gehanteerd.

Er wordt de komende periode uitsluitend geleend voor projectfinanciering, omdat er nog een grote overliquiditeit is. Daardoor nemen de totale rentekosten toe. Wanneer de lening tevens wordt doorverstrekt met een marge, nemen de rentebaten iets meer toe dan de rentelasten voor deze leningen. Bij projectfinanciering voor eigen projecten, staat er geen inkomende rente tegenover; deze lasten zijn uitsluitend kostenverhogend. Dit kan echter alsnog een afweging zijn wanneer de omslagrente hoger ligt dan de marktrente of wanneer nog aanvullende kapitaalbehoefte nodig blijkt om een project af te ronden waarvoor al projectfinanciering was aangetrokken. Evenwel moet het dan ook gaan om grote projecten (>10 miljoen), omdat anders het BBV-principe van totaalfinanciering en omslagrente teveel buiten beschouwing komt.

Per 1 januari 2026 is het saldo aan uitstaande leningen € 63,8 miljoen. Er vinden reguliere aflossingen plaats ter grootte van € 2,7 miljoen, waardoor een saldo van € 61,1 miljoen wordt verwacht per ultimo 2026.

4.4.2.3 Renteoverzicht

Onderstaand renteschema geeft inzicht in de rentelasten van externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. Om aansluiting te maken op het totaal van het taakveld treasury zijn aan het verplichte overzicht nog drie regels toegevoegd.

Bedragen x € 1.000

Overzicht rente Begroting 2026	2026	2027	2028	2029
a1. De externe rentelasten over de lange financiering	7.231	7.108	6.834	5.838
a2. De externe rentelasten over de korte financiering	-	-	400	1.000
b1. De externe rentebaten	-2.390	-1.820	-1.754	-1.689
Saldo rentelasten en rentebaten	4.841	5.288	5.480	5.149
c1. De rente die aan de facilitaire grondexploitaties (kostenverhaal) moet worden doorberekend	pm	pm	pm	pm
c2a. De rentelasten van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend (-/-)	-653	-628	-603	-578
c2b. De rente van onbenutte projectfinanciering inzake Dordthuis die wordt terug vergoed (+/+)	pm	-	-	-
c3. De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend (+/+)	954	913	60	829
Saldo door te rekenen externe rente in renteomslag	5.143	5.573	4.936	5.400
d1. (Bespaarde) rente over eigen vermogen	11.155	11.298	11.314	11.474
d2. Rente over voorzieningen (gewaard. op contante waarde)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
De aan taakvelden (programma's incl. overzicht Overhead) toe te rekenen rente	16.297	16.871	16.250	16.874
e1. De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (obv afgerond percentage)	-18.187	-21.853	-22.548	-23.710
Renteresultaat op het taakveld treasury cf. BBV (Neg. Bedrag = Pos. Resultaat)	-1.890	-4.982	-6.297	-6.836
f1. Toegerekende rente aan financiële vaste activa (binnen het taakveld treasury)	972	972	972	972
f2. Dividenden en winstuitkeringen op taakveld treasury (buiten renteomslag)	-6.685	-7.185	-7.185	-7.185
f3. (Bespaarde) rente over eigen vermogen (d1. extracomptabel)	-11.155	-11.298	-11.314	-11.474
	-16.867	-17.511	-17.526	-17.687
Saldo taakveld 0.5 treasury	-18.757	-22.493	-23.824	-24.523

Toelichting:

a1.

Dit zijn de werkelijke rentelasten van de huidige leningenportefeuille en de verwachte rentelasten op kortlopende financiering.

b1.

Dit onderdeel betreft de rentebaten. Hieronder valt de rente die ontvangen wordt over uit- en doorgeleende gelden, waaronder Trivire, leningen in het kader van het stimuleringsfonds volkshuisvesting (SVN) en monumentenherstel (NRF). Bij het opstellen van dit overzicht is

wederom uit gegaan van aanwezige overliquiditeit aldaar in 2026 en verder met een rentebaat van 0,4 miljoen.

c1./c2.

De rentenotitie van de commissie BBV is in 2023 gewijzigd. Daarmee wordt er geen onderscheid meer gemaakt tussen de omslagrente die aan de integraal gefinancierde activa dient te worden toegerekend en die welke voor de grondexploitaties geldt (uitgezonderd facilitaire grondexploitaties, maar deze zijn voor Dordrecht niet van toepassing). Voor het project Dordthuis is in de beginfase financiering aangetrokken. Door vertraging in de bouwwerkzaamheden wordt een deel van de gestorte lening pas later benut. De betaalde rente op de lening wordt echter wel al toegerekend. Als gevolg van deze vertraging, is er een hogere liquiditeitspositie ontstaan, waarop wij rente ontvangen. Het project ontvangt hierop rente. Deze methodiek is afgestemd met de accountant. Er is nog begin 2026 aanvullende financiering aan te trekken binnen de door de raad gestelde kredietkaders. Bij het opstellen van deze begroting is ervoor gekozen om bij latere wijziging een bijstelling te gaan maken.

c3.

De leningen die aangetrokken zijn ten behoeve van Trivire en Arcade en één op één zijn doorverstrekt (projectfinanciering), zijn voor zowel de rentelasten als de rentebaten apart toegerekend aan het bijbehorende taakveld (woningbouw, zorg en onderwijs). Omdat de rente op de aangetrokken leningen is verlaagd (via de herstructurering op BNG-leningen in 2020), is er een positief saldo. De gemeente heeft de rente op aangetrokken leningen al betaald door middel van een afkoop, maar de geldnemers, aan wie de betreffende leningen zijn door verstrekt, betalen deze rente pas later (jaarlijks) aan de gemeente.

d.

Wij rekenen, in de omslagrente, naast de werkelijke rente ook (bespaarde) rente voor de financiering met eigen vermogen.

e1.

De werkelijk toe te rekenen rente is afhankelijk van gerealiseerde investeringen per 1-1 van het boekjaar. In de basis wordt ervan uit gegaan dat alle begrote investeringen van het lopende jaar ervoor worden gerealiseerd. De praktijk leert dat daar enige vertraging in zit.

f1./f2.

Binnen het taakveld treasury is een aantal lasten en baten opgenomen die buiten de renteberekening vallen. Om aansluiting te krijgen op het taakveld zijn deze onder de renteberekening toegevoegd. De lasten betreffen de omslagrente die toegerekend wordt aan de deelnemingen zoals Stedin en Evides (financiële activa binnen het taakveld treasury). De baten bestaan met name uit dividenduitkeringen van die partijen.

f3.

Bespaarde rente die op het eigen vermogen wordt toegepast is in de rentetabel een extracomptabele component. Deze rente staat niet in de begroting op taakveld treasury, maar dient louter om het omslagrentepercentage te bepalen.

4.4.3 Schuldontwikkeling

Voor een (langdurig) financieringstekort dient de gemeente geld te lenen. Voordat we daartoe over gaan benutten we eerst de wettelijk toegestane ruimte binnen de kasgeldlimiet. Zie voor verdere toelichting hierover het onderdeel [risicobeheersing](#). Het verloop van de leningenportefeuille is in onderstaande tabel weergegeven.

Leningmutaties

	2026	2027	2028	2029
Schulden lang 1-1	239.867	252.148	248.021	217.857
Aflossingen	3.919	4.127	30.164	4.202
Nieuwe leningen	16.200	-	-	-
Schulden lang 31-12	252.148	248.021	217.857	213.655
Schulden kort (kasgeldleningen)	-	-	30.000	45.000

In 2026 verwachten wij een bedrag van ruim 16 miljoen aan te trekken voor het casco Dordthuis. In ons [voorstel](#) van 2023 gaven wij aan dat omslagrente zou worden gehanteerd. Er is gekozen voor een zuivere projectfinanciering; voor het hele casco. De inventaris ervan wordt wél betrokken in de gemeentelijke totaalfinanciering.

De werkelijke leenbehoefte en de rentekosten wijken in de praktijk echter altijd af van de ramingen. Zo is het werkelijke investeringstempo, met name bij de grondexploitaties, maar ook bij de investeringen die in het [autorisatieoverzicht investeringen](#) zijn opgenomen, van belang en hebben nieuwe beleidskeuzes en bijvoorbeeld wijzigingen in het Gemeentefonds/specifieke uitkeringen effect op de werkelijke leenbehoefte. Ook het moeten doorschuiven van begrote ontvangstmomenten vastgoed/grond is van invloed. Overigens geldt dat ook voor de begrote rentebaten.

4.4.3.1 Uitzettingen

Onder uitzettingen worden verstrekte, langlopende geldleningen en beleggingen verstaan. Hieronder volgt het verloop ervan in de komende jaren. Bij de beschouwing van het [kredietrisico](#), leveren wij een specificatie naar risicocategorie.

Uitzettingen

Omschrijving	2026	2027	2028	2029
<u>Verstrekte geldleningen</u>				
Stand per 1 januari	63.784	61.081	58.348	55.584
Nieuwe leningen	-			
Aflossingen	-2.703	-2.733	-2.764	-2.795
Stand per 31 december	61.081	58.348	55.584	52.789

De standen in bovenstaande tabel zijn exclusief mutaties op uitzettingen bij SVN/NRF. Die uitstaande leningen worden aldaar geadministreerd en daarover wordt periodiek gerapporteerd.

4.4.4 Risicobeheersing

Om de risico's van treasury te beperken en te beheersen zijn er diverse normen gesteld waarbinnen een gemeente haar treasury beleid moet uitvoeren. Dit betreft de [kasgeldlimiet](#), de [renterisiconorm](#), het [kredietrisico](#) en het [garantierisico](#). Het [financieringsstatuut](#) en de [nota garantstellingen en leningen 2021](#) vormen een lokaal aanvullend kader.

4.4.4.1 De kasgeldlimiet

De gemeente mag haar activiteiten niet onbeperkt met kortlopende middelen (looptijd < 1 jaar) financieren. Met de kasgeldlimiet is in de [Wet fido](#) een norm gesteld voor het maximumbedrag.

Bedragen x € 1.000				
Berekening kasgeldlimiet	2026	2027	2028	2029
Begrotingstotaal	900.953	806.668	805.774	791.965
Wettelijk percentage	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Kasgeldlimiet	76.581	68.567	68.491	67.317

De kasgeldlimiet mag niet meer dan drie achtereenvolgende kwartalen overschreden worden. De gemeente Dordrecht zal in 2026, mede gelet op de overliquiditeit, binnen de totale kasgeldlimietruimte opereren.

4.4.4.2 De renterisiconorm

De gemeente loopt renterisico op het moment dat nieuwe leningen moeten worden aangetrokken (herfinanciering) of als een renteherziening van toepassing is. Om het renterisico te beheersen is in de [Wet fido](#) de renterisiconorm geformuleerd. Het doel van deze norm is het voorkomen van een overmatige afhankelijkheid van het renteniveau in één bepaald jaar, ter bescherming van de gemeentelijke financiële positie. Het renterisico is een optelsom van leningen met renteherziening en aflossingen.

Bedragen x € 1.000				
Renterisico's	2026	2027	2028	2029
Renteherzieningen	-	-		
Aflossingen	3.919	4.127	30.164	4.202
Renterisico	3.919	4.127	30.164	4.202

Berekening renterisiconorm	2026	2027	2028	2029
Begrotingstotaal	900.953	806.668	805.774	791.965
Wettelijk percentage	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	180.191	161.334	161.155	158.393

Toetsing renterisico aan norm	2026	2027	2028	2029
Renterisico	3.919	4.127	30.164	4.202
Renterisiconorm	180.191	161.334	161.155	158.393
Ruimte binnen de norm	176.272	157.206	130.990	154.191

Conform de [uitvoeringsregeling](#) van de Wet fido wordt het renterisico voor de komende vier jaar bepaald, waarbij de renterisiconorm alleen betrekking heeft op het totaal van de begroting van het komende jaar. Conclusie is dat de gemeente de renterisiconorm in 2026 en verder niet overschrijdt.

We merken tot slot bij deze beschouwing op dat bij de bepaling van het [weerstandsvermogen](#) geen rekening wordt gehouden met het risico van snelle forse rentestijgingen.

4.4.4.3 Kredietrisico

Het kredietrisico richt zich op de kredietwaardigheid (en dus het risicoprofiel) van de tegenpartijen bij financiële transacties. Kredietrisico's gelden bij uitzettingen (verstrekte leningen en beleggingen) en verleende garanties. Deze zijn hieronder in drie categorieën onderverdeeld en worden vervolgens in de specificaties toegelicht. Er is op dit moment geen reden om voor het kredietrisico specifieke risicovoorzieningen aan te houden.

Bedragen x € 1.000			
Risicogroep:	Verwachte boekwaarde per		% per
	1-1-2026	31-12-2026	eind 2026
Woningcorporaties	3.343	3.008	4,1%
Overige instellingen volgens Treasurystatuut/gemeentelijk beleid	72.842	70.474	95,9%
Totaal	76.185	73.482	100,0%

De specificatie van de overige instellingen is als volgt:

Bedragen x € 1.000			
Lenende partij	1-1-2026	31-12-2026	Opmerking
Stichting Vorrinklaan	128	117	
Breedband Drechtsteden	26	23	
Arcade Dordrecht	34.585	33.332	
Leerpark BV	19.102	18.197	
Racing Club Dordrecht	260	240	
V.V. "Dubbeldam"	1.521	1.486	
CKV Oranje Wit	4.760	4.626	
St Delta Hal	60	53	
Leningen SVN	10.785	10.785	extern beheerd
Leningen NRF	1.616	1.616	extern beheerd
Totaal	72.842	70.474	

Het grootste risico bij SVN-leningen zit op terugbetalingen van starters/funderingsherstel en asbestverwijdering; echter zijn dit risico's zijn op individueel niveau.

4.4.4.4 Garantierisico

We kennen als gemeente directe borgstellingen en achtervang. Bij directe borgstellingen staat de gemeente voor geldgevers borg voor de betaling van rente en aflossing op langlopende geldleningen voor een derde partij. Deze leningen zijn veelal aangetrokken voor activiteiten in het verlengde van de gemeentelijke, publieke taak. Bij gemeenschappelijke regelingen is het risico beperkt. Ingeval van een financieel probleem zal onder andere naar taakstellingen en deelnemersbijdragen gekeken moeten worden.

Sport

De meeste risico's bevinden zich nog steeds in de sportsector, onder andere door dalende inkomsten (minder leden, corona-effecten), sterk stijgende "vrijwilligers"- en huisvestingslasten, inkoopkosten, onvoldoende reserveringen voor de toekomst en soms ook instabiliteit bij het verenigings- of stichtingsbestuur. Begin 2026 is er voor sportinstellingen €3,3 miljoen aan

gemeentelijke garanties aan banken en is er voor circa €6,7 miljoen leenschuld aan de gemeente.

Indirecte garanties

Bij indirecte garanties en borgstellingen is sprake van een achtervangpositie voor een borginstelling. De grootste is het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Gemeenten en het Rijk hebben een achtervangovereenkomst met het waarborgfonds gesloten. Op basis van deze overeenkomst kan het waarborgfonds een beroep doen op de gemeente en het Rijk wanneer zij in liquiditeitsproblemen komt.

De achtervang Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) houdt in dat de gemeenten en het Rijk een belangrijke rol spelen in de zekerheidsstructuur van het waarborgfonds. Door deze structuur kunnen instellingen die bij een waarborgfonds zijn aangesloten tegen de laagste rente lenen. Bij de achtervangconstructie WSW staat het WSW bij aanspraken van banken primair zelf garant en zal zij de betalingsverplichtingen inzake de geborgde leningen van een in problemen geraakte corporatie overnemen. Als het WSW zelf onvoldoende geld heeft, dragen eerst de landelijke corporaties collectief bij. Aansluitend kan de achtervangers worden gevraagd om renteloze leningen te verstrekken, om aan de betalingsverplichtingen te kunnen blijven voldoen. Vervolgens kan worden overgegaan tot verkoop/executie van vastgoed. WSW streeft er bij haar toezichtbeleid naar om het betaalrisico voor gemeenten maximaal 1% te laten zijn. De gemeente beschouwt het achtervang-garantierisico WSW als uiterst gering. Naast het WSW zijn er onder andere waarborgfondsen voor sport (Stichting Waarborgfonds voor de Sport, SWS) en zorg (Waarborgfonds voor de zorg, WfZ). Het saldo WSW is aangepast aan de hand van de informatie uit het tussentijds leningenoverzicht. Deze informatie is vanuit het WSW in juli 2024 ontvangen.

In 2024 heeft HVC in overleg met aandeelhouders besloten om het investeringsvolume onder garantie te verhogen naar maximaal 975 miljoen euro ofwel (toen) 222.000 euro per aandeel om met name nieuwe warmte-investeringen mogelijk te maken. Aanvullend is besloten dat correcties op dit totaalbedrag mogen worden toegepast vanwege inflatie en nieuwe toetredende aandeelhouders. Warmtelevering komt via de nieuwe conceptwetgeving onder toezicht van de ACM. HVC zal uitgaan van tenminste sluitende businesscases. De bedrijfsresultaten en –prognoses zijn verbeterd. Daarmee rekening houdend en aannemende dat voor CO2-afvang voldoende rijks subsidie komt is er bij HVC momenteel geen groot garantierisico. Als dit verandert zal eerst onder andere naar tarieven gekeken moeten worden. Daarnaast speelt het effect van belangverwatering vanwege de mogelijke toetreding van gemeente Utrecht als aandeelhouder; al dan niet met andere Utrechtse gemeenten, die daarover in 2026 een besluiten verwacht(en) te nemen. Zonder nadere specifieke afspraken betekent dit ook dat het bedrag aan garantierisico, alsook de provisie-inkomst wellicht de komende tijd nog verlaagt.

De verwachting van de ontwikkeling van de borgstellingen van Dordrecht gedurende 2026 is als volgt:

Bedragen x € 1.000			
Vorm	1-1-2026	31-12-2026	% per eind 2026
<u>Directe borgstellingen</u>			
HVC Alkmaar (getrapt via GR Gevudo)	20.659	20.659	2,9%
Coöperatie Ontwikkeling Leerpark U.A.	6.925	6.757	0,9%
Sportverenigingen en stichtingen	3.267	2.959	0,4%
	30.851	30.375	4,2%
<u>Achtervang</u>			
WSW (woningcorporaties)	684.905	684.905	95,8%
TOTAAL	715.756	715.280	100,0%

4.4.5 Schatkistbankieren

Bij het verplicht [schatkistbankieren](#) mag de gemeente een deel van de liquiditeit buiten de schatkist aanhouden. Het deel buiten de schatkist mag het drempelbedrag niet overschrijden en dit wordt per kwartaal getoetst. Het drempelbedrag is 2% van het begrotingstotaal tot 500 miljoen plus 0,2% van alles boven de 500 miljoen. Voor 2026 komt het drempelbedrag uit op 10,8 miljoen.

Bedragen x € 1.000	
Drempelbedrag Schatkistbankieren 2026	
Begrotingstotaal	900.953
Wettelijk bedrag bij begrotingstotaal vanaf € 500 miljoen	10.000
Wettelijk percentage boven € 500 miljoen: 0,2%	802
Drempelbedrag	10.802

De gemeente ontvangt rente op tegoeden die bij de Schatkist worden aangehouden. De actuele vergoedingen zijn [hier](#) vermeld.

4.5 Bedrijfsvoering

Om als gemeente goed voorbereid te zijn op de toekomst, is het belangrijk dat onze interne organisatie meebeweegt met veranderingen in de samenleving. Tegelijk willen we zorgen voor rust en duidelijkheid, zodat medewerkers weten waar ze aan toe zijn. In 2026 bouwen we verder op de koers die we de afgelopen jaren hebben ingezet. We werken aan een sterke, samenhangende organisatie waarin mensen, processen en technologie goed op elkaar zijn afgestemd.

We richten ons op het ontwikkelen van onze medewerkers en het creëren van een veilige en prettige werkomgeving. Daarnaast maken we steeds slimmer gebruik van data en digitale middelen om onze dienstverlening te verbeteren.

Een belangrijk moment in dit jaar is de verhuizing naar het Dordthuis: een duurzaam gebouw dat niet alleen onze nieuwe werkplek wordt, maar ook een plek waar we samenwerken met partners uit de stad en regio.

In de deze paragraaf lees je hoe we deze ambities vormgeven, met aandacht voor de ontwikkeling van onze [organisatie](#), [huisvesting](#), [ICT en informatiemanagement](#).

4.5.1 Organisatieontwikkeling en HR

Verdere doorontwikkeling van de organisatie

De afgelopen jaren is een stevige basis gelegd voor een toekomstbestendige organisatie. In 2025 is voortgebouwd op de nieuwe structuur en werkwijzen. In 2026 zetten we deze lijn voort. We investeren in de matrixorganisatie, versterken het opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap en zorgen voor heldere kaders in opgaven- en lijnsturing. Concernsturing verbeteren we door integraal te werken, besluitvorming te versterken en leiderschap en rolvastheid te stimuleren en het werken in multidisciplinaire teams verder te ontwikkelen. Ook werken we aan een sterke organisatiecultuur, door visie en waarden zichtbaar te maken in ons dagelijks handelen. Zo blijven we ons ontwikkelen en sluiten we aan bij wat inwoners, partners en medewerkers nodig hebben.

Organisatie in control

Met het In Control programma 'Fundament beter op orde, Duurzame borging' is de basis gelegd om de interne beheersing structureel te verbeteren. In 2026 zullen de laatste borgingsstappen plaatsvinden om de verschillende resultaten goed te verankeren in de lijnorganisatie, waaronder een toekomstbestendig inzicht in personeelskostensturing, verantwoord gebruik van concernbrede budgetten en borging van de informatievoorziening bij onder andere managementgesprekken.

Goed Werkgeverschap

In 2026 zetten we stevig in op het versterken van Dordrecht als secure base organisatie. We bouwen voort op de stappen van 2025 en geven verdere invulling aan een werkomgeving waarin medewerkers zich veilig, gewaardeerd en uitgedaagd voelen. Een omgeving waarin vakmanschap tot zijn recht komt, fouten gezien worden als leermomenten en het voeren van een open gesprek vanzelfsprekend is.

Het leiderschapsprogramma voor alle leidinggevendenden krijgt een centrale plek in deze ontwikkeling. Verbindend en coachend leiderschap staat hierin voorop, met aandacht voor het versterken van vertrouwen, het stimuleren van eigenaarschap en het creëren van ruimte voor ontwikkeling. Ook teamontwikkeling krijgt nadrukkelijk aandacht, omdat we teams zien als een essentiële bouwsteen van onze organisatie.

De secure base-principes worden verder geïntegreerd in onze arbeidsmarktcommunicatie, werving en selectie, onboarding, gesprekscyclus en het medewerkersonderzoek. Zo ontstaat een samenhangende aanpak die niet alleen bijdraagt aan het aantrekken van talent, maar ook aan het behouden en ontwikkelen ervan.

Om deze ontwikkelingen te ondersteunen, investeren we structureel in training, begeleiding en monitoring. Monitoring krijgt onder andere vorm via het medewerkersonderzoek, 360 graden feedback en teamreflecties. Deze instrumenten helpen ons om patronen te herkennen, gericht te verbeteren en als organisatie te blijven leren zonder te vervallen in overmatige detaillering.

Sociale Veiligheid & Integriteit

Sociale veiligheid en integriteit zijn nauw verbonden met goed werkgeverschap. We streven naar een cultuur waarin respect, zorgvuldigheid en verantwoordelijkheid centraal staan, zodat iedereen binnen onze organisatie tot zijn recht komt. Onveilige situaties moeten op een veilige en respectvolle manier bespreekbaar zijn.

Een belangrijke stap hierin in het afgelopen jaar was de opening van het meldpunt ongewenst gedrag en integriteit, evenals de implementatie van de geactualiseerde gedragscode. Deze ontwikkelingen versterken onze positie als lerende organisatie en maken het mogelijk om gericht te werken aan het vergroten van bewustzijn en het versterken van integriteit. Dit doen we niet alleen intern, maar ook in samenwerking met partners in de regio. Zo bouwen we verder aan een organisatie waarin iedereen zich thuis voelt en ruimte krijgt om als mens en professional te groeien.

In 2026 geven we uitvoering aan een actieplan dat zich richt op het vergroten van de zichtbaarheid van integriteit binnen onze organisatie.

Personeel en arbeidsmarkt

Met de huidige dynamiek op de arbeidsmarkt in Nederland is een blijvende focus op het arbeidsmarktvraagstuk van groot belang. Dit geldt zowel voor de instroom van nieuwe medewerkers maar vooral ook binden, boeien en ontwikkelen van onze huidige medewerkers. Met daarbij oog voor alle doelgroepen om zoveel mogelijk talent aan het werk te krijgen en te (be)houden. Hierbij werken we samen met de regio om zo nog meer impact te maken op de lokale en regionale samenleving.

We zetten gezamenlijk in op wervingscampagnes om zo zichtbaar te maken welke loopbaanmogelijkheden er zijn binnen onze organisatie en de regio. Hierbij richten we ons o.a. op stagiaires en op specialisten in tal van domeinen die het verschil maken in de dienstverlening aan de stad en de regio. Daarnaast is het opleiden van onze medewerkers in de eigen professionele ontwikkeling en leiderschap een belangrijke manier om talent te ontwikkelen en te behouden.

4.5.2 Huisvesting

Bestaande huisvesting

Naast onze twee grootste werklocaties de Noordendijk en het Stadskantoor zijn er diverse andere (buiten) locaties waar medewerkers binnen de gemeente Dordrecht werkzaam zijn. In 2025 hebben wij de buitenlocaties in kaart gebracht ten bate van het centraliseren van de facilitaire dienstverlening. In 2026 willen wij voor deze locaties waar mogelijk overal dezelfde basisfaciliteiten en functionaliteiten creëren, welke gebaseerd zijn op de bouwstenen van het Dordthuis.

Voor de locaties van waaruit we naar het Dordthuis gaan verhuizen, zoals het Stadskantoor en Noordendijk, doen wij buiten het noodzakelijk onderhoud en noodzakelijke Arbo-aanpassingen geen grote aanpassingen meer. Kleine aanpassingen die het tijd- en plaats onafhankelijk werken ondersteunen overwegen we alleen als deze later ook te gebruiken zijn in het Dordthuis of een andere locatie.

Facilitaire managementorganisatie

In 2025 is er een start gemaakt met het opzetten van een Facilitaire Management Organisatie (FMO). Zo zijn onder andere de buitenlocaties in kaart gebracht ten bate van het centraliseren van

de facilitaire dienstverlening. Vanaf 2026 centraliseren we gefaseerd de regie op de facilitaire diensten. Hiermee creëren we meer, efficiëntie en uniformiteit in de kwaliteit van de basisfaciliteiten en functionaliteiten zonder afbreuk te doen aan specifieke behoeften en/of karakteristiek van de betreffende locaties.

In eerste instantie zijn de publiekslocaties Weizigt, Biesboschcentrum en Essenhof en de gemeentewerf in scope. Begin 2026 is de FMO volledig operationeel. Naast centralisatie van de facilitaire ondersteuning van de buitenlocaties staat de organisatie primair in het teken van de voorbereidingen om het gebruik en de exploitatie van het Dordthuis tot een gemeenschappelijk succes te maken.

Dordthuis

In 2026 staat er een beeldbepalend gebouw waar inwoners, medewerkers, ondernemers, partners en toeristen voor dynamiek zorgen. In het Dordthuis vestigen de volgende organisaties zich: *Gemeente Dordrecht, Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden (ROM-D), Frontoffice en deel backoffice SDD Sociale Dienst Drechtsteden, Bibliotheek AanZet, Dordrecht Marketing & Partners/VVV Zuid-Holland Zuid en Politie*. We zetten een gebouw neer dat de toon zet in het gebied. Het wordt een ontmoetingsplek van verschillende functies waardoor mensen en partijen zich verbinden.

In 2025 zijn de voorbereidingen getroffen voor de (Europese) aanbestedingen van facilitaire diensten en interieur onderdelen zoals meubilair, horeca, beveiliging en schoonmaak. De laatste dienstverlening wordt in het eerste kwartaal van 2026 gegund.

De verwachting is dat het project casco in maart 2026 wordt opgeleverd. In de daaropvolgende drie maanden vindt de inrichting van alle gebruiksvoorzieningen plaats. De testfase, inhuizing en ingebruikname door de partners staat gepland voor het derde kwartaal van 2026.

4.5.3 Data en informatiemanagement

De gemeente Dordrecht opereert in een omgeving die snel verandert. De opgaven waaraan we werken zijn voortdurend in beweging en het aantal netwerken in de stad neemt toe. Om daarop te anticiperen en onze ambities te kunnen realiseren is de inzet van data en slimme ICT-oplossingen onvermijdelijk. Met de juiste informatie kunnen wij sneller, efficiënter en effectiever werken, reageren op interne en externe signalen en anticiperen op toekomstige ontwikkelingen. We faciliteren deze inzet van data en ICT op alle werkerterreinen van de gemeente. Voor 2026 betekent dit dat we aan de slag gaan met de volgende onderwerpen:

- Een data gedreven en digitale organisatie, stad en regio.
- Verder bouwen op de basis van ICT Beweeget
- Realiseren van vernieuwing in de organisatie.
- Het stimuleren van verantwoord en veilig gebruik van ICT en data in lijn met NIS2 (de Europese richtlijn bedoeld om de cyberbeveiliging en weerbaarheid van essentiële diensten in EU-lidstaten te verbeteren) en de AVG.
- Open en transparante organisatie richting onze inwoners

Een data gedreven en digitale organisatie, stad en regio

De laatste jaren is er meer behoefte aan veilig en verantwoord gebruik van goede data en de inzet van slimme technologie om maatschappelijke doelstellingen te realiseren. Sinds 2024 doen we dit onder de noemer van het programma 'Naar een data gedreven en digitale organisatie, stad en regio'. We werken in dit programma langs 2 sporen:

1. Meewerken aan realisatie geprioriteerde opgaven: dit spoor richt zich tegelijk op leren en realiseren. Doel is om door de inzet van data en digitale voorzieningen concrete maatschappelijke baten te realiseren. Voor 2026 gaat het bijvoorbeeld om Stadsas Dordt (inzet 3D en digital twinning) en Duurzaamheid en Mobiliteit (Duurzaamheidsmonitor en aansluiting landelijk traject DMI voor samenwerking in digitaal ecosysteem rondom duurzame stedelijke vernieuwing)

2. Digitaal en datafundament: we bouwen verder aan randvoorwaarden zoals data governance, organisatieontwikkeling en technische infrastructuur. De uitwerking van de datastrategie staat hierbij centraal, met aandacht voor privacy, veiligheid en verantwoord gebruik.

Daarnaast blijft binnen de organisatie de vraag naar datagedreven werken groeien. In 2026 werken we onder meer aan monitoring van de mobiliteitsvisie, omgevingsvisie, energietransitie en voorzieningenmonitor.

Verder bouwen op de basis van ICT Beweegt

Met de afronding van het programma ICT Beweegt in 2025 is een belangrijke basis gelegd voor veilige, stabiele en toekomstbestendige ICT. In 2026 richten we ons op verdere optimalisatie van deze basis, waaronder het verbeteren van bestandsopslag en -gebruik in MS Teams en de Cloud, en het benutten van nieuwe digitale mogelijkheden voor organisatie, inwoners en bedrijven. We bouwen verder aan de regieorganisatie en zetten in op verdere rationalisering van het applicatielandschap via uitbreiding van SAAS-oplossingen. Daarnaast staat het vergroten van de digitale autonomie centraal: het versterken van onze eigen regie op informatievoorziening, gebaseerd op publieke waarden. De richting hiervoor is in 2025 bepaald en wordt in 2026 verder uitgewerkt.

Stimuleren van verantwoord en veilig gebruik van ICT en Data

Bewustwording rond informatiebeveiliging, privacy en ethiek blijft essentieel. Op basis van de in 2025 uitgevoerde privacy-volwassenheidsscan zetten we in 2026 gericht in op verdere verbetering. Medewerkers worden ondersteund via intranetberichten, wekelijkse quizvragen, trainingen, introductiesessies, oefeningen en kennisbijeenkomsten. Privacy-ambassadeurs in elk team spelen hierin een actieve rol. In 2026 zetten we verder in op het weerbaar houden van onze processen en deze zodanig in te richten dat ze in lijn zijn en blijven met de AVG en de NIS2. Deze laatste is de Europese richtlijn bedoeld om de cyberbeveiliging en weerbaarheid van essentiële diensten in EU-lidstaten te verbeteren. Naast reguliere werkzaamheden, zoals het afhandelen van beveiligingsincidenten en datalekmeldingen, verkennen we zowel de mogelijkheden als de risico's van de toepassing van AI verder.

Open en transparante organisatie richting onze inwoners

Een goede informatiehuishouding is cruciaal voor het voldoen aan wetgeving zoals de Wet open overheid (Woo). In 2026 werken we verder aan de uitvoering van de meerjarenaanpak om zowel de technische voorzieningen als de informatieorganisatie op orde te brengen en te borgen in de werkwijze. Digitale transparantie vraagt om duidelijke kaders en blijvende bewustwording op de werkvloer. Daarom zetten we in op communicatie, training en ondersteuning, onder andere via ambassadeurs in teams. Uiterlijk begin 2026 starten we met het openbaar maken van de verplichte Woo-informatiecategorieën, vooruitlopend op de volgende tranche van de wet.

4.6 Wet open overheid

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. Deze wet regelt de actieve en passieve openbaarmaking van publieke informatie.

Actieve openbaarmaking

Een belangrijk doel van de Woo is om de transparantie van de overheid te vergroten en zo ook het vertrouwen te versterken. Het middel dat daarvoor onder meer wordt ingezet, is het actief openbaar maken van een aantal categorieën van documenten. Vanaf 1 november 2024 is het actief openbaar maken van de eerste informatiecategorieën op de Woo-index verplicht. De eerste fase, de eerste tranche, is daarmee van kracht geworden. De gemeente Dordrecht voldoet aan deze verplichting.

Er wordt hard gewerkt aan de voorbereiding van de openbaarmaking van de categorieën uit de volgende tranches. Regionaal is, na aanbesteding, een publicatietool aangeschaft die het mogelijk maakt documenten te publiceren op de Woo-index. Om het bewustzijn van het belang van openbaarheid en transparantie bij alle medewerkers te vergroten is de regionale communicatiecampagne 'Woo! Je werk wordt gezien.' gelanceerd.

Lokaal richt een projectgroep zich op het organiseren en het borgen van het actief openbaar maken en de bewustwording en cultuurverandering die nodig is in de ambtelijke organisatie en het bestuur. Hierbij wordt onder andere ingezet op een breed opleidingsaanbod, variërend van een e-learning tot praktische en inhoudelijke maatwerktrainingen.

De Tweede Kamer is bij brief van 4 juli 2025 door de demissionair minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties geïnformeerd dat de streefdatum voor het gefaseerd openbaar maken van documenten uit de tweede tranche (vanaf 1 juli 2025) niet haalbaar is. De technische voorzieningen, de benodigde aanlevermethoden voor het publiceren op de Woo-index, zijn nog in ontwikkeling. Zolang de Woo-index nog niet in de gewenste mate gereed is, kan deze nog niet door alle bestuursorganen worden gebruikt. Een nieuwe ingangsdatum van de verplichting om andere documenten openbaar te maken is nog niet vastgesteld. De gemeente gaat actief openbaar maken zodra dat mogelijk is en zal een nieuwe datum vanuit het Rijk niet afwachten. Dit betekent dat we naar verwachting in 2026 al actief informatie openbaar zullen maken op de Woo-index.

Passieve openbaarmaking:

In Dordrecht is een Woo-contactpersoon benoemd, zoals verplicht gesteld in artikel 4.7 van de Woo. De Woo-contactpersoon is het aanspreekpunt voor vragen over de Woo en het behandelen van Woo-verzoeken. Iedere burger kan vragen om openbaarmaking van publieke informatie. De contactpersoon fungeert als een laagdrempelige schakel tussen burgers, journalisten en de organisatie, en faciliteert de toegang tot publieke informatie. In 2023 is een werkproces voor passieve openbaarmaking geïmplementeerd. De verantwoordelijkheid voor de inhoudelijke afhandeling van de Woo-verzoeken ligt bij de vakafdelingen, die voor juridisch advies en ondersteuning terecht kunnen bij de Woo-juristen van het domein Bedrijfsvoering.

4.7 Verbonden partijen

We werken als gemeente samen met anderen (gemeenten, provincie of andere instanties) om onze doelen zo effectief en efficiënt mogelijk te realiseren. Soms laten we ook onze taken uitvoeren door anderen. Als de gekozen vorm van samenwerking leidt tot een organisatie met een aparte rechtspersoon en we daarin zowel een bestuurlijk én een financieel belang hebben noemen we die organisatie een verbonden partij. Vaak denken we bij verbonden partijen alleen aan de zwaarste vorm van samenwerking de gemeenschappelijke regelingen. Maar er zijn ook andere vormen van samenwerking zoals stichtingen of deelnemingen. Want als de gemeente aandelen heeft in een vennootschap en sprake is van een bestuurlijke vertegenwoordiging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders dan heet dat ook een verbonden partij.

Rond bepaalde taken is de samenwerkingsvorm en het schaalniveau door de Rijksoverheid bepaald zoals bij de GR Veiligheidsregio ZHZ en GGD, die zijn op Zuid-Holland Zuid schaal georganiseerd. Dat betekent dat ze werken voor de 10 gemeenten in die regio. Bij andere taken kiezen we zelf voor de vorm en schaal van samenwerking. Zo is de GR Sociaal georganiseerd op Drechtsteden schaal. Daarbij kan sprake zijn van een basispakket dat door alle deelnemers in de samenwerking wordt afgenomen, maar er kan ook sprake zijn van gevarieerde (maatwerk-)pakketten aan taken dat voor afzonderlijke deelnemers wordt geleverd.

Wij als gemeente hebben twee rollen bij een verbonden partij: eigenaar en opdrachtgever.

- Als (mede)eigenaar beslissen we over de oprichting, het takenpakket en de bevoegdheden van de verbonden partij. In die rol nemen we deel aan het bestuur van de verbonden partij of zijn we de aandeelhouder die mee stemt over de koersbepaling. In de rol van eigenaar richten we ons op de levensvatbaarheid, continuïteit en het beheersen van het 'ondernemersrisico' van de organisatie.
- Als opdrachtgever geven we aan hoe we de taken uitgevoerd willen zien tegen welke prijs, snelheid en omvang.

Tussen beide rollen kan een spanningsveld bestaan. Kijken we met een eigenaar-bril dan kan het aantrekkelijk zijn dat een verbonden partij een standaard takkenpakket levert. Maar als opdrachtgever hebben we belang bij een zo goed mogelijke prijs-/kwaliteitsverhouding voor de dienstverlening of zoveel mogelijk maatwerk. Soms komen de rollen samen, bijvoorbeeld in de rol van aandeelhouder. Het sturen op verbonden partijen vraagt dus om balanceren tussen de eigenaars- en opdrachtgeversrol. Ook is het belangrijk om vinger aan de pols te houden of de taakuitvoering door de verbonden partij nog aansluit bij de redenen van oprichting en huidige wensen van de gemeente.

Het doel van de samenwerking via verbonden partijen is dat we samen met deze organisaties zo optimaal mogelijk bijdragen aan de lokale en bestuurlijke ambities met minimale risico's. Meer informatie over verbonden partijen treft u in de reeds geactualiseerde [Nota Verbonden Partijen 2025](#). Deze nota biedt een kader voor deelname aan, het sturen op de verbonden partijen en de gehanteerde risicoprofielen bij het overzicht op verbonden partijen van de gemeente.

Vanwege het bestuurlijke en financiële belang is sturing op en monitoring van verbonden partijen gewenst. In het algemeen geldt daarbij: hoe groter het bestuurlijke (beleidsmatige) en financiële belang is, hoe wenselijker het is te zorgen voor meer inzicht in en effectieve sturing op en risicobeheersing bij onze verbonden partijen. We sturen op verbonden partijen door invloed uit te oefenen op de strategie en investeringen van de verbonden partij:

- beleidsmatig: de uit te voeren activiteiten ten gunste van ons gebied.
- qua maatschappelijk verantwoord ondernemen: social return, duurzaamheid en diversiteit benoemingen en beloningen bestuurders en commissarissen (Wet Normering Topinkomens).
- financieel: risicobeheersing, niveau van eigen vermogen organisatie en aandeelwaarde. Soms zijn deelnemers wettelijk verplicht om tekorten aan te vullen als de resultaten tegenvallen.

4.7.1 Overzicht verbonden partijen

Dordrecht participeert in 2026 in 17 verbonden partijen. De verbonden partijen van Dordrecht zijn publiekrechtelijke samenwerkingsorganisaties (gemeenschappelijke regelingen) en privaatrechtelijke samenwerkingsorganisaties (NV's, B.V.'s, stichting of coöperatie).

Onderstaand de verbonden partijen en in welke begrotingsprogramma's hun rol tot uitdrukking komt. Ook ziet u welk risicoprofiel (hoog = rood, middel = geel of laag = groen) wij aan de verbonden partij hebben toegekend.

Naam verbonden partij	Soort	Risico	Verbonden aan programma
Gemeenschappelijke regeling Sociaal	GR	!	1. Bestuurlijk & Ondersteunend Dordrecht 2. Levendig, Leefbaar & Veilig Dordrecht 3. Groen, Duurzaam & Ruimtelijk Dordrecht 4. Gezond, Sociaal & Zorgzaam Dordrecht
Gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid en Jeugd Zuid-Holland Zuid (GR DG&J ZHZ)	GR	×	4. Gezond, Sociaal & Zorgzaam Dordrecht 5. Lerend & Ondernemend Dordrecht
Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (GR OZHZ)	GR	✓	1. Bestuurlijk & Ondersteunend Dordrecht 2. Levendig, Leefbaar & Veilig Dordrecht 3. Groen, Duurzaam & Ruimtelijk Dordrecht 5. Lerend & Ondernemend Dordrecht 6. Bouwend & Bereikbaar Dordrecht
Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (GR VRZHZ)	GR	!	1. Bestuurlijk & Ondersteunend Dordrecht 2. Levendig, Leefbaar & Veilig Dordrecht 3. Groen, Duurzaam & Ruimtelijk Dordrecht
Gemeenschappelijke regeling Vuilverwerking Dordrecht en Omstreken (GR Gevudo)	B.V.	✓	3. Groen, Duurzaam & Ruimtelijk Dordrecht
Gemeenschappelijke regeling Wegschap Tunnel Dordtse Kil (GR Kiltunnel)	GR	✓	3. Groen, Duurzaam & Ruimtelijk Dordrecht
B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides	B.V.	!	3. Groen, Duurzaam & Ruimtelijk Dordrecht Financiën van Dordrecht
Merwedelingelijn Beheer B.V.	B.V.	!	6. Bouwend & Bereikbaar Dordrecht
ROM-D: Holding Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden N.V.	N.V.	!	5. Lerend & Ondernemend Dordrecht 6. Bouwend & Bereikbaar Dordrecht
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij InnovationQuarter B.V.	B.V.	!	5. Lerend & Ondernemend Dordrecht
Stedin Holding N.V.	N.V.	✓	Financiën van Dordrecht
BNG Bank N.V.	N.V.	✓	Financiën van Dordrecht
Stichting Administratiekantoor Breedband Drechtsteden	Stichting		5. Lerend & Ondernemend Dordrecht Financiën van Dordrecht
Coöperatie Ontwikkeling Leerpark U.A.	Coöperatie	!	5. Lerend & Ondernemend Dordrecht

Energie Coöperatie Dordrecht (ECD)
Stichting Binnenstadsbedrijf Dordrecht
Dordrecht Capital Dordtse Kil I en II B.V.

Coöperatie
Stichting
B.V.

3. Groen, Duurzaam & Ruimtelijk Dordrecht
2. Levendig, Leefbaar & Veilig Dordrecht
5. Lerend & Ondernemend Dordrecht

Het risicoprofiel van een verbonden partij wordt bepaald door de hoogte van het financieel en bestuurlijk risico te combineren met inachtneming van de bestuurlijke relevantie. Dit maken we inzichtelijk door middel van onderstaand schema.

		Bestuurlijk risico		
		Laag	Gemiddeld	Hoog
Financieel risico	Laag	1 <i>laag</i>	1 <i>laag / gemiddeld</i>	2 <i>gemiddeld</i>
	Gemiddeld	1 <i>laag / gemiddeld</i>	2 <i>gemiddeld</i>	2 <i>gemiddeld / hoog</i>
	Hoog	2 <i>gemiddeld</i>	2 <i>gemiddeld / hoog</i>	3 <i>hoog</i>

Een rood risico betekent niet per se dat het slecht gaat met de verbonden partij. Het kan ook betekenen dat het beleidsmatige of financiële belang zo groot is, dat afwijkingen vaak direct effect hebben op de realisatie van onze doelen of onze financiële bijdrage. Kortom, hoe hoger het risico, hoe meer aandacht qua sturing en monitoring we hebben voor een verbonden partij. Zo zorgen we dat de verbonden partij de overeengekomen opdracht realiseert binnen de daarover afgesproken beleidsinhoudelijke en financiële kaders. Bij een groene risicoclassificatie is meer sprake van een beheersmatige sturing op afstand. Uiteraard hebben verbonden partijen zelf ook een eigen verantwoordelijkheid. Ze moeten rechtmatig opereren, adequaat reageren op nieuwe ontwikkelingen en transparant zijn in de informatievoorziening. Ze dienen kansen en bedreigingen tijdig te signaleren en hier middels risicomanagement op te sturen.

4.7.2 Beleidsinformatie verbonden partijen

Actuele ontwikkelingen verbonden partijen

Op de volgende pagina's/onderstaande tegels ziet u per verbonden partij de algemene basisgegevens en leest u wat de belangrijkste (mutaties in de) actuele ontwikkelingen en risico's bij die verbonden partij zijn. Ook is weergegeven waar de verbonden partij is gevestigd, wie de gemeente vertegenwoordigt en welke andere deelnemers er zijn in de verbonden partij.

Gemeenschappelijke regeling Sociaal

Gemeenschappelijke regeling Sociaal

Website www.socialedienstrechtsteden.nl

Vertegenwoordiging Dordrecht	- Mevrouw C.C. van Benschop, voorzitter van het Algemeen Bestuur tevens lid Algemeen Bestuur - De heer W. van der Kruijff, lid Algemeen Bestuur - De heer H. van der Linden, 1e plaatsvervangend lid Algemeen Bestuur - Mevrouw T.F. de Jonge, 2e plaatsvervangend lid Algemeen Bestuur
------------------------------	--

Deelnemers	De gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht, Zwijndrecht en Hardinxveld-Giessendam.
Vestigingsplaats	Dordrecht
Openbaar of gemeentelijk belang	Samenwerking op tal van onderwerpen in het sociaal domein, zoals de Participatiewet, schuldhulpverlening en maatwerkvoorzieningen voor de Wmo. Het beleid dat de GR Sociaal uitvoert wordt op verschillende manieren vastgesteld. De verordeningen die vanuit de inhoudelijke wetten, zoals de Participatiewet, de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening en de Wet maatschappelijke ondersteuning, nodig zijn, worden door de deelnemende gemeenten en de GR Sociaal gezamenlijk voorbereid en door de lokale gemeenteraden vastgesteld. De nadere regels en beleidsregels worden grotendeels door het Dagelijks en het Algemeen bestuur van de GR Sociaal vastgesteld.
Relevante beleidsinformatie	Actuele ontwikkelingen d.d. juli 2025 Externe ontwikkelingen en spanningen vormen een risico voor de Nederlandse economie en financiële stabiliteit en zouden kunnen leiden tot lagere economische groei, inflatie en afnemende koopkracht. Tegelijkertijd staan gemeenten voor een grote financiële uitdaging. Vanaf 2026 zal de financiële positie van gemeenten verder onder druk komen te staan door de geplande korting van de rijksoverheid op het gemeentefonds. Het jaar 2026 staat ook wel bekend als het ravijnjaar. Daarnaast zal de verwachte herverdeling van het gemeentefonds negatieve gevolgen hebben voor gemeenten en derhalve ook voor de Drechtstedengemeenten én daarmee de GR Sociaal. In deze tijden van externe ontwikkelingen, financiële en personele krapte én vernieuwing van of extra taken is het dan ook cruciaal om prioriteiten te stellen, krachten te verenigen én in te zetten op het vergroten van de weerbaarheid van de samenleving. Dit vraagt om nieuw realisme waarbij de belangen van inwoners en de samenleving als geheel zorgvuldig moeten worden afgewogen. Wat is haalbaar en betaalbaar, hoe zorgen we gezamenlijk voor weerbaarheid en welke maatregelen zijn nodig om een toekomstbestendig sociaal domein te waarborgen? Wanneer gekeken wordt naar de Drechtstedelijke situatie, werkt de GR Sociaal middels de bestuurlijke opdracht 'Een toekomstbestendig sociaal domein', samen met de Drechtstedengemeenten aan ombuigingen door mogelijkheden in kaart te brengen die bijdragen aan het beheersbaar houden van de kosten en personele druk binnen het sociaal domein. Inzet hiervan is dat ondersteuning voor inwoners die dat nodig hebben beschikbaar blijft. Hierbij zijn kansen signaleerd op het gebied van beleidsaanpassingen, uitvoering en bedrijfsvoering. Maar ook worden er nieuwe samenwerkingsmogelijkheden onderzocht. In het afgelopen jaar zijn al verschillende initiatieven en acties ondernomen, die ook in het komende jaar worden voortgezet, zoals het herontwerpen van uitvoeringsprocessen om de ondersteuning en dienstverlening effectiever en efficiënter in te richten. De inzet van herstelgerichte ondersteuning is ook een van de voorbeelden om de doelstelling te behalen. De aanpak heeft politiek stof doen opwaaien en is in afwachting van politieke besluitvorming. Vraagstuk is of de geformuleerde maatregelen gezien de huidige financiële en politieke situatie voldoende zullen zijn. De zoektocht naar ombuigingen, maatregelen en besparingen gaat onverminderd door waarbij reflectie zal plaatsvinden op de bestuursopdracht. Paradoxaal is wel dat tegelijkertijd de huidige governance-structuur zorgt, in combinatie met beleidskeuzes en de hoeveelheid initiatieven, pilots en projecten, voor een toenemende druk op beleid en uitvoering, hetgeen invloed heeft op efficiëntie en effectiviteit. Daarnaast speelt ook de impact van onderzoek voor de organisatie waarvan de uitkomsten worden afgewacht. Eén ding is zeker, de komende jaren zullen we ook in de Drechtsteden voor grote uitdagingen staan die we gezamenlijk moeten bepalen en aangaan om zodoende te zorgen voor een toekomstbestendig sociaal domein. Samen, als gemeenten én GR Sociaal, zullen we moeten inzetten op het versterken van de weerbaarheid van kwetsbare inwoners om zodoende de dienstverlening te kunnen blijven leveren. Dit vraagt scherpere keuzes en het aanbrengen van focus en kan tot gevolg hebben dat eerder gestelde doelen en speerpunten kunnen veranderen of worden bijgesteld.

Er moet worden zorggedragen voor een stevige basis en uitvoerbare dienstverlening met haalbare doelen, maar ook moet worden ingezet op de weerbaarheid van onze inwoners en de kracht van het netwerk en de samenleving. Gebruik maken van elkaars krachten, elkaar helpen en vertrouwen is essentieel in tijden van crisis. Samen staan we immers sterker!

Risico's

Actuele risico's d.d. juli 2025

- Voor het aantal bijstandsgerechtigden is de afgelopen jaren een doelstelling gehanteerd, die inhoudt dat we 2,5% beter scoren dan de landelijke CPB-prognose. Die doelstelling is de afgelopen jaren nooit gehaald. Daarover is elk jaar gerapporteerd bij de jaarrekening. Wij vinden het van belang een ambitieuze, maar realistische doelstelling op te nemen voor 2026 en verder. Daarom hebben we goed gekeken wat wij echt haalbaar achten. De consequenties van het aanpassen van de doelstelling zijn daarom als risico opgenomen in de risicoparagraaf;
- De pilot voor de algemene voorziening (was-en strijkservice) wordt opgestart vanaf 2025 en aangeboden aan nieuwe Wmo-cliënten ter vervanging van de tot dan toe beschikbare maatwerkvoorziening in de Huishoudelijke Ondersteuning. Het doel was het ontlasten van de huishoudelijke ondersteuning bij een tijdrovende - dus kostbare - klus. Door dit uit te besteden aan de participatiedoelgroep is beoogd kostbare tijd van gekwalificeerde hulpen effectiever te benutten en tegelijkertijd verondersteld dat hiermee impact kon worden gemaakt op de sociale positie van inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het kan zijn dat het in 2026 nog niet volledig is ingericht;
- Medio 2026 wordt er een nieuw aanbestedingstraject opgestart voor Begeleiding. De financiële gevolgen zijn nog niet te kwantificeren;
- Per 1 augustus 2025 gaat Stroomlijn een nieuw contract aan met de vervoerders voor collectief vervoer. De financiële effecten zijn nog onduidelijk;
- Het in eigendom zijnde pand van Drechtwerk aan de Kamerlingh Onnesweg 1: onvoorziene benodigde maatregelen om te voldoen aan wet- en regelgeving kunnen impact hebben op het exploitatieresultaat;
- Uitstaande geldlening aan Assembly Partner B.V. op 1 januari 2024 groot € 1.132.000. Bij faillissement is het risico tot het niet volledig innen van de uitstaande lening reëel, afgegeven borgstelling zal dit risico beperken;
- Het kabinet heeft besloten om voor alle Wmo-voorzieningen waar nu het abonnementstarief voor geldt, een inkomensafhankelijke eigen bijdrage in te voeren. Het kabinet gaat er van uit dat de gemeenten hierdoor per saldo minder zullen uitgeven voor de wmo voorzieningen. Vooruitlopend op de wetgeving die hierbij nodig is heeft het kabinet al wel de algemene uitkering uit het gemeentefonds neerwaarts bijgesteld. Voor de Drechtstedengemeenten betekent dit een lagere uitkering uit het Gemeentefonds van circa 3 miljoen euro. Het risico geldt vanaf 2027;
- Het pand 'De Hellingen' is gehuurd tot eind 2026. Investeringskosten zijn nodig om de functionaliteit van de panden op orde te houden, maar worden beperkt tot het strikt noodzakelijke. Ook de jaarlijkse onderhoudskosten kunnen oplopen, door de ouderdom van het pand. Er wordt steeds kritisch gekeken naar de noodzaak van investeringen en onderhoudsverplichtingen. Risico is dat de extra kosten niet binnen de bestaande budgetten kunnen worden opgevangen. De verwachting is overigens dat in 2026 geen grote investeringen of extra onderhoudskosten meer voor het pand aan de Hellingen worden gedaan;
- De subsidie SW is de belangrijkste inkomstenbron van het onderdeel Drechtwerk. Wijziging in de bekostigingssystematiek kan gevolgen hebben voor de omvang van de subsidie SW, d.w.z. dat het ministerie de hoogte van de subsidie per SE bepaalt. Elke euro verandering in de subsidie veroorzaakt een gelijke mutatie in het tekort zowel positief als negatief. (in deze begroting zijn de meest recente budgetten verwerkt, septembercirculaire 2024 als wel een verwachte LPO Rijkscompensatie);
- Bij de invoering van de Participatiewet is de door het Rijk begrote bezuiniging op de rijksbijdrage als uitgangspunt genomen. Voor de verdeling van de subsidiegelden wordt rekening gehouden met een zogenaamde blijf kansberekening. De werkelijke uitstroom van Drechtwerk versus de uitstroom vanuit het actuariale model waar vanuit het Rijk werkt, kan (grote) afwijkingen hebben hetgeen kan leiden tot (aanzienlijke) tekorten op de subsidie inkomsten ten opzichte van de salarisbetalingen zoals inmiddels gepresenteerd;

- Bij het opstellen van een begroting wordt gewerkt met bekende (verwachte & exacte) ontwikkelingen op gebieden als aanpassingen van WML, loonprijsontwikkelingen, bekende cao-afspraken waar van toepassing. Vaststaande gegevens over landelijke ontwikkelingen, gepubliceerd in de meest recente mei- en septembercirculaires van het Rijk zijn hierin verwerkt. Elke wijziging of aanpassing heeft dus direct effect op de hier gepresenteerde (meerjaren-) begroting. Een afwijking van 1% op de lonen voor SW heeft een effect van € 293.000 en op overig personeel een effect van € 77.000.

Gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid en Jeugd

Gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid en Jeugd Zuid-Holland Zuid (GR DG&J ZHZ)

Website	• www.dienstgezondheidjeugd.nl • www.jeugdzhz.nl • www.veiligthuiszuidhollandzuid.nl • www.ravzhz.nl
Vertegenwoordiging Dordrecht	• De heer H. van der Linden, voorzitter en lid Algemeen Bestuur • De heer M.P.M. Merx, lid Algemeen Bestuur • Mevrouw C.C. van Benschop, plaatsvervangend lid Algemeen Bestuur
Deelnemers	De gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Hoeksche Waard, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht.
Vestigingsplaats	Dordrecht
Openbaar of gemeentelijk belang	Het in algemene zin behartigen van belangen op het terrein van: publieke gezondheid, maatschappelijke zorg, huiselijk geweld en kindermishandeling, onderwijs, jeugdgezondheidszorg en jeugdhulp.
Relevante beleidsinformatie	Actuele ontwikkelingen d.d. augustus 2025 GR DG&J heeft een meerjarenbeleidsplan en uitvoeringsprogramma opgesteld voor de periode 2024-2028. Het plan geeft richting aan de taakinvulling en ambities van de DG&J en geeft inzicht in voor de DG&J relevante ontwikkelingen. SOJ • Naast het meervoudig lokale programma Werk voor de Jeugd (vastgesteld in 2022) hebben de 10 gemeenten in de regio Zuid-Holland Zuid in 2024 een regionaal verbeterprogramma vastgesteld: Beschikbare en betaalbare jeugdhulp. Dit programma wordt jaarlijks herijkt. De regionale en lokale consequenties van de landelijke hervormingsagenda Jeugd worden hierin meegenomen. Het verbeterprogramma omvat verschillende maatregelen: • In het programma bakenen we jeugdhulp scherper af ten opzichte van andere, voorliggende wetten en voorzieningen. Hiervoor wordt de lokale gemeentelijke verordening aangepast. • We nemen producten en diensten die momenteel regionaal ingekocht zijn kritisch onder de loep en begrenzen deze, waar mogelijk, onder andere door strenger te selecteren op bewezen kwaliteit. Per 1 januari 2026 zijn de contracten met jeugdhulpaanbieders vernieuwd. • We ontwikkelen tools om toegangsmedewerkers van sociale teams beter in staat te stellen om de juiste afweging te maken. • We breiden het aanbod aan algemene voorzieningen uit door 'jeugdhulp naar voren' te halen. • We verbeteren de zogenaamde huisartsenroute, zodat we meer grip krijgen op het beroep dat via de huisartsen op jeugdhulp wordt gedaan. • Vergelijkbaar met de huisartsenroute versterken we de gemeentelijke grip op de route vanuit de Gecertificeerde Instellingen en maken we afspraken rondom de in- en uitstroom van jeugdigen met een maatregel. Deze aanpak hebben we in Zuid-Holland Zuid stevig gekoppeld aan het regionale programma 'Toekomstscenario', dat al een aantal jaren draait. We bereiden ons met dit programma voor op de landelijke uitrol en zetten ook in op een sterkere inhoudelijke verbinding tussen enerzijds (het contractmanagement van) de Gecertificeerde Instellingen, maar ook Veilig Thuis en anderzijds de sociale wijkteams in de regio.

Publieke gezondheid

- Gemeenten voeren een beleidsontwikkelingsproces voor de totstandkoming van de lokale nota's publieke gezondheid 2024-2028. De lokale nota gezondheid is eind 2024 aangeboden aan de Dordtse gemeenteraad. Hierin is uitgewerkt wat we lokaal en regionaal doen om gezondheid te bevorderen.
- De Brede Specifieke Uitkering sport en bewegen, gezondheid, sociale basis en cultuur loopt tot 2025/2026. Dit zijn geoormerkte middelen om aan een gezond en actief leven te werken. Ook zijn er vanuit het Integraal Zorgakkoord (IZA) middelen gekomen om de regionale samenwerking met zorgpartners en zorgverzekeraar te versterken. Het rijk moet het Aanvullende Zorg en Welzijnsakkoord nog inhoudelijk en financieel vertalen. Dat maakt de toekomst van het werken aan gezondheid - op onderdelen - onzeker. Bijvoorbeeld voor de aanpak van overgewicht.
- Het is nog onduidelijk wat de rijksbijdrage wordt voor pandemische paraatheid en seksuele gezondheid. We hebben hiervoor aandacht gevraagd in onze zienswijzebrief over de begroting 2026 van de DG&J. Ons uitgangspunt is, dat de dienst voor de uitvoering van de taken binnen de rijksbijdrage(n) moet blijven.
- Er loopt een ontwikkelagenda over de jeugdgezondheidszorg (JGZ). Gemeenten bekijken komende tijd in hoeverre er bestuurlijk een regionale ontwikkelwens ligt, met het oog op het basispakket. Verder is het rijksvaccinatieprogramma op onderdelen aangepast. Vaccinaties moeten o.a. op andere leeftijden worden gegeven. Dit betekent dat Jong JGZ hiermee in de uitvoeringscapaciteit rekening moet houden.
- We brengen dit jaar in beeld wat het regionale en lokale aanbod bemoeizorg is, om vervolgens te kijken hoe we als gemeente bemoeizorg (beter/anders) kunnen organiseren en de beweging naar voren kunnen maken. Ook maken we onderscheid tussen wettelijke taken en plustaken.

LVS

- De inwerkingtreding van het wetsvoorstel 'Van school naar werk' is uitgesteld. Verwachte datum is 1 januari 2026. School en arbeidsmarkt moeten meer worden vervlochten. Er komen extra middelen, maar de doelgroep RMC wordt dus uitgebreid van 16 tot 23 jaar naar 27.
- De bestuursopdracht naar LVS is afgerond. Vanuit het Algemeen Bestuur is een voorgenomen besluit genomen om LVS structureel uit te breiden van 12,9 naar 15,5 fte.
- De DG&J ontvangt extra middelen vanuit Preventie met Gezag, waarmee extra leerplichtconsulenten worden ingezet in Dordt West. Deze middelen worden mogelijk in 2026 afgebouwd.

Het Openbaar Ministerie zal verzuim bij het uitblijven van een vrijstelling (omwille van geloofsovertuiging) niet langer vervolgen. Dit heeft mogelijk gevolgen voor de uitvoering door leerplichtambtenaren.

Risico's

Actuele risico's d.d. augustus 2025

Algemeen

- Onvoldoende/geen weerstandsvermogen bij de onderdelen DG&J en SOJ om (onvoorziene) tegenvallers op te vangen (vanuit de gedachtelijn bij GR-en geen stapeling van reserves te hebben).
- Loon- en prijsstijgingen.

SOJ

- Geen (afdoende) realisatie taakstellingen op jeugdhulp. Nog onvoldoende transformatie van de jeugdhulp.
- Onjuiste c.q. te hoog afgegeven beschikkingen jeugdhulp. Sturen op het normenkader blijft van belang.
- Continuïteits-/financiële problemen bij aanbieders voor gesloten jeugdhulp (JeugdzorgPlus) en Jeugdbescherming West.
- Met terugwerkende kracht declareren van PGB-budgetten.
- Toename van de vraag naar jeugdhulp. Te lang gecontinueerde of niet geleverde zorg door aanbieders jeugdhulp.

Publieke gezondheid

- Meerkosten voor vaccinaties naar aanleiding van het aanpassen van het rijksvaccinatieprogramma. Doordat vaccinaties ook in jongere jaarcohorten moeten worden geprikt, kan er niet altijd groepsgewijs worden opgeroepen. De JGZ geeft aan dat ze hierdoor meerkosten verwachten. In de septembercirculaire moet duidelijk worden in hoeverre gemeenten hiervoor gecompenseerd worden.
- Meerkosten voor pandemische paraatheid en seksuele gezondheid als rijksbijdragen niet dekkend zijn en/of formatie niet op tijd wordt afgebouwd bij de dienst Gezondheid & Jeugd.
- Het Ministerie van VWS wil de vergoedingssystematiek inzake COVID-19 veranderen in een 'prijs per prik'. Het financieel risico ligt dan bij de DG&J (en daarmee de gemeenten). Mogelijk moeten dan andere inhoudelijke keuzes worden gemaakt.
- Er vallen twee taken weg bij de GGD en daarmee ook de fte's die hieraan zijn toegeschreven, namelijk de uitvoering van de toegangspoort MO (stopt eind 2025) en de woonadvisering voor de Drechtsteden gemeenten (stopt eind 2027). Dit in combinatie met de taakstelling van 8% op de begroting 2026 (excl. SOJ) maakt dat de continuïteit van de OGGZ-taken die bij de GGD zijn belegd onder druk staan.

VT

- Door een combinatie van een sterke stijging van het aantal meldingen en een niet evenredige stijging van de formatie kunnen er langere doorlooptijden ontstaan en vertraging bij overdracht van meldingen aan lokale veld door Veilig Thuis ZHZ. Mogelijk worden wettelijke termijnen niet gehaald.
- Meerkosten door het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming.

LVS

- Meerkosten voor de uitvoering van LVS om schoolverzuim tegen te gaan (verlenging tijdelijke inhuurkrachten).
- Wet van school naar duurzaam werkt treedt in werking op 1 januari 2026. Alle bestaande regelingen worden tot die tijd verlengd. Budgetten voor uitvoering van de wet worden pas in september 2025 bekend.

Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (GR OZHZ)

Website <https://www.ozhz.nl>

Vertegenwoordiging Dordrecht	• Mevrouw T.F. de Jonge lid en plaatsvervangend voorzitter Algemeen- en Dagelijks Bestuur • De heer M.P.P.M. Merx, lid Algemeen Bestuur • De heer H. van der Linden, plaatsvervangend lid Algemeen Bestuur
Deelnemers	De gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Hoeksche Waard, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht en de provincie Zuid-Holland.
Vestigingsplaats	Dordrecht
Openbaar of gemeentelijk belang	De regeling is getroffen ter ondersteuning van de deelnemers bij de uitvoering van hun VTH-taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Omgevingswet in het bijzonder, alsmede VTH-taken op grond van onder meer de huisvestingsverordening en de APV en daarnaast de ruimtelijke advisering op milieuthema's.

Relevante
beleidsinformatie

Actuele ontwikkelingen d.d. augustus 2025

- Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden, een zeer omvangrijke en ingrijpende wijziging van wet- en regelgeving. In Zuid-Holland Zuid is afgesproken dat OZHZ en de gemeenten samen optrekken bij het in beeld brengen van de impact van de Omgevingswet op de eigen taken en bijvoorbeeld de legesinkomsten en voor zover dat mogelijk is het gezamenlijk ontwerpen van regels voor het omgevingsplan. De impact kan per gemeente verschillen, onder andere omdat deze afhankelijk is van het aantal aanvragen, de mate van toetsing aan het Bouwbesluit op dit moment en de manier waarop de gemeente invulling geeft aan het nieuwe stelsel.
- De OZHZ heeft de afgelopen jaren in afstemming met de gemeentelijke deelnemers de Nota Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving (VTH) geactualiseerd. De Nota VTH geeft de kaders voor de uitvoering van de wettelijke taken die door OZHZ worden uitgevoerd. In de tweede helft van 2024 zal het college de nieuwe Nota vaststellen en de raad daarover informeren.
- Het algemeen bestuur OZHZ heeft in maart 2024 een bestuursopdracht vastgesteld om te onderzoeken welke bijdrage OZHZ kan leveren aan het verminderen van de financiële problematiek van de gemeenten. De uitwerking volgt eind 2024 in de begrotingsrichtlijnen voor 2026.

Risico's

Actuele risico's d.d. augustus 2025

- De invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (vooralsnog gedeeltelijk) hebben op allerlei onderdelen gevolgen voor de kosten en baten (leges) bij de uitvoering van de VTH-taken. Jaarlijks wordt samen met OZHZ gekeken naar de ontwikkelingen. Vooralsnog lijkt de uitvoering binnen de (financiële) kaders te blijven.
- Voor wat betreft legesinkomsten zijn we afhankelijk van wat er wordt aangevraagd. Met name de grote bouwprojecten geven daarbij de doorslag.

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (GR VRZHZ)

Website

www.vrzhz.nl

Vertegenwoordiging
Dordrecht

De heer P.A.C.M. van der Velden, voorzitter van het Algemeen- en Dagelijks Bestuur (kroonbenoeming)

Deelnemers

De gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Hoeksche Waard, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht.

Vestigingsplaats

Dordrecht

Openbaar of gemeentelijk
belang

De VR onderdelen Regionale Brandweer Zuid-Holland Zuid, de voorbereiding op Rampen en Crisis (VRC) en de Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR) zijn samen verantwoordelijk voor:

- Het in algemene zin behartigen van belangen op het terrein van: crisisbeheersing, rampenbestrijding, brandweertzorg en geneeskundige hulpverlening.
- Het voorbereiden op een ramp of crisis (inventariseren van risico's in de regio).
- Het proberen te voorkomen van een ramp of crisis in de omgeving (het beheersen van de risico's).
- Het bestrijden van een ramp of incident en proberen ervoor te zorgen dat alles zo snel mogelijk wordt hersteld (als er dan toch een incident of ramp gebeurt).

Actuele ontwikkelingen d.d. augustus 2025

- Onderzoek over toekomstgerichte brandweezorg in samenhang met de betekenis voor de (kosten van) huisvesting: het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio ziet een belangrijk verband tussen toekomstbestendige brandweer (het aantal benodigde en type kazernes) en de meerjarige onderhoudskosten. Het algemeen bestuur heeft daarom een bestuurlijke opdracht gegeven dit in samenhang te onderzoeken. Geconstateerd is dat met de lijn van een compacte en veerkrachtige regio die in 2019 is vastgelegd, een nog steeds actuele koers wordt gevolgd. Naast de inzet op toekomstbestendige brandweezorg wordt ingezet op het versterken van interregionale samenwerking in crisisbeheersing en een sterkere focus op de risico's in het risicoprofiel van de VRZHZ. De acties voor de langere termijn krijgen een plaats in het nieuw op te stellen beleidsplan 2026-2029.
- Risk Factory: er is een voorgenomen besluit genomen over het realiseren van een Risk Factory in Zuid-Holland Zuid. In de Risk Factory werkt de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid gezamenlijk met partnerorganisaties aan het vergroten van de zelfredzaamheid en de veerkracht van de samenleving, in het bijzonder kinderen.
- Nieuwe crises en bijbehorende uitdagingen: de Veiligheidsregio heeft zich de afgelopen jaren geconfronteerd gezien met bijzondere extra taken en werkzaamheden voortkomend uit de ontwikkelingen wereldwijd. Daarbij zijn de betrokkenheid bij effecten die de oorlog in Oekraïne en de asielproblematiek teweeg brengen specifiek te benoemen. In tegenstelling tot wat we gewend waren, moet invulling gegeven aan de gevolgen van wereldwijde crises die langdurig zijn en waarbij de Veiligheidsregio een continue schakel vormt tussen het Rijk en gemeenten. Daarnaast stellen de alsmaar verdergaande technologische ontwikkelingen (zoals de energietransitie) de Veiligheidsregio voor nieuwe uitdagingen bij het voorkomen en beperken van incidenten. Al deze ontwikkelingen hebben invloed op de organisatie en de uitvoering van taken zoals in het beleidsplan en begroting opgenomen.
- Aandachtsgebied technologische omgeving: de energietransitie heeft een steeds grotere impact en is volop in beweging. De verwachtingen werkt de Veiligheidsregio uit tot reële scenario's. De opbrengsten vertalen ze in 2025 tot risico's en een plan om deze te minimaliseren. Ook eventuele scenario's als (langdurige) stroomstoringen en de impact daarvan zijn meer dan ooit aan de orde en van belang om op voor te bereiden.
- Bovenregionale en landelijke samenwerking: nieuwe crisestypen houden zich niet aan regionale grenzen. Bovenregionale samenwerking wordt daarmee steeds belangrijker. Hiervoor werkt de Veiligheidsregio op landelijk, interregionaal en regionaal niveau samen met onze netwerkpartners. In 2025 geeft de Veiligheidsregio verdere invulling aan de samenwerking met Rotterdam-Rijnmond op het gebied van Crisisbeheersing. Op het gebied van Hoogwater en overstroming organiseert de Veiligheidsregio een bovenregionale oefening met de regio's om ons heen.
- Weerbaarheid: De regie voor versterking van onze nationale veiligheid ligt bij de overheid. Maar voor een veilige en weerbare maatschappij is de inzet van iedereen nodig: regionale en lokale overheden, bedrijven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisatie en burgers. In 2025 verwacht de Veiligheidsregio een brief vanuit het Kabinet met daarin de eerste concrete beleidsinzet van het kabinet om de weerbaarheid te vergroten. Duidelijk is wel dat stevige inspanningen van gemeenten en veiligheidsregio's noodzakelijk zijn. Het algemeen bestuur heeft afgesproken te onderzoeken hoe de VRZHZ een coördinerende rol kan vervullen in de regio. Daarnaast kan de Risk Factory een rol vervullen waar het gaat om veiligheidsthema's aan de orde te stellen.
- Deeltijdrichtlijn: de Europese deeltijdrichtlijn gaat uit van het principe dat gelijk werk in voltijd en in deeltijd gelijk beloond moet worden. Dit conflicteert met de wijze waarop het huidige brandweerbestel is vormgegeven. Het ministerie van Justitie en Veiligheid en het Veiligheidsberaad hebben vastgesteld dat er veel waarde wordt gehecht aan het huidige hybride stelsel van beroeps- en vrijwillig brandweerpersoneel in Nederland, en te willen zoeken naar een oplossing die dicht bij het huidige bestel blijft. Hiertoe is een landelijke denktank opgericht met als opdracht 'Onderzoek hoe de brandweervrijwilligers nadrukkelijk en fundamenteel zijn te onderscheiden van de beroepskrachten en breng in kaart welke mogelijke consequenties dit voor de brandweerorganisatie heeft'. Hieruit vloeien ook de (financiële) consequenties voor de Veiligheidsregio uit voort.

Actuele risico's d.d. augustus 2025

Het financieel perspectief van de VRZHZ vraagt om blijvend de vinger aan de pols te houden en hier transparant met het bestuur over te spreken. De actuele risico's in de begroting en meerjarenraming.

- Bij het onderwerp strategische huisvesting - waarbij ook in brede context het Meerjarig Onderhoudsprogramma (MJOP) wordt betrokken - komen ook de financiële aspecten van te maken keuzes aan de orde. In de begroting 2025 en meerjarenramingen zijn de reserveringen voor onderhoud gebaseerd op een onderhoudsprogramma met een looptijd tot 10 jaar. Het MJOP is in het najaar 2024 geactualiseerd. De actualisatie leidt tot een extra jaarlijkse bijdrage aan VRZHZ vanaf 2025 van € 496,6K. Het voornemen is om de stortingen voor 2025 en 2026 aan de voorziening onderhoud gebouwen vanuit het voordelig resultaat 2024 te financieren.
- Daarnaast zien we ook het risico dat, door economische ontwikkelingen, het kostenniveau van de beoogde prioriteiten in het beleidsplan op termijn verder zou kunnen doen stijgen. De gemeenten zien over het geheel gezien een zorgelijke kostenstijging in alle domeinen op zich afkomen. De financiële ontwikkelingen bij de verschillende verbonden partijen zorgt voor toenemende druk op de gemeentelijke begrotingen. Dit heeft zijn weerslag op de financiële slagkracht van onze gemeente.
- In 2025 moet een nieuwe cao worden afgesloten. De eerste signalen wijzen op een verhoging van ca 5%. In de begrotingsrichtlijnen 2024 is uitgegaan van een indexatie van 3,9%, in de begrotingsrichtlijnen 2025 is 5,4% gehanteerd. Doorrekening van de cao, zodra deze bekend is, moet inzicht geven in de kosten die hieruit voortvloeien.
- Medewerkers, vrijwilligers en piketmedewerkers binden zich minder lang aan onze organisatie. De VRZHZ zet zich in op het blijven boeien en binden tegen de achtergrond dat doorgroei en wisselingen ook gezond zijn voor een organisatie. De financiële keerzijde is dat in de repressieve kant meer collega's een korter dienstverband hebben en daardoor meer collega's opgeleid moeten worden.
- VRZHZ heeft op balans een weerstandscapaciteit in de vorm van een algemene reserve van € 500K. En € 10K als onvoorzien in haar jaarbegroting. De benodigde weerstandscapaciteit bedraagt volgens de jaarrekening 2024 van VRZHZ € 906,5K. De weerstandsratio is 0,56 (= € 510/€ 906,5K).
- De nieuwe brandweerkazerne bij het Oranjepark wordt medio 2026 opgeleverd en overgedragen aan de VRZHZ. De exploitatielasten van deze kazerne worden door VRZHZ volledig in de begroting 2027 geraamd. Uit deze begroting 2027 blijkt welke extra bijdrage vanwege de meerkosten van het stedenbouwkundig inpassen van de gemeente Dordrecht wordt verwacht. Per raadsbesluit van 22 december 2022, nr 2022-017442, is hiertoe besloten.

Gemeenschappelijke regeling Gevudo**Gemeenschappelijke regeling Vuilverwerking Dordrecht en Omstreken (GR Gevudo)**

Website <https://www.hvcgroep.nl>

Vertegenwoordiging Dordrecht	• Mevrouw T.F. de Jonge, voorzitter Algemeen Bestuur tevens lid Algemeen Bestuur • De heer W. van der Kruijff, lid Algemeen Bestuur
Deelnemers	De gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht, Vijfheerenlanden en Zwijndrecht zijn deelnemer. Binnen deze regeling heeft Dordrecht momenteel op basis van inwonertallen een belang.
Vestigingsplaats	Dordrecht
Openbaar of gemeentelijk belang	Via Gevudo participeert Dordrecht in de NV Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC). Gezien het belang presenteren we hier ook informatie van HVC. Het doel van Vuilverwerking Dordrecht en Omstreken (Gevudo): het behartigen van aandeelhoudersbelangen van de deelnemers in de NV HVC en het daarbij uitoefenen van stemrecht in de aandeelhoudersvergaderingen van NV HVC. Het hoofddoel van HVC is: ten algemene nutte werkzaam zijn op het gebied van het afvalbeheer en de daarmee verbonden opwekking van elektriciteit, benutting van overige vrijgekomen warmte en opwerking van reststoffen tot nuttige toepasbare restproducten; deels met inschakeling van derden.

Relevante beleidsinformatie	Actuele ontwikkelingen d.d. augustus 2025 Op 1 juli 2025 heeft de raad besloten toestemming te verlenen aan het college van B&W tot het formeel vaststellen van de gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling Gevudo.
Risico's	Actuele risico's d.d. augustus 2025 • Hoewel de gemeente formeel qua omvang aanzienlijke garantierisico's loopt bij HVC, houden we op grond van de risicoparagraaf van de Gevudo begroting 2024 waarin de risico's van HVC zijn beschouwd, de risicomonitor op groen. • Wel vermoeden wij dat de warmteactiviteiten die nu ontwikkeld worden en niet meer gerelateerd zijn aan restwarmte een hoger exploitatierisico met zich kunnen meebrengen. • De Europese CO2 heffing zal kostenverhogend werken. Over de exacte omvang daarvan heeft HVC nog geen bericht verstrekt. Dit kan tevens van invloed zijn op lokale afvaltarieven.

Gemeenschappelijke regeling Wegschap Tunnel Dordtse Kil

Gemeenschappelijke regeling Wegschap Tunnel Dordtse Kil (GR Kiltunnel)

Website	http://www.kiltunnel.nl
Vertegenwoordiging Dordrecht	• De heer M.D. Burggraaf, Lid Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur • De heer H. van der Linden, Lid Algemeen Bestuur.
Deelnemers Vestigingsplaats	De provincie Zuid-Holland en de gemeenten Dordrecht en Hoeksche Waard. Dordrecht
Openbaar of gemeentelijk belang	Het Wegschap heeft tot taak het beheren en exploiteren van een niet-openbare toltunnel onder de Dordtse Kil tussen Dordrecht en 's Gravendeel, inclusief de daarbij behorende wegen, gebouwen en het tolplein. Daarbij hoort ook het bevorderen van het gebruik van de tunnel en het heffen van tolgelden tegen zodanige tarieven dat een rendabele exploitatie is gewaarborgd. Hierbij dient de veiligheid, zoals ook voorgeschreven in wet- en regelgeving, van de weggebruiker en de medewerkers altijd te zijn geborgd.
Relevante beleidsinformatie	Actuele ontwikkelingen d.d. augustus 2025 • Uit het verkeerskundig rapport en de financiële analyse blijkt dat de opbrengsten zowel bij een verlaging als een verhoging van de tarieven met 25% ongeveer op hetzelfde niveau zouden blijven. Het bestuur kiest voor stabiliteit en daarmee het handhaven van de huidige tarieven. • Ook op basis van de financiële analyse heeft het bestuur aangegeven een stabiele bedrijfsvoering zeer belangrijk te vinden en om die reden de huidige tarieven te willen handhaven. • Voor de periode tot en met 2037 is een meerjaren onderhoudsplan opgesteld waarin verwachte vervangingen van installaties of delen van installaties zijn benoemd. • Er wordt verder gegaan met het inventariseren van mogelijkheden om vanuit het Wegschap bij te dragen aan maatschappelijke projecten in de directe omgeving van het Wegschap.
Risico's	Actuele risico's d.d. augustus 2025 Met medewerking van de risicoadviseurs van de provincie Zuid-Holland is de risico-inventarisatie geactualiseerd. In het risicodossier zijn de risico's ingebracht waarna deze zijn gescoord op basis van het wegingskader. De impactklassen in dit kader zijn: Financieel, Compliance, (Civiele) Technische implicaties en Reputatie. De risico's worden gemonitord door het Wegschap waarbij wordt afgestemd met de externe stakeholders (garanten).

B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides

B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides

Website	www.evides.nl
Vertegenwoordiging Dordrecht	De heer H. van der Linden, gevolmachtigd aandeelhouder in de Algemene vergadering van aandeelhouders (AvA)
Deelnemers	Evides Waterbedrijf kent nu twee aandeelhoudersgroepen: Gemeenschappelijk Bezit Evides (GBE) en Gemeenschappelijk Bezit Evides Aqua (GBE Aqua). Beiden

	bezitten 50% van de aandelen. De 18 gemeenten van GBE in Zuid-Holland Zuid zijn: Albrandswaard, Barendrecht, Brielle, Capelle aan den IJssel, Delft, Dordrecht, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Hoeksche Waard, Nissewaard, Maassluis, Midden-Delfland, Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen, Westland, Westvoorne en Zwijndrecht. GBE Aqua bestaat uit de provincie Zeeland, de 13 Zeeuwse gemeenten en de gemeenten Woensdrecht, Bergen op Zoom en Goeree-Overflakkee.
Vestigingsplaats	Rotterdam
Openbaar of gemeentelijk belang	Drinkwatervoorziening dient een publiek belang. De B.V. GBE is 50% eigenaar van de aandelen van het waterbedrijf, Evides NV. De Evides-aandeelhouders hebben onder meer zeggenschap over de drinkwatertarieven en over het ondernemingsplan van de NV. Voor een groot deel is de sector gereguleerd via de Drinkwaterwet. De invloed van ILT/Autoriteit Consumenten en Markten (ACM) is zeer groot. De dividenduitkering is van belang voor een sluitende stadsbegroting. Dordrecht draagt een financieel belang van 7,1% in de B.V.
Relevante beleidsinformatie	Actuele ontwikkelingen d.d. augustus 2025 • Zorg blijft bij de drinkwaterbranche bestaan over de toekomstgerichtheid van de regelgeving, waarbij de financiële problematiek van drinkwaterbedrijf Vitens als voorbeeld voor de sector dient. De eigen formele gemeentelijke invloed om ILT/ACM tot andere inzichten te brengen is overigens zeer beperkt aangezien deze aandeelhouders, hoewel publiek van karakter, niet als rechtstreeks belanghebbende in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) ziet. • De financiële positie van Evides NV is tot dusver zeer solide. • Onderzocht wordt of de bestaande juridische constructie met 2 aandeelhouders in de NV nog meerwaarde heeft of dat bijvoorbeeld de belangen van beide GBE's geïntegreerd kunnen worden. In de praktijk wordt op ambtelijk adviesniveau al samengewerkt. Afronding van dit onderzoek is naar verwachting in 2026. • Evides investeert flink, o.a. in infra die het hoofd moet bieden aan verzilting van het Zeeuwse drinkwatergebied. Ook wordt een nieuw hoofdkantoor in Rotterdam gebouwd.
Risico's	Actuele risico's d.d. augustus 2025 • Regulering beïnvloedt sterk het bedrijfsresultaat. Zie ook de beleidsinformatie. De gemeente werkt hier ambtelijk samen met de VNG. • Dat gemeenten de komende jaren nog een redelijk stabiel dividend mogen verwachten, is mede het gevolg van vertraging in investeringen, eerder opgespaarde resultaten en afspraken met aandeelhouders om deze later uit te keren. De trend zal echter dalend worden indien de winstresultaten van industriewater verslechteren. Om die reden houden we de risicoclassificatie nog laag, tenzij er zich onverwachte materiële ontwikkelingen voor gaan doen. Gematigde tariefsontwikkeling ten opzichte van forse kostenstijging heeft uiteraard ook invloed op het netto resultaat. Behoud van de huidige financieringscondities en vooral voldoende investeringscapaciteit ten behoeve van leveringszekerheid wordt meegewogen bij de vaststelling van tarieven. Daarom kan niet voorkomen worden dat de tarieven relatief fors stijgen.

Merwedelingelijn Beheer B.V.

Merwedelingelijn Beheer B.V.

Website	www.merwerdelingelijn.nl
Vertegenwoordiging Dordrecht	De heer H. van der Linden, gevolmachtigd aandeelhouder en lid Algemene vergadering van aandeelhouders (AvA)
Deelnemers	De gemeenten Dordrecht, Sliedrecht, Hardinxveld-Giessendam, Molenlanden, Gorinchem, Leerdam en Geldermalsen.
Vestigingsplaats	Gorinchem
Openbaar of gemeentelijk belang	Het bevorderen en zorg dragen voor een verdere impuls van de spoorlijn Merwedelingelijn (spoorverbinding tussen Dordrecht en Geldermalsen). Het doel is om een tijdige, doelmatige, duurzame en veilige verbeteringen aan de infrastructuur van en rond de spoorlijn te bewerkstelligen.

Relevante beleidsinformatie	Actuele ontwikkelingen d.d. augustus 2025 Op dit moment houdt de Merwedelingelijn Beheer B.V. zich nog bezig met de ontwikkeling van de halte Gorinchem Noord. De verwachting is dat deze halte in 2026 gerealiseerd is. Wanneer dit het geval is, zijn alle taken van de BV, zoals opgenomen in de samenwerkingsovereenkomst, gerealiseerd. Ook werkt de gemeente Dordrecht op dit moment, in samenwerking met ProRail en de provincie Zuid-Holland, aan een uitbreiding van de fietsenstalling bij station Stadspolders, om op die wijze een impuls te geven aan de Merwedelingelijn. De uitvoering van dit project stond gepland in de tweede helft van 2021, maar is door bodemvervuiling en intern personeelsverloop vertraagd, er moet nog met de uitvoering gestart worden.
Risico's	Actuele risico's d.d. augustus 2025 Op dit moment worden verschillende scenario's bestudeerd voor de afwikkeling van de bodemvervuiling. De mogelijkheid bestaat dat hier meerkosten uit voortvloeien die niet kunnen worden opgevangen binnen het huidige budget voor de fietsenstalling. Het is op dit moment echter nog te vroeg om concreet voor te sorteren op een bepaalde uitkomst.

ROM-D: Holding Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden N.V

ROM-D: Holding Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden N.V.

Website	www.rom-d.nl
Vertegenwoordiging Dordrecht	De heer M.D. Burggraaf vertegenwoordigt Dordrecht rechtstreeks in de ROM-D Capital B.V. en de overige onderdelen van de ROM-D als gevolmachtigd aandeelhouder in de Algemene vergadering van aandeelhouders (AvA).
Deelnemers	De provincie Zuid-Holland en de gemeenten Alblasserdam, Hendrik-Ido-Ambacht, Dordrecht, Papendrecht, Sliedrecht, Zwijndrecht en Rotterdam
Vestigingsplaats	Dordrecht
Openbaar of gemeentelijk belang	De Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden groep bestaat uit verschillende onderdelen: • Holding Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden N.V. • Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Capital B.V. • Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Capital Beheer B.V. • Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Beheer N.V. • Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Projecten C.V. • Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Kil III C.V. We geven onderstaand de informatie van de holding aan. De hoofddoelstelling van de Regionale Ontwikkelings Maatschappij Drechtsteden (ROM-D) is het versterken en uitbouwen van de regionale economie. De CV's ontwikkelen terreinen, Capital dient voornamelijk als financier, naast BNG bank. Dordrecht draagt een financieel belang van 29,73% in de Capital B.V. Daarnaast heeft Dordrecht een belang van 69,0% in de Holding N.V. Het financiële en inhoudelijke belang voor Dordrecht zelf zit vooral in Kil III CV (8,2% rechtstreeks en 70,3 % via Capital).
Relevante beleidsinformatie	Actuele ontwikkelingen d.d. augustus 2025 • De aandeelhouders oriënteren zich op mogelijke nieuwe projecten, die door ROM-D uitgevoerd kunnen gaan worden. ROMD Capital moet daarbij mede financieren. De gemeente is voornemens (informatie per augustus 2025) om een lening te verstrekken aan Capital BV. Een raadsvoorstel is in voorbereiding. • Dordt kiest daarnaast voor het laten uitvoeren van activiteiten in een eigen ontwikkelingsmaatschappij; met personele overlap vanuit ROMD.
Risico's	Actuele risico's d.d. augustus 2025 De risicoclassificatie stellen wij op gemiddeld. Deze kwalificatie is vooral van toepassing op de projecten-CV vanwege een jaarlijkse, negatieve algemene reserve. Het ligt evenwel in de bedoeling om dit negatieve vermogen te gaan vereffenen vanuit Kil III CV. zodra het project Dordtse Kil III uitverkocht is (of nagenoeg) zal de eindafrekening voor de verdeling van de vrijkomende middelen (kapitaal en winsten) kunnen worden opgemaakt. Het ligt met de wetenschap van nu niet in de verwachting dat dit leidt tot verder vrij besteedbare baten, omdat ook eerder geactiveerde verliezen Noordoevers eerst zullen moeten worden verrekend en bijvoorbeeld ook ROMD Capital qua buffer versterkt wordt.

Regionale Ontwikkelingsmaatschappij InnovationQuarter B.V.**Regionale Ontwikkelingsmaatschappij InnovationQuarter B.V.**

Website	www.innovationquarter.nl
Vertegenwoordiging Dordrecht	De heer M.D. Burggraaf als gevolmachtigd lid in de Algemene vergadering van aandeelhouders (AvA).
Deelnemers	Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, provincie Zuid-Holland, Stichting Holdingfonds Economische Investeringen Den Haag (HEID), Technische Universiteit Delft, Libertatis Ergo Holding (Universiteit Leiden), Erasmus MC Holding, Leids Universitair Medisch Centrum, gemeente Rotterdam, gemeente Den Haag, gemeente Leiden, gemeente Delft, gemeente Westland en gemeente Dordrecht.
Vestigingsplaats	Den Haag
Openbaar of gemeentelijk belang	InnovationQuarter is de regionale ontwikkelingsmaatschappij voor Zuid-Holland. InnovationQuarter financiert vernieuwende en snelgroeiende bedrijven, assisteert buitenlandse ondernemingen bij het vestigen in Zuid-Holland en organiseert samenwerking tussen innovatieve ondernemers, kennisinstellingen en de overheid. De vennootschap heeft ten doel het stimuleren van de economische ontwikkeling in de regio Zuid-Holland en hiermee het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van Zuid-Holland (ZH) en Nederland. Ons belang is een aandelen kapitaal. In 2016 is de GRD toegetreden als aandeelhouder van het Participatiefonds van InnovationQuarter met een bedrag van € 500.000 (500.000 aandelen met een waarde van € 1,001). Eind 2021 is nog een extra kapitaalstorting gedaan van € 426.846, waarmee de totale Dordtse balanswaarde op € 926.846 uitkomt. De aandelen in de ROM InnovationQuarter hangen nauw samen met de regionale (beleids)taken op gebied van het Ruimtelijke-Economisch domein en de Groeiagenda 2030. Deze taken zijn al per 1 januari 2021 naar de gemeente Dordrecht overdragen. Met de verandering per 1/1/2022 van de GRD naar een GR Sociaal en Dordrecht een centrumgemeente voor bedrijfsvoering zijn de IQ aandelen overgedragen aan Dordrecht, waarbij zij het stemrecht invult vanuit de regionale rol op vlak van ruimtelijke-economisch terrein. De grootste aandeelhouders zijn het ministerie van Economische Zaken en de provincie Zuid-Holland. Beide hebben een aandeel van € 25 miljoen, ruim 40%. IQ ontwikkelbedrijf verricht daarnaast specifieke diensten voor deze regio. Deze diensten worden geëvalueerd.
Relevante beleidsinformatie	Actuele ontwikkelingen d.d. augustus 2025 De gemeente levert naast het vaste aandeel in het participatiefonds van IQ een jaarlijkse bijdrage in de exploitatie, aangevuld met financiering vanuit specifieke opdrachten. In het licht van de gemeentelijke bezuinigingen en de doorwerking ervan op de inwonerbijdrage aan de Smart Delta Drechtsteden; aangevuld met inhoudelijke motieven, zal voor de komende jaren naar verwachting de algemene exploitatiebijdrage worden verlaagd (met ook meer afrekenbaar resultaat). Als regio of gemeente staan we daarin niet alleen. Ook andere aandeelhouders/participanten kijken vanuit zelfde motieven kritisch naar hun participantenbijdrage.
Risico's	Actuele risico's d.d. augustus 2025 • Eventuele waardevermeerderingen en -verminderingen maken onderdeel uit van de exploitatielasten die Dordrecht in de toekomst maakt voor het uitvoeren van bijbehorende taken. In 2024 is een voorziening waarde aandelen getroffen van € 100.000. Een verdere verhoging van deze voorziening is niet geheel uitgesloten. • De participatiemaatschappij heeft een negatieve reserve en de exploitatieperspectieven aldaar zijn evenmin rooskleurig. Het eigen vermogen-saldo betreft vooral de kapitaalstortingen. • Er is geen perspectief op dividend. De gedachte is dat de inleg (hooguit) revolverend zal zijn. • De organisatie is hard gegroeid, echter de interne beheersing is een aandachtspunt. Groei is niet (meer) het doel, focus en professionaliseren worden belangrijker. Op managementniveau is er sprake van verloop op diverse posities.

Stedin Holding NV

Stedin Holding N.V.

Website www.stedingroep.nl

Vertegenwoordiging Dordrecht	Mevrouw T.F. de Jonge als gevolmachtigd aandeelhouder in de Algemene vergadering van aandeelhouders (AvA) en als lid van de aandeelhouderscommissie (AHC).
Deelnemers	Stedin Groep heeft momenteel in totaal 64 aandeelhouders. Dit zijn: • 61 Nederlandse gemeenten (waarvan 43 een belang van onder de 1%) • 2 provincies (Utrecht en Zeeland; beide onder de 1%) • De Staat der Nederlanden De gemeente Dordrecht bezit 7,91% gewone aandelen, is daarmee de 4e grootste aandeelhouder na Rotterdam, Den Haag en de Staat en bezit daarnaast sinds 2021 10% cumulatief preferente aandelen.
Vestigingsplaats	Rotterdam
Openbaar of gemeentelijk belang	Stedin Groep beheert de aandelen van onder andere (doch in hoofdzaak) de netbeheerder en draagt zorg voor de concernfinanciering. De reden van participatie heeft een historische achtergrond: oprichting van een gemeentelijk energiebedrijf dat later samenging met andere bedrijven. In de Wet Onafhankelijk Netbeheer is het overheidsbelang in energienetwerken bevestigd. Ons aandeel geeft (beperkte) invloed op onder andere majeure investeringsbeslissingen van de onderneming Stedin.
Relevante beleidsinformatie	Actuele ontwikkelingen d.d. augustus 2025 Proportionaliteit in aandeelhouderschap is voor de aandeelhouders een aandachtspunt: met name in het Utrechtse en Zeeuwse gebied wordt door potentieel belanghebbende gemeenten zelf nog nauwelijks (relevant) geparticipeerd via aandelenkapitaal in Stedin. Stedin onderzoekt momenteel de mogelijkheden voor flexcapaciteit waarmee een deel van de congestieproblematiek het hoofd zou kunnen worden geboden.
Risico's	Actuele risico's d.d. augustus 2025 In kapitaalbehoefte wordt voorzien via leningen en deelname als aandeelhouder door de Staat en een aantal nieuwe aandeelhouders in de provincies Zeeland en Utrecht alsook via hogere tarieven (als gevolg van een gewonnen juridische procedure). De classificatie betreft het financiële bijstortrisico in de huidige reguleringsperiode. Het te hoog geraamde dividend wordt beschouwd in de perspectiefnota. Beschikbaarheid van personeel, materiaal, het voldoen aan voorschriften (vergunningen) en vooral goede samenwerking tussen overheden en belanghebbende marktpartijen spelen een belangrijke rol in de aanpak van congestieproblemen. De beoordeling van het risico betreft de reguleringsperiode tot 2027.

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank) N.V.

BNG Bank N.V.

Website www.bngbank.nl

Vertegenwoordiging Dordrecht	De heer W. van der Kruijff als gevolmachtigd lid in de Algemene vergadering van de aandeelhouders (AvA). Het aandeelhoudersbelang is 0,41%
Deelnemers	Het Rijk en Nederlandse gemeenten.
Vestigingsplaats	Den Haag
Openbaar of gemeentelijk belang	De BNG is een bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank nog steeds essentieel voor de publieke taak, maar de gemeente heeft ook alternatieve financieringsmogelijkheden. Klanten van BNG Bank zijn overwegend overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en openbaar nut. Verreweg het grootste deel van de kredietverlening van de bank is kredietrisicovrij, omdat deze aan of onder garantie van overheden plaatsvindt.

Relevante beleidsinformatie	Actuele ontwikkelingen d.d. augustus 2025 - BNG Bank heeft de ambitie uitgesproken dat zij meer maatschappelijke impact wil maken. Verwezen wordt naar bijgaande informatie, waarbij aangetekend wordt dat dit in samenwerking met haar klanten moet worden gerealiseerd. Die ook kunnen kiezen voor andere oplossingen dan via financiering door BNG. - Beleidsmatig heeft de gemeente feitelijk nauwelijks tot geen invloed; ook gezien haar geringe belang. Grootste aandeelhouder is de Staat.
Risico's	Actuele risico's d.d. augustus 2025 Geen bijzonderheden behoudens renterisico's en marktwaaarderisico's, die er altijd zijn. De bank is financieel sterk doch levert geen resultaatprognoses.

Stichting Administratiekantoor Breedband Drechtsteden

Stichting Administratiekantoor Breedband Drechtsteden

Website	https://www.vitrumnet.nl
Vertegenwoordiging Dordrecht	Dhr. M.D. Burggraaf, lid Algemeen Bestuur
Deelnemers	De stichting administratiekantoor Breedband Drechtsteden (26 non profit certificaathouders) heeft als primair doel het houden van aandelen van de Breedband Drechtsteden Groep BV. Deze BV bedient samen met de dochter BV's Breedband Drechtsteden BV (voor de certificaathouders in STAK) en VitrumNet BV (voor alle andere activiteiten) de relaties.
Vestigingsplaats	Dordrecht
Openbaar of gemeentelijk belang	Oorspronkelijk was het doel het in eigendom verwerven en beheren van een glasvezelinfrastructuur in de regio Drechtsteden. Momenteel is het doel het beheren van aandelen/certificaten en het uitoefenen van stemrecht in de Breedband Drechtsteden Groep BV. Breedband Drechtsteden Groep B.V. bestaat uit de volgende werkmaatschappijen: - Breedband Drechtsteden BV (bediening oprichters in de non-profit sector waaronder GRD/Dordrecht). - VitrumNet BV (commercieel).
Relevante beleidsinformatie	Actuele ontwikkelingen d.d. augustus 2025 Onderwerp van gesprek is, op termijn, de positie van de gemeente: certificaten houden of verkopen (en aan wie/samen met anderen/onder welke condities et cetera) versus wel of geen dividend en mogelijk voordeelverlies op tarieven dienstverlening. De feitelijke grip en regiemogelijkheid is echter beperkt vanwege het belang van circa 14,5%.
Risico's	Actuele risico's d.d. augustus 2025 Geen bijzonderheden. STAK is vooral een juridisch vehikel voor aandelencertificaten in de Breedband Drechtsteden Groep. Conform jaarverslagleggingsregels is het resultaat ieder jaar nul. Uitkeringen op certificaten worden niet in het resultaat verwerkt . BDG boekte in 2023 een nettoresultaat van circa 1 miljoen euro. Het dividend in de tabel betreft meerdere jaren.

Coöperatie Ontwikkeling Leerpark U.A.

Coöperatie Ontwikkeling Leerpark U.A.

Website	www.leerpark.nl
Vertegenwoordiging Dordrecht	- Mevrouw C.C. van Benschop, gevolmachtigd lid en voorzitter Algemeen Leden Vergadering (ALV) - De heer J.H.S. Goossensen, bestuurslid (bestuurslid A) - De heer N.J. de Wit, bestuurslid
Deelnemers	De gemeente Dordrecht en het ROC Da Vinci College (Stichting Regionaal opleidingscentrum Zuid-Holland Zuid).
Vestigingsplaats	Dordrecht

Openbaar of gemeentelijk belang	De Coöperatie Ontwikkeling Leerpark U.A. is op 26 juni 2003 opgericht en heeft als hoofddoelen: • Het namens de leden selecteren van een marktpartij en het namens de leden contracteren van die marktpartij, om op het terrein gelegen aan de Maria Montessorilaan en omgeving scholen, woningen, winkels, kantoren, bedrijfsruimten, openbare ruimten en infrastructuur te realiseren. • De realisatie van het Leerpark tegen de scherpste prijs en hoogst bereikbare kwaliteit te laten plaatsvinden. • In alle fasen van de ontwikkeling van het Leerpark op te treden als aanbestedende dienst krachtens de Europese richtlijnen.
Relevante beleidsinformatie	De Coöperatie Ontwikkeling Leerpark U.A. bestaat uit de leden - Stichting Regionaal Opleidingscentrum Da Vinci College en de Gemeente Dordrecht, en fungeert als opdrachtgever voor de fysieke realisatie van het Leerpark binnen aangegeven kaders (programma's, randvoorwaarden en budget van de leden). Actuele ontwikkelingen d.d. augustus 2025 De beoogde afsluiting van de grex Leerpark (laatste perceel 6b, is door Heijmans afgenomen en in planvorming) is ook het moment om te kijken naar de organisatiestructuur. Het is logisch moment om de huidige COL-samenwerking te beëindigen (doelstelling waarvoor het in het leven is geroepen is immers afgerond). Dat betekent dat er vanuit de huidige gemeenschappelijke verantwoordelijkheid/eigendom van de DZHF nog een passende entiteit gevonden moet worden. Parallel daaraan wordt onderzocht op welke wijze de campusprogrammering in de verbinding tussen onderwijs, innovatie en ondernemerschap verder vorm kan krijgen, zodat het gezamenlijke eigenaarschap voor de campus geborgd blijft. In 2018 heeft de gemeente samen met DaVinci en het bedrijfsleven de ambitie van de campusontwikkeling weggezet, met de insteek om Leerpark verder door te ontwikkelen. Inmiddels zijn verschillende elementen uit die ambitie verwezenlijkt, zoals de toevoeging van hbo-onderwijs in het kopgebouw en praktijkgericht technisch onderwijs van de beroepentuin, waar mensen zonder startkwalificatie snel, gericht en met baangarantie worden opgeleid voor werk in de energietransitie. Ook is er in publiek-private samenwerkingen geïnvesteerd in het uitbreiden van faciliteiten voor testing, innovatie en ondernemerschap. De beoogde ontwikkeling van de Maakfabriek (2027 oplevering), tegenover de Duurzaamheidsfabriek is een belangrijk sluitstuk van de fysieke ontwikkeling van het Leerpark, omdat hier meer ruimte wordt geboden voor maakbedrijven, start-ups en scale-ups. Zowel jongeren als werkenden en steeds meer bedrijven weten hun weg te vinden naar de Duurzaamheidsfabriek en het concept heeft bewezen maatschappelijke impact. Daarbij worden de aanjaagactiviteiten die in, rond en vanuit de Duurzaamheidsfabriek worden vormgegeven en uitgevoerd vrijwel geheel gefinancierd uit subsidiegelden en daarmee gegenereerde cofinanciering door bedrijfsleven en andere partners uit de triple helix. De exploitatie en staande organisatie van de Duurzaamheidsfabriek (Directie, (financieel) management, Public Affairs & ecosysteem management, hospitality en beheer faciliteiten) kan echter niet structureel uit deze gelden worden bekostigd. Daardoor kent de Duurzaamheidsfabriek, ondanks de optimalisatieslagen die afgelopen jaren in verhuur zijn gedaan, een structureel exploitatiekort volgens de concept begroting 2025 en meerjarenraming van circa €300.000, welke 50/50 gedeeld wordt door de twee partners. Het risico voor de gemeente bedraagt € 150.000. Verwachting is dat het tekort komende jaren ongeveer op hetzelfde niveau zal blijven. Vanaf 2027 kan vindt renteherziening en mogelijk herijking plaatsvinden als gevolg van de afloop van de rentevaste periode van de hypothecaire financiering (kapitaallasten vormen een aanzienlijk deel van de exploitatielast) en de toevoeging van de Maakfabriek die een positieve bijdrage kan leveren aan het terugdringen van het tekort. Op dat moment kan een nieuwe afweging worden gemaakt op de (omvang) van de bijdrage in de exploitatie.

Actuele risico's d.d. augustus 2025

- De jaarrekeningen 2024, voorzien van goedkeurende controleverklaring, is op medio juli door de COL bestuurlijk vastgesteld.
- De jaarrekening 2024 sluit met een nadelig jaarresultaat van € 178.000. Hiervan betaalt Dordrecht 50% waarvoor bij het opstellen van de jaarrekening is gereserveerd. In het jaarresultaat zit een eenmalig BTW voordeel van € 100.000.
- De begroting 2025 sluit ondanks het extra verhogen van de verhuurtarieven eveneens met een exploitatietekort van ruim € 300.000. Vanwege het wijzigen van de btw-wetgeving omtrent servicekosten wordt recht op btw-aftrek verder beperkt.
- In 2025 is het onderzoek naar de rechtmatigheid van de btw-aangiften over de afgelopen jaren afgerond. Met instemming van een externe btw-specialist vindt in 2025 suppletieaangifte plaats. Voor het nabetalen van de ten onrechte in vooraftrek gebrachte btw (inclusief heffingsrente en exclusief boete) is budget gereserveerd.

Energie Coöperatie Dordrecht**Energie Coöperatie Dordrecht (ECD)**

Website <https://www.wijkendordrecht.nl/energiedordrecht>

Vertegenwoordiging Dordrecht	• Mevrouw T.F. de Jonge bestuurslid (Algemene leden vergadering) • Mevrouw M.J. Kraaijeveld, ambtelijk lid
Deelnemers	NV Huisvuilcentrale Noord-Holland en de gemeente Dordrecht.
Vestigingsplaats	Dordrecht
Openbaar of gemeentelijk belang	Doel van de coöperatie is het versnellen van de uitvoering van het gemeentelijk energiebeleid, het tot stand brengen van leerwerkverbindingen op het gebied van duurzame energie en het tot stand brengen van een revolverend fonds voor het doen van duurzame investeringen.
Relevante beleidsinformatie	Actuele ontwikkelingen d.d. augustus 2025 • De activiteiten van de ECD zijn het beheer van de in bedrijf zijnde productie-installaties en het in opdracht van de gemeente vormgeven van het zonne-offensief. • In de jaren 2022-2030 gaat de ECD zich toeleveren op het versnellen van de energietransitie door vorm te geven aan het door de gemeente gewenste zonneoffensief. Hiervoor is een projectleider zonne-energie in dienst genomen.
Risico's	Actuele risico's d.d. augustus 2025 • Op dit moment zijn geen specifieke risico's anders dan die bij de exploitatie van zonnecentrales voorkomen. Risico's van uitval en diefstal van panelen zijn gedekt met een verzekering. • Activiteiten in 2024/2025 zijn het in opdracht van de gemeente Dordrecht vormgeven van het zonne-offensief. Gelet op de netcongestie in het westelijk deel van de stad richt de ECD zich in dit gebied op de kleine installaties bij het MKB en de middel grote en grote installaties aan de noordzijde van de stad. Verder exploiteert de ECD een tweetal zonneweides. Tot slot zal de ECD een voorstel doen voor zon in het uitwerkingsgebied A16 west van de Regionale Energiestrategie. Hiervoor is, met het oog op te realiseren burger participatie, samenwerking gezocht met de Energie coöperatie Drechtse Energie (een burger initiatief).

Stichting Binnenstadsbedrijf Dordrecht**Stichting Binnenstadsbedrijf Dordrecht**

Website <https://binnenstadsbedrijfdordrecht.nl/>

Vertegenwoordiging Dordrecht	• De heer M.D. Burggraaf, Bestuurder/secretaris Dagelijks Bestuur • De heer J.M. Huisman Bestuurder Dagelijks Bestuur • De heer J. Weeber Bestuurder/penningmeester • Mevrouw D. van Elsäcker, Bestuurder/voorzitter
Deelnemers	Naast de gemeente Dordrecht zijn de ondernemers en eigenaren partners in het Binnenstadsbedrijf, respectievelijk vereniging Promotie Ondernemers Binnenstad Dordrecht (POBD) en de vereniging van Vastgoedeigenaren 3311 (VVE3311). De 3 partners hebben een onafhankelijke voorzitter benoemd.

Vestigingsplaats	Dordrecht
Openbaar of gemeentelijk belang	De stichting heeft een openbaar belang namelijk de toekomstbestendigheid van de binnenstad van Dordrecht vergroten. Om de binnenstad aantrekkelijk te maken om zo meer bezoekers naar de stad te trekken, hun verblijfstijd te verlengen, het terugkeerbezoek te bevorderen, de bezoekerstevredenheid te vergroten, het ondernemersklimaat en de economisch vitaliteit van de binnenstad te versterken. De meerwaarde wordt bereikt door een geprofessionaliseerde samenwerking waarin ondernemers, vastgoedeigenaren en gemeente zich samen inzetten voor de binnenstad. De verantwoordelijkheid voor het functioneren van de binnenstad ligt namelijk niet bij één partij, maar vormt een gezamenlijke verantwoordelijkheid.
Relevante beleidsinformatie	Actuele ontwikkelingen d.d. augustus 2025 De raad is op 19 september 2023 akkoord gegaan met de participatie van de gemeente in stichting Binnenstadsbedrijf Dordrecht (BBD). De stichting is op 26 oktober 2023 opgericht. Vanuit het meerjarenplan heeft het bestuur op 15 november 2024 de begroting 2025 goedgekeurd en op 5 februari 2025 het jaarplan 2025. De begroting 2026 en de meerjarenbegroting worden in het najaar besproken en vastgesteld. Voor de nadere uitwerking van het meerjarenplan wordt gewerkt met drie programmagroepen die zijn gekoppeld aan de thema's uit het meerjarenplan, Gastvrij & Beleving, Toekomstige invulling Binnenstad Dordrecht en Duurzaam & Digitaliseren. BBD maakt gebruik van een digital twin dashboard. Door integratie van data over bezoekersstromen, winkelactiviteiten, vastgoed en parkeergelegenheid biedt het dashboard een compleet en actueel beeld van de binnenstad. BBD heeft een communicatieplatform voor alle aangesloten partners in de binnenstad: Chainels. De financiering wordt voor wat betreft de bijdrage vanuit ondernemers en eigenaren gedekt uit het Ondernemersfonds Dordrecht .
Risico's	Actuele risico's d.d. augustus 2025 Geen bijzonderheden.

4.7.3 Financiële informatie verbonden partijen

Onderstaand treft u een totaal overzicht van de financiële gegevens van onze verbonden partijen.

Daar waar besluitvorming in het publieke domein plaatsvindt, geven we inzicht in omvang van de Begroting 2026 van de betreffende verbonden partij. Bij een gemeenschappelijke regeling (GR) melden we de omvang van de totale bijdragen van alle vaste deelnemers (meestal gemeenten). Voor zover dit van toepassing is melden we welk belang in zowel euro's als procentueel, de gemeente Dordrecht heeft in een verbonden partij. Bij een GR gaat dat om de vaste gemeentelijke bijdrage (bijvoorbeeld inwonersbijdrage) in de Begroting 2026 van de verbonden partij, bij deelnemingen (zoals BV's en NV's) gaat het bijvoorbeeld om het dividend op basis van het percentage aandelen. Bovendien geven we een prognose van het verwachte resultaat 2026 van de verbonden partij en het resultaat 2024 (inclusief ontwikkeling van het eigen en vreemd vermogen van 2023 naar 2024).

Publiek	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat en prognose		Financieel aandeel Dordt	
Naam verbonden partij	2023	2024	2023	2024	2024	2026	2026 in %	2026 in euro
Gemeenschappelijke regeling Sociaal	€ 250.000	€ 700.000	€ 56.639.000	€ 62.725.000	0	0	52,70%	€ 181.737.000
Gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid en Jeugd Zuid-Holland Zuid (GR DG&J ZHZ)	€ 2.676.000	€ 3.990.000	€ 30.455.000	€ 29.356.000	€ 0	€ 5.367.000	31%	€ 63.488.000
Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (GR OZHZ)	€ 654.962	€ 988.399	€ 7.896.055	€ 13.240.152	€ 73.689	€ 604.106	34,6%	€ 11.502.313
Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (GR VRZHZ)	€ 10.356.465	€ 9.673.172	€ 86.746.137	€ 91.467.885	nihil	€ 2.229.000	28,7%	€ 14.190.500
Gemeenschappelijke regeling Vuilverwerking Dordrecht en Omstreken (GR Gevudo)	Gevudo: € 30.000 HVC: € 233.501.000	Gevudo: € 30.000 HVC: n.n.b.	Gevudo: € 0, HVC: € 928.387.000	Gevudo: € 0, HVC: n.n.b.			27,61% (van een naar circa 14,5% verwaterd belang in HVC)	Wordt jaarlijks verrekend door de GR met provisie HVC
Gemeenschappelijke regeling Wegschap Tunnel Dordtse Kil (GR Kiltunnel)	€ 18.191.000	€ 21.490.000	€ 45.807.000	€ 41.365.000	€ 3.370.000	€ 3.299.000	42%	0

Privaat		Geprognosticeerd aandelenbelang Dordrecht	
Naam verbonden partij	2026 in %	2026 in euro	
B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides	7,1		n.v.t.
Merwedelingelijn Beheer B.V.	2,91		7275
ROM-D: Holding Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden N.V.	29,73 (Capital)		n.v.t.
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij InnovationQuarter B.V.	0,7		n.v.t.
Stedin Holding N.V.	7,91		n.v.t.
BNG Bank N.V.	0,41		n.v.t.
Stichting Administratiekantoor Breedband Drechtsteden	n.t.b.		n.t.b.
Coöperatie Ontwikkeling Leerpark U.A.	50		n.t.b.
Energie Coöperatie Dordrecht (ECD)	50		n.t.b.
Stichting Binnenstadsbedrijf Dordrecht	33		200.000
Dordrecht Capital Dordtse Kil I en II B.V.	100		n.v.t.

4.8 Grondbeleid

De paragraaf grondbeleid geeft op hoofdlijnen inzicht in de ontwikkelingen bij het Grondbedrijf. De basis voor deze begroting zijn de jaarschijven 2026 tot en met 2030, het resultaat van de grondexploitaties bij de Jaarrekening 2024, de ontwikkelingen in grondexploitaties bij de Bestuursrapportage 2025 en tussentijdse besluitvorming op projecten (specifiek het vaststellen van Maasterras en 3^e Merwedehaven als grondexploitatie).

Managementsamenvatting

Voor de Begroting 2026 verwachten we een betere financiële positie van het Grondbedrijf dan vorig jaar. Door voorafgaande besluiten (Perspectiefnota 2026) is de Reserve Grondbedrijf substantieel toegenomen. De verbeterde financiële positie wordt veroorzaakt door grotere toevoeging aan de reserve ten opzichte van de toename van het risicoprofiel. Dit was nodig, omdat de reserve voorheen niet toereikend was voor het dekken van de risico's. Op basis van de Jaarrekening 2024 en navolgende besluitvorming is het de verwachting dat de omvang van de Reserve Grondbedrijf per 1-1-2026 € 55,5 miljoen zijn. Ten opzichte van de Jaarrekening 2024 zijn de risico's van het grondbedrijf circa € 47,5 miljoen toegenomen tot € 61,4 miljoen bij een zekerheidspercentage van 75%. De toename wordt veroorzaakt door het vaststellen van de grondexploitatie Maasterras. De omvang van de Reserve Grondbedrijf is momenteel ongeveer voldoende groot om de risico's binnen het grondbedrijf op te vangen.

Het totaal van exploitatieresultaten en risico's laat een verwachte vermogenspositie per 1-1-2026 zien van € 32,2 miljoen positief. Een jaar eerder (1-1-2025) bedroeg de vermogenspositie € 25,7 miljoen negatief. Naast de dotatie aan de reserve ten behoeve van het Maasterras van € 47,5 miljoen, is bij de Perspectiefnota 2026 € 2,49 miljoen in de reserve gestort, wat ook heeft bijgedragen aan de verbetering van de vermogenspositie. In 2026 wordt aanvullend een bedrag van € 1,62 miljoen en in 2027 € 3,42 miljoen in de reserve gestort bij de Perspectiefnota, met als doel de weerstandratio aan te vullen naar 1,0.

4.8.1 Grondbeleid in de gemeente Dordrecht

Het grondbeleid van de gemeente Dordrecht is vastgelegd in de Nota grondbeleid 2024 en is bedoeld om uitvoering te geven aan de ruimtelijke kaders die gesteld zijn binnen de Structuurvisie 2020. De nieuwe nota, 'Op goede gronden', is in juni 2024 vastgesteld en geeft een aantal richtlijnen voor gronduitgifte. Per locatie wordt beschouwd welke ontwikkelstrategie het beste past bij de doelstellingen en ambities van de gemeente Dordrecht. Over het algemeen schrijft de nota een actiever grondbeleid voor. In het beleid is daarnaast opgenomen, dat in de initiatief- en voorbereidingsfasen uitdrukkelijk aandacht wordt besteed aan de financiële haalbaarheid van ontwikkelingen. Daarbij wordt ook gekeken naar het optimaliseren van plannen in financiële zin. Voorafgaand aan besluitvorming wordt dit vastgelegd in de zogenaamde Nota van uitgangspunten.

4.8.2 Visie grondbeleid in relatie tot de realisatie van doelstellingen begrotingsprogramma's

Het ruimtelijk beleid wordt vertaald in het programma Bouwend en Bereikbaar Dordrecht. Verantwoording en inzicht in de financiële consequenties van het gevoerde grondbeleid vindt plaats in de Prognose Grondbedrijf. Met financieel economische haalbaarheid (en financiële kaderstelling) als uitgangspunt, bestaat een wisselwerking tussen het grondbeleid en het ruimtelijke beleid.

In het Politiek Akkoord 2022-2026 is de ambitie opgenomen om in de eerste vier jaar 4.000 woningen te realiseren, verdeeld over alle segmenten. Hiervan moet 30% in het sociale huursegment gerealiseerd en worden er minimaal 1.500 betaalbare koopwoningen aan de harde planvoorraad toegevoegd.

De projecten Stadswerven, Leerpark-Gezondheidspark, Spuiboulevard en Amstelwijck zijn noodzakelijk om een substantieel deel van de gestelde ambities te realiseren. Voor deze projecten bestaan lopende grondexploitaties. In juli 2025 is het Maasterras vastgesteld als grondexploitatie.

Met meer dan 2000 woningen is deze ontwikkeling van groot belang voor het realiseren van de ontwikkelambities van Dordrecht. Verder leiden particuliere initiatieven op locaties zonder gemeentelijk grondbezit tot het realiseren van een groot aantal woningen. Deze laatste lijn van ontwikkelingen is voor de financiële positie van het Grondbedrijf niet van belang.

Via deze begroting vindt er geen autorisatie plaats van grondexploitaties. Deze begroting is uitsluitend gebaseerd op eerder genomen raadsbesluiten, waaronder de Prognose Grondbedrijf 2025 en de Bestuursrapportage 2025.

4.8.3 Prognose verwachte resultaten totale grondexploitatie

Om inzicht te krijgen in de toekomstige positie van het Grondbedrijf, staat hieronder weergegeven wat de verwachting is van het verloop van de boekwaarde van de grondexploitaties voor de komende jaren. In de Prognose 2025 en de Bestuursrapportage 2025 zijn de verwachte kosten en opbrengsten voor 2025 en verder bijgesteld. In onderstaande tabel wordt de meest actuele ontwikkeling van de boekwaarde van de grondexploitaties weergegeven. Verschuivingen van kosten en opbrengsten zijn hierin verwerkt. De grootste verschuivingen van kosten en opbrengsten komen voort uit het niet uitgeven van gronden die wel in 2025 waren voorzien. In alle gevallen is hier sprake van uitstel, niet van afstel.

Wanneer sprake is van verslechtering van het financiële resultaat van een grondexploitatie, wordt vanuit het Grondbedrijf het projectteam de opdracht gegeven om de financiële tegenvaller binnen het project op te vangen. Dat komt neer op het besparen van kosten of het realiseren van meer opbrengsten. Deze lijn komt voort uit de druk op de Reserve Grondbedrijf en het feit dat de raad bij de prognose een bepaald financieel kader vaststelt. De vastgestelde eindwaarde moet daarmee worden benaderd als een van de projectdoelstellingen.

De raming van de kosten en opbrengsten voor 2026 en verder en de risicoanalyse worden opnieuw kritisch bekeken bij de Prognose 2026. Wijzigingen in de geraamde kosten en opbrengsten die hier uit voortvloeien, worden dan ter besluitvorming aangeboden.

In onderstaande tabel wordt voor de bouwgronden in exploitatie de verwachte resultaten en het verloop van de boekwaarde weergegeven op basis van de huidige begroting.

Bedragen x € 1.000.000	
Boekwaarde Bouwgrond in exploitatie (BIE) aan het begin van het begrotingsjaar 2025:	177,8
De geraamde investeringen in het begrotingsjaar 2025:	68,4
De geraamde opbrengsten in het begrotingsjaar 2025:	60,7
Verwachte boekwaarde in BIE aan het einde van het begrotingsjaar 2025:	185,5
De geraamde nog te maken kosten (vanaf 1-1-2026):	345,9
De geraamde opbrengsten (vanaf 1-1-2026):	398,4

De totale projectportefeuille van de grondexploitaties laat een negatief resultaat zien. Dit is een som van positieve en negatieve exploitaties. Op grond van het [Besluit Begroting en Verantwoording](#) (BBV) zijn gemeenten verplicht verwachte verliezen van grondexploitaties af te dekken met een verliesvoorziening. Wanneer verliezen tijdens de exploitatie oplopen, worden deze onttrokken aan de Reserve Grondbedrijf. De tabel laat zien dat de huidige portefeuille voor een deel bestaat uit positieve exploitaties. De ontwikkeling van de Reserve Grondbedrijf, de risico's en een toelichting op de totale financiële positie komt terug bij het onderdeel toelichting op de financiële positie en risico's.

4.8.4 Verlies en winstneming

Met betrekking tot de projecten met een nadelig exploitatieresultaat zijn verliesvoorzieningen gevormd. Het afsluiten van deze projecten betekent een definitieve verliesneming ten laste van de Reserve Grondbedrijf. De verliesneming is gelijk aan de al getroffen verliesvoorziening.

De verliesvoorzieningen voor nadelige projecten worden gebaseerd op resultaten van de grondexploitaties op de eindwaarde van het project.

In 2024 is één grondexploitatie afgesloten: Einsteinstraat 61. De verwachting is dat in 2025 en 2026 een aantal projecten wordt afgesloten met een positief resultaat (Grote Hondring, Kilkade 7, Oud Krispijn Zuid, Overkampzone, 3e Merwedehaven). Het definitieve resultaat van deze projecten wordt gemuteerd in de Reserve Grondbedrijf.

Binnen de bestaande portefeuille van grondexploitaties wordt in 2025 € 3,08 miljoen aan winstneming verwacht. In 2026 wordt € 11,34 miljoen aan winstneming verwacht. Naast de eerdergenoemde projecten met een positief resultaat die in 2025 en 2026 worden afgesloten wordt in dezelfde periode tussentijds ook winstneming verwacht voor de projecten Amstelwijck Wonen, Dordtse Kil IV deel 2, Vlijweide en Oudland.

4.8.5 Toelichting op de financiële positie en de risico's

In deze paragraaf geven we een toelichting op de financiële positie van het Grondbedrijf aan de hand van de risico's in relatie tot de reserves. Dit geeft inzicht in het weerstandsvermogen, de financiële positie van het Grondbedrijf op de korte termijn (< 3 jaar) en de lange termijn (> 3 jaar).

Risico's

Binnen de risico's wordt conform de nota Grondbeleid en de nota Risicosturing en Weerstandsvermogen onderscheid gemaakt tussen risico's binnen projecten en algemene risico's. Dit kunnen zowel positieve als negatieve risico's zijn.

De positieve risico's zijn de geprognosticeerde resultaten van de grondexploitaties. De projectspecifieke risico's hebben betrekking op de grondexploitaties. Om de onderhandelingspositie van de gemeente niet te schaden, gaan we in deze paragraaf niet inhoudelijk in op de risico's. Met betrekking tot de risico's moet worden gedacht aan onzekerheden over kosten en opbrengsten, saneringsrisico's, kans op archeologische vondsten enzovoort.

De algemene risico's zijn onder meer van toepassing op algemene uitgangspunten bij de actualisatie van de grondexploitaties. Dit heeft bijvoorbeeld betrekking op afwijkingen op de parameters als kosten- en opbrengstenstijging die een beeld geven van de economische groeiverwachting. Met deze risico's wordt de onzekerheid van de markt weerspiegeld.

Korte termijn (< 3 jaar)

De risico's die zich binnen drie jaar kunnen voordoen, bepalen de benodigde weerstandscapaciteit. Dit wordt aangeduid als de norm voor het weerstandsvermogen. De norm voor het weerstandsvermogen is gelijk aan de omvang van het risicoprofiel van het grondbedrijf en bedraagt momenteel € 61,4 miljoen (het gewogen totaal van de risico's binnen een periode van drie jaar die betrekking hebben op het grondbedrijf met een betrouwbaarheid van 75%, analoog aan de overige risico's van de gemeente). Door toevoeging van nieuwe exploitaties (met name Maasterras) is deze aanzienlijk toegenomen.

Lange termijn (> 3 jaar)

Het totaal aan risico's binnen de grondexploitaties is hoger dan waar het grondbedrijf het benodigd weerstandsvermogen op baseert. Risico's waarvan het de verwachting is dat deze niet binnen de eerste drie jaar zullen optreden worden daarin niet meegenomen. Hiermee wordt voorkomen dat de weerstandscapaciteit onnodig hoog moet worden gehouden voor risico's die zich mogelijk pas in

de verre toekomst voordoen. Bovendien is de aanname dat risico's die zich op een langere termijn voordoen beter beheerst kunnen worden. Er is vaak nog meer tijd en ruimte voor sturing.

Het risicoprofiel Grondbedrijf is fors toegenomen als gevolg van vaststelling van de grondexploitatie Maasterras. Dit komt door de omvang en looptijd van de ontwikkeling en de onzekerheid die dit met zich meebrengt. Door het gestegen risicoprofiel was het nodig om het benodigde weerstandsvermogen van het Grondbedrijf bij de Perspectiefnota aan te vullen.

Financiële positie Grondbedrijf

Het verwachte resultaat van het Grondbedrijf op de lange termijn bedraagt € 32,2 miljoen positief, uitgaande van de resultaten van de grondexploitaties bij de Jaarrekening 2024, besluitvorming over nieuwe grondexploitaties en verwachte afwijkingen bij de Bestuursrapportage 2025. In dit resultaat is rekening gehouden met de getroffen voorzieningen en de verwachte resultaten van de projecten, de stand van de Reserve Grondbedrijf en de risico's. De toekomstige inkomsten zijn daarmee groter dan de risico's. Het saldo van de vermogenspositie is ten opzichte van de Prognose 2025 verbeterd met € 6,7 miljoen. Het verschil met de Jaarstukken 2024 wordt veroorzaakt doordat de toevoeging aan de reserve iets groter is dan de toename van het risicoprofiel. De negatieve eindwaarde van de nieuw toegevoegde exploitaties is middels een verliesvoorziening afgedekt. Deze hebben daardoor geen effect op de vermogenspositie.

Boekwaarde ten opzichte van totale baten gemeente.

Bedragen x € 1.000			
Grondexploitatie	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
A Raming van het totaal van de activa van de bouwgronden in exploitatie (art. 38, sub b BBV)	€ 70.209	€ 28.118	€ -1.152
B Raming van het totaal van de baten exclusief de mutaties van reserves (art. 17, sub c BBV)	€ 662.960	€ 667.732	€ 843.660
Grondexploitatie = A/B	11%	4%	0%

Het verhoudingsgetal tussen boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie (BIE's) en de totale baten van de gemeente geeft een indicatie van het financieel risico dat de gemeente loopt met haar grondexploitaties. De ratio gaat in 2026 omlaag omdat het gereserveerde geld voor de toekomstige verliezen meer is toegenomen dan de boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie. Dat betekent dat het financiële risico is afgenomen, omdat een kleiner deel van de reeds gemaakte kosten nog moet worden terugverdiend met overige baten.

Economie

Naast de projectrisico's, zijn de algemene risico's opgenomen in het weerstandsvermogen. Deze zijn voor een groot deel het gevolg van de economische groeiverwachting en de omvang van de totale omzet van de portefeuille. De ontwikkeling van de economie is vertaald in parameters voor opbrengsten- en kostenstijging voor de komende jaren. Deze zijn van toepassing op alle grondexploitaties en worden dus niet gezien als project specifiek. Bij de Prognose 2026 wordt dit opnieuw bezien. Een bijstelling van de hoogte van de parameters heeft invloed op het saldo van de projecten. Voor de projecten met een verliesvoorziening leidt dit direct tot een mutatie van de Reserve Grondbedrijf. Voor het vaststellen van de Prognose Grondbedrijf 2026 wordt een nieuwe set parameters middels een collegebesluit vastgelegd. Deze parameters worden voorzien van een onderbouwing gebaseerd op relevante economische ontwikkelingen.

Toelichting totaal financiële positie

Op basis van de huidige vastgestelde grondexploitaties en grondexploitaties die in voorbereiding zijn, rekening houdend met de omvang van de Reserve Grondbedrijf en de risico's, is het de verwachting dat het resultaat over de volledige looptijd van deze ontwikkelingen positief zal zijn.

Dit wordt uitgedrukt in het saldo van de vermogenspositie, die momenteel € 32,2 miljoen positief is.

4.8.6 Verloop algemene reserve Grondbedrijf

De Reserve Grondbedrijf is het resultaat van de winst- en verliesnames in de grondexploitaties en vaste en incidentele afdrachten aan de algemene middelen.

Verwachting 2025, 2026 en verder

De Reserve Grondbedrijf wordt naar verwachting over het jaar 2025 aangevuld met winst uit een aantal (af te sluiten) exploitaties en het tussentijdse nemen van winst. Het nemen van hogere verliesvoorzieningen en treffen van nieuwe voorzieningen van te openen exploitaties, drukt juist de reserve. Per 1-1-2025 bedraagt het saldo van de reserve € 2,05 miljoen. Bij de Perspectiefnota 2026 is de Reserve Grondbedrijf aangevuld met € 47,5 miljoen ter dekking van het risicoprofiel van Maasterras, en met € 2,49 miljoen om de weerstandratio op de benodigde 1,0 te krijgen. Met de momenteel verwachte onttrekkingen van € 1,65 miljoen bij de Bestuursrapportage 2025 en overige toevoegingen, bestaande uit winstnemingen van € 3,08 miljoen en af te sluiten complexen van € 2,01 miljoen is de verwachte stand van de reserve per 1-1-2026 € 55,47 miljoen.

In 2026 wordt de Reserve grondbedrijf verder aangevuld met winstnames van € 11,34 miljoen. In 2026 en 2027 volgt een storting vanuit de Perspectiefnota 2026 van € 1,62 miljoen in 2026 en € 3,42 miljoen in 2027.

Op basis van de huidige exploitaties is de Reserve Grondbedrijf voldoende gevuld om de risico's op korte termijn op te vangen met inkomsten uit de exploitaties. Op de middellange en lange termijn is het de verwachting dat dit zo zal blijven, maar daarin is het vooral van belang dat de verkopen van de kavels in de grondexploitaties niet vertragen.

Regelgeving omtrent winstneming is opgenomen in het [Besluit Begroting en Verantwoording](#) (BBV).

4.9 Ombuigingen

De paragraaf ombuigingen geeft een overzicht van de ombuigingsmaatregelen die door de raad zijn vastgesteld bij de Perspectiefnota 2026. De uitkomst van de [Perspectiefnota 2026](#) vormt het startpunt van de Begroting 2026.

Bij de [Perspectiefnota 2026](#) is aan de raad toegezegd dat het college bij de Begroting 2026 komt met een voorstel welke ombuigingen we specifiek willen en kunnen volgen voor het begrotingsjaar 2026. Het gaat daarbij om ombuigingen waarvan helder is dat er sprake is van maatschappelijke effecten en waarvan helder is dat ze nader moeten worden uitgewerkt. In onderstaande tabel zijn de ombuigingsmaatregelen opgenomen die ingaan in 2026 bij de Begroting 2026.

		Bedragen x € 1.000	
Programma	Ombuigingsmaatregelen	2026	Advies college: specifieke monitoring
Overstijgend	Niet toepassen gemeentelijke indexering voor subsidies in het jaar 2026	900	Ja
LL&V	Groei toeristisch (riviercruise) bezoek	100	Ja
GS&Z	Drechthopper: aangepast voorstel: Wijkhopper voor Drechthopper; bundelen ritten en verruimen reserveringstijd, tarief gelijk aan OV-tarief	500	Ja
Overstijgend	Leges kostendekkend maken	125	Ja
GD&R	Rioolheffing grootverbruik	200	Nee
Financiën	Stadsherstelfonds	50	Nee
Overstijgend	Organisatie	100	Nee
Overstijgend	Specifieke Uitkeringen en personeelsbudget	250	Nee
Overstijgend	Personeelskosten onder programma's en taken	110	Nee
B&O	Anders organiseren stedenbanden	100	Nee
B&O	Terugbrengen regionaal-economische taken Regio Drechtsteden	200	Nee
B&O	MOTIE Rekenkamer	50	Nee
LL&V	Kosten handhaving afval in afvalstoffenheffing	125	Nee
GS&Z	Verminderen communicatie sociaal domein	65	Nee
GS&Z	Beperkt participeren in de Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC)	75	Nee
GS&Z	Beschermd wonen - Realistischer begroten maatwerkvoorzieningen	245	Nee
GS&Z	Beschermd wonen - Overhead doorbelasten aan regiogemeenten	300	Nee
GS&Z	Uitbreiden capaciteit Essenhof om inkomsten te verhogen	100	Nee
GS&Z	Hogere tarieven verhuur sportaccommodaties aan particuliere en commerciële gebruikers	20	Nee
L&O	Inwonerbijdrage Dienst Gezondheid & Jeugd afschaffen	90	Nee
L&O	Economie - bijdrage Stichting DEAL	120	Nee
B&B	Bijdragen ontwikkelaars	150	Nee
B&B	Ombuiging Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid	500	Nee
		4.475	

De volgende ombuigingen worden nader gemonitord gedurende het begrotingsjaar 2026 op het maatschappelijk effect dat zij veroorzaken.

1. Niet toepassen gemeentelijke indexering voor subsidies in het jaar 2026.
2. Groei toeristisch (riviercruise) bezoek.
3. Drechthopper: aangepast voorstel: Wijkhopper voor Drechthopper; bundelen ritten en verruimen reserveringstijd, tarief gelijk aan OV-tarief.
4. Leges kostendekkend maken.

Om de monitoring efficiënt te laten plaatsvinden, wordt voorgesteld de monitoring van de ombuigingsmaatregelen te laten plaatsvinden via de reguliere Planning en Control producten, te weten: de perspectiefnota, de bestuursrapportage en het jaarverslag. Via deze weg legt het college op herkenbare momenten verantwoording af over de uitvoering van de maatregelen en wordt overzicht gehouden op het totale pakket aan maatregelen.

5 Financiële begroting

5.1 Financiële begroting

In de financiële begroting wordt ingegaan op de exploitatie en de balans. Dit met als doel het inzicht in de gemeentelijke financiën te vergroten. Wat betreft de exploitatie wordt daartoe een samenhangend inzicht geboden in de ontwikkeling van de exploitatie vanaf de Perspectiefnota 2026 naar de Begroting 2026.

Vertrekpunt voor opstellen Begroting 2026

De basis van de financiële Begroting 2026 is de [Perspectiefnota 2026](#) die de raad op 15 juli 2025 heeft vastgesteld en de financiële effecten vanuit de Meicirculaire 2025 die eerder via een raadsvoorstel zijn gedeeld.

Van Perspectiefnota 2026 naar Begroting 2026

Na het opstellen van de Perspectiefnota 2026 hebben zich diverse ontwikkelingen voorgedaan die effect hebben op het meerjarig financieel perspectief. Een deel van de ontwikkelingen zijn ontstaan vanuit (technische) ontwikkelingen met een autonoom karakter, zoals:

Financiële opgave	Bedragen × € 1.000			
	2026	2027	2028	2029
1. Correcties na Perspectiefnota 2026				
Technisch) Groei van de Stad (inkomsten)	€ -	€ -	€ -	€ 750
Technisch) Groei van de Stad (uitgaven)	€ -	€ -	€ -	€ -375
Technisch) Dag van de amateurkunst	€ -	€ -	€ -	€ -35
Technisch) Cultuur overige kosten	€ -	€ -	€ -	€ -35
2. Raadsvoorstel Meicirculaire 2025				
a) Mutaties Meicirculaire	€ -1.348	€ 2.122	€ 2.377	€ 3.313
b) Algemene reserve	€ 1.348	€ -2.122	€ -2.377	€ -3.313
3. Vastgestelde Moties van de Perspectiefnota 2026				
a) M13a Scootmobiel	€ -100	€ -100	€ -100	€ -100
b) M19 Speelplekken	€ -250	€ -250	€ -250	€ -250
c) Volumegroei AU nav AZC	€ 350	€ 350	€ 350	€ 350
d) M27 Rekenkamer	€ -	€ -	€ -	€ -
Conform Motie afrmaming budget	€ -50	€ -50	€ -50	€ -50
Conform Motie opraming budget	€ 50	€ 50	€ 50	€ 50
Subtotaal	€ -	€ -	€ -	€ 305

1. Correcties na Perspectiefnota 2026

Bepaalde budgetten hebben een einddatum of een fluctuerend jaarpatroon. Hier is in de opvoer van de PPN over de laatste jaarschijf onvoldoende technisch op gecorrigeerd. Dit zorgt voor een aanpassing van € 305.000 positief voor het jaar 2029.

2. Raadsvoorstel Meicirculaire 2025

Het financieel effect vanuit de Meicirculaire 2025 is op 23 september als hamerstuk in de raad en is conform verwerkt.

3. Vastgestelde moties bij de Perspectiefnota 2026

Dit betreft de moties M13a Scootmobiel; M19 Speelplekken en M27 Rekenkamer.

Een ander deel is ontstaan vanuit nieuwe ontwikkelingen met effect op het meerjarig financieel perspectief. Deze ontwikkelingen zijn grotendeels geconstateerd bij het opstellen van de Bestuursrapportage 2025. Zij waren niet eerder bekend en dus niet meegenomen in de Perspectiefnota 2026.

Deze nieuwe ontwikkelingen zijn getoetst of ze onvoorzien, onuitstelbaar en onvermijdbaar zijn. Voor de ontwikkelingen die voldoen aan deze criteria stellen we voor deze te verwerken in de Begroting 2026. Het gaat hierbij om:

Bedragen × € 1.000					
Ontwikkelingen	2026	2027	2028	2029	
1. Afschrijvings- en rentelasten	€ 3.815	€ 2.063	€ 2.217	€ 2.714	(V)
2. Verbonden partijen	€ -682	€ 492	€ 573	€ 573	(N)
3. Vastgoed verkopen	€ 881	€ -	€ -	€ -	(V)
4. Areaal uitbreiding	€ -	€ 750	€ 750	€ 750	
5. Wettelijke verhoging raadsvergoeding	€ -90	€ -90	€ -90	€ -90	(N)
6. Ondersteuning gemeenteraad na verkiezingen	€ -131	€ -	€ -	€ -	(N)
7. Vennootschapsbelasting	€ -70	€ -70	€ -70	€ -70	(N)
8. Arbo maatregelen	€ -350	€ -350	€ -350	€ -350	(N)
9. Overhead toerekening	€ 315	€ 407	€ 432	€ 551	(V)
10. Toegerekende rentebaten programma's en projecten	€ -500	€ -500	€ -500	€ -500	(N)
11. Terugplaatsen onttrekking Algemene reserve Meicirculaire	€ -1.348	€ -	€ -	€ -	(N)
12. Personeelsbegroting (vrijval meerjarige invendienstgave)	€ -1.700	€ -1.700	€ -1.700	€ -1.700	(N)
Subtotaal	€ 140	€ 1.002	€ 1.262	€ 1.878	

1. Afschrijvings- en rentelasten € 3.815.000 (V)*

De gewijzigde afschrijvings- en rentelasten zijn het gevolg van de actualisatie van de investeringsplanning 2026-2029. Deze actualisatie zorgt er voor dat afschrijvings- en rentelasten later ingaan waardoor er voordelen ontstaan.

(*Alle bedragen hebben betrekking op jaarschijf 2026, andere jaarschijven kunnen verschillen)

2. Verbonden partijen € 682.000 (N)

De mutatie is een samenvoeging van de volgende ontwikkelingen bij verbonden partijen

- De werkelijke cao-index voor de jeugdzorg valt lager uit dan waar rekening mee is gehouden. € 150.000 (V)
- Er is rekening gehouden met een groei van jeugdhulp en met de (lokale) ombuigingen n.a.v. het verbeterprogramma Jeugdhulp. Daartegenover zijn meegenomen extra inkomsten jeugdhulp, in lijn met de uitspraken van commissie Van Ark. € 701.000 (N)
- De ontvangen begroting van GR Sociaal valt lager uit dan verwacht. Mede als gevolg van het uitvoeren van de bestuurlijke opdracht binnen GR Sociaal. € 1.090.000 (V)
- Een hoger dan verwachte provisie-inkomst vanuit Gevudo € 59.000 (V)
- Een lagere dan verwachte uitkering van Evides door aanpassing van interne dekkingsregels. € 280.000 (N)
- Na ontvangst van de halfjaar cijfers van Stedin is de verwachte dividend uitkering bijgesteld € 1.000.000 (N)

3. Vastgoed verkopen € 881.000 (V)

Deze mutatie ontstaat doordat de verkoop van panden een jaar later plaatsvindt dan verwacht. Deze fasering in de tijd (schuiven van 2025 naar 2026) zorgt voor een eenmalige netto boekwinst.

4. Areaal uitbreiding

Door uitbreiding van het areaal, wordt een stijging verwacht van de belastingopbrengsten op woningen. Door het ontbreken van exacte realisatie worden de opbrengsten van 2026 toevoegt aan de algemene reserve. Vanaf 2027 wordt de verhoogde opbrengst toegevoegd aan het resultaat.

5. Wettelijke verhoging raadsvergoeding € 90.000 (N)

Het ministerie van BZK heeft afgelopen maart aangegeven dat een verhoging van raadsvergoeding benodigd is vanaf januari 2025. Deze verhoging is van toepassing is voor alle raadsleden die de AOW gerechtigde leeftijd nog niet hebben bereikt.

6. Ondersteuning gemeenteraad na verkiezingen 2026 € 131.000 (N)

Eens in de vier jaar is extra budget benodigd om na de gemeenteraadsverkiezingen afscheid te kunnen nemen van vertrekkende raadsleden en de nieuwgekozen raadsleden te introduceren, begeleiden en opleidingen aan te bieden.

7. Vennootschapsbelasting € 70.000 (N)

Als gevolg van de hogere opbrengsten uit ondernemersactiviteiten, moeten we meer belasting betalen.

8. Arbo-maatregelen € 350.000 (N)

Afgelopen jaren is de inzet van Arbo-maatregelen van de gemeente toegenomen. Deze toename zorgt ervoor dat het huidige budget ontoereikend is om de maatregelen te kunnen bekostigen.

9. Overhead toerekening € 315.000 (V)

Door een zuivere toerekening is er een groter deel overhead toe te rekenen aan het product riolering. Mede door maximaal 100% kostendekkendheid binnen het product en een financieel gesloten systeem, zorgt deze toerekening tot een voordeel in de begroting.

10. Toegerekende rentebaten Programma's en projecten € 500.000 (N)

Onderdeel van de vernieuwde financiële spelregel kostentoerekening, is het overgaan naar een zuivere toerekening van kosten en opbrengsten bij programma's en projecten. Op deze manier wordt er meer transparantie gegeven aan werkelijke kosten en opbrengsten van een programma en of project. Voorgesteld wordt hiervoor een stelpost op te nemen voor toe te rekenen rentebaten. Om in aanmerking te komen tot toegerekende rentebaten moet er minimaal voldaan worden aan de volgende uitgangspunten:

- Het gaat om zuivere toerekening, van zowel de (rente)baten als de relevante kosten (onder andere personeel en overhead).
- Het toerekenen naar projecten zal om een substantiële opbrengst moeten gaan om doelmatig te zijn.
- De verwachte cumulatieve rentebaat is minimaal € 100.000 over de hele looptijd of jaarlijks € 50.000.

11. Terugplaatsen onttrekking Algemene Reserve bij Meicirculaire € 1.348.000 (N)

In het raadsvoorstel Meicirculaire is voorgesteld het nadeel 2026 te dekken vanuit de algemene reserve om tekorten te voorkomen. Nu de jaarschijf 2026 voordelig sluit is de dekking vanuit de reserve niet meer nodig.

12. Personeelsbegroting (vrijval meerjarige inverdienopgave) € 1.700.000,- (N)

Vanaf het laatste kwartaal 2023 zijn we gestart met het programma Fundament op orde. Doel van dit programma is om meer in control te komen op onze, met name, financiële processen. Een onderdeel hiervan is het op orde brengen van onze totale personeelsbegroting omdat we al enige jaren diverse verschillen hebben. De personeelsbegroting bestaat uit diverse onderdelen die per onderdeel helemaal zijn doorgelicht en geanalyseerd, waaronder de begrotingspost 'genereren van inkomsten door detacheringen en werken voor andere organisaties'. Een omvangrijke klus die ten tijde van de Perspectiefnota 2026 nog niet gereed was.

Deze geraamde detachingsopbrengst ontstond ruim 10 jaar geleden uit diverse taakstellingen, die we invulden door personeel te detacheren bij andere organisaties (o.a. regionaal). Bij de reorganisatie van 2018 is toentertijd de omvang van deze begrotingspost bepaald op € 4,0 miljoen. Uit analyse blijkt nu dat het realiseren van deze omvang de afgelopen jaren niet haalbaar was. Dit komt doordat we, vanaf 2018 tot 2022, steeds minder personeel detacheerden in de regio door afnemende vraag. Deze medewerkers zijn in die periode ingezet voor werkzaamheden voor nieuwe ambities en taken. We concluderen dat we € 1,7 miljoen, vanaf 2025, niet kunnen terugverdienen door detacheringen en werken voor andere organisaties. Door onvoldoende monitoring op onze personeelskosten de afgelopen jaren is pas nu dit inzicht ontstaan. We stellen voor dit structureel af te boeken in de begroting. Voor het jaar 2025 nemen we dit mee als afwijking in de Bestuursrapportage 2025.

Na het opstellen van de Perspectiefnota 2026 is naar voren gekomen dat het huidige investeringskrediet voor het vervangen van de audio visuele installatie van € 160.000 is niet toereikend door prijsstijgingen en veranderde functionaliteiten. Om deze reden vragen wij het krediet in 2026 op te hogen met € 140.000 tot een totaal krediet van € 300.000. De afschrijvings- en rentelasten stijgen vanaf 2027, structureel met ca. € 17.000 per jaar. Dekking van deze kapitaalslasten komt ten laste van het begrotingsresultaat 2026 en verder.

Bedragen × € 1.000				
Kapitaallast (nieuw krediet)	2026	2027	2028	2029
<i>Kapitaallasten tbv nieuw raadsinformatie systeem</i>	€ -	€ -17	€ -17	€ -17 (N)

Geactualiseerd financieel perspectief Begroting 2026

De hierboven genoemde ontwikkelingen zorgen ervoor dat het financieel perspectief volgens onderstaande tabel wijzigt. Voor het begrotingsjaar 2026 is er sprake van een sluitende begroting. In 2026 is sprake van een positiever perspectief ten opzichte van de Perspectiefnota 2026. Het nieuwe financiële perspectief ziet er dan als volgt uit:

Bedragen × € 1.000				
Financiële perspectief	2026	2027	2028	2029
Eindsaldo Perspectiefnota 2026	€ -	€ -	€ -	€ 35
1. Correcties na Perspectiefnota 2026	€ -	€ -	€ -	€ 305
2. Raadsvoorstel Meicirculaire 2025	€ -	€ -	€ -	€ -
3. Vastgestelde Moties van de Perspectiefnota 2026	€ -	€ -	€ -	€ -
4. Resultaatseffect ontwikkelingen na Perspectiefnota 2026	€ 140	€ 1.002	€ 1.262	€ 1.878
5. Kapitaallast (nieuw krediet)	€ -	€ -17	€ -17	€ -17
Financieel perspectief 2026 e.v. na voting kredieten	€ 140	€ 985	€ 1.245	€ 2.201

5.2 Toelichting financiële begroting

In deze toelichting wordt meer informatie gegeven over de Begroting 2026. We geven een cijfermatige vergelijking van de [Begroting 2026](#) met de [Begroting 2025](#) en de werkelijke baten en lasten uit de [Jaarrekening 2024](#). Het gedeelte van de begroting dat [incidenteel](#) is, wordt afzonderlijk toegelicht. Ook de [boekwaarde van de activa](#) en de [reserves en voorzieningen](#) worden gepresenteerd.

5.2.1 Overzicht lasten en baten programma's

Onderstaande tabel geeft de (gesaldeerde) baten en lasten per programma weer.

Bedragen x € 1.000

	Rek 2024	Begr 2025	Begroting 2026			2027	2028	2029
Programma	Saldo's	Saldo's	Lasten	Baten	Saldo	Saldo's		
Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht	-15.839	-12.215	26.487	9.054	-17.433	-31.475	-42.380	-51.950
Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht	-31.927	-49.898	75.569	27.792	-47.777	-48.782	-48.135	-48.364
Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht	-36.030	-44.827	98.512	54.290	-44.222	-41.086	-41.965	-42.464
Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht	-255.948	-274.993	363.720	89.201	-274.519	-264.370	-260.393	-256.675
Lerend en Ondernemend Dordrecht	-25.509	-29.890	41.720	13.433	-28.287	-26.575	-26.660	-24.415
Bouwend en Bereikbaar Dordrecht	-22.283	-65.752	130.960	146.679	15.719	10.886	10.077	7.720
Algemene Dekkingsmiddelen	429.075	443.886	3.707	462.592	458.885	469.797	471.144	484.271
Overhead	-60.948	-56.015	98.259	38.934	-59.325	-60.850	-59.677	-58.626
Vennootschapsbelasting	-215	-109	182	0	-182	-182	-182	-182
Onvoorzien	0	-50	50	0	-50	-50	-50	-50
Geraamd totaal saldo van baten en lasten	-19.624	-89.863	839.166	841.975	2.809	7.313	1.779	9.266
Mutatie reserves	25.459	89.351	61.648	58.978	-2.670	-6.328	-534	-7.064
Geraamd resultaat	5.833	-512	900.814	900.953	140	985	1.245	2.201

In onderstaande tabel zijn de lasten, baten en reservemutaties per programma gespecificeerd.

Bedragen x € 1.000

Programma	Jaarrekening 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht									
Geraamd totaal saldo van baten en lasten	27.079	11.240	-15.839	22.206	9.991	-12.215	26.487	9.054	-17.433
Mutaties reserves	0	771	771	0	-219	-219	0	-959	-959
Geraamd resultaat	27.079	12.011	-15.068	22.206	9.772	-12.434	26.487	8.095	-18.392
Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht									
Geraamd totaal saldo van baten en lasten	68.613	36.686	-31.927	77.944	28.046	-49.898	75.569	27.792	-47.777
Mutaties reserves	15.124	5.388	-9.736	3.668	6.645	2.977	23.236	25.903	2.667
Geraamd resultaat	83.737	42.074	-41.663	81.612	34.691	-46.921	98.805	53.695	-45.110
Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht									
Geraamd totaal saldo van baten en lasten	87.365	51.335	-36.030	95.588	50.761	-44.827	98.512	54.290	-44.222
Mutaties reserves	11.252	13.582	2.330	4.423	12.160	7.737	864	5.080	4.216
Geraamd resultaat	98.617	64.917	-33.700	100.011	62.921	-37.090	99.376	59.370	-40.006
Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht									
Geraamd totaal saldo van baten en lasten	340.848	84.900	-255.948	364.811	89.818	-274.993	363.720	89.201	-274.519
Mutaties reserves	2.614	7.859	5.245	1.550	10.328	8.778	520	5.601	5.081
Geraamd resultaat	343.462	92.759	-250.703	366.361	100.146	-266.215	364.240	94.802	-269.438
Lerend en Ondernemend Dordrecht									
Geraamd totaal saldo van baten en lasten	43.465	17.956	-25.509	49.120	19.230	-29.890	41.720	13.433	-28.287
Mutaties reserves	4.330	9.979	5.649	3.199	10.624	7.425	316	5.214	4.898
Geraamd resultaat	47.795	27.935	-19.860	52.319	29.854	-22.465	42.036	18.647	-23.389
Bouwend en Bereikbaar Dordrecht									
Geraamd totaal saldo van baten en lasten	74.222	51.939	-22.283	182.610	116.858	-65.752	130.960	146.679	15.719
Mutaties reserves	11.100	26.924	15.824	64.240	80.486	16.246	20.344	3.051	-17.293
Geraamd resultaat	85.322	78.863	-6.459	246.850	197.344	-49.506	151.304	149.730	-1.574
Algemene Dekkingsmiddelen									
Geraamd totaal saldo van baten en lasten	9.429	438.504	429.075	6.405	450.291	443.886	3.707	462.592	458.885
Mutaties reserves	5.084	7.870	2.786	14.343	53.369	39.026	13.628	12.242	-1.386
Geraamd resultaat	14.513	446.374	431.861	20.748	503.660	482.912	17.335	474.834	457.499
Overhead									
Geraamd totaal saldo van baten en lasten	104.219	43.271	-60.948	94.181	38.166	-56.015	98.259	38.934	-59.325
Mutaties reserves	1.316	3.905	2.589	6.036	13.416	7.380	2.740	2.846	106
Geraamd resultaat	105.535	47.176	-58.359	100.217	51.582	-48.635	100.999	41.780	-59.219
Vennootschapsbelasting									
Geraamd totaal saldo van baten en lasten	226	11	-215	109	0	-109	182	0	-182
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	226	11	-215	109	0	-109	182	0	-182
Onvoorzien									
Geraamd totaal saldo van baten en lasten	0	0	0	50	0	-50	50	0	-50
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	0	0	0	50	0	-50	50	0	-50
Totaal Programma's									
Geraamd totaal saldo van baten en lasten	755.466	735.842	-19.624	893.024	803.161	-89.863	839.166	841.975	2.809
Mutatie reserves	50.820	76.278	25.458	97.459	186.809	89.351	61.648	58.978	-2.670
Geraamd resultaat	806.286	812.120	5.833	990.483	989.970	-512	900.814	900.953	140

5.2.2 Incidentele baten en lasten

Het [Besluit Begroting en Verantwoording](#) (BBV) schrijft voor (art. 19 en 28) dat gemeenten zowel bij begroting als bij jaarrekening een overzicht van incidentele baten en lasten presenteren. Met behulp van dit overzicht kan worden bepaald in hoeverre de totale baten en lasten in evenwicht zijn, maar ook in hoeverre de structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Het overzicht is, voor zowel raad als voor provincie, een essentieel onderdeel bij de bepaling van het structureel evenwicht van de exploitatie. Er is sprake van structureel evenwicht en structurele exploitatieruimte als de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten. Hoe hoger het percentage van de structurele exploitatieruimte is, hoe gezonder de exploitatie van de gemeente is.

5.2.2.1 Overzicht incidentele baten en lasten

Onderstaand overzicht laat per programma de incidentele baten en lasten zien. We hanteren hierbij een materialiteitsgrens van € 100.000 per post. De uitwerking is in lijn met de [Financieel Toezichtkader \(GTK\) gemeenten](#) en de [Notitie structurele en incidentele baten en lasten](#) van de Commissie BBV.

Overzicht incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Programma	2026			2027			2028			2029		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht	236	0	-236	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht	22.222	20.819	-1.403	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht	1.585	0	-1.585	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht	3.558	187	-3.371	150	0	-150	0	0	0	0	0	0
Lerend en Ondernemend Dordrecht	4.425	0	-4.425	3.143	0	-3.143	3.112	0	-3.112	0	0	0
Bouwend en Bereikbaar Dordrecht	79.974	90.146	10.172	52.608	58.986	6.378	47.345	52.865	5.520	36.676	39.749	3.073
Financiën van Dordrecht	4.626	1.583	-3.043	338	1.043	705	238	323	85	88	323	235
Totaal	116.626	112.735	-3.891	56.239	60.029	3.790	50.695	53.188	2.493	36.764	40.072	3.308

In onderstaande opsomming worden alle incidentele posten van 2026 toegelicht.

Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht

Ontwikkelen en inrichten van innovatieve participatie-infrastructuur (lasten € 236.000)

De middelen voor dit project zijn bedoeld voor innovatie en het eenduidig ontwikkelen en inrichten van participatief werken en tenslotte ook de verankering hiervan. Na verankering van de nieuwe participatie-infrastructuur is het mogelijk om bij beleid en projecten de ontwikkelde werkwijze, kennis en instrumenten te benutten om participatie in de praktijk op een goede, inhoudelijke en professionele manier vorm te geven.

Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht

Crisisopvang Oekraïners (lasten € 20.942.000, baten € 20.819.000)

Dit betreft de kosten voor de crisis opvang van Oekraïners en de rijksvergoeding daarvan.

Integraal veiligheidsplan (lasten € 500.000)

In 2026 worden projectmatige activiteiten uitgevoerd in het kader van het Integraal Veiligheidsplan 2023-2026. Het betreft o.a. uitvoering van het actieplan straatintimidatie, opzetten van een Risk Factory, cyberveiligheidscampagnes, het project 'Preventie met Gezag' in Dordt-West en het actieplan ondermijning. Deze kosten zijn tijdelijk van aard en specifiek toe te wijzen aan het plan.

Aanpak overlast (lasten € 280.000)

Dit betreft de kosten voor het plan van aanpak voor aandachtsgebieden, waarvoor tot en met 2026 een tijdelijke taskforce is opgezet om de fysieke en sociale leefbaarheid en veiligheid ter plaatse weer op orde te brengen.

Ontwikkelingskosten stadsstrand (lasten € 500.000)

Dit project betreft de initiële aanleg van een stadsstrand (dus eenmalige kosten) en biedt de stad zo een extra faciliteit om de leefbaarheid te verbeteren.

Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht

Opgave prestatielijnen klimaat (lasten € 800.000)

Er is tot 2026 incidenteel budget beschikbaar voor de opgave 'Groenblauw'. De middelen worden ingezet voor innovatie en stimuleringsmaatregelen op het gebied van klimaatadaptatie.

Opgave energietransitie (lasten € 785.000)

Er is tot 2026 incidenteel budget beschikbaar voor de opgave 'Energietransitie'. De uitgaven betreffen onder andere de uitrol van het warmtenet, duurzame opwekking en het stimuleren van energiebesparing.

Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht

Programmalijnen armoedebeleid en minimaregelingen (lasten € 938.000)

Het kabinet laat het op dit moment afweten om inwoners aan de financiële onderkant van de samenleving te voorzien in voldoende bestaansmiddelen. Uitkeringen en minimumloon zijn onvoldoende om in eerste levensbehoeften te voorzien. Alleen de Rijksoverheid heeft het mandaat en de instrumenten om dit structureel te repareren. Vanuit incidentele middelen kiest de gemeente Dordrecht ervoor om tijdelijk (tot en met 2026) de minima- en armoederegelingen te intensiveren met verschillende projecten en programmalijnen.

Openbaar vervoer voor financieel kwetsbare inwoners (lasten € 207.000)

In de periode 2023 tot en met 2026 biedt de gemeente Dordrecht aan inwoners met een inkomen tot 140% van het wettelijk sociaal minimum gratis openbaar vervoer in daluren voor AOW'ers en 40% korting voor openbaar vervoer in daluren voor volwassen niet-AOW'ers aan.

Innovatieve interventies in het sociaal domein (lasten € 1.197.000)

Dit betreffen tijdelijke interventies in het voorveld in het sociaal domein gedekt uit incidentele middelen met als uiteindelijk doel, dat de kosten aan de zwaardere (jeugd-) zorg c.q. maatwerkvoorzieningen WMO op lange termijn verminderen of minder hard stijgen. De impuls bestaat onder andere uit de projecten met einddatum 2026 inzake:

- het tegengaan van eenzaamheid in de wijken Crabbehof en Wielwijk.
- extra inzet bij clientondersteuning, zodat inwoners sneller en passender de weg naar zorg (WMO, jeugdhulp, WLZ) kunnen vinden.
- onderzoek- en ontwikkeldiensten bij de sociale wijkteams (zoals armoedeprogramma's Schouders onder stress en Vroeg Eropaf, ruimere openingstijden en extra programmering bij ontmoetingsplekken, jongerenwerk op scholen).
- ontmoetingsplekken in de wijk (zoals verbouwing De Nieuwe Stoof en tijdelijke programmering Het Polderwiel).
- uitvoeringsbudget voor sociaal pontonniers om alternatieve maatwerk-oplossingen op het sociaal domein te regelen.

Inrichting 'No-label plekken' (lasten € 200.000)

Een no label-plek is een laagdrempelige, beschikkingsvrije algemene voorziening gericht op zeer kwetsbare inwoners die, onder huidige wettelijke kaders, tussen de wal en het schip raken. De gemeente wil met de 'no label-plekken' op een vernieuwende manier mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt activeren en hun kansen op een betaalde baan vergroten met als bijkomend voordeel dat ook de levendigheid in de wijk vergroot wordt.

Vervoer schoolzwemmen (lasten € 139.000)

In de gemeente Dordrecht wordt het badwater voor schoolzwemmen gesubsidieerd. Niet meer dan dat. Om de achterstand qua zwemvaardigheden bij jeugd weg te werken wordt gedurende de collegeperiode 2023-2026 eenmalig ook het vervoer na schooltijd naar de zwemlessen in de Sportboulevard bekostigd.

Uitvoering Sportvisie (lasten € 150.000)

In het kader van de sportvisie wordt tevens een kwaliteitsslag gemaakt op de sportparken (ontwikkelbudget). Het betreft een eenmalige investering. De middelen zijn beschikbaar in de periode 2023-2026. Ook wordt extra ondersteuning aan sportverenigingen geboden, vanwege de vele uitdagingen die sportverenigingen hebben. Het gaat hierbij onder andere om ledenbehoud en het goed besturen van de club.

Gratis sporten voor basisschoolleerlingen (lasten € 450.000)

Gedurende de collegeperiode 2023-2026 zijn tijdelijk en eenmalig middelen beschikbaar gesteld om basisschoolleerlingen te stimuleren georganiseerd te sporten. Deze eenmalige extra stimulans wordt uitgevoerd door een sportbudget per leerling beschikbaar te stellen, door op maat begeleiding van een aantal leerlingen bij het sporten en het ondersteunen van sportaanbieders in het bieden van andere lidmaatschapsvormen.

Ontwikkelagenda Netwerk MT-Jeugd (lasten € 277.000, baten € 187.000)

Dordrecht is penvoerder voor de regionale ontwikkelopgaven op het gebied van jeugdhulp. Deze opgaven worden/zijn door het Netwerk MT Jeugd opgepakt in 2026.

Lerend en Ondernemend Dordrecht

Dordts leerprogramma (lasten € 2.868.000)

Met het Dordts leerprogramma (DLP) wordt in de periode 2022-2026 subsidie verstrekt voor activiteiten met een eenmalig of projectmatig karakter om buiten schooltijd de ontwikkelachterstand bij leerlingen (van 0-12 jaar) in 11 specifieke onderwijsinstellingen in Dordrecht weg te werken.

Smart society (lasten € 895.000)

Voor het laatste in 2026 worden diverse projecten en activiteiten uitgevoerd in het kader van het programma Smart Society Dordrecht. Het betreft onder andere de ontwikkeling van een digitale tweeling, pilotprojecten rond armoedebestrijding en leefbare binnenstad, en het opzetten van een ecosysteem voor digitale samenwerking.

Stimuleren MKB (lasten € 125.000)

Het project betreft een impuls om de verbinding met ondernemers te versterken en de zichtbaarheid van de gemeentelijke activiteiten in het ondersteunen en faciliteren te vergroten. Concreet gaat het om de organisatie van een MKB-dag en diverse andere themabijeenkomsten en het doorontwikkelen van het 'WeDo platform' tot een website.

Regionaal verbinder statushouders (lasten € 137.000)

In 2026 is aanvullend budget beschikbaar voor Dordrecht als centrumgemeente in het kader van een landelijke beleidsimpuls om de doelgroepgerichte aanpak voor statushouders te versterken. De tijdelijke inzet betreft 1 fte als verbinder gericht op het realiseren van duale trajecten en het versterken van de samenwerking tussen werkgevers en opleiders. Deze inzet is aanvullend op de reguliere uitvoering en projectmatig van aard.

Tijdelijk informatiepunt arbeidsmigranten: 'Work-in-Nederland' (lasten € 150.000)

In 2026 is op basis van een landelijke beleidsimpuls voor Dordrecht als centrumgemeente incidenteel budget beschikbaar voor het versterken van de informatievoorziening aan arbeidsmigranten. Het WIN-punt is een tijdelijk loket, ondergebracht bij het Werkcentrum Drechtsteden, dat arbeidsmigranten ondersteunt bij vragen over werken en wonen in Nederland en richt zich specifiek op bedrijven in onze regio met veel arbeidsmigranten.

Opgave human capital (€ 250.000)

Voor de jaren 2024-2026 is incidenteel budget beschikbaar voor de opgave 'Human capital & arbeidsmarkt' als extra impuls bij het bereiken van onbenut arbeidspotentieel met een uitvoeringsprogramma en een tijdelijke bijdrage aan de stichting Maatschappelijk Betrokken Ondernemen Dordrecht (MBO).

Bouwend en Bereikbaar Dordrecht

Grondexploitaties (lasten € 52.365.000, baten € 60.765.000)

Op basis van het verloop van grondexploitaties worden de winstnames bij het afsluiten van een grondexploitatie gestort in de algemene reserve grondbedrijf. Conform de handreiking van de provincies is hier per definitie sprake van incidentele posten.

Grondexploitaties - mutatie balanspost voorraden (lasten € 26.438.000, baten € 29.381.000)

De mutatie met de balanspost voorraden wordt conform de regelgeving afzonderlijk opgenomen.

Maatregelenpakket binnenstadsvisie winkelgebied Statenplein (lasten € 855.000)

Het Statenplein kent fysieke en functionele knelpunten die niet passen bij de ambities voor een toekomstbestendige binnenstad. Het plein is grotendeels versteend, kent nauwelijks groen en is één van de warmste plekken in de stad. Bij hevige regenval doet zich wateroverlast voor, en voorzieningen om hittestress en waterproblemen te beperken ontbreken. De huidige inrichting sluit

onvoldoende aan bij de gewenste verblijfskwaliteit en beleefbaarheid van het kernwinkelgebied. De verplaatsing van de warenmarkt naar het Bagijnhof maakt een aanpak van het plein mogelijk. In 2026 wordt conform de binnenstadsvisie en het project "Slijpen aan een diamant", zoals onderbouwd in de maatschappelijke businesscase binnenstad een maatregelenpakket uitgevoerd voor vergroening, waterberging, klimaatadaptatie, biodiversiteit en sociale interactie.

Extra inzet Omgevingswet (lasten € 316.000)

Dit project betreft de extra inzet voor de implementatie van de nieuwe Omgevingswet.

Financiën van Dordrecht

Verkoopresultaat vastgoed (lasten € 423.000, baten € 1.583.000)

Bezit is maar één keer te verkopen, dus is er altijd sprake van incidentele baten. In lijn met de incidentele verkoop- en tijdelijke verhuuropbrengsten Tot de daadwerkelijke verkoop is sprake van tijdelijk beheer. In lijn met de incidentele verkoopopbrengsten worden ook de beheerlasten van de panden die op de dispositielijst staan verkocht te worden als incidentele lasten aangemerkt. De verhuurbaten van de dispositiepanden zijn onderdeel van de hier opgevoerde incidentele baten.

Transitietrajecten ICT en organisatie (lasten € 1.027.000)

Voor de uitvoering van nieuwe taken en de positionering van de gemeente als servicegemeente Drechtsteden loopt tot en met 2026 een transitietraject waarbij diverse nieuwe integrale systemen en data gedreven programmamanagement worden (door)ontwikkeld en geïmplementeerd om van Dordrecht een moderne verbonden organisatie te maken die het voortouw neemt in de regio.

Overgangskosten naar het Dordthuis (lasten € 1.345.000)

Dit betreft de eenmalige kosten in het kader van de verhuizing naar het nieuwe stadhuis (Dordthuis), dat volgens planning in de tweede helft van 2026 in gebruik wordt genomen.

Incidentele storting bestemmingsreserve 'Dordthuis kapitaallasten' (lasten € 1.831.000)

In 2026 wordt een eenmalige storting gedaan in de bestemmingsreserve 'Dordthuis kapitaallasten'. Deze reserve is ingesteld om de kapitaallasten van het nieuwe Dordthuis op een verantwoorde wijze te kunnen dekken. Deze storting is projectgebonden en eenmalig.

5.2.2.2 Structurele exploitatieruimte

Voor een gezonde begroting is het van belang dat voor elke jaarschijf van de (meerjaren)begroting afzonderlijk sprake is van een structureel sluitend saldo. Hiervoor wordt eerst het structurele begrotingssaldo berekend door de totale exploitatie te corrigeren met de incidentele baten en lasten. Hierbij wordt ook rekening gehouden met de onttrekkingen en toevoegingen aan reserves. In beginsel zijn alle reservemutaties incidenteel, omdat een reserve immers op termijn uitgeput is. Een uitzondering wordt gemaakt voor onttrekkingen aan de reserve Afschrijving. Deze reserve is bedoeld om de kapitaallasten van investeringen die uit reserves zijn afgedekt structureel af te dekken. De opgenomen bedragen zijn het saldo van de jaarlijkse onttrekkingen minus de toevoeging van rente. Begrote toevoegingen, anders dan rente, zijn hierin niet meegenomen. Dit zijn namelijk incidentele stortingen vanuit andere reserves.

Onderstaande tabel bevat met het totaalsaldo van alle reservemutaties. Dit saldo sluit aan met de begrote toevoegingen en onttrekkingen in de staat van reserves. In principe zijn alle reservemutaties incidenteel. Alleen de onttrekkingen uit de reserve afschrijving worden als structureel aangemerkt, omdat deze dienen als dekking voor de kapitaallasten van investeringen.

Bedragen x € 1.000				
Reserve-mutaties	2026	2027	2028	2029
Onttrekkingen volgens de staat van reserves	59.845	20.691	22.962	15.379
Stortingen volgens de staat van reserves	62.515	27.019	23.496	22.442
Saldo van alle reserve-mutaties	-2.670	-6.328	-534	-7.063
AF: Structurele mutaties reserve Afschrijving	6.962	9.970	9.614	8.808
Totaal saldo incidentele reservemutaties	-9.632	-16.298	-10.148	-15.871

Vervolgens wordt de structurele exploitatieruimte bepaald. Dit kengetal is één van de vijf kengetallen, vanuit het [Besluit Begroting en Verantwoording](#) (BBV) voorgeschreven, die het gemakkelijker moet maken inzicht te verkrijgen in de financiële positie van de gemeente. Voor een beschouwing van alle BBV-kengetallen samen verwijzen we naar het onderdeel [Financiële kengetallen](#).

De structurele exploitatieruimte wordt uitgedrukt in een percentage en geeft aan of de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Hiermee wordt beoordeeld welke structurele ruimte er is om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Wanneer dit percentage negatief is, betekent dit dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.

Bedragen x € 1.000				
Structurele exploitatieruimte	2026	2027	2028	2029
Saldo van totale baten en lasten	2.807	7.319	1.779	9.261
Saldo van totale toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-2.670	-6.328	-535	-7.063
Begrotingssaldo na bestemming	140	986	1.245	2.201
AF: incidentele reservemutaties	-9.632	-16.298	-10.148	-15.871
AF: incidentele baten en lasten	-3.891	3.790	2.493	3.308
Structureel begrotingssaldo	13.663	13.494	8.900	14.764
Totale baten	841.975	786.845	783.679	777.453
Structurele exploitatieruimte	1,6%	1,7%	1,1%	1,9%

-/- = nadelig saldo

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de structurele exploitatieruimte 1,6% bedraagt. Een positief dan wel negatief percentage houdt in dat de structurele uitgaven voldoende of onvoldoende gedekt zijn door structurele inkomsten. De begroting voor jaarschijf 2026 is structureel in evenwicht.

Er zijn geen landelijke normen voor de structurele exploitatieruimte, omdat het percentage sterk afhangt van de lokale situatie, maar hier geldt hoe hoger dit percentage is, hoe beter de financiële positie van de gemeente.

5.2.3 Ontwikkeling financiële positie

Voor de beoordeling van de financiële positie is het belangrijk dat zowel naar de balans als naar de [exploitatie](#) (overzicht van baten en lasten) wordt gekeken. De ontwikkeling van de financiële positie van de gemeente is af te lezen aan:

- de [geprognosticeerde balans](#).
- het meerjarige [EMU-saldo](#).
- de [financiële kengetallen](#).
- de [structurele begrotingsruimte](#).
- de [weerstandsratio en weerstandsvermogen](#).
- de [ontwikkeling eigen vermogen en de schuldpositie](#).

Hieruit is af te leiden dat de financiële positie van de gemeente gezond is. Het eigen vermogen de komende jaren ingezet om investeringen vanuit de Agenda Dordt 2030 te doen. Deze investeringen zorgen er meerjarig voor dat de reservepositie zal afnemen.

De financiële huishouding van een gemeente is in basis zoals iedere andere financiële huishouding. De jaarlijkse inkomsten en uitgaven staan in de exploitatie (bij de programma's). Daarnaast heeft de gemeente vermogen waar incidenteel een beroep op gedaan kan worden. Er wordt dan uit de (bestemmings)reserves geput. Op de balans komt de verhouding van de bezittingen (activa) en daarvoor beschikbare eigen middelen (reserves) en financieringsmiddelen van derden (schulden) in beeld. Ook voor het bepalen van het eigen vermogen kijken we naar de balans. Waarbij het eigen vermogen de uitkomst is van de waarde van alle bezittingen (activa) minus de waarde van alle schulden (vreemd vermogen).

5.2.3.1 Eigen vermogen en schuldpositie

Het eigen vermogen is opgebouwd uit de algemene reserves en de bestemmingsreserves. Het eigen vermogen is op 1 januari 2026 naar verwachting € 558 miljoen. De solvabiliteitsratio (het eigen vermogen als percentage van het totale vermogen) komt daardoor op 47%, dat is minder dan vorig jaar. Omdat de reserves worden ingezet in het kader van de [Agenda Dordrecht 2030](#) en het [Politiek Akkoord 2022-2026](#), zal de solvabiliteitsratio in de toekomst licht afnemen.

De [schuldquote](#) is op dit moment rond de 54% en daarmee ver onder het toegestane landelijk maximum van 130%. Dit komt met name door de verkoop van de Eneco-aandelen in 2020, dit heeft de liquiditeitspositie sterk verbeterd en een deel van de opbrengsten is ingezet om bestaande schulden af te lossen. In 2024 zijn extra leningen aangetrokken, met name voor de financiering van het Dordthuis waardoor de schuldquote is opgelopen.

5.2.3.2 Geprognosticeerde balans per 31 december

Onderstaande tabel sluit aan op de [balans uit de Jaarrekening 2024](#) en geeft voor het lopende boekjaar 2025, het begrotingsjaar 2026 en de drie opvolgende jaren een geprognosticeerde begin- en eindbalans. De prognose van de balans heeft niet dezelfde mate van detail als de jaarrekening, maar geeft meer inzicht in de ontwikkeling van het balanstotaal, de vermogenspositie, investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en de financieringsbehoefte.

Bedragen x € 1.000

Bedragen x € 1.000

ACTIVA PER 31/12	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	PASSIVA PER 31/12	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
VASTE ACTIVA							VASTE PASSIVA						
Immateriële en materiële vaste activa	642.209	695.674	817.715	926.968	957.219	1.006.810	Eigen vermogen						
- Afschrijvingen	-19.722	-22.002	-22.130	-27.894	-29.460	-28.816	- Algemene reserve	20.546	16.793	16.898	19.020	21.397	24.710
- Investerings/desinvesterings/bijdr. derden	73.187	144.043	131.383	58.145	79.051	94.179	- Algemene reserve grondbedrijf	2.049	55.464	68.427	78.229	83.755	86.834
							- Bestemmingsreserves	627.415	482.662	472.264	466.668	459.300	459.971
Financiële vaste activa; deelnemingen	46.525	48.625	48.625	48.625	48.625	48.625	- Resultaat (reserve exploitatieresultaten)	5.833	-512	140	985	1.245	2.201
Financiële vaste activa; uitzettingen en beleggingen	77.251	75.011	72.308	69.575	66.811	64.016	Voorzieningen	28.792	27.251	29.590	33.061	33.210	33.472
							- Toevoegingen aan voorzieningen	10.535	11.261	7.541	6.899	6.730	6.678
							- Onttrekkingen aan voorzieningen	-12.076	-8.922	-4.070	-6.749	-6.468	-8.373
							Langlopende leningen (bestaande portefeuille)	206.942	254.206	239.868	252.149	248.022	217.857
							- Aflossingen langlopende leningen	-41.986	-25.338	-3.919	-4.127	-30.164	-4.202
							- Opgenomen/nog te ontvangen langlopende leningen	89.250	11.000	16.200	0	0	0
VLOTTENDE ACTIVA							VLOTTENDE PASSIVA						
- Bouwgronden in exploitatie	70.209	-10.368	-1.152	9.978	24.011	21.203	Kortlopende schulden (kasgeld limiet)	0	0	0	0	0	0
- Voorraden en voorgenomen verkopen dispositiebanden	1.465	1.500	1.000	1.000	1.000	1.000	Overige kortlopende schulden	26.026	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
- Vorderingen	70.052	45.000	40.000	40.000	40.000	40.000	Overige vlottende passiva (sluitpost)	202.570	228.617	313.310	348.762	438.732	496.370
- Liquide middelen	173.015	75.000	70.000	70.000	70.000	70.000							
- Overige vlottende activa (sluitpost)	31.699	30.000	28.500	28.500	28.500	28.500							
TOTAAL ACTIVA	1.165.893	1.082.482	1.186.249	1.224.897	1.285.757	1.345.520	TOTAAL PASSIVA	1.165.893	1.082.482	1.186.249	1.224.897	1.285.757	1.345.520

5.2.3.3 EMU-saldo

Het EMU-saldo is een indicator van de gezondheid van de overheidsfinanciën. Aan de omvang van het EMU-saldo zijn Europese normen gesteld (maximaal -3%). Gemeenten dragen bij aan de beheersing van dit saldo. Gemeenten geven hiervoor in de begroting meerjarig inzicht in het EMU-saldo. Hierdoor ontstaat ook voor de raad inzicht in de bijdrage die de gemeente levert aan het begrotingssaldo van het land. Sturing op het EMU-saldo is voor gemeenten minder relevant. In de (meerjaren)begroting en jaarrekening sturen gemeenten namelijk op basis van het baten- en lastenstelsel.

Bedragen x € 1.000

Berekening EMU-saldo		Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-19.624	-89.863	2.809	7.313	1.779	9.265
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	19.722	22.002	22.130	27.894	29.460	28.816
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	10.535	11.261	7.541	6.899	6.730	6.678
4	Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	73.187	144.043	131.383	58.145	79.051	94.179
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	0	0	0	0	0	0
6	Desinvestering in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	0	0	0	0	0	0
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	17.325	150.477	145.853	150.334	158.842	150.761
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voor zover transacties niet op exploitatie verantwoord	18.568	160.846	147.006	140.357	134.831	129.558
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	12.076	8.922	4.070	6.749	6.468	8.373
10	Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via het exploitatiesaldo (post 1) lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van de bovenstaande posten	0	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo		-73.387	-199.196	-101.821	-32.766	-71.562	-78.996
Individuele referentiewaarde		-17.855	-20.398	-40.381	-40.381	-40.381	-40.381

Toelichting op het EMU-saldo

Elke gemeente heeft een individuele EMU-referentiewaarde. Deze waarde is afgeleid van het plafond voor het EMU-tekort van alle gemeenten samen. Deze individuele referentiewaarde speelt pas een rol als het plafond voor het EMU-tekort van alle gemeenten samen wordt overschreden. Het Rijk kan dan aan gemeenten vragen de begroting (en dan vooral het investeringsvolume) in dat jaar bij te stellen. Een eventuele EMU-instructie van het Rijk kan dus effect hebben op de investeringsplanning en financieringsplanning van de gemeente.

5.2.4 Ontwikkelingen activa en kapitaallasten

Het [Besluit Begroting en Verantwoording](#) (BBV) onderscheidt investeringen naar economisch en maatschappelijk nut. Deze investeringen worden geactiveerd en afgeschreven op basis van de verwachte levensduur:

- Investerings met een economisch nut zijn activa die verhandelbaar zijn in het economisch verkeer (onder andere gebouwen, grond, voertuigen), of activa waar inkomsten tegenover staan (zoals huuropbrengsten, rioolheffing, leges en dergelijke).
- Investerings met maatschappelijk nut zijn meestal investeringen in de openbare ruimte die niet verhandelbaar zijn, maar waarop langdurig onderhoud moet worden gepleegd (onder andere wegen, bruggen, rotondes, waterpartijen, pleinen, parken, openbaar groen en dergelijke).

Algemene waarderingsgrondslagen

De gemeente Dordrecht hanteert voor het activeren van investeringen met economisch nut een ondergrens van € 25.000 en voor maatschappelijk nut een ondergrens van € 100.000.

- Subsidies en bijdragen van derden, welke gerelateerd zijn aan de investering, worden direct in mindering gebracht op de investering.
- Reserves welke worden ingezet ter dekking van investeringen mogen volgens BBV niet direct op deze investering in mindering worden gebracht, maar worden toegevoegd aan de Reserve Afschrijving. Ter dekking van de kapitaallasten wordt vervolgens jaarlijks een onttrekking aan de Reserve Afschrijving gedaan.

De boekwaarde van investeringen met economisch nut stijgt vooralsnog en kent na 2026 een dalend verloop. De boekwaarde van investeringen met maatschappelijk nut zal de komende tientallen jaren gemiddeld gezien licht blijven stijgen. Dit heeft vooral te maken met de ambities die we hebben als stad en de investeringen in de openbare ruimte die hiermee samenhangt. Deze investeringen zijn momenteel hoger dan de jaarlijkse afschrijving.

5.2.4.1 Investerings met economisch nut en maatschappelijk nut

De volgende tabel geeft inzicht in het (verwachte) verloop van de boekwaarden van de verschillende categorieën activa per jaareinde.

Bedragen x € 1.000

	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	433	512	487	461	439	416
Onderzoekskosten i.c.m. STRAV	3.554	706	913	913	913	913
Totaal Immateriële Vaste Activa	3.987	1.218	1.400	1.374	1.352	1.329
GWW-Werken; Economisch nut met heffing	75.480	77.263	90.717	102.076	109.321	106.761
Machines apparaten installatie; Ec.nut met heffing	3	650	1.000	942	883	823
Overige materiële activa; Ec. nut met heffing	230	155	105	53	0	0
Erfpachtgronden	46.459	46.374	46.374	46.374	46.374	46.374
Gronden en terreinen	30.785	31.182	31.180	31.179	31.178	31.176
Woonruimten	2.617	3.690	3.570	3.445	3.317	3.183
Bedrijfsgebouwen	276.406	329.642	386.199	387.628	416.616	474.163
GWW-Werken; Economisch nut zonder heffing	27.314	28.942	28.785	28.257	27.305	25.812
Vervoersmiddelen; Ec. nut zonder heffing	665	718	1.034	1.452	1.338	1.024
Machines apparaten installatie; Ec. nut zonder heffing	22.315	51.569	52.831	51.018	49.555	47.907
Overige materiële activa; Ec. nut zonder heffing	13.083	27.793	26.608	23.848	22.665	20.501
vertragingen/verschuivingen investeringen		0	0	0	0	0
Totaal Mat. Vaste Activa met economisch nut	495.357	597.977	668.402	676.274	708.552	757.725
GWW-Werken; Maatschappelijk nut	160.988	199.986	232.682	255.639	273.318	290.141
Machines apparaten installatie; Maatschap. nut	9.799	10.685	11.675	11.300	11.282	11.117
Overige materiële activa; Maatschappelijk nut	722	4.368	9.329	9.153	8.827	8.382
vertragingen/verschuivingen investeringen		0	0	0	0	0
Totaal Mat. Vaste Activa met maatschappelijk nut	171.510	215.040	253.687	276.092	293.427	309.639
Strategische verwervingen; grond incl.sloop opstal	26.049	4.709	4.709	4.709	4.709	4.709
Totaal Mat. Vaste Activa Gronden	26.049	4.709	4.709	4.709	4.709	4.709
Financiële vaste activa; deelnemingen	48.625	48.625	48.625	48.625	48.625	48.625
Financiële vaste activa; uitzettingen en beleggingen	77.251	75.011	72.308	69.575	66.811	64.016
Totaal Financiële Vaste Activa	125.876	123.636	120.933	118.200	115.436	112.641
TOTAAL VASTE ACTIVA	822.779	942.580	1.049.130	1.076.648	1.123.475	1.186.043
Onderhanden werken; grondexploitaties (BIE)	177.838	150.477	145.853	150.334	158.842	150.761
(Verlies)voorziening; grondexploitaties (BIE)	-107.629	-160.846	-147.006	-140.357	-134.831	-129.558
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	70.209	-10.368	-1.152	9.978	24.011	21.203
TOTAAL VASTE EN VLOTTENDE ACTIVA	892.987	932.211	1.047.978	1.086.625	1.147.486	1.207.247

5.2.4.2 Ontwikkelingen kapitaallasten

De kapitaallasten bestaan uit rente en afschrijving. In de Begroting 2026 is voor activa gerekend met een omslagrente van 2%. Aan grondexploitaties wordt conform de aangepaste notitie rente hetzelfde percentage toegerekend.

De afschrijvingslasten zijn gebaseerd op het beleid zoals beschreven in artikel 23 en bijbehorende bijlage van de [Financiële verordening gemeente Dordrecht](#). Op investeringen wordt hoofdzakelijk annuïtair afgeschreven op basis van de verwachte economische levensduur. De afschrijving van een investering start met ingang van het eerstvolgende boekjaar na oplevering.

Kapitaallasten (rente en afschrijving)	Bedragen x € 1.000				
	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Rente bouwgronden in exploitatie (BIE)	3.557	3.010	2.917	3.007	3.177
Rente immateriële en materiële vaste activa	13.991	15.178	18.936	19.541	20.533
Afschrijving immateriële en materiële vaste activa	22.002	22.130	22.130	22.130	22.130
Totaal Kapitaallasten	39.550	40.317	43.983	44.677	45.839

Een deel van de afschrijvingslasten wordt gedekt vanuit de reserve afschrijving. Dit is met name het geval bij de strategische investeringsprojecten, niet bij reguliere vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte. Onderstaande tabel geeft inzicht in het verloop van deze reserve.

Verloop Reserve Afschrijving	Bedragen x € 1.000				
	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Saldo 1/1	213.705	186.286	209.065	199.095	189.481
Storting	22.145	29.741	0	0	75
Onttrekking	49.564	6.962	9.970	9.614	8.808
Saldo 31-12	186.286	209.065	199.095	189.481	180.748

Overzicht investeringen

In de bijlagen is het [overzicht investeringen](#) opgenomen. Dit overzicht sluit aan op de investeringen conform de geprognosticeerde balans.

5.2.5 Ontwikkeling reserves en voorzieningen

Een onderdeel van de toelichting op de financiële begroting betreft het in beeld brengen van de ontwikkelingen van [reserves](#) en [voorzieningen](#). Zie ook de [staat van reserves](#) en de [staat van voorzieningen](#).

5.2.5.1 Ontwikkeling reservepositie

Onderstaande tabel geeft het verloop van de reserves in de periode 2025 tot en met 2029 weer. Startpunt is de stand per 1 januari 2025 zoals ook weergegeven in de [Jaarrekening 2024](#), aangevuld met de begrote stortingen en onttrekkingen volgens de [Begroting 2025](#). De stand per 1 januari 2026 wijzigt nog, omdat het boekjaar 2025 nog niet is afgerond. Aan het eind van het boekjaar, bij het opmaken van de Jaarrekening 2025, zijn de werkelijke reservemutaties bekend.

	Algemene reserve	Reserve grondbedrijf	Overige Bestem. Res.	Bestem. Res. Strat. Invest.	Beklemde Reserves	Algeheel Totaal
Stand per 1-1-2025	20.546	2.049	390.387	17.484	219.544	650.010
Toevoeging 2025	11.062	56.329	26.107	1.843	23.645	118.986
Onttrekking 2025	14.815	2.913	138.679	6.950	50.964	214.322
Stand per 1-1-2026	16.793	55.464	277.815	12.378	192.225	554.675
Toevoeging 2026	750	13.731	14.114	4.179	29.741	62.515
Onttrekking 2026	645	769	49.515	1.955	6.962	59.846
Stand per 1-1-2027	16.898	68.426	242.413	14.602	215.004	557.344
Toevoeging 2027	2.122	10.572	14.319	7	0	27.020
Onttrekking 2027	0	769	9.698	255	9.970	20.692
Stand per 1-1-2028	19.020	78.229	247.034	14.354	205.034	563.672
Toevoeging 2028	2.377	6.295	14.818	7	0	23.497
Onttrekking 2028	0	769	12.574	5	9.614	22.962
Stand per 1-1-2029	21.397	83.755	249.278	14.356	195.420	564.207
Toevoeging 2029	3.313	3.848	15.200	7	75	22.443
Onttrekking 2029	0	769	5.797	5	8.808	15.379
Stand per 1-1-2030	24.710	86.834	258.681	14.358	186.687	571.271

Toelichting ontwikkeling reservepositie

Algemeen

Het totaal van de reserves is per 1 januari 2025 € 650 miljoen en daalt de komende jaren. Meerjarig zal de reservestand verder afnemen door investeringen voor de Agenda Dordt 2030 en de bestedingen op grond van het Politiek Akkoord 2022-2026. Daarnaast daalt de reserve afschrijving door het dekken van kapitaallasten van investeringen die in het verleden met incidentele middelen zijn gefinancierd.

Per categorie zijn de toe- en afnamen op hoofdlijnen toegelicht. Een specificatie per reserve is terug te vinden in de bijlage [Staat van reserves](#).

Algemene Reserve

De Algemene Reserve vormt samen met de Reserve Grondbedrijf en de post Onvoorzien het weerstandsvermogen van de stad. Dit vermogen dekt bestaande risico's af. De begrote mutaties voor 2025 en de twee begrotingsjaren daarna zijn het gevolg van besluiten uit de Perspectiefnota 2026. Het betreft hier voornamelijk het gestorte rekeningresultaat 2024.

In de meerjarige stand van de Algemene Reserve zijn de begrotingssaldi van het rekeningresultaat niet meegenomen. Uiteindelijk worden rekeningresultaten van de komende jaren ook met de algemene reserve verrekend.

Algemene reserve grondbedrijf

De algemene reserve grondbedrijf is een risicoreserve voor het opvangen van de risico's binnen de portefeuille van het Grondbedrijf en maakt tevens onderdeel uit van het weerstandsvermogen van de stad. De resultaten van afgesloten grondexploitaties en alle tussentijdse winst- en verliesnemingen lopen via deze reserve. De grote toevoeging in 2025 betreft voor het grootste deel het project Maasterras.

Overige bestemmingsreserves

De toevoegingen in 2026 hangen vooral samen met de reguliere toevoegingen aan de reserves Parkeren, Afval, onderhoudsreserve Vastgoed en reserve Toekomstige kosten opvang ontheemden. De onttrekkingen aan de reserves vanaf 2026 komen vooral door investeringen in de [Agenda Dordt](#)

[2030](#) en bestedingen op grond van het [Politiek Akkoord 2022-2026](#) (tot en met 2026). Hierbij geldt dat een deel van de uitgaven voor Agenda Dordt 2030 en het Politiek Akkoord 2022-2026 nog niet in de meerjarige stand van de reserves zijn verwerkt. Hierdoor gaan de bestemmingsreserves meerjarig nog dalen.

Bestemmingsreserve Strategische Investeringsreserves

De strategische investeringsreserves dalen. Dit komt met name door investeringen in Dordt-West, Spoorzone/Spuiboulevard en Sportparken.

Beklemd reserves

Drie reserves zijn als beklemd reserve aangemerkt: de reserve Onderwijshuisvesting, SI-Onderwijshuisvesting en de reserve Afschrijving. Deze reserves zijn afgezonderd op basis van de boekhoudvoorschriften (reserve Afschrijving) of omdat er een claim op de betreffende reserve (reserves Onderwijshuisvesting) ligt. De grote vrijval (onttrekking) in de beklemd reserves in vergelijking tot andere jaren is voor € 43,75 miljoen te relateren aan het project Maasterras en betreft een verschuiving van reserve Afschrijving naar Algemene reserve grondbedrijf zoals ook vermeld in de [Perspectiefnota 2026](#).

5.2.5.2 Ontwikkelingen voorzieningen

Onderstaande tabel laat de ontwikkeling van de voorzieningen vanaf 2025 zien:

Bedragen x € 1.000				
	Voorzieningen ivm bijdragen van derden	Onderhouds- voorzieningen	Overige voorzieningen	Algeheel totaal
Stand per 1-1-2025	2.974	5.791	18.486	27.251
Toevoeging 2025	9.562	1.699	0	11.261
Onttrekking 2025	4.293	3.663	965	8.922
Stand per 1-1-2026	8.242	3.827	17.521	29.590
Toevoeging 2026	5.783	1.758	0	7.541
Onttrekking 2026	1.877	1.228	965	4.070
Stand per 1-1-2027	12.148	4.357	16.556	33.061
Toevoeging 2027	5.140	1.758	0	6.898
Onttrekking 2027	5.097	687	965	6.749
Stand per 1-1-2028	12.191	5.428	15.591	33.210
Toevoeging 2028	4.972	1.758	0	6.730
Onttrekking 2028	3.300	2.203	965	6.468
Stand per 1-1-2029	13.863	4.983	14.626	33.472
Toevoeging 2029	4.920	1.758	0	6.678
Onttrekking 2029	6.413	1.872	965	9.250
Stand per 1-1-2030	12.370	4.869	13.661	30.900

Toelichting ontwikkeling voorzieningen

Voorzieningen in verband met bijdragen van derden

Dit zijn voorzieningen die samenhangen met inkomsten die voor een specifiek doel zijn ontvangen van derden. Dit betreft de voorzieningen afkoopsommen Essenhof, de voorziening erfstellingen legaten en schenkingen en de voorzieningen voor riolering.

Onderhoudsvoorzieningen

Er zijn onderhoudsvoorzieningen voor: sportvelden, de sportboulevard, de gebouwen en de ecolodge in de Hollandse Biesbosch en de vaartuigen van het Biesboschcentrum. De onderhoudsvoorziening Sportboulevard en Sportvelden vormen met respectievelijk € 1.979k en € 1.642k het grootste deel hiervan.

Overige voorzieningen

Onder deze categorie vallen een aantal voorzieningen. De voorziening voor de wethouderspensioenen en de voorziening FLO vormen tezamen het merendeel er van. Meerjarig neemt vooral de voorziening FLO af in verband met kosten die zijn verbonden aan functioneel leeftijdsontslag voor brandweerpersoneel.

5.3 Projecten

We gaan achtereenvolgens beknopt in op:

- de [actieve projecten](#) per programma.
- [relevante ontwikkelingen](#) binnen de projectenportefeuille.

5.3.1 Overzicht projecten

Een project is een eenmalige en eindige taak of activiteit met een concreet gedefinieerd eindresultaat, waarvan de uitvoering zich, in de meeste gevallen, over meerdere jaren uitstrekt. De reserveringen zijn bij voorgaande kadernota's, bij het vaststellen van de prognose grondbedrijf of bij MJP's genomen besluiten gedaan. Kredieten zijn formeel door de raad geautoriseerde en beschikbaar gestelde budgetten (vanuit de reserveringen) ten behoeve van de voorbereiding en/of uitvoering van een formeel voorgenomen project. In de tabel 'overzicht actieve projecten' zijn zowel de grote projecten als de overige projecten opgenomen. De bedragen genoemd bij de grondexploitaties zijn feitelijk allemaal reserveringen die voornamelijk door toekomstige grondopbrengsten worden gedekt. Bij de overige projecten vormt het reserveringsbedrag het totaal aan verwachte uitgaven dat nodig is om het project te realiseren. De dekking hiervan vindt plaats door gemeentelijke middelen en bijdragen van derden zoals subsidies.

In de tabel zijn de reserveringen, kredieten en uitgaven per project weergegeven. Hiermee wordt zichtbaar welk gedeelte van het krediet is uitgegeven en welk gedeelte nog beschikbaar (en eventueel heroverweegbaar) is. Om de tabel niet onnodig complex te maken is er voor gekozen om de bedragen niet uit te splitsen in de verschillende dekkingsbronnen.

Agenda Dordt 2030

	Reservering	Kredieten/verstrekte budgetten	Onttrekkingen
Spoorzone ¹	€ 140.000.000	€ 86.056.867	€ 7.699.922
Dordwijkzone	€ 51.200.000	€ 5.983.000	€ 2.213.586
Ruimte voor banen	€ 20.500.000	€ 9.418.860	€ 5.265.804
Dordtse Leerprogramma	€ 27.400.000	€ 9.297.324	€ 6.068.924
Toekomst Dordtse jongeren	€ 10.475.000	€ 2.260.337	€ 674.678
Zonne energie	€ 5.000.000	€ 317.355	€ 171.639
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	€ 9.000.000	€ 8.865.925	€ 1.414.077
Binnenstadontwikkeling	€ 40.000.000	€ 3.735.000	€ 1.653.169
Co-financiering BZK midd Spuiboulevard	€ 3.400.000	€ 0	€ 0
Co-financiering Regiodeal	€ 3.000.000	€ 135.000	€ 71.000
Geluidsscherm Amstelwijk-GezondheidsPark	€ 17.000.000	€ 15.187.000	€ 8.916.000
Dordtse Mijl	€ 6.200.000	€ 6.200.000	€ 4.870.000
Parkeervoorziening Spuiboulevard	€ 640.000	€ 640.000	€ 320.910
	€ 333.815.000	€ 148.096.668	€ 39.339.709

¹ Binnen de Spoorzone zijn overige dekkingsbronnen uit andere reserves en subsidies. Deze zijn niet meegenomen in dit overzicht.

Overige projecten

	Reservering	Kredieten/verstrekte budgetten	Gerealiseerd
Dordthuis	€ 935.000	€ 139.303.503	€ 99.410.924
Spuiboulevard & VSP	nvt	€ 24.962.853	€ 5.733.177
Dordtse Mijl	€ 11.079.000	€ 11.079.000	€ 10.620.000
Dordt West	€ 27.889.000	€ 26.950.000	€ 19.467.000
	€ 39.903.000	€ 202.295.356	€ 135.231.101

5.3.2 Relevante ontwikkelingen in projecten

Inleiding

In de [Begroting 2022](#) is op wens van de raad voor het eerst een Dashboard Agenda Dordrecht 2030 opgenomen. Dat geeft de raad twee keer per jaar een instrument om rondom die Agenda Dordt 2030 de grote hoofddoelstellingen te zien en de [voortgang](#) daarop. De grote projecten geven uitvoering aan de doelstellingen die benoemd zijn in de Agenda Dordrecht 2030 en in het Politiek Akkoord.

Het betrekken en informeren van de raad

Bij aanvang van een project wordt met een raadsvoorstel aan de raad gevraagd om de kaders vast te stellen. Over de voortgang wordt gerapporteerd middels raadinformatiebrieven. Indien de scope wijzigt, er meer financiële middelen nodig zijn of er een andere reden is die het nodig maakt om de kaders te wijzigen, volgt een separaat raadsvoorstel waarin de raad wordt gevraagd deze kaders opnieuw vast te stellen. Daarnaast wordt de raad over de grondexploitaties geïnformeerd bij de jaarlijkse prognose van het grondbedrijf.

Via de realisatiemonitor en bouwmonitor wordt de raad geïnformeerd over de stadsbrede woningbouwontwikkelingen.

In de Auditcommissie is meermaals gesproken over de wijze waarop de raad wordt geïnformeerd en in positie wordt gebracht in de sturing op grote projecten. Bij de behandeling van de Perspectiefnota 2025 is een motie aangenomen 'grip en sturing op risicovolle projecten', waarin de raad het college de opdracht heeft gegeven om te komen tot een set afspraken over de vorm en het moment van informatievoorziening van risicovolle projecten. Inmiddels heeft het College een voorstel aan de Raad aangeboden op welke wijze het College denkt de controlerende en kaderstellende rol van de raad bij risicovolle projecten te kunnen versterken. Het voorstel bevat een afwegingskader om de meest risicovolle projecten tijdig te kunnen aanwijzen en een voorstel voor een uniform format om het verloop en de uitvoering van de projecten te kunnen monitoren en op basis daarvan, waar nodig, de dialoog over sturing en beheersing te kunnen voeren. Het college heeft voorgesteld, dat met het vaststellen van de Regeling Risicovolle Projecten, de motie 'grip en sturing op risicovolle projecten' (M16, Perspectiefnota 2025) is afgedaan. Het doel is om in het najaar van 2025 met een eerste rapportage te komen voor de negen projecten die door het college als risicovol zijn aangemerkt.

De ambities van het college

College en raad hebben zich in de vorige raadsperiode al uitgesproken voor de groeiambitie. College en raad streven er naar om 11.000 woningen toe te voegen aan de bestaande woningvoorraad. Deze woningen zullen binnenstedelijk gerealiseerd worden. Deze groeiambitie heeft tot doel de sociaaleconomische positie van de stad te versterken en te voldoen aan de toenemende vraag naar woningen. In het [Politiek Akkoord 2022-2026](#) wordt aan het bovenstaande een vervolg gegeven met nieuwe accenten. Zo zijn er vijf focuspunten benoemd:

1. Realisatie van meer betaalbare woningen in Dordrecht.

2. Forse ambities voor een duurzame en groene stad.
3. We gaan ons nog meer inzetten voor bestaanszekerheid en gelijke kansen.
4. We zetten ook deze periode in op groei van de economie en een gezonde arbeidsmarkt.
5. We zetten ons daarom in voor een veilige, leefbare en levendige stad.

Deze vijf focuspunten vormen de basis voor deze bestuursperiode waarbij we werken aan een sterke toekomst voor onze stad. Vanuit die basis geven we concreet en gericht, maar met nieuwe, ambitieuze accenten, invulling aan de Agenda 2030 die de raad in 2021 heeft vastgesteld. Onze opgaven, programma's en projecten zullen hierop gericht zijn en invulling aan geven.

Uitwerking van de ambities van het college

Eén van de grootste ontwikkelingen die invulling moet geven aan deze groeiambitie is de Stadsas. Het programma Stadsas bestaat uit drie projectgebieden langs het spoor en de MIRT-verkenning Oude Lijn. Gebieden langs het spoor zijn in beginsel de locaties waar op duurzame wijze aan stedelijke verdichting wordt gewerkt. Voor Maasterras fase 1 werken we toe naar een onherroepelijk bestemmingsplan, afstemming met publieke partners over de vervanging van de aanlanding naar de brug en bereiden we de samenwerking met private partners voor. Voor de gebiedsontwikkeling Knoop Leerpark onderzoeken we de verstedelijkingsmogelijkheden en stellen een ontwerp-omgevingsplan op voor de komst van het station Leerpark uit de MIRT-verkenning. In het gebied rondom station Dordrecht wordt o.a. een ontwerp-omgevingsplan opgesteld i.r.t de spoorse investeringen uit de MIRT-verkenning en faciliteren we particuliere initiatieven zoals de bouw van Nieuw Thureborgh. De MIRT-verkenning gaat voor Dordrecht enerzijds om de gewenste realisatie van het extra station Leerpark (deelstudie CS/NS), anderzijds om investeringen in het bestaande station Dordrecht (Knoop Dordrecht). In 2026 wordt het voorkeursbesluit genomen en een bestuursovereenkomst opgesteld.

In 2026 worden naast de Stadsas diverse woningbouw projecten gerealiseerd. Nadat in 2026 het Dordthuis in gebruik genomen wordt, start de sloop van het stadskantoor aan de Spuiboulevard. Het winnende plan van WPR/Trebbe voor de Hellingen wordt uitgewerkt zodat een vergunning aangevraagd kan worden en voor het bouwdeel op het Stadskantoor wordt de aanbesteding afgerond waarna ook dit in ontwikkeling komt. Indien de verkoop voldoende gevorderd is start in 2026 ook de bouw van de woningen op het bouwdeel CrownPoint. Indien de verkoop voldoende gevorderd is start in 2026 ook de bouw van de woningen op het bouwdeel CrownPoint. Aan het Admiralsplein, Oudland, de Charlotte de Bourbonstraat, de Vogelbuurt, Stadswerven en Amstelwijck worden projecten gerealiseerd. Ook realiseren we (tijdelijke) woningen voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen, zodat CrownPoint beschikbaar komt voor sloop en nieuwbouw. De bouwveloppen voor de resterende delen van Amstelwijck worden op de markt gezet en in Amstelwijck Smitzigt wordt met de stichting Knarrenhof een plan ontwikkeld. Daarnaast werken we studies uit over de toekomst van gemeentelijke panden en welke koppelkansen daarbij mogelijk zijn, zodat deze tot ontwikkeling kunnen komen. We werken met Trivire plannen uit voor het gebied rond het Movado-terrein en Isaac da Costastraat en omgeving en we gaan op basis van de verdichtingsstudies met marktpartijen in gesprek over de potentie rond station Stadspolders. In Wielwijk wordt het project ter plaatse van de voormalige speeltuinvereniging rond de zomer opgeleverd. Aan de M.H. Trompweg wordt een complex van 39 sociale huurwoningen gerealiseerd.

Binnenstedelijk ontwikkelen is complex en duur en vraagt soms om lastige keuzes. Het is daarom van belang om goed te blijven communiceren met raad, inwoners, bedrijfsleven en andere stakeholders. Naast het bouwen van woningen wordt ingezet op groei van het aantal banen met impact. Die banenontwikkeling moet vooral terugkomen in de Westelijke Dordtse Oever/Dordtse Kil IV, Amstelwijck, de Campusontwikkeling Leerpark en de Binnenstad. De werklocaties sluiten aan bij de positieve groeiverwachtingen in de maakindustrie, logistiek, dienstverlening, zorg en de leisure/toerisme. Daarnaast wordt de komende jaren ook ruim aandacht besteed aan de gebieden rond de Tweede en Derde Merwedehavens.

Projecten Economie

De huidige problemen met betrekking tot netcongestie en energiezekerheid lijken een klein vertragend effect te hebben op het voorziene uitgiftetempo, waarbij het de komende jaren tot er structurele oplossingen zijn, de bedrijven dwingt om (zelf) met tijdelijke oplossingen te komen. Per project, uitgifte of uitbreiding waar niet meer voorzien is een grootverbruiksaansluiting wordt gekeken naar een maatwerk oplossing.

Het project Leerpark is afgerond en ook de grondexploitatie wordt afgesloten. In de afgelopen twee decennia s samen met de partners (ROC DaVinci als mede opdrachtgever in de coöperatie Leerpark) daarmee een aantrekkelijk stadsdeel toegevoegd, waar naast wonen, werken, leren en vrije tijdsbesteding zijn samengebracht. Er resteert nog een kavel tegenover de Duurzaamheidsfabriek waar plannen voor zijn om deze te ontwikkelen voor meer grootschalige test-, innovatie en startup ruimte. Insteek is om de Maakfabriek als gemeente zelf te ontwikkelen en in eigendom te nemen.

Voor het project businesspark Amstelwijck geldt dat de beschikbare kavels vrijwel zijn uitgegeven. Het terrein kent een hoogwaardige stedenbouwkundige opzet en verscheidenheid aan kantoorfuncties, aangevuld met vergader- en hotelvoorzieningen van Van der Valk. Op het businesspark zijn meer dan 1.800 arbeidsplaatsen gerealiseerd. Voor 2026 staat nog de tweede uitbreiding van Van der Valk met shortstay appartementen op de rol. De aanvraag omgevingsvergunning is hiervoor ingediend. Zowel de Laan van Europa (rotonde) als ook de noord oostzijde van het terrein worden ingezet voor tijdelijk initiatief, waaronder de tijdelijke opvang van evenementen en huisvesting Oekraïners.

De door gemeente/ROM-D aangekochte watergebonden locaties op de Merwedehavens (vml. Peute en PROAV locatie) zullen in 2026 in uitgifte worden gebracht voor maritieme bedrijvigheid. Beide terreinen moeten invulling geven aan de grote vraag naar watergebonden terreinen. De uitgiftecriteria zijn samen met de businesscases door college en raad vastgesteld. Beide percelen tezamen (in totaal goed voor bijna 10 hectare) moeten tenminste 400 nieuwe banen opleveren. De terreinen worden risicodragend ontwikkeld door de ROM-D en de gronden zullen na uitgifte in gemeentelijk eigendom worden gebracht ten behoeve langjarige erfpacht.

Voor Distripark geldt dat de uitgifte van fase 2 in 2025/2026 is voorzien. De afgekondigde netcongestie door Stedin levert wel mogelijke een vertraging op in de uitgifte.

De uitdaging voor wat betreft de banenontwikkeling ligt in het centrumgebied. De inzet is om het project Maasterras een deel zakelijke dienstverlening te combineren met de voorziene woningbouw. In het vastgestelde bestemmingsplan is daar reeds rekening mee gehouden. Inpassing van moderne kantoorfunctie moet bijdrage aan de diversificatie van het werkgelegenheidsaanbod van de stad. Gemeente voert hiervoor de gesprekken met potentiële vestigers in het kantoorsegment.

6 Bijlagen

6.1 Onderverdeling begroting in taakvelden

Begroting onderverdeeld naar taakvelden		2026			2027			Bedragen x € 1.000 2028 2029	
Nr.	Taakveld	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-338	0	338	338	338	338	338	338
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	-13.127	0	13.127	10.756	10.628	10.628	9.082	
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	-24.267	0	24.267	23.099	20.385	20.385	20.296	
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-11.459	-1.392	10.067	10.070	10.070	10.070	10.070	
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-10.749	0	10.749	10.749	10.749	10.749	10.749	
6.811	Beschermde wonen (WMO)	-44.502	-600	43.902	44.387	44.387	44.387	44.387	
6.713	Dagbesteding (WMO)	-3.882	0	3.882	3.378	3.159	3.159	2.894	
6.792	PGB Jeugd	-3.347	0	3.347	3.347	3.347	3.347	3.347	
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-7.514	0	7.514	6.843	6.719	6.719	6.201	
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-5.494	0	5.494	4.127	4.132	4.132	4.132	
6.91	Coördinatie en beleid WMO	-5.259	0	5.259	5.297	5.292	5.292	5.292	
6.791	PGB WMO	-3.187	0	3.187	3.202	3.200	3.200	3.200	
6.822	Jeugdreclassering	-354	0	354	354	354	354	354	
6.821	Jeugdbescherming	-3.445	0	3.445	3.445	3.445	3.445	3.445	
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	-1.842	0	1.842	1.842	1.842	1.842	1.842	
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	-1.148	0	1.148	1.148	1.148	1.148	1.148	
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	-18.058	0	18.058	18.058	18.058	18.058	18.058	
6.712	Begeleiding (WMO)	-13.873	0	13.873	13.552	13.326	13.326	13.295	
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	-1.378	0	1.378	1.378	1.378	1.378	1.378	
0.1	Bestuur	-7.100	-1.173	5.927	5.666	5.666	5.666	5.684	
0.2	Burgerzaken	-10.370	-7.050	3.321	3.093	3.445	3.445	3.691	
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-11.663	-9.341	2.322	5.900	6.778	6.778	5.855	
0.4	Overhead	-98.259	-38.934	59.325	60.850	59.677	59.677	58.626	
0.5	Treasury	12.676	-8.120	-20.796	-24.463	-25.260	-25.260	-26.274	
0.61	OZB woningen	-903	-17.465	-16.562	-16.950	-17.176	-17.176	-17.395	
0.62	OZB niet-woningen	-2.248	-22.937	-20.689	-20.961	-21.225	-21.225	-21.495	
0.63	Parkeerbelasting	-360	-10.783	-10.423	-10.423	-10.423	-10.423	-10.423	
0.64	Belastingen overig	-918	-1.993	-1.075	-1.736	-1.836	-1.836	-1.936	
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-2.864	-401.795	-398.931	-396.978	-387.546	-387.546	-388.926	
0.8	Overige baten en lasten	-4.306	-3.243	1.063	4.071	4.679	4.679	4.749	
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	-182	0	182	182	182	182	182	

0.10	Mutaties reserves	-61.648	-58.978	2.670	6.328	534	7.063
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-140	0	140	985	1.245	2.201
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-35.161	-20.927	14.234	17.542	17.488	17.433
1.2	Openbare orde en veiligheid	-11.548	-2.604	8.944	7.738	7.218	7.219
2.1	Verkeer en vervoer	-29.192	-4.217	24.975	25.826	26.683	26.768
2.2	Parkeren	-6.272	-5.644	628	768	641	516
2.3	Recreatieve havens	-769	-430	339	289	289	289
2.4	Economische havens en waterwegen	-1.941	-461	1.480	1.651	1.791	2.090
2.5	Openbaar vervoer	-1.188	-152	1.036	1.036	1.036	1.036
3.1	Economische ontwikkeling	-3.858	-1.066	2.793	1.429	1.229	1.229
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-27.164	-33.229	-6.064	-1.953	-2.506	-1.010
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-4.736	-358	4.378	4.247	4.247	4.247
3.4	Economische promotie	-3.384	-198	3.186	3.186	3.111	3.111
4.1	Openbaar basisonderwijs	-467	0	467	328	328	328
4.2	Onderwijshuisvesting	-7.664	-1.699	5.965	6.316	6.599	7.525
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-23.856	-11.384	12.472	12.516	12.625	9.513
5.1	Sportbeleid en activering	-3.523	-588	2.935	2.098	2.098	2.098
5.2	Sportaccommodaties	-13.384	-6.006	7.378	7.425	7.605	7.657
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-8.686	-72	8.614	8.530	8.408	8.430
5.4	Musea	-14.221	-2.872	11.349	10.882	10.668	10.928
5.5	Cultureel erfgoed	-1.324	-1	1.323	1.323	1.323	1.323
5.6	Media	-4.364	0	4.364	3.751	3.751	3.751
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-18.371	-2.709	15.662	13.801	14.228	14.239
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-22.738	-861	21.877	20.512	20.463	20.452
6.3	Inkomensregelingen	-99.543	-70.479	29.064	28.199	28.238	28.190
6.4	WSW en beschut werk	-22.742	0	22.742	22.555	22.165	20.933
6.5	Arbeidsparticipatie	-18.297	-2.569	15.728	14.782	14.670	14.675
7.1	Volksgezondheid	-8.733	-2.409	6.324	6.420	6.420	6.420
7.2	Riolering	-15.618	-17.850	-2.232	-3.035	-3.245	-3.132
7.3	Afval	-19.908	-21.702	-1.794	-1.795	-1.796	-1.796
7.4	Milieubeheer	-11.667	-7.400	4.268	3.249	3.249	3.249
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-3.166	-3.677	-511	-599	-577	-611
8.1	Ruimte en leefomgeving	-4.098	-1.447	2.651	1.682	1.691	1.691
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijfventerreinen)	-80.864	-88.118	-7.254	-6.518	-5.176	-4.246
8.3	Wonen en bouwen	-10.997	-6.021	4.976	4.885	4.341	4.345
Geraamd totaal saldo baten en lasten		-900.953	-900.953	0	0	0	0

6.1.1 Onderverdeling van programma's in taakvelden

6.1.1.1 Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht

Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht		2026			2027		Bedragen x € 1.000
							2028 2029
Nr.	Taakveld	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
0.1	Bestuur	7.100	1.173	5.927	5.666	5.666	5.684
0.2	Burgerzaken	10.370	7.050	3.321	3.093	3.445	3.691
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	2.864	0	2.864	14.337	24.624	33.861
0.8	Overige baten en lasten	1.097	362	735	3.743	4.351	4.421
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	3.004	0	3.004	3.004	3.004	3.004
8.1	Ruimte en leefomgeving	1.524	447	1.077	1.077	1.077	1.077
8.3	Wonen en bouwen	528	23	505	556	214	214
Geraamd totaal saldo baten en lasten		26.487	9.054	17.433	31.475	42.380	51.951
0.10	Mutaties reserves	0	-959	959	1.408	1.750	1.750
Geraamd resultaat		26.487	8.095	18.391	32.883	44.130	53.701

6.1.1.2 Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht

Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht		2026			2027		Bedragen x € 1.000
							2028 2029
Nr.	Taakveld	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	35.161	20.927	14.234	17.542	17.488	17.433
1.2	Openbare orde en veiligheid	8.889	1.496	7.394	6.187	5.921	5.921
2.1	Verkeer en vervoer	30	0	30	30	31	31
3.4	Economische promotie	3.385	198	3.187	3.187	3.112	3.112
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	8.686	72	8.614	8.530	8.408	8.430
5.4	Musea	14.185	2.872	11.313	10.846	10.632	10.893
5.5	Cultureel erfgoed	726	0	726	727	727	727
5.6	Media	327	0	327	227	227	227
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	4.179	2.228	1.952	1.505	1.590	1.590
Geraamd totaal saldo baten en lasten		75.569	27.792	47.777	48.782	48.135	48.364
0.10	Mutaties reserves	23.236	25.903	-2.667	-4.230	-3.948	-3.934
Geraamd resultaat		98.805	53.696	45.110	44.552	44.187	44.429

6.1.1.3 Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht

Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht		2026			2027		Bedragen x € 1.000 2028 2029	
Nr.	Taakveld	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	
0.8	Overige baten en lasten	3.159	2.881	278	278	278	278	
2.1	Verkeer en vervoer	26.422	3.006	23.416	24.284	24.897	24.975	
2.3	Recreatieve havens	769	430	339	289	289	289	
2.4	Economische havens en waterwegen	1.941	461	1.480	1.651	1.791	2.090	
2.5	Openbaar vervoer	62	21	42	42	42	42	
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.899	160	1.739	1.752	1.748	1.748	
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	14.049	213	13.836	12.422	12.763	12.774	
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	647	0	647	648	651	654	
6.3	Inkomensregelingen	128	0	128	128	128	128	
7.2	Riolering	15.618	17.850	-2.232	-3.035	-3.245	-3.132	
7.3	Afval	19.908	21.702	-1.794	-1.795	-1.796	-1.796	
7.4	Milieubeheer	11.667	7.400	4.268	3.249	3.249	3.249	
8.1	Ruimte en leefomgeving	926	0	926	107	116	116	
8.3	Wonen en bouwen	1.317	166	1.151	1.066	1.055	1.050	
Geraamd totaal saldo baten en lasten		98.512	54.290	44.223	41.086	41.965	42.464	
0.10	Mutaties reserves	864	5.080	-4.216	-1.698	-1.766	-1.837	
Geraamd resultaat		99.376	59.369	40.007	39.388	40.199	40.627	

6.1.1.4 Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht

Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht		2026			2027		Bedragen x € 1.000 2028 2029	
Nr.	Taakveld	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	
1.2	Openbare orde en veiligheid	1.683	620	1.063	1.063	810	811	
4.1	Openbaar basisonderwijs	467	0	467	328	328	328	
5.1	Sportbeleid en activering	3.523	588	2.935	2.098	2.098	2.098	
5.2	Sportaccommodaties	13.384	6.006	7.378	7.425	7.605	7.657	
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	19.088	861	18.226	16.860	16.808	16.795	
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	5.494	0	5.494	4.127	4.132	4.132	
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	10.749	0	10.749	10.749	10.749	10.749	
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	338	0	338	338	338	338	
6.3	Inkomensregelingen	99.414	70.479	28.935	28.070	28.110	28.062	
6.4	WSW en beschut werk	22.742	0	22.742	22.555	22.165	20.933	
6.5	Arbeidsparticipatie	18.297	2.569	15.728	14.782	14.670	14.675	
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	7.514	0	7.514	6.843	6.719	6.201	
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	13.127	0	13.127	10.756	10.628	9.082	

6.712	Begeleiding (WMO)	13.873	0	13.873	13.552	13.326	13.295
6.713	Dagbesteding (WMO)	3.882	0	3.882	3.378	3.159	2.894
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	24.267	0	24.267	23.099	20.385	20.296
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	1.378	0	1.378	1.378	1.378	1.378
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	18.058	0	18.058	18.058	18.058	18.058
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	1.148	0	1.148	1.148	1.148	1.148
6.791	PGB WMO	3.187	0	3.187	3.202	3.200	3.200
6.792	PGB Jeugd	3.347	0	3.347	3.347	3.347	3.347
6.811	Beschermd wonen (WMO)	44.502	600	43.902	44.387	44.387	44.387
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	11.459	1.392	10.067	10.070	10.070	10.070
6.821	Jeugdbescherming	3.445	0	3.445	3.445	3.445	3.445
6.822	Jeugdreclassering	354	0	354	354	354	354
6.91	Coördinatie en beleid WMO	5.259	0	5.259	5.297	5.292	5.292
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	1.842	0	1.842	1.842	1.842	1.842
7.1	Volksgezondheid	8.733	2.409	6.324	6.420	6.420	6.420
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	3.166	3.677	-511	-599	-577	-611
Geraamd totaal saldo baten en lasten		363.720	89.201	274.519	264.371	260.393	256.675
0.10	Mutaties reserves	520	5.601	-5.081	-919	-614	-311
Geraamd resultaat		364.240	94.802	269.438	263.451	259.779	256.364

6.1.1.5 Lerend en Ondernemend Dordrecht

Lerend en Ondernemend Dordrecht		2026			2027			Bedragen x € 1.000	
		2026			2027			2028	2029
Nr.	Taakveld	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
0.64	Belastingen overig	2	14	-12	-12	-12	-12	-12	-12
3.1	Economische ontwikkeling	3.856	1.014	2.841	1.477	1.277	1.277	1.277	1.277
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	118	0	118	39	-62	-112	-112	-112
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	4.736	358	4.378	4.247	4.247	4.247	4.247	4.247
4.2	Onderwijshuisvesting	7.014	822	6.191	6.535	6.809	7.727	7.727	7.727
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	21.957	11.224	10.733	10.765	10.877	7.765	7.765	7.765
5.6	Media	4.037	0	4.037	3.523	3.523	3.523	3.523	3.523
Geraamd totaal saldo baten en lasten		41.720	13.433	28.286	26.574	26.660	24.415	24.415	24.415
0.10	Mutaties reserves	316	5.214	-4.899	-3.706	-3.804	-721	-721	-721
Geraamd resultaat		42.035	18.647	23.388	22.868	22.856	23.694	23.694	23.694

6.1.1.6 Bouwend en Bereikbaar Dordrecht

Bouwend en Bereikbaar Dordrecht				Bedragen x € 1.000		
				2026	2027	2028 2029
Nr.	Taakveld	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo Saldo
0.63	Parkeerbelasting	360	10.783	-10.423	-10.423	-10.423 -10.423
1.2	Openbare orde en veiligheid	976	488	488	488	488 488
2.1	Verkeer en vervoer	2.740	1.211	1.529	1.511	1.756 1.762
2.2	Parkeren	6.272	5.644	628	768	641 516
2.5	Openbaar vervoer	1.126	131	995	995	995 995
3.1	Economische ontwikkeling	3	51	-49	-49	-49 -49
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	27.047	33.229	-6.182	-1.992	-2.444 -898
5.4	Musea	36	0	36	36	36 36
5.5	Cultureel erfgoed	597	1	596	596	596 596
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	143	269	-125	-125	-125 -125
8.1	Ruimte en leefomgeving	1.647	999	648	498	498 498
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	80.864	88.118	-7.254	-6.518	-5.176 -4.246
8.3	Wonen en bouwen	9.149	5.755	3.395	3.330	3.130 3.130
Geraamd totaal saldo baten en lasten		130.960	146.679	-15.719	-10.886	-10.076 -7.720
0.10	Mutaties reserves	20.344	3.051	17.293	12.583	12.019 9.599
Geraamd resultaat		151.304	149.730	1.574	1.698	1.942 1.879

6.1.1.7 Algemene Dekkingsmiddelen

Algemene Dekkingsmiddelen				Bedragen x € 1.000		
				2026	2027	2028 2029
Nr.	Taakveld	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo Saldo
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	140	0	140	985	1.245 2.201
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	11.663	9.341	2.322	5.900	6.778 5.855
0.5	Treasury	-12.676	8.120	-20.796	-24.463	-25.260 -26.274
0.61	OZB woningen	903	17.465	-16.562	-16.950	-17.176 -17.395
0.62	OZB niet-woningen	2.248	22.937	-20.689	-20.961	-21.225 -21.495
0.64	Belastingen overig	915	1.979	-1.063	-1.724	-1.824 -1.924
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	401.795	-401.795	-411.315	-412.170 -422.787
3.4	Economische promotie	0	0	0	0	0 0
4.2	Onderwijshuisvesting	650	877	-227	-218	-210 -202
8.3	Wonen en bouwen	3	77	-75	-66	-58 -49
Geraamd totaal saldo baten en lasten		3.847	462.592	-458.744	-468.812	-469.899 -482.070
0.10	Mutaties reserves	13.628	12.242	1.386	2.829	-3.805 1.666
Geraamd resultaat		17.475	474.833	-457.358	-465.984	-473.704 -480.404

6.1.1.8 Overhead

Overhead		2026			2027		Bedragen x € 1.000
							2028 2029
Nr.	Taakveld	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
0.4	Overhead	98.259	38.934	59.325	60.850	59.677	58.626
	Geraamd totaal saldo baten en lasten	98.259	38.934	59.325	60.850	59.677	58.626
0.10	Mutaties reserves	2.740	2.846	-106	62	703	852
	Geraamd resultaat	100.999	41.780	59.219	60.912	60.379	59.478

6.1.1.9 Vennootschapsbelasting

Vennootschapsbelasting		2026			2027		Bedragen x € 1.000
							2028 2029
Nr.	Taakveld	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	182	0	182	182	182	182
	Geraamd totaal saldo baten en lasten	182	0	182	182	182	182
	Geraamd resultaat	182	0	182	182	182	182

6.1.1.10 Onvoorzien

Onvoorzien		2026			2027		Bedragen x € 1.000
							2028 2029
Nr.	Taakveld	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
0.8	Overige baten en lasten	50	0	50	50	50	50
	Geraamd totaal saldo baten en lasten	50	0	50	50	50	50
	Geraamd resultaat	50	0	50	50	50	50

6.2 Aansluitingsoverzicht meerjarenbegroting

Ter verbetering van het inzicht van de raad in de opbouw en mutaties van begrotingen is eerder de toezegging gedaan een aansluitingstabel op te nemen in de begroting en jaarstukken. In de tabel is opgenomen hoe de vastgestelde meerjarenbegroting van een jaar geleden (in casu de [Begroting 2025-2028](#)) is gewijzigd om te komen tot de nieuwe voorgestelde meerjarenbegroting (Begroting 2026-2029).

Een deel van de wijzigingen zijn reeds door de raad geautoriseerd, omdat na vaststelling van de vorige begroting een aantal begrotingswijzigingen is vastgesteld met een meerjarig karakter. Daarnaast is in deze nieuwe begroting een aantal voorstellen en mutaties verwerkt. In onderstaande tabel vindt u de uitwerking hiervan in concrete bedragen per programma.

Bedragen x € 1.000

BWN	Omschrijving begrotingswijziging	Jaarschijf 2026			Jaarschijf 2027			Jaarschijf 2028			Jaarschijf 2029		
		Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo
Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht													
Begroting 2025-2028		32.903	10.885	22.018	43.864	11.121	32.743	52.889	10.515	42.374	61.774	10.515	51.259
225006	Beleidsplan schuldhulpverlening			-	-101		-101	-101		-101			-
225038	Verwerken septembercirculaire 2024	538		538	1.086		1.086	1.643		1.643	2.209		2.209
225010	Gebiedsprioritering	292	292	-	343	343	-			-			-
225102	PPN26INV schijf 2025-2029	-1.560		-1.560	-1.430		-1.430	-940		-940	-778		-778
Mutaties Begroting 2026-2029		-5.685	-3.081	-2.604	-2.995	-3.580	584	-2.435	-3.589	1.154	-3.422	-4.433	1.011
Totaal Begroting 2026-2029		26.487	8.095	18.392	40.766	7.883	32.883	51.056	6.926	44.130	59.782	6.082	53.700

Bedragen x € 1.000

BWN	Omschrijving begrotingswijziging	Jaarschijf 2026			Jaarschijf 2027			Jaarschijf 2028			Jaarschijf 2029		
		Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo
Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht													
Begroting 2025-2028		49.883	6.349	43.534	49.058	5.418	43.640	48.929	5.451	43.478	49.030	5.491	43.539
225002	Uitvoeringsplan Kromhout Kasperspad	155	155	-			-						-
225029	Verduurzaming maatschappelijk vastgoed	-5		-5	-325		-325	-360		-360	-360		-360
225102	PPN26INV schijf 2025-2029				1		1	1		1	1		1
Mutaties Begroting 2026-2029		48.772	47.192	1.580	26.517	25.282	1.235	25.687	24.620	1.067	25.814	24.566	1.249
Totaal Begroting 2026-2029		98.805	53.695	45.110	75.252	30.700	44.552	74.257	30.071	44.186	74.487	30.057	44.429

Bedragen x € 1.000

BWN	Omschrijving begrotingswijziging	Jaarschijf 2026			Jaarschijf 2027			Jaarschijf 2028			Jaarschijf 2029		
		Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo
Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht													
Begroting 2025-2028		94.537	54.546	39.991	89.210	50.008	39.202	89.700	50.077	39.623	90.298	50.148	40.150
225009	Voorbereidingsbudget Herinrichting Statenplein	565	565	-			-			-			-
225038	Verwerken septembercirculaire 2024	94		94	53		53	42		42	37		37
225102	PPN26INV schijf 2025-2029	60		60	214		214	474		474	982		982
Mutaties Begroting 2026-2029		4.120	4.258	-138	621	702	-80	505	445	59	304	847	-543
Totaal Begroting 2026-2029		99.376	59.370	40.006	90.098	50.710	39.388	90.721	50.522	40.199	91.621	50.994	40.627

Bedragen x € 1.000

BWN	Omschrijving begrotingswijziging	Jaarschijf 2026			Jaarschijf 2027			Jaarschijf 2028			Jaarschijf 2029		
		Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo
Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht													
Begroting 2025-2028		348.470	89.397	259.073	339.611	80.220	259.391	339.272	80.254	259.018	338.425	80.357	258.068
225001	Sportvisie 2030	210	210	-			-			-			-
225006	Beleidsplan schuldhelpverlening			-	101		101	101		101			-
225029	Verduurzaming maatschappelijk vastgoed	-10		-10	-10		-10	-10		-10	-10		-10
225038	Verwerken septembercirculaire 2024	3.407		3.407	3.510		3.510	3.507		3.507	3.535		3.535
225102	PPN26INV schijf 2025-2029			-	40	30	10	40	30	10	43	30	13
Mutaties Begroting 2026-2029		12.163	5.196	6.967	5.086	4.636	449	1.773	4.620	-2.847	205	5.447	-5.243
Totaal Begroting 2026-2029		364.240	94.802	269.438	348.337	84.886	263.451	344.684	84.904	259.780	342.198	85.834	256.364

Bedragen x € 1.000

BWN	Omschrijving begrotingswijziging	Jaarschijf 2026			Jaarschijf 2027			Jaarschijf 2028			Jaarschijf 2029		
		Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo
Lerend en Ondernemend Dordrecht													
Begroting 2025-2028		38.544	16.394	22.150	36.314	14.149	22.165	36.190	14.178	22.012	36.206	14.207	21.999
225029	Verduurzaming maatschappelijk vastgoed	-15		-15	-15		-15	-15		-15	-15		-15
225036	Raadsvoorstel WDO	50	50	-	50	50	-						-
225038	Verwerken septembercirculaire 2024	360		360			-			-			-
225102	PPN26INV schijf 2025-2029				200		200	620		620	1.520		1.520
Mutaties Begroting 2026-2029		3.097	2.204	893	3.779	3.261	519	3.874	3.635	239	763	573	190
Totaal Begroting 2026-2029		42.036	18.647	23.389	40.329	17.460	22.869	40.669	17.812	22.857	38.474	14.779	23.695

Bedragen x € 1.000

BWN	Omschrijving begrotingswijziging	Jaarschijf 2026			Jaarschijf 2027			Jaarschijf 2028			Jaarschijf 2029		
		Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo
Bouwend en Bereikbaar Dordrecht													
Begroting 2025-2028		105.025	102.609	2.416	55.484	53.196	2.288	63.300	61.054	2.246	63.235	61.062	2.173
225005	Grex Middenzone gezondheidspark 2025	-604	-604	-	7.440	7.440	-	-1.291	-1.291	-			-
225015	Tariefdifferentiatie parkeren	2.215	2.215	-	2.313	2.313	-	2.437	2.437	-	2.489	2.489	-
225014	Bijgestelde Prognose Grexen 2025-2028	-7.429	-7.361	-68	22.093	22.033	60	5.452	5.389	63	-1.414	-1.449	34
Mutaties Begroting 2026-2029		52.096	52.870	-774	12.498	13.149	-651	26.522	26.888	-366	14.004	14.332	-328
Totaal Begroting 2026-2029		151.304	149.730	1.574	99.829	98.132	1.697	96.420	94.478	1.942	78.314	76.435	1.879

Bedragen x € 1.000

BWN	Omschrijving begrotingswijziging	Jaarschijf 2026			Jaarschijf 2027			Jaarschijf 2028			Jaarschijf 2029		
		Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo
Algemene Dekkingsmiddelen													
Begroting 2025-2028		6.555	431.063	-424.508	11.258	442.733	431.475	11.178	450.798	439.620	9.245	459.199	449.954
225029	Verduurzaming maatschappelijk vastgoed	5.209	5.279	-70	420	120	300	455	70	385	455	70	385
225038	Verwerken septembercirculaire 2024	2.777	7.176	-4.399	2.517	7.165	-4.648	1.892	7.084	-5.192	1.387	7.169	-5.782
225102	PPN26INV schijf 2025-2029	1.500		1.500	1.023	25	998	-148	25	-173	-1.721	25	-1.746
	Diversen	67		67	-61		-61	-64		-64	-33		-33
	Mutatie resultaat Begroting 2024-2025	-18.779		-18.779	-20.989		-20.989	-22.103		-22.103	-20.915		-20.915
Mutaties Begroting 2026-2029		20.005	31.315	-11.310	16.033	27.126	11.093	15.515	23.697	-8.182	17.525	22.084	-4.559
Totaal Begroting 2026-2029		17.335	474.834	-457.499	10.202	477.170	466.968	6.725	481.674	474.949	5.941	488.546	482.605

Bedragen x € 1.000

BWN	Omschrijving begrotingswijziging	Jaarschijf 2026			Jaarschijf 2027			Jaarschijf 2028			Jaarschijf 2029		
		Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo
Overhead													
Begroting 2025-2028		91.584	37.777	53.807	88.970	37.079	51.891	88.106	36.538	51.568	87.860	36.539	51.321
225029	Verduurzaming maatschappelijk vastgoed	100		100	50		50			-	8		8
225102	PPN26INV schijf 2025-2029			-	6		6	8		8			-
Mutaties Begroting 2026-2029		9.315	4.003	5.312	11.613	2.649	8.964	11.652	2.849	8.803	10.848	2.699	8.149
Totaal Begroting 2026-2029		100.999	41.780	59.219	100.639	39.728	60.911	99.766	39.387	60.379	98.715	39.238	59.477

Bedragen x € 1.000

BWN	Omschrijving begrotingswijziging	Jaarschijf 2026			Jaarschijf 2027			Jaarschijf 2028			Jaarschijf 2029		
		Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo
Vennootschapsbelasting													
Begroting 2025-2028		109	-	109	109	-	109	109	-	109	109	-	109
Mutaties Begroting 2026-2029		73	-	73	73	-	73	73	-	73	73	-	73
Totaal Begroting 2026-2029		182	-	182	182	-	182	182	-	182	182	-	182

Bedragen x € 1.000

BWN	Omschrijving begrotingswijziging	Jaarschijf 2026			Jaarschijf 2027			Jaarschijf 2028			Jaarschijf 2029		
		Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo
Onvoorzien													
Begroting 2025-2028		50	-	50	50	-	50	50	-	50	50	-	50
Mutaties Begroting 2026-2029		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal Begroting 2026-2029		50	-	50	50	-	50	50	-	50	50	-	50

6.3 Investeringskredieten

In onderstaande tabel wordt per begrotingsprogramma het in totaal begrote investeringsbedrag per jaarschijf gepresenteerd, inclusief de daaruit voortvloeiende kapitaallasten. Deze kapitaallasten geven een beeld van hingen op de begroting. Bij het bepalen van de benodigde investeringskredieten wordt een inschatting gemaakt van het prijspeil in het betreffende jaar. Vervolgens worden de kredieten niet meer geïndexeerd. In de volgende tabellen worden de programmatotalen uitgesplitst in de verschillende producten en wordt op die wijze meer inzicht geboden.

Bedragen x € 1.000		Investeringsbedrag			
Programma's		2026	2027	2028	2029
Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht		0	0	0	0
Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht		7.604	373	1.030	38
Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht		75.284	42.473	36.362	26.133
Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht		2.688	1.509	966	75
Lerend en Ondernemend Dordrecht		8.900	9.093	38.640	67.370
Bouwend en Bereikbaar Dordrecht		2.565	2.000	0	0
Algemene Dekkingsmiddelen		33.772	2.145	1.624	223
Overhead		364	552	429	341
TOTALEN		131.177	58.145	79.051	94.179

Bedragen x € 1.000		U/I	Investeringsbedrag			
Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht			2026	2027	2028	2029
N.v.t.						
Totaal Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht			0	0	0	0

Bedragen x € 1.000		U/I	Investeringsbedrag			
Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht			2026	2027	2028	2029
Rampenbesrijding	U	5.579	25	1.030	38	
Kunst en geschiedenis	I	-291	0	0	0	
Recreatie	U	2.317	348	0	0	
Totaal Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht			7.604	373	1.030	38

Bedragen x € 1.000		U/I	Investeringsbedrag			
Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht			2026	2027	2028	2029
Rampenbesrijding	U	29.250	0	0	0	
Rampenbesrijding	I	-6.680	0	0	0	
Wegen	U	22.295	14.892	12.323	14.545	
Wegen	I	-100	0	0	0	
Groen	U	3.801	3.305	151	154	
Openbare verlichting	U	1.259	1.349	1.229	366	
Verkeersmeubilair en VRI's	U	1.466	235	593	342	
Constructies	U	3.161	2.623	2.470	2.480	
Havens	U	3.366	4.750	8.950	7.300	
Riolering	U	18.777	15.965	13.227	10.557	
Riolering	I	-2.533	-1.545	-2.681	-9.652	
Ecologie	U	1.000	750	0	0	
Natuur- en milieucentrum	U	72	0	0	41	

Water	U	300	300	0	0
Water	I	-150	-150	0	0
Totaal Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht		75.284	42.473	36.362	26.133

Bedragen x € 1.000	U/I	Investeringsbedrag			
Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht		2026	2027	2028	2029
Sport	U	1.488	1.467	1.090	91
Sport	I	-258	-254	-189	-16
Plechtigheden / Essenhof	U	1.458	295	0	0
Maatschappelijke ondersteuning	U	0	0	66	0
Totaal Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht		2.688	1.509	966	75

Bedragen x € 1.000	U/I	Investeringsbedrag			
Lerend en Ondernemend Dordrecht		2026	2027	2028	2029
Onderwijshuisvesting	U	8.900	9.093	38.640	67.370
Totaal Lerend en Ondernemend Dordrecht		8.900	9.093	38.640	67.370

Bedragen x € 1.000	U/I	Investeringsbedrag			
Bouwend en Bereikbaar Dordrecht		2026	2027	2028	2029
Hoofdinfrastructuur (auto, fiets, water en OV)	U	2.000	2.000	0	0
Parkeren	U	565	0	0	0
Totaal Bouwend en Bereikbaar Dordrecht		2.565	2.000	0	0

* Exclusief grondexploitaties

Bedragen x € 1.000	U/I	Investeringsbedrag			
Algemene Dekkingsmiddelen		2026	2027	2028	2029
Vastgoed voornamelijk Dordthuis	U	33.772	2.145	1.624	223
Totaal Algemene Dekkingsmiddelen		33.772	2.145	1.624	223

Bedragen x € 1.000	U/I	Investeringsbedrag			
Overhead		2026	2027	2028	2029
Overhead	U	364	552	429	341
Totaal Overhead		364	552	429	341

U = uitgaven en I = inkomsten

6.4 Staat van reserves

Onderstaande staat geeft inzicht in het verloop van de reserves. Voor een uitgebreidere toelichting verwijzen wij naar de vigerende [Nota reserves en voorzieningen](#).

Voor een uitgebreidere toelichting op het doel voor de reserves Agenda 2030 verwijzen we naar de [bijlage](#) bij het raadsvoorstel Reserveringen Agenda 2030 en voor de reserves Politiek Akkoord 2022-2026 naar [bijlage 1](#) van Begroting 2023.

Bedragen x € 1.000																
Aard	Stand per 1-1-2025	Storting in reserve	Onttrekking uit reserve	Stand per 1-1-2026	Storting in reserve	Onttrekking uit reserve	Stand per 1-1-2027	Storting in reserve	Onttrekking uit reserve	Stand per 1-1-2028	Storting in reserve	Onttrekking uit reserve	Stand per 1-1-2029	Storting in reserve	Onttrekking uit reserve	Stand per 1-1-2030
Algemene reserves																
100 Algemene reserve	20.546	11.062	14.815	16.793	750	645	16.898	2.122	0	19.020	2.377	0	21.397	3.313	0	24.710
110 Reserve Grondbedrijf	2.049	56.329	2.913	55.464	13.731	769	68.427	10.572	769	78.229	6.295	769	83.755	3.848	769	86.834
Subtotaal Algemene Reserves	22.595	67.391	17.728	72.257	14.481	1.414	85.324	12.694	769	97.249	8.672	769	105.152	7.161	769	111.543
Bestemmingsreserves																
201 Reserve PA 2022-2026 Groenblauw	2.864	0	1.525	1.339	0	800	539	0	0	539	0	0	539	0	0	539
202 Reserve PA 2022-2026 Versnelling Energietransitie	1.957	0	875	1.082	0	848	234	0	0	234	0	0	234	0	0	234
203 Reserve PA 2022-2026 Versneld vergroenen basissch pleinen	225	0	50	175	0	0	175	0	0	175	0	0	175	0	0	175
204 Reserve PA 2022-2026 Bomenonderhoud en biodiversiteit	707	0	500	207	0	0	207	0	0	207	0	0	207	0	0	207
205 Reserve PA 2022-2026 Innovatie preventie Sociaal Domein	4.793	0	1.919	2.875	0	1.886	988	0	0	988	0	0	988	0	0	988
206 Reserve PA 2022-2026 Armoedebeleid en Minimaregelingen	3.251	377	938	2.691	368	938	2.121	0	0	2.121	0	0	2.121	0	0	2.121
208 Reserve PA 2022-2026 Diversiteit en Inclusiviteit	257	0	157	100	0	75	25	0	0	25	0	0	25	0	0	25
209 Reserve PA 2022-2026 Dordtpas	1.500	-464	500	536	0	500	36	0	0	36	0	0	36	0	0	36
210 Reserve PA 2022-2026 Alternatief voor gratis busvervoer 65+	516	0	207	309	0	207	102	0	0	102	0	0	102	0	0	102
211 Bestemmingsreserve Gratis sporten schoolkinderen 2024-2030*	1.441	0	545	896	0	545	351	0	0	351	0	0	351	0	0	351
212 Reserve PA 2022-2026 Zwemveiligheid	1.336	0	150	186	0	150	36	0	0	36	0	0	36	0	0	36
213 Reserve PA 2022-2026 Smart Society	1.436	0	200	1.236	0	895	341	0	0	341	0	0	341	0	0	341
214 Reserve PA 2022-2026 MKB Aanpak	294	0	125	169	0	125	44	0	0	44	0	0	44	0	0	44
215 Reserve PA 2022-2026 Stadsstrand	500	0	0	500	0	500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
216 Reserve PA 2022-2026 Mobiliteitsfonds	210	0	150	60	0	-2	62	0	0	62	0	0	62	0	0	62
217 Reserve PA 2022-2026 Veiligheid (IVP 22-26)	1.094	0	500	594	0	500	94	0	0	94	0	0	94	0	0	94
218 Reserve PA 2022-2026 Ernstige overlastbestrijding	277	0	125	152	0	125	27	0	0	27	0	0	27	0	0	27
219 Reserve PA 2022-2026 Leefbaarheid en veilige wijken	1.000	0	366	634	0	292	343	0	343	0	0	0	0	0	0	0
220 Reserve PA 2022-2026 Uitbreiding handhaving	1.510	0	600	910	0	650	260	0	260	0	0	0	0	0	0	0
221 Reserve PA 2022-2026 Cultuur en Miljpalen/Evenementen	250	0	150	100	0	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
222 Reserve PA 2022-2026 Sportaccommodaties	3.274	0	2.014	1.258	0	327	928	0	0	928	0	0	928	0	0	928
303 Reserve Bovenwijkse voorzieningen	496	0	496	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
304 Reserve parkeervoorzieningen	9.800	6.040	3.191	12.649	8.472	2.406	18.715	8.570	2.397	24.888	8.694	2.415	31.167	8.746	2.432	37.481
308 AD2030 Reserve Spoorzone	132.300	0	79.386	52.914	0	5	52.909	0	5	52.904	0	5	52.899	0	5	52.894
309 Reserve Afschrijving	213.705	22.145	49.564	186.286	29.741	6.962	209.065	0	9.970	199.095	0	9.614	189.481	75	8.808	180.748
310 Reserve dak en thuisloosheid	899	0	491	408	0	0	408	0	0	408	0	0	408	0	0	408
314 Reserve Riolering	634	0	0	634	0	0	634	0	0	634	0	0	634	0	0	634
315 Reserve afval	4.749	0	4.749	0	250	125	125	250	125	250	250	125	375	250	125	500
319 Reserve Crisis en Herstel	909	0	0	909	0	0	909	0	0	909	0	0	909	0	0	909
323 Reserve Stadsvernieuwing	132	0	0	132	0	0	132	0	0	132	0	0	132	0	0	132
325 AD2030 Reserve Dordtwijkzone	49.619	0	3.072	46.546	0	-14	46.561	0	0	46.561	0	0	46.561	0	0	46.561
326 AD2030 Reserve Ruimte voor banen	11.130	0	6.105	11.130	0	175	10.955	0	0	10.955	0	0	10.955	0	0	10.955
331 AD2030 Reserve Dordtse Leerprogramma	22.155	0	2.717	19.438	0	2.868	16.570	0	2.993	13.577	0	3.112	10.465	0	0	10.465
332 Reserve onderwijshuisvesting	1.255	1.500	1.100	1.655	0	0	1.655	0	0	1.655	0	0	1.655	0	0	1.655
334 Reserve Jeugdfonds	217	40	45	211	40	45	206	40	45	201	40	45	196	40	45	190
337 AD2030 Reserve Toekomst Dordtse jongeren	10.001	0	750	9.251	0	150	9.101	0	0	9.101	0	0	9.101	0	0	9.101
338 AD2030 Reserve Zonne Energie	4.828	0	100	4.728	0	0	4.728	0	0	4.728	0	0	4.728	0	0	4.728
339 AD2030 Reserve Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	7.602	151	680	7.073	169	6.783	459	545	50	954	580	0	1.534	580	0	2.114
342 AD2030 Reserve Binnenstadontwikkeling	38.911	0	1.628	37.283	0	1.013	36.270	0	0	36.270	0	0	36.270	0	0	36.270
343 Reserve toekomstige kosten opvang ontheemden	33.650	3.720	6.897	30.473	231	22.570	8.135	0	317	7.818	0	259	7.559	0	201	7.358
344 Reserve kunst in de openbare ruimte (KIOR)	175	0	175	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
345 Reserve onderhoudsfonds havens en baggeren	1.955	523	539	1.939	523	0	2.461	523	0	2.984	523	0	3.507	523	0	4.030
364 Reserve Onderhoud vastgoed	5.997	3.151	4.773	4.375	3.201	3.436	4.140	3.201	2.773	4.568	3.201	2.773	4.996	3.201	2.773	5.424
367 Reserve Subsidies gemeentelijke monumenten	236	54	0	236	54	0	236	54	0	399	54	0	453	54	0	508
368 Reserve Beleidswensen	178	0	300	-122	0	0	-122	0	0	-122	0	0	-122	0	0	-122
376 Reserve Vervanging openbare verlichting	94	0	80	14	0	0	14	0	0	14	0	0	14	0	0	14
385 Reserve Parkschap Biesbosch	73	0	73	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
387 Reserve Tentoonstellingen Biesbosch	94	20	0	114	20	0	134	20	0	154	20	0	174	20	0	194
388 Reserve GRD Transitiekosten	3.800	586	3.800	586	586	0	1.171	586	0	1.757	586	0	2.342	586	0	2.928
389 Reserve Dordthuis proceskosten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
393 AD2030 Reserve co-financiering BZK midd Spuiboulevard	3.400	0	0	3.400	0	0	3.400	0	0	3.400	0	0	3.400	0	0	3.400
394 AD2030 Reserve co-financiering Regiodeal	2.929	0	0	2.929	0	0	2.929	0	0	2.929	0	0	2.929	0	0	2.929
395 AD2030 Res geluidsscherm Amsteltwijk-Gez Park	8.084	0	3.686	4.398	0	0	4.398	0	0	4.398	0	0	4.398	0	0	4.398
396 AD2030 Res Dordtse Mijl	1.330	0	1.292	38	0	0	38	0	0	38	0	0	38	0	0	38
397 Res Co-financiering Nat huisvestingsfonds NPDW	0	2.559	0	2.559	0	0	2.559	0	0	2.559	0	0	2.559	0	0	2.559
398 AD2030 Res parkeervoorziening Spuiboulevard	423	0	423	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
399 Bestemmingsreserve Dordthuis kapitaallasten 2024_2025	700	1.326	1.796	230	4.172	1.345	3.057	0	0	3.057	0	0	3.057	0	0	3.057
404 SI-Sociaal domein innovatiebudget & versterken sociale infrastru	183	0	83	100	0	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
405 SI-Verkeersstructuurplan centrum	283	0	145	139	0	0	139	0	0	139	0	0	139	0	0	139
411 SI-Hofkwartier	61	0	61	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
413 SI-Impulsen sociale veiligheid	488	0	145	344	0	155	189	0	0	189	0	0	189	0	0	189
422 SI-Bodemsanering	728	0	0	728	0	0	728	0	0	728	0	0	728	0	0	728
432 SI-Dordt West	4.782	0	2.733	2.048	0	100	1.948	0	0	1.948	0	0	1.948	0	0	1.948
442 SI-Spoorzone/Spuiboulevard	1.951	0	465	1.486	0	200	1.286	0	200	1.086	0	0	1.086	0	0	1.086
446 SI-Voorstraat Noord	20	0	5	15	0	5	10	0	5	5	0	5	0	5	0	-5
447 SI-Toerisme: cofinanciering Waterdriehoek	199	0	0	199	0	0	199	0	0	199	0	0	199	0	0	199
451 SI-Infra stadion FC Dordrecht	1.700	0	0	1.700	0	0	1.700	0	0	1.700	0	0	1.700	0	0	1.700
455 SI-Upgrade Viersprong	462	0	462	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
456 SI reserve Landbouwweg	75	0	0	75	0	0	75	0	0	75	0	0	75	0	0	75
457 Bestemmingsreserve Dagrecreatieerrein	0	462	0	462	0	0	462	0	0	462	0	0	462	0	0	462
458 Reserve Aquarama	0	55	0	55	7	0	62	7	0	69	7	0	76	7	0	83
460 SI-Westelijke Dordtse Oever	408	0	200	208	0	50	158	0	50	108	0	0	108	0	0	108
473 SI-VRI's: doorstroming openbaar vervoer	130	0	130	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
493 SI-Stadswerven	305	0	0	305	0	0	305	0	0	305	0	0	305	0	0	305
494 SI-Sportparken	3.123	0	1.974	1.149	0	0	1.149	0	0	1.149	0	0	1.149	0	75	1.074
496 SI-Onderwijshuisvesting	4.584	0	300	4.284	0	0	4.284	0	0	4.284	0	0	4.284	0	0	4.284
497 SI-Campusontwikkeling Leerpark	1.273	0	140	1.133	0	140	993	0	140	853	0	140	713	0	140	573
501 Bestemmingsreserve Smartdelta MIRT A15	400	200	0	600	200	0	800	200	0	1.000	200	0	1.200	200	0	1.400
504 Resultaat naar Reserve op weg naar ombuigingen	0	9.150	0	9.150	0	350	8.800	0	250							

6.5 Staat van voorzieningen

Onderstaande staat geeft inzicht in het verloop van de voorzieningen. Voor een uitgebreidere toelichting verwijzen wij naar de vigerende [Nota reserves en voorzieningen](#).

Bedragen x € 1.000													
Aard	Stand per 1-1-2026	Storting in	Onttrekking uit	Stand per 1-1-2027	Storting in	Onttrekking uit	Stand per 1-1-2028	Storting in	Onttrekking uit	Stand per 1-1-2029	Storting in	Onttrekking uit	Stand per 1-1-2030
Voorzieningen i.v.m. bijdragen van derden													
502 Voorziening rioolexploitatie	251	0	0	251	0	0	251	0	0	251	0	0	251
503 Voorziening afkoopsommen Essenhof	2.497	205	251	2.451	205	251	2.405	205	251	2.360	205	251	2.314
640 Voorziening erfstellingen, legaten en schenkingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
641 Rioolheffing spaarvoorziening	0	4.871	1.626	3.245	4.229	4.846	2.627	4.060	3.049	3.638	4.009	6.162	1.484
642 Voorziening legaat Huis van Gijn	181	0	0	181	0	0	181	0	0	181	0	0	181
Subtotaal Voorzieningen i.v.m. bijdragen van derden	2.928	5.077	1.877	6.128	4.434	5.097	5.465	4.265	3.300	6.430	4.214	6.413	4.230
Onderhoudsvoorzieningen													
516 Voorziening Afval	5.314	706	0	6.020	706	0	6.727	706	0	7.433	706	0	8.139
606 Onderhoudsvoorziening Sportboulevard	1.979	1.118	385	2.712	1.118	301	3.529	1.118	532	4.116	1.118	394	4.840
612 Onderhoudsvoorziening Sportvelden	1.642	554	803	1.394	554	331	1.617	554	1.637	535	554	1.402	-313
626 Onderhoudsvoorziening VGB	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
664 Onderhoudsfonds gebouwen Biesbosch	84	50	25	109	50	56	104	50	25	129	50	67	112
665 Onderhoudsfonds Ecolodge Biesbosch	33	5	0	38	5	0	43	5	0	49	5	0	54
666 Onderhoudsfonds vaartuigen Biesbosch	89	30	15	105	30	0	135	30	10	156	30	10	176
Subtotaal Onderhoudsvoorzieningen	9.141	2.464	1.228	10.378	2.464	687	12.155	2.464	2.203	12.416	2.464	1.872	13.008
Overige voorzieningen													
636 Voorziening Wethouderspensioenen	5.892	0	0	5.892	0	0	5.892	0	0	5.892	0	0	5.892
650 Voorziening FLO Brandweer	9.913	0	965	8.948	0	965	7.983	0	965	7.018	0	965	6.053
760 Voorziening spaarverlof	472	0	0	472	0	0	472	0	0	472	0	0	472
850 Voorziening SCD transitiekosten bovenformatieven	155	0	0	155	0	0	155	0	0	155	0	0	155
851 Voorziening bovenformatief afdeling FZ SCD	172	0	0	172	0	0	172	0	0	172	0	0	172
853 Voorziening bovenformatief ICT veranderd	553	0	0	553	0	0	553	0	0	553	0	0	553
860 Voorziening spaarverlof SGD 2022-2050	364	0	0	364	0	0	364	0	0	364	0	0	364
Subtotaal Overige voorzieningen	17.521	0	965	16.556	0	965	15.591	0	965	14.626	0	965	13.661
Totaal	29.590	7.541	4.070	33.061	6.899	6.749	33.210	6.730	6.468	33.472	6.678	9.251	30.899

6.6 Begrotingssubsidies

Deze bijlage is een overzicht van subsidies die worden verstrekt op basis van de gemeentelijke begroting. Dit is één van de juridische grondslagen voor het verstrekken van een subsidie. De tabel geeft een overzicht van de instellingen en het (maximale) subsidiebedrag.

Naam	Subsidiebedrag 2026
AWN	€ 21.857
ContourdeTwern	€ 100.455
Pictura 1)	€ 102.458
Stichting Bach Festival Dordrecht 1)	€ 104.590
Stichting Bibelot 1)	€ 845.113
Stichting Big Rivers 1)	€ 307.375
Stichting CKV Oranje Wit	€ 218.464
Stichting Centr. Oranjedag Comite	€ 58.419
Stichting Concert DJS 1)	€ 23.543
Stichting Cultuureducatie 1)	€ 2.456.899
Stichting De Stad	€ 10.508
Stichting DOOR 1)	€ 24.036
Stichting Dordrecht Marketing (Dordtse December Dagen)	€ 270.017
Stichting Dordrecht Marketing (Open monumentendagen)	€ 58.549
Stichting Dordrecht/Zuid-Holland-Emalahleni	€ 22.272
Stichting Dordrecht-Bamenda	€ 23.308
Stichting Dordt in Stoom	€ 97.123
Stichting Kunstmin 1)	€ 3.250.758
Stichting Museum 40 - 45 1)	€ 34.852
Stichting Muziektheater Hollands Diep 1)	€ 97.743
Stichting Nationaal Onderwijsmuseum 1)	€ 386.561
Stichting Openbare Bibliotheek AanZet	€ 3.408.725
Stichting Platform Duurzaamheid Dordrecht	€ 4.397
Stichting RTV Dordrecht	€ 282.125
Stichting Stedenband Dordrecht-Varna	€ 22.686
Stichting Torenmuziek	€ 20.865
Stichting Volkssterrenwacht Mercurius	€ 111.468
Stichting Voor de Energiehulp	€ 997.000
Stichting Wantijbad Dordrecht	€ 116.702
Stichting Wantijpop 1)	€ 169.302
Stichting Zwembad De Dubbel	€ 38.297
Totaal	€ 13.686.467

1. Afhankelijk van besluitvorming raadsvoorstel Dordtse Culturele Basis komt deze begrotingssubsidie mogelijk te vervallen.